

Ocena DNSH reform i inwestycji (wiązek projektów) przedstawionych w KPO

Spis treści

1.	Komponent A – Odporność i konkurencyjność gospodarki	7
1.1.	Reforma A1.1. Reforma ram fiskalnych (część dotacyjna)	7
1.1.1.	Ocena reformy	7
1.2.	Reforma A1.2. Dalsze ograniczenia obciążeń regulacyjnych i administracyjnych (część dotacyjna)	7
1.2.1.	Ocena reformy	7
1.2.2.	Ocena inwestycji	8
1.3.	Reforma A1.3. Reforma planowania i zagospodarowania przestrzennego (część dotacyjna)	14
1.3.1.	Ocena reformy	14
1.3.2.	Ocena inwestycji	16
1.4.	Reforma A1.4. Reforma na rzecz poprawienia warunków konkurencyjności i ochrony producentów/konsumentów w sektorze rolnym (część dotacyjna)	17
1.4.1.	Ocena reformy	17
1.4.2.	Ocena inwestycji	18
1.5.	Reforma A1.5. Zwiększenie jakości stanowienia prawa oraz rozwój partnerstwa z organizacjami społecznymi (część dotacyjna)	22
1.5.1.	Ocena reformy	22
1.6.	Reforma A2.1. Przyspieszenie procesów robotyzacji i cyfryzacji i innowacji (część dotacyjna)	23
1.6.1.	Ocena reformy	23
1.6.2.	Ocena inwestycji	25
1.7.	Reforma A2.2. Stworzenie warunków do przejścia na model gospodarki o obiegu zamkniętym GOZ (część dotacyjna)	26
1.7.1.	Ocena reformy	26
1.7.2.	Ocena inwestycji	28
1.8.	Reforma A2.3. Zapewnienie instytucjonalnych i prawnych podstaw rozwoju BSP (część dotacyjna)	29
1.8.1.	Ocena reformy	29
1.8.2.	Ocena inwestycji	30
1.9.	Reforma A2.4. Wzmocnienie mechanizmów współpracy pomiędzy sektorem nauki oraz przemysłem (część dotacyjna)	31
1.9.1.	Ocena reformy	31
1.9.2.	Ocena inwestycji	32
1.10.	Reforma A2.5. Wzmacnianie potencjału sektora kultury i przemysłów kreatywnych na rzecz rozwoju gospodarczego (część pożyczkowa)	34
1.10.1.	Ocena reformy	34
1.10.2.	Ocena inwestycji	35
1.11.	Reforma A2.6. Zwiększenie wykorzystania danych satelitarnych na potrzeby gospodarki i Państwa (część pożyczkowa)	38
1.11.1.	Ocena reformy	38
1.11.2.	Ocena inwestycji	39

1.12.	Reforma A3.1. Kadry dla nowoczesnej gospodarki- poprawa dopasowania umiejętności i kwalifikacji do wymogów rynku pracy w związku z wrażaniem nowych technologii w gospodarce oraz zieloną i cyfrową transformacją (część dotacyjna).....	41
1.12.1.	Ocena reformy.....	41
1.12.2.	Ocena inwestycji.....	42
1.13.	Reforma A4.1. Efektywne instytucje na rzecz rynku pracy (część dotacyjna)	43
1.13.1.	Ocena reformy.....	43
1.13.2.	Ocena inwestycji.....	44
1.14.	Reforma A4.2. Reforma na rzecz poprawy sytuacji rodziców na rynku pracy poprzez zwiększenie dostępu do opieki nad dziećmi do lat 3 (część dotacyjna)	46
1.14.1.	Ocena reformy.....	46
1.14.2.	Ocena inwestycji.....	47
1.15.	Reforma A4.3. Wdrożenie ram prawnych dla podmiotów ekonomii społecznej (część dotacyjna)	51
1.15.1.	Ocena reformy.....	51
1.15.2.	Ocena inwestycji.....	51
1.16.	Reforma A4.4. Uelastycznienie form zatrudnienia, w tym wprowadzenie pracy zdalnej (część dotacyjna).....	53
1.16.1.	Ocena reformy.....	53
1.16.2.	Ocena inwestycji.....	54
1.17.	Reforma A4.5. Rozwiązania na rzecz dłuższego pozostawania na rynku pracy osób w wieku średnim i starszych (50+) (część dotacyjna)	55
1.17.1.	Ocena reformy.....	55
1.18.	Reforma A4.6. Wzrost uczestnictwa niektórych grup w rynku pracy poprzez rozwój opieki długoterminowej (część dotacyjna)	57
1.18.1.	Ocena reformy.....	57
1.19.	Reforma A4.7. Ograniczenie segmentacji rynku pracy (część dotacyjna).....	57
1.19.1.	Ocena reformy.....	57
2.	Komponent B – Zielona energia i zmniejszenie energochłonności	58
2.1.	Reforma B1.1. Czyste powietrze i efektywność energetyczna (część dotacyjna)	58
2.1.1.	Ocena reformy.....	58
2.1.2.	Ocena inwestycji.....	60
2.2.	Reforma B1.2. Ułatwienie realizacji obowiązku oszczędności energii dla przedsiębiorstw energetycznych (część pożyczkowa)	69
2.2.1.	Ocena reformy.....	69
2.2.2.	Ocena inwestycji.....	70
2.3.	Reforma B2.1. Poprawa warunków dla rozwoju technologii wodorowych oraz innych gazów zdekarbonizowanych (część dotacyjna)	73
2.3.1.	Ocena reformy.....	73
2.3.2.	Ocena inwestycji.....	75
2.4.	Reforma B2.2. Poprawa warunków dla rozwoju odnawialnych źródeł energii (część dotacyjna)	77
2.4.1.	Ocena reformy.....	77

2.4.2.	Ocena inwestycji.....	79
2.5.	Reforma B2.3. Wsparcie inwestycji morskich farm wiatrowych (część pożyczkowa).....	88
2.5.1.	Ocena reformy.....	88
2.5.2.	Ocena inwestycji.....	89
2.6.	Reforma B2.4. Ramy prawne dla rozwoju magazynów energii (część pożyczkowa)	91
2.6.1.	Ocena reformy.....	91
2.6.2.	Ocena inwestycji.....	93
2.7.	Reforma B3.1. Wsparcie zrównoważonej gospodarki wodno-ściekowej na terenach wiejskich (część dotacyjna).....	96
2.7.1.	Ocena reformy.....	96
2.7.2.	Ocena inwestycji.....	98
2.8.	Reforma B3.2. Wsparcie naprawy stanu środowiska i zabezpieczenia przed substancjami niebezpiecznymi (część pożyczkowa)	99
2.8.1.	Ocena reformy.....	99
2.8.2.	Ocena inwestycji.....	101
2.9.	Reforma B3.3. Wsparcie dla zrównoważonego gospodarowania zasobami wodnymi w rolnictwie i na obszarach wiejskich (część pożyczkowa)	103
2.9.1.	Ocena reformy.....	103
2.9.2.	Ocena inwestycji.....	105
2.10.	Reforma B3.4. Zielona transformacja miast (część pożyczkowa)	108
2.10.1.	Ocena reformy.....	108
2.10.2.	Ocena inwestycji.....	110
2.11.	Reforma B3.5. Reforma budownictwa mieszkaniowego (część pożyczkowa)	114
2.11.1.	Ocena reformy.....	114
2.11.2.	Ocena inwestycji.....	115
3.	Komponent C – Transformacja cyfrowa	120
3.1.	Reforma C1.1. Ułatwienie rozwoju infrastruktury sieciowej dla zapewnienia powszechnego dostępu do szybkiego Internetu (część dotacyjna).....	120
3.1.1.	Ocena reformy.....	120
3.1.2.	Ocena inwestycji.....	121
3.2.	Reforma C1.2. Podniesienie poziomu dostępności i wykorzystania nowoczesnej łączności przewodowej i bezprzewodowej na potrzeby społeczne i gospodarcze (część pożyczkowa)	123
3.2.1.	Ocena reformy.....	123
3.2.2.	Ocena inwestycji.....	125
3.3.	Reforma C2.1. Zwiększenie skali zastosowań rozwiązań cyfrowych w sferze publicznej, gospodarce i społeczeństwie wraz z jednoczesnym rozwojem kompetencji cyfrowych obywateli (część dotacyjna) .	126
3.3.1.	Ocena reformy.....	126
3.3.2.	Ocena inwestycji.....	128
3.4.	Reforma C2.2. Reforma podstaw cyfryzacji systemu oświaty i wychowania (część pożyczkowa)	131
3.4.1.	Ocena reformy.....	131

3.4.2.	Ocena inwestycji.....	132
3.5.	Reforma C3.1. Zwiększenie cyberbezpieczeństwa systemów informacyjnych, wzmocnienie infrastruktury przetwarzania danych oraz optymalizacja infrastruktury służb państwowych odpowiedzialnych za bezpieczeństwo (część dotacyjna)	134
3.5.1.	Ocena reformy.....	134
3.5.2.	Ocena inwestycji.....	135
4.	Komponent D – Efektywność, dostępność i jakość systemu ochrony zdrowia.....	137
4.1.	Reforma D1.1. Zwiększenie efektywności, dostępności i jakości świadczeń zdrowotnych (część dotacyjna).....	137
4.1.1.	Ocena reformy.....	137
4.1.2.	Ocena inwestycji.....	138
4.2.	Reforma D1.2. Zwiększenie efektywności, dostępności i jakości świadczeń zdrowotnych na poziomie powiatowym (część pożyczkowa)	143
4.2.1.	Ocena reformy.....	143
4.2.2.	Ocena inwestycji.....	144
4.3.	Reforma D2.1. Stworzenie odpowiednich warunków dla zwiększenia liczebności kadry medycznej (część dotacyjna).....	147
4.3.1.	Ocena reformy.....	147
4.3.2.	Ocena inwestycji.....	148
4.4.	Reforma D3.1. Wzmocnienie zaplecza naukowego w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu (część dotacyjna)	149
4.4.1.	Ocena reformy.....	149
4.4.2.	Ocena inwestycji.....	150
4.4.	Reforma D3.2. Stworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju sektora leków i wyrobów medycznych (część pożyczkowa)	151
4.4.1	Ocena reformy	151
4.4.2	Ocena inwestycji	153
5.	Komponent E – Zielona, inteligentna mobilność	154
5.1.	Reforma E1.1. Wzrost wykorzystania transportu przyjaznego dla środowiska (część dotacyjna)	154
5.1.1.	Ocena reformy.....	154
5.1.2.	Ocena inwestycji.....	156
5.2.	Reforma E1.2 Zwiększenie udziału zero i niskoemisyjnego transportu oraz przeciwdziałanie i zmniejszenie negatywnego oddziaływania transportu na środowisko (część pożyczkowa).....	164
5.2.1.	Ocena reformy.....	164
5.2.2.	Ocena inwestycji.....	166
5.3.	Reforma E2.1. Zwiększenie konkurencyjności sektora kolejowego (część dotacyjna)	167
5.3.1.	Ocena reformy.....	167
5.3.2.	Ocena inwestycji.....	169
5.4.	Reforma E2.2. Zwiększenie bezpieczeństwa transportu (część dotacyjna)	178
5.4.1.	Ocena reformy.....	178

5.4.2. Ocena inwestycji.....	180
5.5. Reforma E2.3 Zwiększenie dostępności transportowej, bezpieczeństwa i cyfrowych rozwiązań (część pożyczkowa)	184
5.5.1. Ocena reformy.....	184
5.5.2. Ocena inwestycji.....	185
Spis tabel	187

1. Komponent A – Odporność i konkurencyjność gospodarki

1.1. Reforma A1.1. Reforma ram fiskalnych (część dotacyjna)

1.1.1. Ocena reformy

Tabela 1. Lista kontrolna do oceny reformy A1.1.

A1.1. Reforma ram fiskalnych			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		X	Charakter środka nie wpływa na ten cel.
Adaptacja do zmian klimatu		X	Charakter środka nie wpływa na ten cel.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		X	Charakter środka nie wpływa na ten cel.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		X	Charakter środka nie wpływa na ten cel.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		X	Charakter środka nie wpływa na ten cel.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		X	Charakter środka nie wpływa na ten cel.

Na liście kontrolnej (Tabela 1) nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczności poddania środka szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych.

1.2. Reforma A1.2. Dalsze ograniczenia obciążeń regulacyjnych i administracyjnych (część dotacyjna)

1.2.1. Ocena reformy

Tabela 2. Lista kontrolna do oceny reformy A1.2.

A1.2. Dalsze ograniczenia obciążeń regulacyjnych i administracyjnych			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		X	Charakter środka nie wpływa na ten cel.
Adaptacja do zmian klimatu		X	Charakter środka nie wpływa na ten cel.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		X	Charakter środka nie wpływa na ten cel.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		X	Charakter środka nie wpływa na ten cel.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		X	Charakter środka nie wpływa na ten cel.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		X	Charakter środka nie wpływa na ten cel.

Na liście kontrolnej (Tabela 2) nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczności poddania środka szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych.

1.2.2. Ocena inwestycji

Tabela 3. Lista kontrolna do oceny inwestycji A1.2.1.

A1.2.1. Inwestycje dla przedsiębiorstw w produkty, usługi i kompetencje pracowników oraz kadry związane z dywersyfikacją działalności			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu	X		
Adaptacja do zmian klimatu	X		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	X		
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	X		
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	X		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	X		

Tabela 4. Ocena merytoryczna inwestycji A1.2.1. pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych

A1.2.1. Inwestycje dla przedsiębiorstw w produkty, usługi i kompetencje pracowników oraz kadry związane z dywersyfikacją działalności		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
Łagodzenie zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?	X	Środek ma nieznaczny wpływ na ten cel klimatyczny, możliwe działania związane z rozszerzeniem profilu działalności podmiotów, w szczególności przedsiębiorstw z sektorów najbardziej poszkodowanych w wyniku pandemii COVID-19 (m.in. turystyki i branż okołoturystycznych – sektor HoReCa, turystyka, kultura, lecznictwo uzdrowiskowe). Działania inwestycyjne obejmą przede wszystkim inwestycje w bazę produkcyjną oraz kwalifikacje pracowników, mające na celu zmianę profilu działalności. Przedsięwzięcia będą realizowane zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Wsparcie inwestycyjne infrastruktury turystycznej będzie preferować wdrożenie ekologicznych rozwiązań (zielona infrastruktura, gospodarowanie odpadami, wykorzystanie odnawialnych źródeł energii), zasadę poszanowania środowiska naturalnego oraz dążenia do neutralności klimatycznej ukazanej w Europejskim Zielonym Ładzie.
Adaptacja do zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?	X	Działanie ma nieznaczny przewidywalny wpływ na cel adaptacji do zmian klimatu. Możliwe działania związane z rozszerzeniem profilu działalności podmiotów, w szczególności przedsiębiorstw z sektorów najbardziej poszkodowanych w wyniku pandemii COVID-19 (m.in. turystyki i branż okołoturystycznych – sektor HoReCa, turystyka, kultura, lecznictwo uzdrowiskowe). Działania inwestycyjne obejmą przede wszystkim inwestycje w bazę produkcyjną oraz kwalifikacje pracowników, mające na celu zmianę profilu działalności. Przedsięwzięcia będą realizowane

A1.2.1. Inwestycje dla przedsiębiorstw w produkty, usługi i kompetencje pracowników oraz kadry związane z dywersyfikacją działalności		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
		zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Wsparcie inwestycyjne infrastruktury turystycznej będzie preferować wdrożenie ekologicznych rozwiązań (zielona infrastruktura, gospodarowanie odpadami, wykorzystanie odnawialnych źródeł energii), zasadę poszanowania środowiska naturalnego oraz dążenia do neutralności klimatycznej ukazanej w Europejskim Zielonym Ładzie.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał: (i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub (ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?	X	Środek nie wpływa w znaczący sposób na jednolite części wód ani nie uniemożliwia osiągnięcia dobrego stanu lub dobrego potencjału, zgodnie z wymogami ramowej dyrektywy wodnej. W procesach inwestycyjnych wszystkie podmioty obowiązane są do dotrzymywania ustalonych poziomów i limitów w określonych pozwoleniach wodnoprawnych.
Przejsie na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling: Czy oczekuje się, że środek: (i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub (ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub (iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?	X	Inwestycje w ramach środka są zgodne z zasadami zrównoważonych produktów oraz hierarchią postępowania z odpadami, ze szczególnym uwzględnieniem zapobiegania powstawaniu odpadów.
Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?	X	Środek jest zgodny z istniejącymi krajowymi, regionalnymi lub lokalnymi planami ograniczenia zanieczyszczeń. Podmioty obowiązane są do dotrzymywania limitów i standardów określonych w stosownych pozwoleniach środowiskowych z uwzględnieniem lokalnego stanu jakości środowiska.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów: Czy przewiduje się, że środek: (i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub (ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?	X	Inwestycje realizowane w ramach środka objęte będą procedurą oceny oddziaływania na środowisko. Po przeprowadzonej ocenie oddziaływania na środowisko i wdrożone zostaną wnioski z tej oceny, tak aby ograniczyć/wykluczyć możliwość szkodliwego oddziaływania na stan siedlisk i gatunków.

Tabela 5. Lista kontrolna do oceny inwestycji A1.2.2.

A1.2.2. Wsparcie przygotowania terenów inwestycyjnych pod potrzeby inwestycji o kluczowym znaczeniu dla gospodarki			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu	X		
Adaptacja do zmian klimatu	X		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona	X		

A1.2.2. Wsparcie przygotowania terenów inwestycyjnych pod potrzeby inwestycji o kluczowym znaczeniu dla gospodarki			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
zasobów wodnych i morskich			
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	X		
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	X		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	X		

Tabela 6. Ocena merytoryczna inwestycji A1.2.2. pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych

A1.2.2. Wsparcie przygotowania terenów inwestycyjnych pod potrzeby inwestycji o kluczowym znaczeniu dla gospodarki		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
Łagodzenie zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?	X	Działanie obejmuje kompleksowe przygotowanie terenów inwestycyjnych (w tym scalenie i wykup gruntów, uregulowanie kwestii technicznych i prawnych) doprowadzenie niezbędnej infrastruktury oraz budowę powierzchni produkcyjnych i magazynowych na cele przemysłowe, usługowe, co może przyczynić się do emisji gazów cieplarnianych. W celu unikania/redukcji emisji gazów cieplarnianych związanych z ogrzewaniem i/lub chłodzeniem obiektów magazynowych, produkcyjnych, usługowych w pierwszej kolejności powinny one być podłączane do istniejących już obiektów energetycznych lub wykorzystywać źródła energii oze. Ilość nowych źródeł energetycznego spalania będzie ograniczona do niezbędnego minimum.
Adaptacja do zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?	X	Działanie obejmuje kompleksowe przygotowanie terenów inwestycyjnych (w tym scalenie i wykup gruntów, uregulowanie kwestii technicznych i prawnych) doprowadzenie niezbędnej infrastruktury oraz budowę powierzchni produkcyjnych i magazynowych na cele przemysłowe, usługowe. Nie można wykluczyć, że pewne lokalizacje terenów inwestycyjnych i związane z ich przygotowaniem działania mogą w nieznacznym stopniu przyczynić się do wpływu na klimat, przyrodę, np., wykup terenów zalesionych, scalenie i przekształcanie gruntów. Procesy przygotowanie terenów inwestycyjnych związanych z terenami greenfield, zalesionymi podlegają procedurze oceny oddziaływania na środowisko. W przypadku wszystkich inwestycji wykonane zostaną analizy i oceny wrażliwości na zmiany klimatu i ryzyka zmiany klimatu w celu ustalenia i wdrożenia odpowiednich środków w zakresie adaptacji.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał: (i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub (ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?	X	Działanie obejmuje kompleksowe przygotowanie terenów inwestycyjnych (w tym scalenie i wykup gruntów, uregulowanie kwestii technicznych i prawnych) doprowadzenie niezbędnej infrastruktury oraz budowę powierzchni produkcyjnych i magazynowych na cele przemysłowe, usługowe. Nie można wykluczyć, że pewne lokalizacje terenów inwestycyjnych i związane z ich przygotowaniem działania mogą w nieznacznym stopniu przyczynić się do wpływu na jednolite części wód np., wykup terenów zalesionych, scalenie gruntów. Procesy przygotowanie terenów inwestycyjnych związanych z terenami

A1.2.2. Wsparcie przygotowania terenów inwestycyjnych pod potrzeby inwestycji o kluczowym znaczeniu dla gospodarki		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
		<p>greenfiled, zalesionymi podlegają procedurze oceny oddziaływania na środowisko. Ryzyko degradacji środowiska związane z zachowywaniem jakości wody i unikaniem deficytu wody zgodnie z wymogami przewidzianymi w ramowej dyrektywie wodnej i planach gospodarowania wodami w dorzeczu zostanie zidentyfikowane i ujęte w tych planach.</p> <p>Uzasadnienie dla przypadku zastosowania zapisów Ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych ze specjalnym przeznaczeniem gruntów leśnych z dnia z dnia 23 lipca 2021 r., przedstawiono przy uzasadnieniu celu w zakresie różnorodności biologicznej.</p>
<p>Przejsie na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling: Czy oczekuje się, że środek:</p> <p>(i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub</p> <p>(ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub</p> <p>(iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?</p>	X	<p>Działanie obejmuje kompleksowe przygotowanie terenów inwestycyjnych (w tym scalenie i wykup gruntów, uregulowanie kwestii technicznych i prawnych) doprowadzenie niezbędnej infrastruktury oraz budowę powierzchni produkcyjnych i magazynowych na cele przemysłowe, usługowe. Nie można wykluczyć, że pewne działania związane będą z powstawaniem odpadów w trakcie przygotowania terenów inwestycyjnych i budowy infrastruktury oraz z budową powierzchni produkcyjnych. Przewiduje się stosowanie zasad efektywnego gospodarowania odpadami i zasobami naturalnymi na każdym etapie prowadzonych działań. Procesy przygotowania terenów inwestycyjnych podlegają procedurze oceny oddziaływania na środowisko. Prowadzona przyszła działalność na tych terenach będzie zgodna z zasadami zrównoważonych produktów oraz hierarchią postępowania z odpadami, ze szczególnym uwzględnieniem zapobiegania powstawaniu odpadów.</p> <p>W ramach prowadzonych prac budowlanych związanych z przygotowaniem terenów inwestycyjnych przewiduje się prace polegające na doprowadzeniu infrastruktury (woda, gaz, energia), w ramach tych prac zachowana będzie zasada zgodności z hierarchią postępowania z odpadami.</p> <p>Większość planowanych obszarów stanowić raczej będą tereny greenfiled. W przypadku terenów poprzemysłowych brownfield opracowane każdorazowo zostaną na etapie prac budowlanych plany zarządzania odpadami rozbiórkowymi na placu budowy w celu przygotowania odpadów do ponownego użycia, recyklingu i innych materiałów do odzysku z wykorzystaniem odpadów do zastąpienia innych materiałów, zgodnie z hierarchią postępowania z odpadami.</p> <p>Planowanych jest siedem obiektów budowlanych w ramach środka – siedem hal produkcyjno – magazynowych. W ramach warunków dofinansowania wskazywana będzie konieczność projektowania budynków i stosowania technik budowlanych wspierających GOZ, w tym możliwość ich demontażu w taki sposób, aby obiekty były zasobooszczędne, elastyczne i, aby umożliwić ponowne użycie i recykling materiałów.</p>
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?</p>	X	<p>Działanie obejmuje kompleksowe przygotowanie terenów inwestycyjnych (w tym scalenie i wykup gruntów, uregulowanie kwestii technicznych i prawnych) doprowadzenie niezbędnej infrastruktury oraz budowę powierzchni produkcyjnych i magazynowych na cele przemysłowe, usługowe. Nie można wykluczyć, że nowe obiekty produkcyjne przyczynią się do zwiększenia emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody i/lub gleby. Emisje ograniczone będą poprzez środki regulacyjne związane z ustawami: Prawo Ochrony Środowiska, Prawo Wodne i regulowane limitami w stosowanych pozwoleniach na emisję. Jeżeli obszary inwestycyjne zlokalizowane zostaną na terenach</p>

A1.2.2. Wsparcie przygotowania terenów inwestycyjnych pod potrzeby inwestycji o kluczowym znaczeniu dla gospodarki		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
		potencjalnie skażonych (tereny poprzemysłowe) teren zostanie poddany analizie pod kątem potencjalnych zanieczyszczeń zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 1 września 2016 r. w sprawie sposobu prowadzenia oceny zanieczyszczenia powierzchni ziemi.
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów: Czy przewiduje się, że środek:</p> <p>(i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub</p> <p>(ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</p>	X	<p>Działanie obejmuje kompleksowe przygotowanie terenów inwestycyjnych (w tym scalenie i wykup gruntów, uregulowanie kwestii technicznych i prawnych) doprowadzenie niezbędnej infrastruktury oraz budowę powierzchni produkcyjnych i magazynowych na cele przemysłowe, usługowe.</p> <p>W kryteriach doboru projektów do wsparcia środkami A.1.2.2 wymagana będzie zgodność z art. 6 ust. 3 i art. 12 dyrektywy siedliskowej oraz art. 5 dyrektywy ptasiej.</p> <p>W pojedynczych lokalizacjach może wystąpić potrzeba wycinki drzew. Procedura ta prowadzona będzie zgodnie przepisami ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 grudnia 2016 r. Zgodnie z nią w ramach działalności gospodarczej usunięcie drzewa lub krzewu z terenu nieruchomości lub jej części może nastąpić wyłącznie po uzyskaniu zezwolenia w właściwego organu.</p> <p>Zwyczajowo w wydanych decyzjach organ nakłada obowiązek dokonania nowych nasadzeń na tym samym obszarze po zakończeniu inwestycji lub na obszarze z nim sąsiadującym Nie można wykluczyć, że pewne lokalizacje terenów inwestycyjnych i związane z ich przygotowaniem działania mogą w nieznacznym stopniu przyczynić się do wpływu na bioróżnorodność, jak wykup terenów zalesionych, scalanie gruntów, zagospodarowanie terenów greenfiled. Procesy przygotowanie terenów inwestycyjnych związanych z terenami greenfiled, zalesionymi podlegają procedurze oceny oddziaływania na środowisko, która przewiduje ocenę i zabezpieczenie, że stopień szkodliwości dla stanu zachowania siedlisk i gatunków będzie nieznaczny lub podjęte zostaną odpowiednie działania kompensacyjne.</p> <p>W przypadkach związanych z wycinką lasów o ile takie wystąpią zastosowanie ma Ustawa o ochronie gruntów leśnych. Stanowi ona, że na cele nieleśne można przeznaczyć przede wszystkim te grunty, które oznaczone są jako nieużytki, a jeżeli takich brak to wyznacza się grunty o najniższej przydatności produkcyjnej. Procedura przekształcenia gruntów leśnych na cele budowlane wymaga zachowania odpowiedniej procedury. Najpierw należy dokonać zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na nieleśne w tak zwanym trybie zmiany przestrzennego planu zagospodarowania. Procedura taka przebiega w danej gminie. Następnie należy dokonać wyłączenia danego gruntu spod produkcji leśnej. Decyzję o wyłączeniu z produkcji leśnej wydaje starosta lub dyrektor Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych.</p> <p>W przypadku, gdy przekształcany teren jest na działce objętej planem miejscowym na zmianę jej przeznaczenia musi wydać zgodę minister do spraw rolnictwa, jeżeli grunty należą do klasy od pierwszej do trzeciej, minister do spraw środowiska, jeżeli mowa o gruntach leśnych będących w posiadaniu Skarbu Państwa lub marszałek województwa w przypadku wszystkich pozostałych gruntów leśnych.</p> <p>Przekształcenie działki leśnej na budowlaną może być również dokonane na terenach nieobjętych miejscowym planem zagospodarowania. W celu uzyskania decyzji na zagospodarowanie takiej nieruchomości, przynajmniej jedna sąsiednia działka musi być zabudowana, a także nieruchomość musi mieć dostęp do drogi publicznej.</p>

A1.2.2. Wsparcie przygotowania terenów inwestycyjnych pod potrzeby inwestycji o kluczowym znaczeniu dla gospodarki		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
		<p>W przypadku zastosowania zapisów Ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych ze specjalnym przeznaczeniem gruntów leśnych z dnia z dnia 23 lipca 2021 r. należy podkreślić, że (uzasadnienie to dotyczy również celu w zakresie ochrony zasobów wodnych) ustawa przez dwa lata od dnia wejścia w życie przepisów ustawy, umożliwia dokonywanie zmiany wybranych lasów, gruntów i innych nieruchomości Skarbu Państwa pozostających w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe na inne lasy, grunty lub nieruchomości, w przypadkach uzasadnionych wskazanymi celami, m.in. wdrażaniem projektów dotyczących energii, elektromobilności, poprawy jakości powietrza, obronności państwa.</p> <p>Wprowadzane rozwiązanie polega na umożliwieniu w celu lokalizacji inwestycji uzasadnionych potrzebami i celami polityki państwa związanej ze wspieraniem rozwoju i wdrażaniem projektów:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) dotyczących energii, elektromobilności lub transportu, służących upowszechnianiu nowych technologii oraz poprawie jakości powietrza albo 2) uzasadnionych potrzebami strategicznej produkcji dla obronności państwa, wysokich technologii elektronicznych i procesorów, elektromobilności, innowacyjnej technologii wodorowej, lotnictwa, motoryzacji oraz przemysłu tworzyw sztucznych. <p>W ustawie przewidziano możliwość dokonywania zamiany lasów, gruntów i innych nieruchomości Skarbu Państwa sąsiadujących z ww. nieruchomościami na lasy, grunty i inne nieruchomości, lecz tylko w przypadkach, gdy będzie to niezbędne do realizacji celów określonych w projektowanych przepisach.</p> <p>Ustawa wskazuje listę działek Nieruchomości Skarbu Państwa w Jaworznie i Stalowej Woli.</p> <p>Ustawa wyłącza z możliwości zamiany lasy, grunty i inne nieruchomości pozostające w zarządzie Lasów Państwowych, stanowiące obszary objęte formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1-5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.</p> <p>Ponadto w odniesieniu do planowanych lokalizacji zakładów produkcyjnych na terenach wskazanych w ustawie zastosowanie w celu ochrony zasobów wodnych i różnorodności biologicznej ma procedura oceny oddziaływania na środowisko, która zgodnie z rozporządzeniem RM z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko zalicza, m.in. jako mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zabudowę przemysłową, w tym zabudowę systemami fotowoltaicznymi, lub magazynową, wraz z towarzyszącą jej infra-

A1.2.2. Wsparcie przygotowania terenów inwestycyjnych pod potrzeby inwestycji o kluczowym znaczeniu dla gospodarki		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
		<p>strukturą, o powierzchni zabudowy nie mniejszej niż:</p> <p>a) 0,5 ha na obszarach objętych formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–5, 8 i 9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, lub w otulinach form ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–3 tej ustawy,</p> <p>b) 1 ha na obszarach innych niż wymienione w lit. a).</p>

1.3. Reforma A1.3. Reforma planowania i zagospodarowania przestrzennego (część dotacyjna)

1.3.1. Ocena reformy

Tabela 7. Lista kontrolna do oceny reformy A1.3.

A1.3. Reforma planowania i zagospodarowania przestrzennego			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu	X		
Adaptacja do zmian klimatu	X		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	X		
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		X	Działalność wspierana w ramach środka ma nieznaczny przewidywalny wpływ na ten cel środowiskowy, biorąc pod uwagę zarówno jego bezpośrednie, jak i najistotniejsze pośrednie skutki w perspektywie całego cyklu życia. Środek nie doprowadzi do powstania istotnych przypadków braku efektywności w korzystaniu z zasobów ani nie przyczyni się do zwiększenia ilości wytwarzanych odpadów.
Zapobieganie zanieczyszczeniu powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	X		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	X		

Tabela 8. Ocena merytoryczna reformy A1.3. pod kątem zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych

A1.3. Reforma planowania i zagospodarowania przestrzennego		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
Łagodzenie zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów	X	Reforma planowania przestrzennego ma kilka celów. Przeciwdziałanie niekontrolowanemu rozlewaniu się zabudowy na

A1.3. Reforma planowania i zagospodarowania przestrzennego		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
cieplarnianych?		tereny podmiejskie, zwłaszcza największych miast, ułatwienie inwestowania poprzez zapewnienie jednolitej i rzetelnej informacji o możliwościach rozwoju gminy i zagospodarowania terenu w lokalnych dokumentach strategicznych, a także poprzez wprowadzenie zintegrowanego projektu inwestycyjnego, opartego na umowie urbanistycznej oraz wzmocnienie partycypacji społecznej i skrócenie czasu opracowywania dokumentów. Zostanie to zrealizowane poprzez ograniczenie zawartości planów ogólnych do istotnych przepisów dotyczących planowania przestrzennego oraz uporządkowanie i rozszerzenie katalogu form partycypacji dostępnych w procedurze sporządzania dokumentów. Przygotowana zostanie nowa ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Ustawa odnosić się również będzie do kwestii uwzględniania łagodzenia zmian klimatu w dokumentach planistycznych.
Adaptacja do zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?	X	Działalność wspierana w ramach środka ma nieznaczny przewidywalny wpływ na ten cel środowiskowy, biorąc pod uwagę zarówno jego bezpośrednie, jak i najistotniejsze pośrednie skutki w perspektywie całego cyklu życia. Przygotowana zostanie nowa ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Ustawa odnosić się również będzie do kwestii uwzględniania adaptacji do zmian klimatu w dokumentach planistycznych.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał: (i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub (ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?	X	Nie przewiduje się, by środek miał niekorzystny wpływ na zrównoważone wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych i morskich. Działalność wspierana w ramach środka ma nieznaczny przewidywalny wpływ na ten cel środowiskowy, biorąc pod uwagę zarówno jego bezpośrednie, jak i najistotniejsze pośrednie skutki w perspektywie całego cyklu życia. Przygotowana zostanie nowa ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Ustawa odnosić się również będzie do kwestii uwzględniania zrównoważonego wykorzystania i ochrony zasobów wodnych i morskich w dokumentach planistycznych.
Przejęcie na gospodarke o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling: Czy oczekuje się, że środek: (i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub (ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub (iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?		
Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?	X	Środek nie doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby. Reforma planowania przestrzennego ma ułatwić inwestowanie poprzez zapewnienie jednolitej i rzetelnej informacji o możliwościach rozwoju gminy i zagospodarowania terenu w lokalnych dokumentach strategicznych, a także poprzez wprowadzenie zintegrowanego projektu inwestycyjnego, opartego na umowie urbanistycznej. Projekty inwestycyjne lokalne zobowiązane są do uwzględnienia stanu jakości środowiska w procedurach ocen oddziaływania na środowisko.

A1.3. Reforma planowania i zagospodarowania przestrzennego		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów: Czy przewiduje się, że środek:</p> <p>(i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub</p> <p>(ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</p>	X	<p>Środek nie będzie wywierał szkodliwego wpływu na różnorodność biologiczną i ekosystemy, ponieważ w procesach inwestycyjnych przeprowadzana jest ocena oddziaływania na środowisko zgodnie z dyrektywą w sprawie OOS, a wszystkie działania ograniczające ryzyko są identyfikowane w decyzjach środowiskowych. Reforma planowania przestrzennego ma przeciwdziałać niekontrolowanemu rozlewaniu się zabudowy na tereny podmiejskie, zwłaszcza największych miast, ułatwiać inwestowanie poprzez zapewnienie jednolitej i rzetelnej informacji o możliwościach rozwoju gminy i zagospodarowania terenu w lokalnych dokumentach strategicznych, a także poprzez wprowadzenie zintegrowanego projektu inwestycyjnego, opartego na umowie urbanistycznej. Przygotowana zostanie nowa ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Ustawa odnosić się również będzie do kwestii ochrony bioróżnorodności i ekosystemów w dokumentach planistycznych.</p>

1.3.2. Ocena inwestycji

Tabela 9. Lista kontrolna do oceny inwestycji A1.3.1.

A1.3.1. Wdrożenie reformy planowania i zagospodarowania przestrzennego			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		X	Działanie obejmuje wsparcie w tworzeniu dokumentów planistycznych, lokalnych w szczególności strategii rozwoju, zgodnie z przepisami ustawy o samorządzie gminnym oraz gminnych programów rewitalizacji; planów ogólnych; przekształcenia planów miejscowych w plany zabudowy i zintegrowane programy inwestycyjne. Dokumenty tworzone będą zgodnie z obowiązującymi dokumentami regulacyjnymi w tym z uwzględnieniem kwestii łagodzenia zmian klimatu, planami adaptacji do zmian klimatu.
Adaptacja do zmian klimatu		X	Działanie obejmuje wsparcie w tworzeniu dokumentów planistycznych, lokalnych w szczególności strategii rozwoju, zgodnie z przepisami ustawy o samorządzie gminnym oraz gminnych programów rewitalizacji; planów ogólnych; przekształcenia planów miejscowych w plany zabudowy i zintegrowane programy inwestycyjne. W ramach tworzonych dokumentów m.in uwzględnione zostaną istniejące lub opracowane plany adaptacji do zmian klimatu, zwrócona uwaga zostanie też na kwestie jakości powietrza i stanu przewietrzania miast.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		X	Działanie obejmuje wsparcie w tworzeniu dokumentów planistycznych, lokalnych w szczególności strategii rozwoju, zgodnie z przepisami ustawy o samorządzie gminnym oraz gminnych programów rewitalizacji; planów ogólnych; przekształcenia planów miejscowych w plany zabudowy i zintegrowane programy inwestycyjne. W ramach tworzonych dokumentów m.in uwzględnione zostaną dokumenty wynikające z Ramowej Dyrektywy Wodnej jak: Plany Gospodarowania Wodami, czy też Plany Zarządzania Ryzykiem Powodzi.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym		X	Działanie obejmuje wsparcie w tworzeniu dokumentów

A1.3.1. Wdrożenie reformy planowania i zagospodarowania przestrzennego			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling			planistycznych, lokalnych w szczególności strategii rozwoju, zgodnie z przepisami ustawy o samorządzie gminnym oraz gminnych programów rewitalizacji; planów ogólnych; przekształcenia planów miejscowych w plany zabudowy i zintegrowane programy inwestycyjne. Miejskowe plany zabudowy i zintegrowane programy inwestycyjne uwzględniać i ukierunkowywać będą elementy związane z gospodarką obiegu zamkniętego i recyklingiem. Środek zachowuje zgodność z krajowymi i regionalnym planem gospodarki odpadami i programem zapobiegania powstawaniu odpadów zgodnie z art. 28 dyrektywy 2008/98/WE zmienionej dyrektywą 2018/851/UE.
Zapobieganie zanieczyszczeniu powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		X	Działanie obejmuje wsparcie w tworzeniu dokumentów planistycznych, lokalnych w szczególności strategii rozwoju, zgodnie z przepisami ustawy o samorządzie gminnym oraz gminnych programów rewitalizacji; planów ogólnych; przekształcenia planów miejscowych w plany zabudowy i zintegrowane programy inwestycyjne. Miejskowe plany zabudowy i zintegrowane programy inwestycyjne uwzględniać i ukierunkowywać będą na elementy i rozwiązania w celu zapobiegania zanieczyszczeniu powietrza, wody i gleby. Ponadto środek zachowa zgodność a Krajowym Planem Ochrony Powietrza oraz regionalnymi Programami Ochrony Powietrza.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		X	Działanie obejmuje wsparcie w tworzeniu dokumentów planistycznych, lokalnych w szczególności strategii rozwoju, zgodnie z przepisami ustawy o samorządzie gminnym oraz gminnych programów rewitalizacji; planów ogólnych; przekształcenia planów miejscowych w plany zabudowy i zintegrowane programy inwestycyjne. Miejskowe plany zabudowy i zintegrowane programy inwestycyjne uwzględniać i ukierunkowywać będą też na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów, usługi ekosystemowe zieleni w terenach zabudowanych oraz systemy zarządzania zielenią w terenach zabudowanych. Środek podlegać będzie procedurze strategicznej ceny oddziaływania na środowisko i powinien być zgodny z hierarchią minimalizowania i innymi odpowiednimi wymogami przewidzianymi w dyrektywie siedliskowej i dyrektywie ptasiej.

Na liście kontrolnej (Tabela 9) nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczności poddania środka szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych.

1.4. Reforma A1.4. Reforma na rzecz poprawienia warunków konkurencyjności i ochrony producentów/konsumentów w sektorze rolnym (część dotacyjna)

1.4.1. Ocena reformy

Tabela 10. Lista kontrolna do oceny reformy A1.4.

A1.4. Reforma na rzecz poprawienia warunków konkurencyjności i ochrony producentów/konsumentów w sektorze rolnym
--

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		X	Środek nie wpływa na znaczący wzrost emisji gazów cieplarnianych. Celem reformy jest przygotowane i wprowadzone do porządku prawnego: nowelizacji ustawy o przeciwdziałaniu marnowania żywności; nowej ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi (zwalczanie nieuczciwych praktyk handlowych w relacjach między przedsiębiorcami w łańcuchu dostaw produktów rolnych i spożywczych); rozbudowa infrastruktury systemu informatycznego w powiązaniu ze zmianami legislacyjnymi. Elementem reformy będą wytyczne Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi dotyczące kryteriów wyboru beneficjentów w ramach tego instrumentu. Kryteria wyboru w zakresie inwestycji na rzecz dywersyfikacji i skracania łańcuchów dostaw żywności będą premiowały inwestycje dot. ochrony środowiska, klimatu, innowacyjności i cyfryzacji, gospodarki obiegu zamkniętego, ograniczenia strat żywności, a także poziomu bezrobocia i tworzenia miejsc pracy.
Adaptacja do zmian klimatu		X	Charakter regulacyjny środka nie wpływa na cele adaptacji do zmian klimatu.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		X	Charakter regulacyjny środka nie wpływa na ten cel.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		X	Środek pośrednio pozytywnie wpływa na zapobieganie powstawaniu odpadów żywnościowych. Celem reformy jest przygotowanie i wprowadzone do porządku prawnego: nowelizacji ustawy o przeciwdziałaniu marnowania żywności; nowej ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi (zwalczanie nieuczciwych praktyk handlowych w relacjach między przedsiębiorcami w łańcuchu dostaw produktów rolnych i spożywczych). Elementem reformy będą wytyczne Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi dotyczące kryteriów wyboru beneficjentów w ramach tego instrumentu. Kryteria wyboru w zakresie inwestycji na rzecz dywersyfikacji i skracania łańcuchów dostaw żywności będą premiowały inwestycje dot. ochrony środowiska, klimatu, innowacyjności i cyfryzacji, gospodarki obiegu zamkniętego, ograniczenia strat żywności,
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		X	Charakter regulacyjny środka nie wpływa na ten cel.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		X	Charakter regulacyjny środka nie wpływa na ten cel.

Na liście kontrolnej (Tabela 10) nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczności poddania środka szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych.

1.4.2. Ocena inwestycji

Tabela 11. Lista kontrolna do oceny inwestycji A1.4.1.

A1.4.1. Inwestycje na rzecz dywersyfikacji i skracania łańcucha dostaw produktów rolnych i spożywczych oraz budowy odporności podmiotów uczestniczących w łańcuchu
---

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu	X		
Adaptacja do zmian klimatu	X		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	X		
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		X	Środek przewiduje działania związane z włączeniem MŚP przetwórstwa rolno-spożywczego w gospodarkę o obiegu zamkniętym. Działania związane z przygotowaniem niezbędnej infrastruktury mogą powodować powstawanie odpadów na etapie procesów budowy, działania prowadzone będą zgodnie z zasadami zapobiegania powstawania odpadów jak i zasadami recyklingu. Środek pozytywnie wpływa na ten cel przewiduje wsparcie dla inwestycji MŚP przetwórstwa rolno-spożywczego (podmioty istniejące i nowo zakładane) w zrównoważone i innowacyjne technologie, w tym m.in. inwestycje w obszarze gospodarki o obiegu zamkniętym, ochrony środowiska, rolnictwa ekologicznego jak np. zagospodarowanie odpadów żywnościowych.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	X		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	X		

Tabela 12. Ocena merytoryczna inwestycji A1.4.1. pod kątem zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych

A1.4.1. Inwestycje na rzecz dywersyfikacji i skracania łańcucha dostaw produktów rolnych i spożywczych oraz budowy odporności podmiotów uczestniczących w łańcuchu		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
Łagodzenie zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?	X	Środek przewiduje działania związane z włączeniem MŚP przetwórstwa rolno-spożywczego w gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym m.in: tworzenie lub rozwój sieci centrów przechowalniczo-dystrybucyjnych na poziomie regionów lub na poziomie lokalnym, wsparcie inwestycji MŚP dotyczących sektora przetwórstwa i wprowadzania do obrotu produktów sektora rolno-spożywczego, zakupu maszyn i urządzeń do produkcji, technologii, środków transportu oraz rozbudowy infrastruktury zakładów co może prowadzić do nie znaczących emisji gazów cieplarnianych związanych z zapotrzebowaniem na energię. W zakres kosztów kwalifikowalnych projektu dotyczącego budowy lub rozwoju zakładu produkcyjnych lub małego przetwórstwa oraz infrastruktury służącej do handlu lub przechowywania i dystrybucji produktów rolnych, rybnych ¹ i żywnościowych, mogą wchodzić m.in. koszty: 1) budowy lub modernizacji budynków lub budowli wraz z infrastrukturą techniczną: produkcyjnych, magazynowych, kontroli laboratoryjnej, socjalnych lub przeznaczonych do prowadzenia handlu hurtowego oraz sprzedaży produktów rolnych przez rolników (w tym na terenie MOP); wsparciem objęte będą również inwestycje prośrodowiskowe w zakresie m.in. składowania i zagospodarowania odpadów, oczyszczalni ścieków, biogazowni, paneli fotowoltaicznych i solarów, instalacji odzysku ciepła, piecy

¹ w tym mięczaków i skorupiaków.

A1.4.1. Inwestycje na rzecz dywersyfikacji i skracania łańcucha dostaw produktów rolnych i spożywczych oraz budowy odporności podmiotów uczestniczących w łańcuchu		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
		<p>na biomasę, zastosowania czynników chłodniczych o zmniejszonym lub neutralnym oddziaływaniu na środowisko; W przypadku instalacji wytwarzających energię elektryczną o całkowitej nominalnej mocy cieplnej powyżej 2 MW i wykorzystujących gazowe paliwa z biomasy emisje gazów cieplarnianych powinny być poniżej 100gCO₂e/kWh.</p> <p>Do produkcji biogazu nie można wykorzystywać upraw roślin spożywczych i pastewnych (przeznaczonych na paszę). Zapewnić też należy, że osiągnięte zostanie ograniczenia emisji gazów cieplarnianych wynikające z produkcji biopaliw i biogazu do użytku w transporcie wynoszące co najmniej 65% (wyliczone zgodnie z metodyką obliczania wpływu biopaliw, biopłynów i ich odpowiedników kopalnych na emisję GHG z załącznika V do dyrektywy 2018/2001 (OZE).</p> <p>Gdy produkcja biogazu opiera się na beztlenowej fermentacji materiału organicznego należy spełnić kryteria szczegółowe, które wskazane są w taksonomii dla fermentacji osadów ściekowych lub bioodpadów.</p> <p>..</p> <p>8) zakupu nowych, specjalistycznych środków transportu, stanowiących konieczne ogniwo łańcuchów żywnościowych, spełniających najnowsze normy środowiskowe UE:</p> <p>a) niezbędnych dla sprawnego przebiegu procesu technologicznego lub gospodarki magazynowej w zakładzie w tym: wózków widłowych i podnośników,</p> <p>b) związanych z dostawą surowca lub zbytem produktów, w tym: cystern, silosów, chłodni i izoterm przeznaczonych do przewozu produktów zapewniających spełnienie warunków bezpieczeństwa żywności lub dobrostanu zwierząt, w tym środków transportu służących do przewozu zwierząt przeznaczonych do uboju,</p> <p>c) przyczep gastronomicznych i foodtrucków, służących do sprzedaży produktów rolnych;</p> <p>d) mobilnych linii technologicznych do przetwarzania produktów rolnych;</p> <p>Działanie to powinno spełniać jedno z następujących kryteriów:</p> <p>a) pojazdy kategorii N1 mają zerową bezpośrednią emisję CO₂</p> <p>b) pojazdy kategorii N2 i N3 o technicznie dopuszczalnej maksymalnej masie całkowitej nieprzekraczającej 7,5 tony są "bezemisyjnymi pojazdami ciężkimi" zdefiniowanymi w art. 3 pkt 11 rozporządzenia (UE) 2019 / 1242;</p> <p>c) pojazdy kategorii N2 i N3 o technicznie dopuszczalnej maksymalnej masie całkowitej przekraczającej 7,5 t z następujących pojazdów:</p> <p>(i) „bezemisyjne pojazdy ciężkie” zdefiniowane w art. 3 pkt 11 rozporządzenia (UE) 2019/1242;</p> <p>(ii) w przypadku, gdy spełnienie kryterium określonego w ppkt (i) jest niemożliwe z technologicznego i ekonomicznego punktu widzenia, „niskoemisyjne pojazdy ciężkie” zdefiniowane w art. 3 pkt 12 tego rozporządzenia.</p> <p>Pojazdy nie będą przeznaczone do transportu paliw kopalnych.</p>
Adaptacja do zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę	X	<p>Środek przewiduje działania związane m.in: z tworzeniem lub rozwojem sieci centrów przechowalniczo-dystrybucyjnych na poziomie regionów lub na poziomie lokalnym oraz rozbudowę infrastruktury zakładów co może prowadzić do nie znaczących</p>

A1.4.1. Inwestycje na rzecz dywersyfikacji i skracania łańcucha dostaw produktów rolnych i spożywczych oraz budowy odporności podmiotów uczestniczących w łańcuchu		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
lub aktywa?		oddziaływań na klimat i przyrodę szczególnie w obszarach do tej pory nie zagospodarowanych takich jak nieużytki czy tereny zalesione. Oddziaływania na przyrodę ludzi i klimat określone i ocenione są na etapie oceny oddziaływania na środowisko dla konkretnych lokalizacji. W szczególnych przypadkach może być przeprowadzona ocena dotycząca ryzyka adaptacji do zmian klimatu. Produkcja energii (ciepła, chłodu) powinna być zgodne z lokalnymi, sektorowymi, regionalnymi lub krajowymi działaniami dostosowawczymi w tym zakresie.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał: (i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub (ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?	X	Działania związane są m.in: z tworzeniem lub rozwojem sieci centrów przechowalniczo-dystrybucyjnych na poziomie regionów lub na poziomie lokalnym oraz rozbudowę infrastruktury zakładów co może prowadzić do nie znaczących oddziaływań na zasoby wodne, szczególnie w obszarach do tej pory nie zagospodarowanych takich jak nieużytki czy tereny zalesione. Oddziaływania w zakresie ochrony zasobów wodnych i morskich określone i ocenione są na etapie oceny oddziaływania na środowisko dla konkretnych lokalizacji. W ramach kryteriów wyboru beneficjentów unikać należy pogorszenia zasobów wodnych. Inwestycje muszą uwzględniać wymagania planów gospodarowania wodami.
Przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling: Czy oczekuje się, że środek: (i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub (ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub (iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?		
Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?	X	Środek przewiduje działania związane z włączeniem MŚP przetwórstwa rolno-spożywczego w gospodarkę o obiegu zamkniętym, wsparcie inwestycji MŚP dotyczących sektora przetwórstwa i wprowadzania do obrotu produktów sektora rolno-spożywczego, zakupu maszyn i urządzeń do produkcji, technologii, środków transportu oraz rozbudowy infrastruktury zakładów co może wiązać się z emisją zanieczyszczeń do powietrza, wody i gleby. Emisje zanieczyszczeń podlegają limitom określonym w stosownych pozwoleniach środowiskowych, nie spowodują istotnego zwiększenia poziomu emisji. W przypadku instalacji IPCC spełniać one muszą wymagania, m.in.: określone w BAT, nie mogą powodować pogorszenia stanu jakości powietrza, gdy są w strefach z przekroczeniem standardów jakości powietrza. W przypadku fermentacji beztlenowej materiału organicznego, gdy produkt pofermentacyjny jest stosowany jako nawóz lub polepszacz gleby, (...) ma on spełniać wymagania dotyczące materiałów nawozowych określone w przepisach europejskich

A1.4.1. Inwestycje na rzecz dywersyfikacji i skracania łańcucha dostaw produktów rolnych i spożywczych oraz budowy odporności podmiotów uczestniczących w łańcuchu		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
		(załącznik II do rozporządzenia (UE) 2019/1009) lub przepisach krajowych dotyczących nawozów lub polepszaczy gleby do stosowania w rolnictwie. Środek przewiduje też inwestycje w gospodarstwach rolnych w zakresie dostosowania do zrównoważonej konsumpcji wzorców produkcji, w tym wymianę pokryć dachowych z materiałów szkodliwych dla zdrowia lub środowiska na budynkach wykorzystywanych do produkcji rolnej oraz termomodernizację tych budynków, wymianę nośników słupów impregnowanych kreozotem na plantacjach chmielu. Działanie to przyczyni się do poprawy stanu jakości gleb, konieczne jest zaplanowanie procesu bioremediacji, czyli oczyszczenia gruntu wraz z wymianą słupów impregnowanych kreozotem.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów: Czy przewiduje się, że środek: (i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub (ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?	X	Działanie obejmuje wsparcie inwestycji MŚP dotyczących sektora przetwórstwa i wprowadzania do obrotu produktów sektora rolno-spożywczego, zakupu maszyn i urządzeń do produkcji, technologii, środków transportu oraz rozbudowy infrastruktury zakładów oraz tworzenie lub rozwój sieci centrów przechowalniczo-dystrybucyjnych na poziomie regionów lub na poziomie lokalnym co może prowadzić do wpływu na bioróżnorodność i ekosystemy. Ocena wpływu środka na ten cel prowadzona jest w ramach procedur oceny oddziaływania na środowisko dla poszczególnych lokalizacji dla zapewnienia braku szkodliwego wpływu na stan siedlisk i gatunków. W przypadku lokalizacji w pobliżu lub na terenach cennych przyrodniczo (np. Natura 2000) zastosowania wskazanych w ocenie środków minimalizujących.

1.5. Reforma A1.5. Zwiększenie jakości stanowienia prawa oraz rozwój partnerstwa z organizacjami społecznymi (część dotacyjna)

1.5.1. Ocena reformy

Tabela 13. Lista kontrolna do oceny reformy A1.5.

A1.5. Zwiększenie jakości stanowienia prawa oraz rozwój partnerstwa z organizacjami społecznymi			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		X	Celem reformy jest podniesienie sprawności Państwa i instytucji publicznych oraz partnerska współpraca z organizacjami społecznymi poprzez stabilne otoczenie regulacyjne oraz zaangażowanie partnerów społecznych w proces kształtowania polityki w tym zwiększenie stabilności funkcjonowania instytucji publicznych. Charakter środka nie wpływa na ten cel.
Adaptacja do zmian klimatu		X	Środek z uwagi na swój charakter nie przyczynia się do

A1.5. Zwiększenie jakości stanowienia prawa oraz rozwój partnerstwa z organizacjami społecznymi			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			zwiększania niekorzystnego wpływu na obecny klimat.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		X	Środek nie wpływa na zrównoważone wykorzystanie i ochronę zasobów wodnych i morskich.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		X	Środek nie doprowadzi do powstania istotnych przypadków braku efektywności w korzystaniu z zasobów ani nie przyczyni się do zwiększenia ilości wytwarzanych odpadów.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		X	Środek nie będzie negatywnie wpływał na jakość powietrza, wód czy gleby ze względu na swój regulacyjny charakter.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		X	Środek nie wpływa bezpośrednio na ten cel, pośrednio przyczyniać się może do pozytywnego oddziaływania, gdyż kluczowym rezultatem reformy będzie usprawnienie procesu programowania działań publicznych, aby podejmowane decyzje dotyczące kształtu danej polityki zapadały przy jak najszerszym zaangażowaniu interesariuszy i we współpracy z nimi, w szczególności poprzez usprawnienie procesu konsultacji oraz innych form zaangażowania obywateli w rządzenie, w tym dbałości o zachowanie bioróżnorodności i ekosystemów.

Na liście kontrolnej (Tabela 13) nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczności poddania środka szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych.

1.6. Reforma A2.1. Przyspieszenie procesów robotyzacji i cyfryzacji i innowacji (część dotacyjna)

1.6.1. Ocena reformy

Tabela 14. Lista kontrolna do oceny reformy A2.1.

A2.1. Przyspieszenie procesów robotyzacji i cyfryzacji i innowacji			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu	X		
Adaptacja do zmian klimatu	X		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	X		
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	X		
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	X		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	X		

Tabela 15. Ocena merytoryczna reformy A2.1. pod kątem zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych

A2.1. Przyspieszenie procesów robotyzacji i cyfryzacji i innowacji		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>Łagodzenie zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?</p>	X	Realizacja tej Reformy obejmie: przyjęcie ulgi podatkowej w zakresie wspierania automatyzacji/cyfryzacji i innowacyjności przedsiębiorstw; robotyzację procesów wytwórczych. W przypadku procedur przetargowych realizowanych przez przedsiębiorców, procedur udzielania zamówień dotyczących projektów dla dużych przedsiębiorstw, spółek skarbu państwa, zakłada się że specyfikacje przetargowe lub zamówienia będą zawierać szczegółowe warunki dotyczące zasady „nie czyni poważnych szkód”. Działalność wspierana w ramach środka ma nieznaczny przewidywalny wpływ na ten cel środowiskowy, biorąc pod uwagę zarówno jego bezpośrednie, jak i najistotniejsze pośrednie skutki w perspektywie całego cyklu życia. W pełni zautomatyzowane i zrobotyzowane procesy produkcyjne wpłyną korzystnie na powtarzalność procesów technologicznych, na zwiększenie poziomu produkcji, jej jakości i elastyczności, a w konsekwencji, na poprawę produktywności przedsiębiorstw i efektywność energetyczną.
<p>Adaptacja do zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?</p>	X	Nie przewiduje się, by środek wywarł niekorzystny wpływ na adaptację do zmian klimatu z powodu, iż główna część środka nie ma wpływu na ten cel. Jedynie działania jakie przyczyniają się w ograniczonym stopniu do poprawy odporności to wdrożenie nowoczesnych technologii, które wspierają transformację przemysłu wytwórczego w kierunku redukcji emisji środowiskowych (w szczególności gazów cieplarnianych) oraz redukcji wykorzystania zasobów naturalnych i zmniejszenia oddziaływania środowiskowego przedsiębiorstw. Inwestycje realizowane obejmować też będą ocenę dotyczącą ryzyka zmian klimatu.
<p>Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał: (i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub (ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?</p>	X	Nie przewiduje się, by środek wywarł niekorzystny wpływ na zrównoważone wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych i morskich. Środek ma na celu usprawnienie zrównoważonego wykorzystywania zasobów wodnych, w szczególności, iż w procesach inwestycyjnych wszystkie podmioty obowiązane są do dotrzymywania ustalonych poziomów i limitów w określonych pozwoleniach środowiskowych.
<p>Przejsięcie na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling: Czy oczekuje się, że środek: (i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub (ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub (iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?</p>	X	Działalność wspierana w ramach środka ma nieznaczny przewidywalny wpływ na ten cel środowiskowy, biorąc pod uwagę zarówno jego bezpośrednie, jak i najistotniejsze pośrednie skutki w perspektywie całego cyklu życia. Środek nie doprowadzi do powstania istotnych przypadków braku efektywności w korzystaniu z zasobów ani nie przyczyni się do istotnego zwiększenia ilości wytwarzanych odpadów.
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?</p>	X	Środek nie doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby, z uwagi na krajowe uregulowania środowiskowe. Wszystkie podmioty korzystające ze środowiska podlegają limitom w ramach pozwoleń środowiskowych a podmioty podlegające dyrektywie IPPC

A2.1. Przyspieszenie procesów robotyzacji i cyfryzacji i innowacji		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
		obowiązane są do dotrzymania określonych standardów środowiskowych.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów: Czy przewiduje się, że środek: (i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub (ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?	X	Środek nie będzie wywierał szkodliwego wpływu na różnorodność biologiczną i ekosystemy, ponieważ działania planowane w ramach środka, reformy obejmują robotyzację procesów przemysłowych, modyfikacje technologii, automatyzację procesów produkcyjne. Wszystkie działania inwestycyjne, które podlegają procedurze oceny oddziaływania na środowisko zgodnie z dyrektywą w sprawie OOS, a także wszystkie działania ograniczające ryzyko zostaną zidentyfikowane i odzwierciedlone w trakcie tej oceny. Ocenie podlega też zgodność działań z wymogami dyrektyw siedliskowej i ptasiej, o której mowa w art. 6 ust. 3 dyrektywy siedliskowej, w połączeniu z oceną oddziaływania na środowisko, której wyniki wykluczać powinny możliwość wywarcia istotnego wpływu na obszary sieci Natura 2000.

1.6.2. Ocena inwestycji

Tabela 16. Lista kontrolna do oceny inwestycji A2.1.1.

A2.1.1. Inwestycje wspierające robotyzację i innowacje w przedsiębiorstwach			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu	X		
Adaptacja do zmian klimatu	X		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	X		
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	X		
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	X		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	X		

Tabela 17. Ocena merytoryczna inwestycji A2.1.1. pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych

A2.1.1. Inwestycje wspierające robotyzację i innowacje w przedsiębiorstwach		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
Łagodzenie zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?	X	Środek ten jest kompatybilny z osiągnięciem celu polegającego na zmniejszeniu emisji gazów cieplarnianych do 2030 r. oraz z celem polegającym na osiągnięciu neutralności klimatycznej do 2050 r. Obejmuje wdrożenia nowoczesnych technologii, które wspierają transformację przemysłu wytwórczego w kierunku redukcji emisji środowiskowych (w szczególności gazów cieplarnianych) oraz redukcji wykorzystania zasobów naturalnych i zmniejszenia oddziaływania środowiskowego przedsiębiorstw. Inwestycje publiczne realizowane przez spółki skarbu państwa powinny być zgodne z kryteriami zielonych zamówień publicznych.

A2.1.1. Inwestycje wspierające robotyzację i innowacje w przedsiębiorstwach		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
Adaptacja do zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?	X	Środek nie przyczyni się do zwiększenia wpływu na obecny klimat, obejmuje wdrożenie nowoczesnych technologii, które wspierają transformację przemysłu wytwórczego w kierunku redukcji emisji środowiskowych (w szczególności gazów cieplarnianych) oraz redukcji wykorzystania zasobów naturalnych i zmniejszenia oddziaływania środowiskowego przedsiębiorstw. Inwestycje realizowane przez podmioty uwzględniać powinny i obejmować ocenę dotyczącą ryzyka zmian klimatu.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał: (i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub (ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?	X	Środek nie wpływa w znaczący sposób na jednolite części wód ani nie uniemożliwia osiągnięcia dobrego stanu lub dobrego potencjału, zgodnie z wymogami ramowej dyrektywy wodnej. W procesach inwestycyjnych wszystkie podmioty obowiązane są do dotrzymywania ustalonych poziomów i limitów w określonych pozwoleniach środowiskowych w tym wodnoprawnych.
Przejsie na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling: Czy oczekuje się, że środek: (i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub (ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub (iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?	X	Środek jest zgodny z zasadami zrównoważonych produktów oraz hierarchią postępowania z odpadami, ze szczególnym uwzględnieniem zapobiegania powstawaniu odpadów.
Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?	X	Środek jest zgodny z właściwymi konkluzjami dotyczącymi najlepszych dostępnych technik (BAT) lub z dokumentami referencyjnymi dotyczącymi najlepszych dostępnych technik (BREF) w danym sektorze. Wszystkie podmioty podlegające dyrektywie IPPC obowiązane są do dotrzymania określonych standardów środowiskowych.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów: Czy przewiduje się, że środek: (i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub (ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?	X	Realizowane inwestycje objęte będą procedurą oceny oddziaływania na środowisko. Po przeprowadzonej ocenie oddziaływania na środowisko i wdrożone zostaną wnioski z tej oceny.

1.7. Reforma A2.2. Stworzenie warunków do przejścia na model gospodarki o obiegu zamkniętym GOZ (część dotacyjna)

1.7.1. Ocena reformy

Tabela 18. Lista kontrolna do oceny reformy A2.2.

A2.2. Stworzenie warunków do przejścia na model gospodarki o obiegu zamkniętym GOZ
--

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		X	Celem reformy jest stworzenie odpowiednich ram, przede wszystkim prawnych dla funkcjonowania obrotu surowcami wtórnymi. Reforma przewiduje zarówno szczegółową identyfikację kluczowych barier legislacyjnych ograniczających obrót surowcami wtórnymi, jak również wypracowanie i implementację rozwiązań legislacyjnych w postaci stosownych rozporządzeń o utracie statusu odpadów dla kluczowych odpadów przemysłowych (o największym potencjale gospodarczym), lub też wdrożenie definicji surowca wtórnego, co ułatwiłoby obrót i wykorzystanie odpadów jako surowców wtórnych. Charakter działań nie powinien prowadzić do wzrostu emisji gazów cieplarnianych.
Adaptacja do zmian klimatu		X	Charakter środka nie wpływa na cele adaptacji do zmian klimatu.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		X	Celem reformy jest stworzenie odpowiednich ram, przede wszystkim prawnych dla funkcjonowania obrotu surowcami wtórnymi. Reforma przewiduje zarówno szczegółową identyfikację kluczowych barier legislacyjnych ograniczających obrót surowcami wtórnymi, jak również wypracowanie i implementację rozwiązań legislacyjnych w postaci stosownych rozporządzeń o utracie statusu odpadów dla kluczowych odpadów przemysłowych (o największym potencjale gospodarczym), lub też wdrożenie definicji surowca wtórnego, co ułatwiłoby obrót i wykorzystanie odpadów jako surowców wtórnych. Nie przewiduje się, aby środek wpływał znacząco na ochronę zasobów wodnych.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	X		
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	X		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		X	Środek nie wpływa bezpośrednio na ochronę bioróżnorodności i ekosystemów. Środek jest zgodny z hierarchią minimalizowania oddziaływania i innymi odpowiednimi wymogami przewidzianymi w dyrektywie siedliskowej i dyrektywie ptasiej.

Tabela 19. Ocena merytoryczna reformy A2.2. pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych

A2.2. Stworzenie warunków do przejścia na model gospodarki o obiegu zamkniętym GOZ		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
Łagodzenie zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?		
Adaptacja do zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał: (i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód		

A2.2. Stworzenie warunków do przejścia na model gospodarki o obiegu zamkniętym GOZ		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
powierzchniowych i wód gruntowych lub (ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?		
Przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling: Czy oczekuje się, że środek: (i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub (ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub (iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?	X	Celem reformy jest stworzenie odpowiednich ram, przede wszystkim prawnych dla funkcjonowania obrotu surowcami wtórnymi. Reforma przewiduje zarówno szczegółową identyfikację kluczowych barier legislacyjnych ograniczających obrót surowcami wtórnymi, jak również wypracowanie i implementację rozwiązań legislacyjnych w postaci stosownych rozporządzeń o utracie statusu odpadów dla kluczowych odpadów przemysłowych (o największym potencjale gospodarczym), lub też wdrożenie definicji surowca wtórnego, co ułatwiłoby obrót i wykorzystanie odpadów jako surowców wtórnych. Środek pozytywnie przyczynia się do wdrażania zapobiegania powstawaniu odpadów i rozwijania gospodarki obiegu zamkniętego.
Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?	X	Charakter środka regulacyjny nie wpływa bezpośrednio na ten cel przyczynia się pośrednio do zapobiegania zanieczyszczeniom wody, gleby i powietrza.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów: Czy przewiduje się, że środek: (i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub (ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?		

1.7.2. Ocena inwestycji

Tabela 20. Lista kontrolna do oceny inwestycji A2.2.1.

A2.2.1. Inwestycje we wdrażanie technologii i innowacji środowiskowych, w tym związanych z GOZ			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		X	Środek ma ułatwiać transformację przedsiębiorstw w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym (GOZ) poprzez wsparcie projektów wpisujących się w regulacje unijne (CEAP 2020) i krajowe („Mapa drogowa transformacji w kierunku gospodarki obiegu zamkniętego”). Nie przewiduje się znaczących emisji gazów cieplarnianych z planowanych działań. Inwestycje w MSP związane są z wdrażaniem technologii środowiskowych w tym związanych z GOZ, których efektem będzie lepsza gospodarka materiałowa, zwiększenie efektywności energetycznej i zmiana filozofii firm w kierunku zero waste.
Adaptacja do zmian klimatu		X	Środek nie wpływa na ten cel klimatyczny. Inwestycje m.in. w zakresie infrastruktury B+R służące do opracowania technologii w zakresie wykorzystania odpadów jako surowców wtórnych, których celem będzie stworzenie bardziej wydajnej gospodarki, zwiększenie ilości surowców możliwych do ponownego

A2.2.1. Inwestycje we wdrażanie technologii i innowacji środowiskowych, w tym związanych z GOZ			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			wykorzystania i zmniejszenie ilości surowców pierwotnych wykorzystywanych w procesach produkcyjnych, a także zmniejszenie ilości odpadów składowanych na składowiskach.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		X	Nie przewiduje się, by środek wywarł niekorzystny wpływ na zrównoważone wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych i morskich. Obejmuje realizację inwestycji służących wdrożeniu działań przewidzianych w ramach „Mapy drogowej transformacji w kierunku gospodarki obiegu zamkniętego”.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		X	Działanie objęte jest kodami rodzajów interwencji 023 (w załączniku do rozporządzenia RRF) ze współczynnikami środowiskowymi na poziomie 100%.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		X	Środek jest zgodny z wymaganiami spełniania wymagań określonych w odpowiedniej części przepisów Unii dotyczących udzielanych odpowiednich pozwoleń/zezwoleń środowiskowych.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		X	Środek spełnia wymogi określone w odpowiednich przepisach Unii dotyczących środowiska (w szczególności ocen środowiskowych) i udzielonych odpowiednich pozwoleń/zezwoleń.

Na liście kontrolnej (Tabela 20) nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczności poddania środka szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych.

1.8. Reforma A2.3. Zapewnienie instytucjonalnych i prawnych podstaw rozwoju BSP (część dotacyjna)

1.8.1. Ocena reformy

Tabela 21. Lista kontrolna do oceny reformy A2.3.

A2.3. Zapewnienie instytucjonalnych i prawnych podstawy rozwoju BSP			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		X	Środek nie wpływa na znaczący wzrost emisji gazów cieplarnianych. Celem reformy jest dostosowanie regulacyjne instytucji lotniczych do wyzwań związanych z rozwojem obszaru BSP, stworzenie warunków do funkcjonowania sprawnego, będącego elementem unijnego, ekosystemu obszaru BSP wspierającego wdrażanie technologii BSP i zrównoważony rozwój obszaru BSP. Celem reformy jest także ustanowienie spójnych ram programowych dla dalszego rozwoju obszaru.
Adaptacja do zmian klimatu		X	Środek nie przyczynia się do zwiększania niekorzystnego wpływu na obecny klimat.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		X	Środek nie przyczynia się do zwiększenia niekorzystnego wpływu na zasoby wodne i morskie.

A2.3. Zapewnienie instytucjonalnych i prawnych podstawy rozwoju BSP			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		X	Charakter regulacyjny środka nie wpływa na ten cel.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		X	Charakter regulacyjny środka nie wpływa na ten cel.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		X	Środek nie wpływa bezpośrednio na cele ochrony bioróżnorodności i ekosystemy.

Na liście kontrolnej (Tabela 21) nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczność poddania środka szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych.

1.8.2. Ocena inwestycji

Tabela 22. Lista kontrolna do oceny inwestycji A2.3.1.

A2.3.1. Budowa Ekosystemu Innowacji Dronowych - pilotaże oraz infrastruktura do zarządzania ruchem bezzałogowych statków powietrznych			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		X	Nie przewiduje się znaczących emisji gazów cieplarnianych w ramach realizacji środka, który obejmuje m.in. tworzenie lokalnej infrastruktury do zarządzania ruchem bezzałogowych statków powietrznych.
Adaptacja do zmian klimatu		X	Nie przewiduje się znaczącego oddziaływania środka na ten cel. W ramach inwestycji wsparciem zostaną objęte: ośrodki kompetencji i infrastruktura testowania transportu dronowego oraz specjalistyczne ośrodki szkoleniowe.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		X	Działanie ma nieznaczny przewidywalny wpływ na ten cel środowiskowy.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		X	Środek jest zgodny z zasadami zrównoważonych produktów oraz hierarchią postępowania z odpadami, ze szczególnym uwzględnieniem zapobiegania powstawaniu odpadów. W ramach tej wiązki projektowej nie przewiduje się budowy nowych budynków ani ich termomodernizacji. Infrastruktura, o której mowa jest infrastrukturą komunikacyjną.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		X	Działanie ma nieznaczny przewidywalny wpływ na ten cel środowiskowy.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		X	Działanie ma nieznaczny przewidywalny wpływ na ten cel środowiskowy.

Na liście kontrolnej (Tabela 22) nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczność poddania środka szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych.

1.9. Reforma A2.4. Wzmocnienie mechanizmów współpracy pomiędzy sektorem nauki oraz przemysłem (część dotacyjna)

1.9.1. Ocena reformy

Tabela 23. Lista kontrolna do oceny reformy A2.4.

A2.4. Wzmocnienie mechanizmów współpracy pomiędzy sektorem nauki oraz przemysłem			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		X	Środek nie prowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych, obejmuje rozwój infrastruktury badawczej świadczącej usługi dla firm w pełnym spektrum cyklu innowacji działającej w skali regionalnej, krajowej i ponadnarodowej, budowie i rozwoju infrastruktury sprzyjającej opracowywaniu, prototypowaniu, testowaniu rozwiązań przez przedsiębiorców i wynalazców dla technologii zero i niskoemisyjnych
Adaptacja do zmian klimatu		X	Środek nie przyczynia się do zwiększania niekorzystnego wpływu na obecny klimat obejmuje rozwój infrastruktury badawczej świadczącej usługi dla firm w pełnym spektrum cyklu innowacji działającej w skali regionalnej, krajowej i ponadnarodowej, budowie i rozwoju infrastruktury sprzyjającej opracowywaniu, prototypowaniu, testowaniu rozwiązań przez przedsiębiorców i wynalazców dla technologii zero i niskoemisyjnych
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		X	Nie przewiduje się, by środek wywarł niekorzystny wpływ na zrównoważone wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych i morskich. Środek ma na celu opracowanie planu działalności Sieci Badawczej Łukasiewicz uwzględniającego realizację programów badawczych w obszarach kluczowych dla gospodarki, pełne wdrożenie systemu z udziałem przedsiębiorstw oraz przeprowadzenie pilotażu programu akceleryjnego.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		X	Środek nie doprowadzi do powstania istotnych przypadków braku efektywności w korzystaniu z zasobów ani nie przyczyni się do zwiększenia ilości wytwarzanych odpadów. Działalność wspierana w ramach środka ma pozytywny przewidywalny wpływ na ten cel środowiskowy, biorąc pod uwagę zarówno jego bezpośrednie, jak i najistotniejsze pośrednie skutki w perspektywie całego cyklu życia
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		X	Nie przewiduje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby, z uwagi na pilotażowy charakter działań objętych środkiem.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		X	Nie przewiduje się znaczących oddziaływań środka na ten cel. W indywidualnych przypadkach dla działań pilotażowych przeprowadzona będzie ocena oddziaływania na środowisko i wdrożone będą wnioski z tej oceny.

Na liście kontrolnej (Tabela 23) nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczności poddania środka szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych.

1.9.2. Ocena inwestycji

Tabela 24. Lista kontrolna do oceny inwestycji A2.4.1.

A2.4.1. Inwestycje w rozbudowę potencjału badawczego			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu	X		
Adaptacja do zmian klimatu	X		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		X	Działanie ma nieznaczny przewidywalny wpływ na ten cel środowiskowy. Dla projektów ubiegających się o wsparcie postawione będą wymagania dotyczące sposobu prowadzenia inwestycji poprzez zastosowania odpowiednich środków w celu ochrony wód podczas prac budowlanych lub konserwacyjnych.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	X		
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	X		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		X	Działanie ma nieznaczny przewidywalny wpływ na ten cel środowiskowy. Dla projektów ubiegających się o wsparcie postawione będą wymagania dotyczące sposobu prowadzenia inwestycji poprzez zastosowania odpowiednich środków w celu ochrony bioróżnorodności i ekosystemów podczas prac budowlanych lub konserwacyjnych.

Tabela 25. Ocena merytoryczna inwestycji A2.4.1. pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych

A2.4.1. Inwestycje w rozbudowę potencjału badawczego		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
Łagodzenie zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?	X	W ramach działania będą projekty infrastruktury badawczej realizujące funkcje naukowe oraz w zakresie transferu technologii. Przewiduje się zarówno budowę nowych budynków, jak i modernizację już istniejących. W przypadku nowych budynków wartość wskaźnika rocznego zapotrzebowania na nieodnawialną energię pierwotną EP (na potrzeby ogrzewania, wentylacji oraz przygotowania ciepłej wody użytkowej) powinna być na poziomie maksymalnie 65 kWh (m ² /rok). Spełnienie wymagań NZEB dla nowych budynków oraz wymagań dyrektywy EPBD w odniesieniu do innych budynków jest zapewnione poprzez wdrożenie tych wymagań do krajowych przepisów związanych z projektowaniem i budowaniem budynków – wszystkie nowe budynki muszą spełniać wymagania w zakresie oszczędności energii i izolacyjności cieplnej.
Adaptacja do zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?	X	Budynki mogą być narażone na fale upałów. Wymagana termoizolacja takich budynków przyczyni się do zagwarantowania komfortu cieplnego nawet przy ekstremalnie wysokich temperaturach. Pozwala to na uznanie środka za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celu. Obowiązujące krajowe przepisy dotyczące warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie, które są obowiązkowo stosowane w

A2.4.1. Inwestycje w rozbudowę potencjału badawczego		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
		nowopowstających budynkach, przewidują obowiązek zachowania odpowiedniej ilości powierzchni biologicznie czynnej. W celu przystosowania do zmian klimatu nowych budynków wdrażane będą rozwiązania adaptacyjne.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał: (i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub (ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?		
Przejsie na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling: Czy oczekuje się, że środek: (i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub (ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub (iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?	X	<p>W ramach działania będą projekty infrastruktury badawczej realizujące funkcje naukowe oraz w zakresie transferu technologii. Przewiduje się zarówno budowę nowych budynków, jak i modernizację już istniejących.</p> <p>Zgodnie z Dyrektywą odpadową 2008/98/WE (art. 11, ust. 2, pkt b), wymaganie dotyczące osiągnięcia co najmniej 70% ponownego użycia, recyklingu i odzysku odpadów budowlanych i rozbiórkowych zostanie wdrożone do krajowego porządku prawnego. W związku z tym, automatycznie, działania ubiegające się o wsparcie, będą musiały wykazać spełnienie tego warunku. Ponadto w kryteriach wyboru projektów wprowadzone będą szczegółowe wymagania dla projektów ubiegających się o wsparcie, które będą obejmować:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wymóg uzyskania wskaźnika co najmniej 70% (wagowo) odpadów budowlanych i rozbiórkowych innych niż niebezpieczne (z wyłączeniem naturalnie występujących materiałów, o których mowa w kategorii 17 05 04 w europejskim wykazie odpadów ustanowionym decyzją 2000/532/WE) wytworzonych na placu budowy, będzie przygotowywane do ponownego użycia, recyklingu i innego odzysku materiałów, w tym do wypełniania wyrobisk z wykorzystaniem odpadów w celu zastąpienia innych materiałów, zgodnie z hierarchią postępowania z odpadami oraz unijnym protokołem w sprawie gospodarowania odpadami budowlanymi i rozbiórkowymi. - Ograniczenie na poziomie inwestora wytwarzania odpadów w procesach związanych z budową i rozbiórką, zgodnie z unijnym protokołem w sprawie gospodarowania odpadami budowlanymi i rozbiórkowymi oraz z uwzględnieniem najlepszych dostępnych technik i stosowania selektywnej rozbiórki, aby umożliwić usuwanie i bezpieczne obchodzenie się z substancjami niebezpiecznymi oraz ułatwić ponowne użycie i wysokiej jakości recykling poprzez selektywne usuwanie materiałów, z wykorzystaniem dostępnych systemów sortowania odpadów budowlanych i rozbiórkowych. - Wymóg uwzględnienia GOZ w projektach budowlanych i stosowanych technologiach budowlanych. W szczególności dotyczy to projektowania tak, aby inwestycje były zasobooszczędne i demontowalne, aby umożliwić ponowne użycie i recykling (w odniesieniu do ISO 20887 lub innych norm dotyczących oceny możliwości demontażu lub adaptacji budynków).
Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?	X	Nie oczekuje się, że inwestycje objęte wsparciem doprowadzą do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby, ponieważ zakłada się budowę energooszczędnych budynków. Proces realizacji inwestycji prowadzony będzie zgodnie z wymaganiami ochrony środowiska

A2.4.1. Inwestycje w rozbudowę potencjału badawczego		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
		<p>przed zanieczyszczeniem. Materiały użyte do budowy zgodnie z przepisami krajowymi nie mogą zawierać azbestu.</p> <p>Przepisy określające wymagania dla wyrobów budowlanych, jakie mogą być stosowane na rynku krajowym są zgodne z regulacjami ukształtowanymi w Unii Europejskiej. Dodatkowo, ustawa – Prawo budowlane przewiduje, że budynki muszą spełniać wymagania podstawowe, w tym m.in. wymaganie w zakresie higieny, zdrowia i środowiska oraz zrównoważonego wykorzystania zasobów naturalnych (art. 5 ust. 1 pkt 1 lit. c i lit. g ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane).</p> <p>W wymaganiach dla projektów objętych wsparciem wprowadzane będą wymagania używania do budowy komponentów i materiałów budowlanych, które nie zawierają azbestu (zgodnie z przepisami krajowymi), a także substancji wzbudzających szczególnie duże obawy, zidentyfikowanych na podstawie wykazu substancji podlegających obowiązkowi uzyskania zezwolenia określonego w załączniku XIV do rozporządzenia (WE) nr 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady.</p> <p>W celu zapewnienia zgodności z zasadą DSH stosowane mogą być tylko takie materiały budowlane (mogące mieć kontakt z użytkownikami), które emitują mniej niż 0,06 mg formaldehydu na m³ materiału lub składnika i mniej niż 0,001 mg kategorii 1A i 1B rakotwórczych lotnych związków organicznych na m³ materiału lub składnika, podczas badania zgodnie z CEN/TS 16516 i ISO 16000-3 lub innymi porównywalnymi znormalizowanymi warunkami badań i metodami oznaczania.</p> <p>W przypadku, gdy nowa inwestycja objęta wsparciem planowana będzie na potencjalnie zanieczyszczonym terenie (np. teren poprzemysłowy), wymagane będzie przeprowadzenie badań terenu pod kątem potencjalnych zanieczyszczeń, np. przy użyciu normy ISO 18400.</p>
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów: Czy przewiduje się, że środek:</p> <p>(i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub</p> <p>(ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</p>		

1.10. Reforma A2.5. Wzmacnianie potencjału sektora kultury i przemysłów kreatywnych na rzecz rozwoju gospodarczego (część pożyczkowa)

1.10.1. Ocena reformy

Tabela 26. Lista kontrolna do oceny reformy A2.5.

A2.5. Wzmacnianie potencjału sektora kultury i przemysłów kreatywnych na rzecz rozwoju gospodarczego			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		X	W ramach środka zakładane jest utworzenie modelowego

A2.5. Wzmacnianie potencjału sektora kultury i przemysłów kreatywnych na rzecz rozwoju gospodarczego			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			centrum wspierania przemysłów kreatywnych, ze szczególnym uwzględnieniem designu i architektury. Kluczową inwestycją w ramach reformy będzie utworzenie infrastruktury dla realizacji celów centrum, w tym udostępnienie przestrzeni do rozwijania działalności przez podmioty z sektora kreatywnego. Budowa nowej infrastruktury może się wiązać z nieznaczną emisją gazów cieplarnianych.
Adaptacja do zmian klimatu		X	Zakładane jest utworzenie modelowego centrum wspierania przemysłów kreatywnych, ze szczególnym uwzględnieniem designu i architektury. Kluczową inwestycją w ramach reformy będzie utworzenie infrastruktury dla realizacji celów centrum, w tym udostępnienie przestrzeni do rozwijania działalności przez podmioty z sektora kreatywnego, która powinna uwzględniać kwestie adaptacyjne i nie powinna wpływać niekorzystnie na klimat.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		X	Nie przewiduje się, aby środek wpływał znacząco na korzystanie z zasobów wodnych.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		X	Nie przewiduje się, aby środek wpływał znacząco na powstawanie odpadów, z uwagi na charakter środka.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		X	Środek nie będzie znacząco wpływał na wzrost emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody, gleby.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		X	Środek nie będzie negatywnie wpływał na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów ze względu na charakter środka.

Na liście kontrolnej (Tabela 26) nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczność poddania środka szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych.

1.10.2. Ocena inwestycji

Tabela 27. Lista kontrolna do oceny inwestycji A2.5.1.

A2.5.1. Program wspierania działalności podmiotów sektora kultury i przemysłów kreatywnych na rzecz stymulowania ich rozwoju			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		X	Charakter środka (wsparcie i pobudzenie finansowe sektora kultury i NGO's) powoduje, że jego oddziaływanie na ten cel klimatyczny jest pomijalne.
Adaptacja do zmian klimatu		X	Charakter środka (wsparcie i pobudzenie finansowe sektora kultury i NGO's) powoduje, że jego oddziaływanie na ten cel klimatyczny jest pomijalne.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		X	Działanie ma nieznaczny przewidywalny wpływ na ten cel środowiskowy.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		X	Działanie ma nieznaczny przewidywalny wpływ na ten cel środowiskowy.

A2.5.1. Program wspierania działalności podmiotów sektora kultury i przemysłów kreatywnych na rzecz stymulowania ich rozwoju			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		X	Działanie ma nieznaczny przewidywalny wpływ na ten cel środowiskowy.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		X	Działanie ma nieznaczny przewidywalny wpływ na ten cel środowiskowy.

Na liście kontrolnej (Tabela 27) nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczności poddania środka szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych.

Tabela 28. Lista kontrolna do oceny inwestycji A2.5.2.

A2.5.2. Inwestycje na rzecz utworzenia modelowego centrum wspierania przemysłów kreatywnych			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		X	Nie przewiduje się znaczącego oddziaływania środka na ten cel klimatyczny. Inwestycja - centrum zrealizowane zostanie według współczesnych technologii budowlanych, uwzględniających takie kwestie jak zużycie energii i jego wpływ na środowisko, stając się przykładem najbardziej zaawansowanych rozwiązań stosowanych we współczesnej architekturze.
Adaptacja do zmian klimatu		X	Nie przewiduje się znaczącego oddziaływania środka na ten cel klimatyczny. Inwestycja - centrum zrealizowane zostanie według współczesnych technologii budowlanych, uwzględniających takie kwestie jak zużycie energii i jego wpływ na środowisko, w tym także ocenę dotyczącą ryzyka zmiany klimatu stając się przykładem najbardziej zaawansowanych rozwiązań stosowanych we współczesnej architekturze.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		X	Działanie ma nieznaczny przewidywalny wpływ na ten cel środowiskowy.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		X	Środek jest zgodny z zasadami zrównoważonych produktów oraz hierarchią postępowania z odpadami, ze szczególnym uwzględnieniem zapobiegania powstawaniu odpadów. Środek zapewnia zasobooszczędność w przypadku głównych wykorzystanych zasobów. Wyeliminowano nieefektywność w wykorzystaniu zasobów, w tym poprzez zapewnienie, aby produkty, budynki i aktywa były skutecznie wykorzystywane i charakteryzowały się trwałością. W ramach inwestycji prowadzone będą prace budowlane: w tym prace remontowo-konserwatorskie oraz niezbędne prace rozbiórkowe. Zgodnie z prawem konserwatorskim budynek centrum wspierania przemysłów kreatywnych musi mieć taki sam wygląd zewnętrzny jak pierwotnie, ale wnętrza mogą mieć zupełnie nowe układy przestrzenne i architektoniczne.

A2.5.2. Inwestycje na rzecz utworzenia modelowego centrum wspierania przemysłów kreatywnych			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<p>Co najmniej 70% (wagowo) odpadów budowlanych i rozbiórkowych innych niż niebezpieczne (z wyłączeniem naturalnie występujących materiałów, o których mowa w kategorii 17 05 04 w europejskim wykazie odpadów ustanowionym decyzją 2000/532/WE) wytworzonych na placu budowy, będzie przygotowywane do ponownego użycia, recyklingu i innego odzysku materiałów, w tym do wypełniania wyrobisk z wykorzystaniem odpadów w celu zastąpienia innych materiałów, zgodnie z hierarchią postępowania z odpadami oraz unijnym protokołem w sprawie gospodarowania odpadami budowlanymi i rozbiórkowymi.</p> <p>Inwestor będzie ograniczać wytwarzanie odpadów w procesach związanych z budową i rozbiórką, zgodnie z unijnym protokołem w sprawie gospodarowania odpadami budowlanymi i rozbiórkowymi oraz z uwzględnieniem najlepszych dostępnych technik i stosowania selektywnej rozbiórki, aby umożliwić usuwanie i bezpieczne obchodzenie się z substancjami niebezpiecznymi oraz ułatwić ponowne użycie i wysokiej jakości recykling poprzez selektywne usuwanie materiałów, z wykorzystaniem dostępnych systemów sortowania odpadów budowlanych i rozbiórkowych.</p> <p>W celu zapewnienia zgodności z zasadą DSH stosowane będą odpowiednie materiały budowlane.</p>
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		X	Działanie ma nieznaczny przewidywalny wpływ na ten cel środowiskowy.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		X	Działanie ma nieznaczny przewidywalny wpływ na ten cel środowiskowy.

Na liście kontrolnej (Tabela 28) nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczności poddania środka szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych.

1.11. Reforma A2.6. Zwiększenie wykorzystania danych satelitarnych na potrzeby gospodarki i Państwa (część pożyczkowa)

1.11.1. Ocena reformy

Tabela 29. Lista kontrolna do oceny reformy A2.6.

A2.6. Zwiększenie wykorzystania danych satelitarnych na potrzeby gospodarki i Państwa			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		X	Nie przewiduje się aby środek wpływał znacząco na emisje gazów cieplarnianych. Celem reformy jest zbudowanie systemu optymalnych narzędzi dla inwestycji, wsparcia doradczego, finansowego i edukacyjnego w sektorze kosmicznym rozumianym szeroko, tzn.: obejmującym zarówno w przemyśle, naukę jak i administrację publiczną wdrażającą politykę kosmiczną.
Adaptacja do zmian klimatu		X	Środek nie przyczynia się do zwiększania niekorzystnego wpływu na obecny klimat
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		X	Środek nie wpływa na zrównoważone wykorzystanie i ochronę zasobów wodnych i morskich.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	X		
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		X	Nie przewiduje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby, z uwagi na pilotażowy charakter działań objętych środkiem.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		X	Nie przewiduje znaczących oddziaływań środka na ten cel.

Tabela 30. Ocena merytoryczna reformy A2.6. pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych

A2.6. Zwiększenie wykorzystania danych satelitarnych na potrzeby gospodarki i Państwa		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
Łagodzenie zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?		
Adaptacja do zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał: (i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub (ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?		
Przejsie na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich	X	Nie przewiduje się że środek doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego

A2.6. Zwiększenie wykorzystania danych satelitarnych na potrzeby gospodarki i Państwa		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>recykling: Czy oczekuje się, że środek:</p> <p>(i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub</p> <p>(ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub</p> <p>(iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?</p>		korzystania z zasobów naturalnych, nie mniej rozwój przemysłu kosmicznego, który umożliwi reformę będzie nieznacznie wpływał na ten cel.
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola:</p> <p>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?</p>		
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów: Czy przewiduje się, że środek:</p> <p>(i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub</p> <p>(ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</p>		

1.11.2. Ocena inwestycji

Tabela 31. Lista kontrolna do oceny inwestycji A2.6.1.

A2.6.1. Rozbudowa krajowego systemu serwisów monitoringowych, produktów, narzędzi analitycznych i usług i towarzyszącej infrastruktury wykorzystujących dane satelitarne			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu	X		
Adaptacja do zmian klimatu		X	Działanie w ramach projektu Narodowy Segment Naziemny (NSN) polega na budowie krajowego systemu serwisów monitoringowych, produktów, narzędzi analitycznych i usług wraz z niezbędną infrastrukturą, dostarczając dane i informacje. Działanie to nie wpłynie znacząco na zwiększenie wpływu na obecny klimat, przyrodę. Pozytywnie wpłynie na proces podejmowania decyzji przez jednostki administracji publicznej.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		X	Działanie w ramach projektu Narodowy Segment Naziemny (NSN) polega na budowie krajowego systemu serwisów monitoringowych, produktów, narzędzi analitycznych i usług wraz z niezbędną infrastrukturą, dostarczając dane i informacje. Działanie to nie wpłynie na cele zrównoważonego wykorzystania wód i zasobów morskich. Pozytywnie wpłynie na proces podejmowania decyzji przez jednostek administracji publicznej.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	X		
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza,		X	Działanie obejmuje utworzenie Satelitarnego Systemu

A2.6.1. Rozbudowa krajowego systemu serwisów monitoringowych, produktów, narzędzi analitycznych i usług i towarzyszącej infrastruktury wykorzystujących dane satelitarne			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
wody lub gleby i jego kontrola			Obserwacji Ziemi, w ramach zadania zostanie zaprojektowany, zbudowany i uruchomiony operacyjnie system satelitarne składający się z dwóch podstawowych komponentów: segment kosmiczny i segment naziemny obejmujący stację kierowania i kontroli platform oraz stacje użytkowników umożliwiające zadaniowanie sensorów i odbiór danych. Budowa segmentu naziemnego może wiązać się z emisjami do powietrza, wody lub gleby, nie przewiduje się istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		X	Działanie obejmuje utworzenie Satelitarnego Systemu Obserwacji Ziemi, w ramach zadania zostanie zaprojektowany, zbudowany i uruchomiony operacyjnie system satelitarne składający się z dwóch podstawowych komponentów: segment kosmiczny i segment naziemny obejmujący stację kierowania i kontroli platform oraz stacje użytkowników umożliwiające zadaniowanie sensorów i odbiór danych. Budowa segmentu naziemnego może wiązać się z oddziaływaniem na bioróżnorodność w przypadku lokalizacji segmentu w obszarze greenfield. Charakter działania nie powinien w znaczącym stopniu wpływać na dobry stan i odporność ekosystemów.

Tabela 32. Ocena merytoryczna inwestycji A2.6.1. pod kątem zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych

A2.6.1. Rozbudowa krajowego systemu serwisów monitoringowych, produktów, narzędzi analitycznych i usług i towarzyszącej infrastruktury wykorzystujących dane satelitarne		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
Łagodzenie zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?	X	Działanie obejmuje utworzenie Satelitarnego Systemu Obserwacji Ziemi, w ramach zadania zostanie zaprojektowany, zbudowany i uruchomiony operacyjnie system satelitarne składający się z dwóch podstawowych komponentów: segment kosmiczny i segment naziemny obejmujący stację kierowania i kontroli platform oraz stacje użytkowników umożliwiające zadaniowanie sensorów i odbiór danych. Segment naziemny będzie wymagał zasilania źródłami energii co przyczyni się do nieznaczających emisji gazów cieplarnianych.
Adaptacja do zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał: (i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub (ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?		
Przejsie na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling: Czy oczekuje się, że środek:	X	Działanie obejmuje utworzenie Satelitarnego Systemu Obserwacji Ziemi, w ramach zadania zostanie zaprojektowany, zbudowany i uruchomiony operacyjnie system satelitarne składający się z

A2.6.1. Rozbudowa krajowego systemu serwisów monitoringowych, produktów, narzędzi analitycznych i usług i towarzyszącej infrastruktury wykorzystujących dane satelitarne		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
(i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub (ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub (iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?		dwóch podstawowych komponentów: segment kosmiczny i segment naziemny obejmujący stację kierowania i kontroli platform oraz stacje użytkowników umożliwiające zadaniowanie sensorów i odbiór danych. Budowa segmentów będzie wymagała wykorzystania zasobów naturalnych, nie będzie to prowadzić do nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z zasobów naturalnych.
Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów: Czy przewiduje się, że środek: (i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub (ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?		

1.12. Reforma A3.1. Kadry dla nowoczesnej gospodarki- poprawa dopasowania umiejętności i kwalifikacji do wymogów rynku pracy w związku z wrażaniem nowych technologii w gospodarce oraz zieloną i cyfrową transformacją (część dotacyjna)

1.12.1. Ocena reformy

Tabela 33. Lista kontrolna do oceny reformy A3.1.

A3.1. Kadry dla nowoczesnej gospodarki- poprawa dopasowania umiejętności i kwalifikacji do wymogów rynku pracy w związku z wrażaniem nowych technologii w gospodarce oraz zieloną i cyfrową transformacją			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		X	środek nie prowadzi do znacznej emisji gazów cieplarnianych, ponieważ dotyczy głównie opracowania nowych rozwiązań systemowych, prawnych i organizacyjnych, które służyć będą zwiększeniu potencjału kadr w celu zwiększenia nowoczesności gospodarki.
Adaptacja do zmian klimatu		X	środek nie przyczyni się do zwiększenia negatywnego wpływu na klimat, ponieważ wprowadza rozwiązania prawne, organizacyjne i systemowe w celu doskonalenia umiejętności kadr nowoczesnej gospodarki.

A3.1. Kadry dla nowoczesnej gospodarki- poprawa dopasowania umiejętności i kwalifikacji do wymogów rynku pracy w związku z wrażaniem nowych technologii w gospodarce oraz zieloną i cyfrową transformacją			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		X	Przewidziana reforma będzie miała, przede wszystkim, charakter systemowy, prawny oraz organizacyjny i jako taka nie będzie zasadniczo wpływała na zrównoważone wykorzystanie i ochronę zasobów wodnych lądowych i morskich.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		X	Przewidziane środki nie będą wpływały na zwiększenie wytwarzania odpadów, zatem nie będą wpływać negatywnie na środowisko. Zwiększenie potencjału szkoleniowego może pośrednio przyczynić się jednak do zwiększenia wytwarzania odpadów w ośrodkach edukacyjnych lub w nowopowstałych centrach umiejętności, jednakże odpowiednio prowadzona gospodarka odpadami w tych obiektach i ośrodkach pozwoli na zniwelowanie negatywnego oddziaływania zwiększonej liczby osób korzystających z tych obiektów, a tym samym wytwarzających odpady.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		X	Środek nie będzie negatywnie wpływał na jakość powietrza, wód czy gleby ze względu na charakter działań, które będą prowadziły głównie do wdrożenia nowych regulacji prawnych i organizacyjnych, związanych m.in. z utworzeniem sieci branżowych centrów umiejętności, doradztwa i poradnictwa.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		X	Środek nie będzie negatywnie wpływał na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów ze względu na charakter działań, które będą prowadziły głównie do wdrożenia nowych regulacji prawnych i organizacyjnych, związanych m.in. z utworzeniem sieci branżowych centrów umiejętności, a także działań związanych z doradztwem i poradnictwem.

Na liście kontrolnej (Tabela 33) nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczności poddania środka szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych.

1.12.2. Ocena inwestycji

Tabela 34. Lista kontrolna do oceny inwestycji A3.1.1.

A3.1.1. Wsparcie rozwoju nowoczesnego kształcenia zawodowego, szkolnictwa wyższego oraz uczenia się przez całe życie			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		X	Inwestycje nie będą wpływały negatywnie na ochronę klimatu. Pośrednio mogą przyczynić się do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych przez zastosowanie nowoczesnych technologii e-learningowych, podniesienie kwalifikacji kadry zawodowej również w zakresie zmian klimatycznych. Branżowe centra umiejętności powstaną także w branżach związanych z ochroną klimatu i środowiska, a co za tym idzie pozytywnie wpłyną na rozwój umiejętności w tym zakresie.
Adaptacja do zmian klimatu		X	Inwestycje nie będą wpływały negatywnie na ochronę adaptację do zmian klimatu. Pośrednio mogą przyczynić się do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych przez zastosowanie

A3.1.1. Wsparcie rozwoju nowoczesnego kształcenia zawodowego, szkolnictwa wyższego oraz uczenia się przez całe życie			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			nowoczesnych technologii e-learningowych, podniesienie kwalifikacji kadry zawodowej również w zakresie nowoczesnych rozwiązań mających związek z adaptacją do nowych warunków klimatycznych, ograniczając ich wpływ na ludzi i otoczenie. Branżowe centra umiejętności powstaną także w branżach związanych z ochroną klimatu i środowiska, a co za tym idzie pozytywnie wpłyną na rozwój umiejętności w tym zakresie.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		X	Inwestycje nie będą wpływały negatywnie na zasoby wodne i morskie. Branżowe centra umiejętności powstaną także w branżach związanych z wykorzystywaniem i ochroną zasobów wodnych i morskich, a co za tym idzie pozytywnie wpłyną na rozwój umiejętności w tym zakresie.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		X	Inwestycje nie będą wpływały negatywnie na gospodarkę odpadami. Pośrednio mogą przyczynić się do ograniczenia powstawania odpadów przez zastosowanie nowoczesnych technologii e-learningowych, podniesienie kwalifikacji kadry zawodowej również w zakresie zapobiegania powstawania odpadów i ich unieszkodliwiania. Branżowe centra umiejętności powstaną także w branżach związanych z ochroną klimatu i środowiska, a co za tym idzie pozytywnie wpłyną na rozwój umiejętności w tym zakresie.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		X	Inwestycje nie będą wpływały negatywnie na ochronę powietrza, gleb i wody. Pośrednio mogą przyczynić się do ograniczenia emisji do powietrza, wód i gleb przez zastosowanie nowoczesnych technologii e-learningowych, podniesienie kwalifikacji kadry zawodowej również w zakresie zapobiegania zanieczyszczeniom powietrza, wody i gleby. Branżowe centra umiejętności powstaną także w branżach związanych z ochroną środowiska w tym w zakresie ochrony powietrza, wody i gleby, a co za tym idzie pozytywnie wpłyną na rozwój umiejętności w tym zakresie.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		X	Inwestycje nie będą bezpośrednio wpływać na zmiany w zakresie bioróżnorodności i odbudowy ekosystemów.

Na liście kontrolnej (Tabela 34) nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczności poddania środka szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych.

1.13. Reforma A4.1. Efektywne instytucje na rzecz rynku pracy (część dotacyjna)

1.13.1. Ocena reformy

Tabela 35. Lista kontrolna do oceny reformy A4.1.

A4.1. Efektywne instytucje na rzecz rynku pracy			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”

A4.1. Efektywne instytucje na rzecz rynku pracy			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		X	Środki w ramach reformy mają charakter organizacyjny i prawny, dlatego nie będą prowadziły do znacznych emisji gazów cieplarnianych.
Adaptacja do zmian klimatu		X	Środki w ramach reformy mają charakter organizacyjny i prawny, dlatego nie będą prowadziły bezpośrednio do wpływu na adaptację do zmian klimatu. Pośrednio natomiast poprzez zastosowanie środków prawnych możliwe jest lepsze dostosowanie do czekających zmian klimatu.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		X	Środki w ramach reformy mają charakter organizacyjny i prawny, dlatego nie będą prowadziły do bezpośredniego wpływu zanieczyszczenie powietrza, wód czy gleby.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		X	Środki w ramach reformy mają charakter organizacyjny i prawny, dlatego nie będą prowadziły do bezpośredniego powstawania odpadów ani nie spowodują poważnych i długoterminowych szkód w środowisku. Pośrednio zastosowane środki mogą przyczynić się do ograniczenia powstawania odpadów poprzez podniesienie świadomości ekologicznej ludzi objętych środkami.
Zapobieganie zanieczyszczeniu powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		X	Środki w ramach reformy mają charakter organizacyjny i prawny, dlatego nie będą prowadziły do bezpośredniego wpływu na jakość powietrza, wód lub gleb. Nie zidentyfikowano żadnego ryzyka negatywnego wpływu na powietrze, gleby czy wody w związku z realizacją reformy. Pośrednio zastosowane środki mogą przyczynić się do ograniczenia zanieczyszczenia powietrza, wód czy gleby poprzez podniesienie świadomości ekologicznej ludzi objętych środkami.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		X	Środek nie dotyczy środków ingerujących w obszary chronione lub na obszarach wrażliwych pod względem bioróżnorodności, dlatego też nie będzie znacząco oddziaływał na ten komponent. Pośrednio zastosowane środki mogą przyczynić się do większej dbałości o ochronę ekosystemów poprzez podniesienie świadomości ekologicznej ludzi objętych środkami.

Na liście kontrolnej (Tabela 35) nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczności poddania środka szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych.

1.13.2. Ocena inwestycji

Tabela 36. Lista kontrolna do oceny inwestycji A4.1.1.

A4.1.1. Inwestycje wspierające reformę instytucji rynku pracy			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		X	Inwestycje oparte są na podejmowaniu projektów cyfryzacji procesów i narzędzi wraz z podnoszeniem kompetencji cyfrowych pracowników, a także wszelkie działania informacyjne, promocyjne i opracowanie ekspertyz w zakresie wdrażania nowych przepisów i rozwiązań zmierzających do

A4.1.1. Inwestycje wspierające reformę instytucji rynku pracy			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			zwiększenia produktywności gospodarki i tworzenia miejsc pracy wysokiej jakości. Nie będą bezpośrednio wpływały na emisję gazów cieplarnianych, natomiast pośrednio stosowanie wysokiej jakości procesów gospodarczych może przyczynić się do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych.
Adaptacja do zmian klimatu		X	Inwestycje oparte są na podejmowaniu projektów cyfryzacji procesów i narzędzi wraz z podnoszeniem kompetencji cyfrowych pracowników, a także wszelkie działania informacyjne, promocyjne i opracowanie ekspertyz w zakresie wdrażania nowych przepisów i rozwiązań zmierzających do zwiększenia produktywności gospodarki i tworzenia miejsc pracy wysokiej jakości. Nie będą bezpośrednio wpływały na klimat i ocenę wrażliwości na zmiany klimatu. Natomiast pośrednio stosowanie wysokiej jakości procesów gospodarczych może przyczynić się do ograniczenia skutków zmian klimatu. Nie ma to żadnego wpływu na działalność w zakresie adaptacji ani na poziom odporności na fizyczne zagrożenia klimatyczne, przyrody, aktywów oraz innej działalności gospodarczej.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		X	Inwestycje oparte są na podejmowaniu projektów cyfryzacji procesów i narzędzi wraz z podnoszeniem kompetencji cyfrowych pracowników, a także wszelkie działania informacyjne, promocyjne i opracowanie ekspertyz w zakresie wdrażania nowych przepisów i rozwiązań zmierzających do zwiększenia produktywności gospodarki i tworzenia miejsc pracy wysokiej jakości. Nie będą bezpośrednio jak i pośrednio w perspektywie całego cyklu życia wpływały na wykorzystanie i ochronę zasobów wodnych i morskich
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		X	Inwestycje oparte są na podejmowaniu projektów cyfryzacji procesów i narzędzi wraz z podnoszeniem kompetencji cyfrowych pracowników, a także wszelkie działania informacyjne, promocyjne i opracowanie ekspertyz w zakresie wdrażania nowych przepisów i rozwiązań zmierzających do zwiększenia produktywności gospodarki i tworzenia miejsc pracy wysokiej jakości. Nie będą bezpośrednio jak i pośrednio w perspektywie całego cyklu życia wpływały na zwiększenie wytwarzania odpadów. Dodatkowo pośrednio może przyczynić się do ograniczenia wykorzystania zasobów poprzez stosowanie nowoczesnych rozwiązań w przedsiębiorstwach
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		X	Inwestycje oparte są na podejmowaniu projektów cyfryzacji procesów i narzędzi wraz z podnoszeniem kompetencji cyfrowych pracowników, a także wszelkie działania informacyjne, promocyjne i opracowanie ekspertyz w zakresie wdrażania nowych przepisów i rozwiązań zmierzających do zwiększenia produktywności gospodarki i tworzenia miejsc pracy wysokiej jakości. Nie będą bezpośrednio jak i pośrednio w perspektywie całego cyklu życia wpływały na pogorszenie jakości powietrza, wody czy gleb.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		X	Inwestycje oparte są na podejmowaniu projektów cyfryzacji procesów i narzędzi wraz z podnoszeniem kompetencji cyfrowych pracowników, a także wszelkie działania informacyjne, promocyjne i opracowanie ekspertyz w zakresie wdrażania nowych przepisów i rozwiązań zmierzających do zwiększenia produktywności gospodarki i tworzenia miejsc pracy wysokiej jakości. Nie będą bezpośrednio jak i pośrednio

A4.1.1. Inwestycje wspierające reformę instytucji rynku pracy			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			w perspektywie całego cyklu życia wpływały na obszary chronione przyrody.

Na liście kontrolnej (Tabela 36) nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczności poddania środka szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych.

1.14. Reforma A4.2. Reforma na rzecz poprawy sytuacji rodziców na rynku pracy poprzez zwiększenie dostępu do opieki nad dziećmi do lat 3 (część dotacyjna)

1.14.1. Ocena reformy

Tabela 37. Lista kontrolna do oceny reformy A4.2.

A4.2. Reforma na rzecz poprawy sytuacji rodziców na rynku pracy poprzez zwiększenie dostępu do opieki nad dziećmi do lat 3			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		X	Środki w ramach reformy będą miały charakter finansowy i organizacyjny. Bezpośrednio nie będą prowadziły do emisji gazów cieplarnianych ze względu na działania w zakresie zmiany systemu wspierającego powstawanie oraz funkcjonowanie instytucji opieki nad dziećmi do lat 3.
Adaptacja do zmian klimatu		X	Środki w ramach reformy będą miały charakter finansowy i organizacyjny, przez co bezpośrednio nie będą prowadziły do zmian w zakresie adaptacji do zmian klimatu. Ze względu na działania w zakresie zmiany systemu wspierającego powstawanie oraz funkcjonowanie instytucji opieki nad dziećmi do lat 3, nie będą one bezpośrednio wpływać na dostosowanie ludzi i środowiska do zmian klimatu.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		X	Środki w ramach reformy będą miały charakter finansowy i organizacyjny. Bezpośrednio nie będą prowadziły do zagrożenia stanu potencjału ekologicznego wód ze względu na działania w zakresie zmiany systemu wspierającego powstawanie oraz funkcjonowanie instytucji opieki nad dziećmi do lat 3.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		X	Środki w ramach reformy będą miały charakter finansowy i organizacyjny. Bezpośrednio nie będą prowadziły do znacznego zwiększenia powstawania odpadów ze względu na działania w zakresie zmiany systemu wspierającego powstawanie oraz funkcjonowanie instytucji opieki nad dziećmi do lat 3.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		X	Środki w ramach reformy będą miały charakter finansowy i organizacyjny. Bezpośrednio nie będą prowadziły do zanieczyszczenia powietrza, wody czy gleby ze względu na działania w zakresie zmiany systemu wspierającego powstawanie oraz funkcjonowanie instytucji opieki nad dziećmi do lat 3.

A4.2. Reforma na rzecz poprawy sytuacji rodziców na rynku pracy poprzez zwiększenie dostępu do opieki nad dziećmi do lat 3			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		X	Środki w ramach reformy będą miały charakter finansowy i organizacyjny. Bezpośrednio nie będą prowadziły do szkodliwego wpływu na stan ekosystemów czy obszarów chronionych ze względu na działania w zakresie zmiany systemu wspierającego powstawanie oraz funkcjonowanie instytucji opieki nad dziećmi do lat 3.

Na liście kontrolnej (Tabela 37) nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczności poddania środka szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych.

1.14.2. Ocena inwestycji

Tabela 38. Lista kontrolna do oceny inwestycji A4.2.1.

A4.2.1. Wsparcie programów dofinansowania miejsc opieki nad dziećmi 0-3 lat (żłobki, kluby dziecięce i dzienni opiekunowie) w ramach MALUCH+			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		X	Inwestycje związane będą ze zmianami prawnymi i organizacyjnymi w opiece nad dziećmi do lat 3, jednakże największym procesem jest tworzenie i rozwój infrastruktury w zakresie wskazanej opieki nad dziećmi do lat 3, czyli budowa, adaptacja lub modernizacja obiektów budowlanych. Nie przewiduje się, aby środek doprowadził do znacznych emisji gazów cieplarnianych. Obiekty modernizowane będą wpływać nawet na ich zmniejszenie poprzez zastosowanie nowych technologii ich ocieplania oraz ogrzewania i chłodzenia. Możliwe jest też zastosowanie OZE eliminując lub ograniczając zapotrzebowanie na energię. Obiekty nowe spełniać muszą wysokie standardy techniczne zapewniające jak najmniejsze zużycie energii, dlatego też nie będą znacząco wpływać na powstawanie gazów cieplarnianych.
Adaptacja do zmian klimatu		X	Inwestycje związane będą ze zmianami prawnymi i organizacyjnymi w opiece nad dziećmi do lat 3, jednakże największym procesem jest tworzenie i rozwój infrastruktury w zakresie wskazanej opieki nad dziećmi do lat 3, czyli budowa, adaptacja lub modernizacja obiektów budowlanych. Nie przewiduje się, aby środek doprowadził do negatywnego wpływu na adaptację do zmian klimatu. Obiekty modernizowane będą wpływać nawet na zwiększenie adaptacji do zmian klimatu w przypadku występowania znacznych upałów poprzez zastosowanie nowoczesnych instalacji chłodu zapewniających komfort cieplny. Możliwe jest też zastosowanie OZE eliminując lub ograniczając zapotrzebowanie na energię. Obiekty nowe spełniać muszą wysokie standardy techniczne zapewniające jak najmniejsze zużycie energii, jednak muszą być dostosowane do zmieniających się warunków klimatycznych między innymi przez zachowanie komfortu cieplnego przemysławającym w placówkach.

A4.2.1. Wsparcie programów dofinansowania miejsc opieki nad dziećmi 0-3 lat (żłobki, kluby dziecięce i dzienni opiekunowie) w ramach MALUCH+			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		X	<p>Inwestycje związane będą ze zmianami prawnymi i organizacyjnymi w opiece nad dziećmi do lat 3, jednakże największym procesem jest tworzenie i rozwój infrastruktury w zakresie wskazanej opieki nad dziećmi do lat 3, czyli budowa, adaptacja lub modernizacja obiektów budowlanych.</p> <p>Nie przewiduje się, aby środek mógł zagrażać dobremu stanowi lub potencjałowi JCW powierzchniowych i podziemnych oraz dobremu stanowi środowiska morskiego. Obiekty nowe i rozbudowywane będą wykorzystywały nowoczesne technologie oszczędzające zużycie wód, a wody odprowadzane i ścieki, w niewielkiej skali, wynikającej z ograniczonej wielkości obiektów, będą musiały być poddane odpowiedniemu oczyszczaniu.</p> <p>Natomiast w przypadku modernizacji obiektów powinna nastąpić racjonalizacja gospodarki wodnej w ramach obiektu, a więc ograniczenia zużycia wody i produkcji ścieków.</p>
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		X	<p>Inwestycje związane będą ze zmianami prawnymi i organizacyjnymi w opiece nad dziećmi do lat 3, jednakże największym procesem jest tworzenie i rozwój infrastruktury w zakresie wskazanej opieki nad dziećmi do lat 3, czyli budowa, adaptacja lub modernizacja obiektów budowlanych. Środek nie doprowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania odpadów, jakkolwiek z nowych obiektów lub rozbudowanych może być więcej odpadów, jednakże nie będą to ilości znaczące.</p> <p>W obiektach modernizowanych, natomiast może dojść do poprawy gospodarki odpadowej. Zwiększone wytwarzanie odpadów może nastąpić w trakcie realizacji inwestycji budowlanych, jednakże odpowiednio przeprowadzona gospodarka odpadami w trakcie budowy lub modernizacji nie spowoduje znaczących szkód w środowisku.</p> <p>Nie doprowadzi do nieefektywności w zakresie bezpośredniego i pośredniego korzystania z zasobów naturalnych. W tym zakresie wykorzystane będą tylko materiały i surowce budowlane, których optymalne wykorzystanie powinno zapewnić ekoprojektowanie i możliwe wykorzystanie surowców wtórnych.</p> <p>Co najmniej 70% (wagowo) odpadów budowlanych i rozbiórkowych innych niż niebezpieczne (z wyłączeniem naturalnie występujących materiałów, o których mowa w kategorii 17 05 04 w europejskim wykazie odpadów ustanowionym decyzją 2000/532/WE) wytworzonych na placu budowy, będzie przygotowywane do ponownego użycia, recyklingu i innego odzysku materiałów, w tym do wypełniania wyrobisk z wykorzystaniem odpadów w celu zastąpienia innych materiałów, zgodnie z hierarchią postępowania z odpadami oraz unijnym protokołem w sprawie gospodarowania odpadami budowlanymi i rozbiórkowymi.</p>

A4.2.1. Wsparcie programów dofinansowania miejsc opieki nad dziećmi 0-3 lat (żłobki, kluby dziecięce i dzienni opiekunowie) w ramach MALUCH+			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<p>Inwestorzy będą ograniczać wytwarzanie odpadów w procesach związanych z budową i rozbiórką, zgodnie z unijnym protokołem w sprawie gospodarowania odpadami budowlanymi i rozbiórkowymi oraz z uwzględnieniem najlepszych dostępnych technik i stosowania selektywnej rozbiórki, aby umożliwić usuwanie i bezpieczne obchodzenie się z substancjami niebezpiecznymi oraz ułatwić ponowne użycie i wysokiej jakości recykling poprzez selektywne usuwanie materiałów, z wykorzystaniem dostępnych systemów sortowania odpadów budowlanych i rozbiórkowych.</p> <p>Projekty budowlane i technologie budowlane w inwestycjach ubiegających się o wsparcie będą wspierać zasady GOZ. W szczególności będą zaprojektowane tak, aby były bardziej zasobooszczędne, elastyczne, elastyczne i demontowalne, aby umożliwić ponowne użycie i recykling (w odniesieniu do ISO 20887 lub innych norm dotyczących oceny możliwości demontażu lub adaptacji budynków).</p> <p>W celu zapewnienia zgodności z zasadą DSH stosowane mogą być tylko odpowiednie materiały budowlane.</p> <p>Wobec powyższego środek nie przyczyni się do powstania poważnych i długoterminowych szkód dla środowiska w aspekcie gospodarki obiegu zamkniętego.</p>
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		X	<p>Inwestycje związane będą ze zmianami prawnymi i organizacyjnymi w opiece nad dziećmi do lat 3, jednakże największym procesem jest tworzenie i rozwój infrastruktury w zakresie wskazanej opieki nad dziećmi do lat 3, czyli budowa, adaptacja lub modernizacja obiektów budowlanych.</p> <p>Nie przewiduje się, aby środek mógł doprowadzić do istotnego zwiększenia emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody i gleby.</p> <p>We wszystkich obiektach budowlanych, rozbudowywanych i modernizowanych będą zastosowane odpowiednie środki, aby ograniczyć emisję zanieczyszczeń powietrza (termoizolacja, niskoemisyjne źródła energii, OZE), do wód (racjonalna gospodarka wodna i ew. oczyszczanie ścieków). Nie przewiduje się, aby jakiegokolwiek zanieczyszczenia były odprowadzane do gleb, a możliwe zanieczyszczenie w trakcie budowy nowych obiektów może być nieznaczące.</p> <p>Materiały użyte do budowy zgodnie z przepisami krajowymi nie mogą zawierać azbestu.</p>

A4.2.1. Wsparcie programów dofinansowania miejsc opieki nad dziećmi 0-3 lat (żłobki, kluby dziecięce i dzienni opiekunowie) w ramach MALUCH+			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<p>Przepisy określające wymagania dla wyrobów budowlanych, jakie mogą być stosowane na rynku krajowym są zgodne z regulacjami ukształtowanymi w Unii Europejskiej. Dodatkowo, ustawa – Prawo budowlane przewiduje, że budynki muszą spełniać wymagania podstawowe, w tym m.in. wymaganie w zakresie higieny, zdrowia i środowiska oraz zrównoważonego wykorzystania zasobów naturalnych (art. 5 ust. 1 pkt 1 lit. c i lit. g ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane).</p> <p>W wymaganiach dla projektów objętych wsparciem wprowadzane będą wymagania używania do budowy komponentów i materiałów budowlanych, które nie zawierają azbestu (zgodnie z przepisami krajowymi), a także substancji wzbudzających szczególnie duże obawy, zidentyfikowanych na podstawie wykazu substancji podlegających obowiązkowi uzyskania zezwolenia określonego w załączniku XIV do rozporządzenia (WE) nr 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady.</p> <p>W celu zapewnienia zgodności z zasadą DSH stosowane mogą być tylko takie materiały budowlane (mogące mieć kontakt z użytkownikami), które emitują mniej niż 0,06 mg formaldehydu na m³ materiału lub składnika i mniej niż 0,001 mg kategorii 1A i 1B rakotwórczych lotnych związków organicznych na m³ materiału lub składnika, podczas badania zgodnie z CEN/TS 16516 i ISO 16000-3 lub innymi porównywalnymi znormalizowanymi warunkami badań i metodami oznaczania.</p>
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		X	<p>Inwestycje związane będą ze zmianami prawnymi i organizacyjnymi w opiece nad dziećmi do lat 3, jednakże największym procesem jest tworzenie i rozwój infrastruktury w zakresie wskazanej opieki nad dziećmi do lat 3, czyli budowa, adaptacja lub modernizacja obiektów budowlanych. Środek nie wpłynie znacząco na ochronę i odbudowę bioróżnorodności oraz ekosystemów. Obiekty modernizowane, na ogół, są zlokalizowane w obrębach miast i mają utrwalony wpływ na środowisko miejskie. Obiekty rozbudowywane mogą zająć dodatkowy teren i z tym może być związany dodatkowy wpływ na ekosystemy miejskie, ale nie powinien on być znaczący. Największy wpływ mogą mieć nowobudowane obiekty, które mogą znaleźć się na obszarach, gdzie możliwe jest występowanie obszarów chronionych, jednakże z pewnością nie stanowią będą jedynej zabudowy w tym obszarze, zatem możliwe jest ograniczenie do minimum wpływu na ekosystem i obszar chroniony w wyniku realizacji i eksploatacji inwestycji. Lokalizacja nowych obiektów powinna być tak zlokalizowany by ten wpływ był minimalizowany, choć ogólnie można stwierdzić, że obiekty tego typu są lokalizowane w miastach i ich wpływ na przyrodę jest ograniczony i dotyczy głównie zajęcia terenu.</p>

Na liście kontrolnej (Tabela 38) nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczności poddania środka szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych.

1.15. Reforma A4.3. Wdrożenie ram prawnych dla podmiotów ekonomii społecznej (część dotacyjna)

1.15.1. Ocena reformy

Tabela 39. Lista kontrolna do oceny reformy A4.3.

A4.3. Wdrożenie ram prawnych dla podmiotów ekonomii społecznej			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		X	Środki w ramach reformy mają charakter regulacyjny, dlatego nie będą prowadziły do znacznych emisji gazów cieplarnianych.
Adaptacja do zmian klimatu		X	Środki w ramach reformy mają charakter regulacyjny, dlatego nie będą prowadziły do zmian w zakresie adaptacji do zmian klimatu
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		X	Środki w ramach reformy mają charakter regulacyjny, dlatego nie będą prowadziły do wpływu na stan wód powierzchniowych, gruntowych czy morskich.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		X	Środki w ramach reformy mają charakter regulacyjny, dlatego nie będą prowadziły do znacznego zwiększenia wytwarzania odpadów czy nieefektywnego korzystania z zasobów naturalnych.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		X	Środki w ramach reformy mają charakter regulacyjny, dlatego nie będą prowadziły do znacznego zanieczyszczenia powietrza, wody czy gleby.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		X	Środki w ramach reformy mają charakter regulacyjny, dlatego nie będą prowadziły do znacznego zwiększenia szkodliwego wpływu na ekosystemy czy obszary chronione.

Na liście kontrolnej (Tabela 39) nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczności poddania środka szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych.

1.15.2. Ocena inwestycji

Tabela 40. Lista kontrolna do oceny inwestycji A4.3.1.

A4.3.1. Programy wsparcia inwestycyjnego umożliwiające rozpoczęcie działalności przez podmioty ekonomii społecznej i przedsiębiorstwa społeczne, w szczególności w zakresie realizacji usług społecznych oraz zapewnienia wysokiej jakości procesu reintegracji			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		X	Inwestycje związane z usługami społecznymi mają charakter organizacyjny, a inwestycje w ramach KPO w obszarze ekonomii społecznej mają charakter regulacyjny. Ze względu na działania związane ze wzmocnieniem procesów integracji grup osób wykluczonych społecznie, ochroną miejsc pracy czy wsparciem procesu zielonej transformacji inwestycje nie będą miały bezpośredniego wpływu na znaczne emisje gazów cieplarnianych.

A4.3.1. Programy wsparcia inwestycyjnego umożliwiające rozpoczęcie działalności przez podmioty ekonomii społecznej i przedsiębiorstwa społeczne, w szczególności w zakresie realizacji usług społecznych oraz zapewnienia wysokiej jakości procesu reintegracji			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Adaptacja do zmian klimatu		X	Inwestycje związane z usługami społecznymi mają charakter organizacyjny, a inwestycje w ramach KPO w obszarze ekonomii społecznej mają charakter regulacyjny. Ze względu na działania związane ze wzmocnieniem procesów integracji grup osób wykluczonych społecznie, ochroną miejsc pracy czy wsparciem procesu zielonej transformacji inwestycje nie będą miały bezpośredniego wpływu na adaptację do zmian klimatu. Pośrednio mogą powstawać stanowiska pracy związane ze zmianami klimatu i koniecznością zastosowania nowych rozwiązań w zakresie adaptacji społeczeństwa, otoczenia i zakładów pracy.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		X	Inwestycje związane z usługami społecznymi mają charakter organizacyjny, a inwestycje w ramach KPO w obszarze ekonomii społecznej mają charakter regulacyjny. Ze względu na działania związane ze wzmocnieniem procesów integracji grup osób wykluczonych społecznie, ochroną miejsc pracy czy wsparciem procesu zielonej transformacji inwestycje nie będą miały bezpośredniego wpływu na stan wód powierzchniowych, gruntowych czy morskich.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		X	Inwestycje związane z usługami społecznymi mają charakter organizacyjny, a inwestycje w ramach KPO w obszarze ekonomii społecznej mają charakter regulacyjny. Ze względu na działania związane ze wzmocnieniem procesów integracji grup osób wykluczonych społecznie, ochroną miejsc pracy czy wsparciem procesu zielonej transformacji inwestycje nie będą miały bezpośredniego wpływu na stan gospodarki odpadami. Pośrednio mogą wpływać na powstawanie nowych miejsc pracy związanych z gospodarką odpadami w tym o obiegu zamkniętym.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		X	Inwestycje związane z usługami społecznymi mają charakter organizacyjny, a inwestycje w ramach KPO w obszarze ekonomii społecznej mają charakter regulacyjny. Ze względu na działania związane ze wzmocnieniem procesów integracji grup osób wykluczonych społecznie, ochroną miejsc pracy czy wsparciem procesu zielonej transformacji inwestycje nie będą miały bezpośredniego wpływu na zanieczyszczenie powietrza, wód czy gleby.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		X	Inwestycje związane z usługami społecznymi mają charakter organizacyjny, a inwestycje w ramach KPO w obszarze ekonomii społecznej mają charakter regulacyjny. Ze względu na działania związane ze wzmocnieniem procesów integracji grup osób wykluczonych społecznie, ochroną miejsc pracy czy wsparciem procesu zielonej transformacji inwestycje nie będą miały bezpośredniego wpływu na stan ekosystemów czy obszary chronione.

Na liście kontrolnej (Tabela 40) nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczności poddania środka szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych.

1.16. Reforma A4.4. Uelastycznienie form zatrudnienia, w tym wprowadzenie pracy zdalnej (część dotacyjna)

1.16.1. Ocena reformy

Tabela 41. Lista kontrolna do oceny reformy A4.4.

A4.4. Uelastycznienie form zatrudnienia, w tym wprowadzenie pracy zdalnej			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		X	Reforma dotyczy wprowadzenia do przepisów Kodeksu pracy na stałe instytucji pracy zdalnej oraz elastycznych form organizacji czasu pracy, które zapewnią efektywne wykorzystanie potencjału zasobów ludzkich w gospodarce oraz dostosowanie do pojawiających się wyzwań rozwojowych, łącznie z niekorzystnymi trendami demograficznymi. Środki w ramach reformy mają charakter regulacyjny, dlatego nie będą prowadziły do znacznych emisji gazów cieplarnianych.
Adaptacja do zmian klimatu		X	Reforma dotyczy wprowadzenia do przepisów Kodeksu pracy na stałe instytucji pracy zdalnej oraz elastycznych form organizacji czasu pracy, które zapewnią efektywne wykorzystanie potencjału zasobów ludzkich w gospodarce oraz dostosowanie do pojawiających się wyzwań rozwojowych, łącznie z niekorzystnymi trendami demograficznymi. Środki w ramach reformy mają charakter regulacyjny, dlatego nie będą prowadziły do zmian w zakresie adaptacji do zmian klimatu. Pośrednio będą wpływały pozytywnie na dostosowanie się pracowników i pracodawców do nowych warunków pracy np.: w czasie powodzi czy fali upałów.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		X	Reforma dotyczy wprowadzenia do przepisów Kodeksu pracy na stałe instytucji pracy zdalnej oraz elastycznych form organizacji czasu pracy, które zapewnią efektywne wykorzystanie potencjału zasobów ludzkich w gospodarce oraz dostosowanie do pojawiających się wyzwań rozwojowych, łącznie z niekorzystnymi trendami demograficznymi. Środki w ramach reformy mają charakter regulacyjny, dlatego nie będą prowadziły do wpływu na stan wód powierzchniowych, gruntowych czy morskich.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		X	Reforma dotyczy wprowadzenia do przepisów Kodeksu pracy na stałe instytucji pracy zdalnej oraz elastycznych form organizacji czasu pracy, które zapewnią efektywne wykorzystanie potencjału zasobów ludzkich w gospodarce oraz dostosowanie do pojawiających się wyzwań rozwojowych, łącznie z niekorzystnymi trendami demograficznymi. Środki w ramach reformy mają charakter regulacyjny, dlatego nie będą prowadziły do znacznego zwiększenia wytwarzania odpadów czy nieefektywnego korzystania z zasobów naturalnych.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		X	Reforma dotyczy wprowadzenia do przepisów Kodeksu pracy na stałe instytucji pracy zdalnej oraz elastycznych form organizacji czasu pracy, które zapewnią efektywne wykorzystanie potencjału zasobów ludzkich w gospodarce oraz dostosowanie do pojawiających się wyzwań rozwojowych, łącznie z niekorzystnymi trendami demograficznymi. Środki w ramach reformy mają charakter regulacyjny, dlatego nie będą prowadziły do znacznego zanieczyszczenia powietrza, wody czy gleby.

A4.4. Uelastycznienie form zatrudnienia, w tym wprowadzenie pracy zdalnej			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		X	Reforma dotyczy wprowadzenia do przepisów Kodeksu pracy na stałe instytucji pracy zdalnej oraz elastycznych form organizacji czasu pracy, które zapewnią efektywne wykorzystanie potencjału zasobów ludzkich w gospodarce oraz dostosowanie do pojawiających się wyzwań rozwojowych, łącznie z niekorzystnymi trendami demograficznymi. Środki w ramach reformy mają charakter regulacyjny, dlatego nie będą prowadziły do znacznego zwiększenia szkodliwego wpływu na ekosystemy czy obszary chronione.

Na liście kontrolnej (Tabela 41) nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczności poddania środka szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych.

1.16.2. Ocena inwestycji

Tabela 42. Lista kontrolna do oceny inwestycji A4.4.1.

A4.4.1. Inwestycje związane z wyposażeniem pracowników/przedsiębiorstw umożliwiającym pracę zdalną			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		X	Inwestycje związane będą ze szkoleniami, doradztwem i poszerzeniem bazy oprogramowania w zakresie wsparcia małych i średnich przedsiębiorstw, dlatego też nie będą miały bezpośredniego wpływu na zwiększenie emisji gazów cieplarnianych. Pośrednio będą wpływać na ograniczenie emisji gazów cieplarnianych przez zwiększenie zakresu pracy zdalnej w przedsiębiorstwach a tym samym: ograniczenie transportu, ograniczenie zużycia energii.
Adaptacja do zmian klimatu		X	Inwestycje związane będą ze szkoleniami, doradztwem i poszerzeniem bazy oprogramowania w zakresie wsparcia małych i średnich przedsiębiorstw, dlatego też nie będą miały bezpośredniego wpływu na obecny klimat. Pośrednio będą wpływać na ograniczenie negatywnego wpływu na klimat przez zwiększenie zakresu pracy zdalnej w przedsiębiorstwach, a tym samym: ograniczenie transportu, ograniczenie zużycia energii.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		X	Inwestycje związane będą ze szkoleniami, doradztwem i poszerzeniem bazy oprogramowania w zakresie wsparcia małych i średnich przedsiębiorstw, dlatego też nie będą miały bezpośredniego wpływu na zasoby wodne czy morskie. Pośrednio będą wpływać na ograniczenie zużycia wody użytkowej poprzez zwiększenie zakresu pracy zdalnej w przedsiębiorstwach.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		X	Inwestycje związane będą ze szkoleniami, doradztwem i poszerzeniem bazy oprogramowania w zakresie wsparcia małych i średnich przedsiębiorstw, dlatego też nie będą miały bezpośredniego wpływu na zasoby wodne czy morskie. Pośrednio będą wpływać na ograniczenie zużycia wody użytkowej poprzez zwiększenie zakresu pracy zdalnej

A4.4.1. Inwestycje związane z doposażeniem pracowników/przedsiębiorstw umożliwiającym pracę zdalną			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			w przedsiębiorstwach i administracji.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		X	Inwestycje związane będą ze szkoleniami, doradztwem i poszerzeniem bazy oprogramowania w zakresie wsparcia małych i średnich przedsiębiorstw, dlatego też nie będą miały bezpośredniego wpływu jakoś powietrza, gleb czy wód.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		X	Inwestycje związane będą ze szkoleniami, doradztwem i poszerzeniem bazy oprogramowania w zakresie wsparcia małych i średnich przedsiębiorstw, dlatego też nie będą miały bezpośredniego wpływu odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów.

Na liście kontrolnej (Tabela 42) nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczności poddania środka szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych.

1.17. Reforma A4.5. Rozwiązania na rzecz dłuższego pozostawania na rynku pracy osób w wieku średnim i starszych (50+) (część dotacyjna)

1.17.1. Ocena reformy

Tabela 43. Lista kontrolna do oceny reformy A4.5.

A4.5. Rozwiązania na rzecz dłuższego pozostawania na rynku pracy osób w wieku średnim i starszych (50+)			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		X	Reforma dotyczy opracowania i przyjęcie Polityki (zestawu rozwiązań) rozwoju kompetencji pracowników 45/50+ oraz opracowania i przyjęcia zmian w Ustawie o Podatku dochodowym od osób fizycznych pozwalających na wprowadzenie zachęt podatkowych dla osób osiagających ustawy wiek emerytalny, które zdecydują się na pozostawanie na rynku pracy. Środki w ramach reformy mają charakter regulacyjny, dlatego nie będą prowadziły do znacznych emisji gazów cieplarnianych.
Adaptacja do zmian klimatu		X	Reforma dotyczy opracowania i przyjęcie Polityki (zestawu rozwiązań) rozwoju kompetencji pracowników 45/50+ oraz opracowania i przyjęcia zmian w Ustawie o Podatku dochodowym od osób fizycznych pozwalających na wprowadzenie zachęt podatkowych dla osób osiagających ustawy wiek emerytalny, które zdecydują się na pozostawanie na rynku pracy. Środki w ramach reformy mają charakter regulacyjny, dlatego nie będą prowadziły do zmian w zakresie adaptacji do zmian klimatu. Pośrednio działania podnoszenia kompetencji osób 45/50+ przyczynią się pozytywnie do adaptacji do zmieniającego się klimatu, ponieważ mogą one obejmować również kompetencje w zakresie dostosowania do nowych

A4.5. Rozwiązania na rzecz dłuższego pozostawania na rynku pracy osób w wieku średnim i starszych (50+)			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			warunków pracy w związku ze zmieniającymi się warunkami klimatycznymi.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		X	Reforma dotyczy opracowania i przyjęcia Polityki (zestawu rozwiązań) rozwoju kompetencji pracowników 45/50+ oraz opracowania i przyjęcia zmian w Ustawie o Podatku dochodowym od osób fizycznych pozwalających na wprowadzenie zachęt podatkowych dla osób osiagających ustawowy wiek emerytalny, które zdecydują się na pozostawanie na rynku pracy. Środki w ramach reformy mają charakter regulacyjny, dlatego nie będą prowadziły do wpływu na stan wód powierzchniowych, gruntowych czy morskich.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		X	Reforma dotyczy opracowania i przyjęcia Polityki (zestawu rozwiązań) rozwoju kompetencji pracowników 45/50+ oraz opracowania i przyjęcia zmian w Ustawie o Podatku dochodowym od osób fizycznych pozwalających na wprowadzenie zachęt podatkowych dla osób osiagających ustawowy wiek emerytalny, które zdecydują się na pozostawanie na rynku pracy. Środki w ramach reformy mają charakter regulacyjny, dlatego nie będą prowadziły do znacznego zwiększenia wytwarzania odpadów czy nieefektywnego korzystania z zasobów naturalnych.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		X	Reforma dotyczy opracowania i przyjęcia Polityki (zestawu rozwiązań) rozwoju kompetencji pracowników 45/50+ oraz opracowania i przyjęcia zmian w Ustawie o Podatku dochodowym od osób fizycznych pozwalających na wprowadzenie zachęt podatkowych dla osób osiagających ustawowy wiek emerytalny, które zdecydują się na pozostawanie na rynku pracy. Środki w ramach reformy mają charakter regulacyjny, dlatego nie będą prowadziły do znacznego zanieczyszczenia powietrza, wody czy gleby.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		X	Reforma dotyczy opracowania i przyjęcia Polityki (zestawu rozwiązań) rozwoju kompetencji pracowników 45/50+ oraz opracowania i przyjęcia zmian w Ustawie o Podatku dochodowym od osób fizycznych pozwalających na wprowadzenie zachęt podatkowych dla osób osiagających ustawowy wiek emerytalny, które zdecydują się na pozostawanie na rynku pracy. Środki w ramach reformy mają charakter regulacyjny, dlatego nie będą prowadziły do znacznego zwiększenia szkodliwego wpływu na ekosystemy czy obszary chronione.

Na liście kontrolnej (Tabela 43) nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczności poddania środka szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych.

1.18. Reforma A4.6. Wzrost uczestnictwa niektórych grup w rynku pracy poprzez rozwój opieki długoterminowej (część dotacyjna)

1.18.1. Ocena reformy

Tabela 44. Lista kontrolna do oceny reformy A4.6.

A4.6. Wzrost uczestnictwa niektórych grup w rynku pracy poprzez rozwój opieki długoterminowej			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		X	Reforma wspiera identyfikację występujących barier w opiece nad osobami wymagającymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu oraz wprowadzenie rozwiązań (organizacyjnych, prawnych lub instytucjonalnych) umożliwiających poprawę dostępności do usług zdrowotnych, w tym opieki długoterminowej i społecznych przy jednoczesnej dalszej realizacji procesu deinstytucjonalizacji tych usług. Środki w ramach reformy mają charakter regulacyjny, dlatego nie będą prowadziły do znacznych emisji gazów cieplarnianych.
Adaptacja do zmian klimatu		X	Środki w ramach reformy mają charakter regulacyjny, dlatego nie będą prowadziły do zmian w zakresie adaptacji do zmian klimatu.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		X	Środki w ramach reformy mają charakter regulacyjny, dlatego nie będą prowadziły do wpływu na stan wód powierzchniowych, gruntowych czy morskich.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		X	Środki w ramach reformy mają charakter regulacyjny, dlatego nie będą prowadziły do znacznego zwiększenia wytwarzania odpadów czy nieefektywnego korzystania z zasobów naturalnych.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		X	Środki w ramach reformy mają charakter regulacyjny, dlatego nie będą prowadziły do znacznego zanieczyszczenia powietrza, wody czy gleby.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		X	Środki w ramach reformy mają charakter regulacyjny, dlatego nie będą prowadziły do znacznego zwiększenia szkodliwego wpływu na ekosystemy czy obszary chronione.

Na liście kontrolnej (Tabela 44) nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczności poddania środka szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych.

1.19. Reforma A4.7. Ograniczenie segmentacji rynku pracy (część dotacyjna)

1.19.1. Ocena reformy

Tabela 45. Lista kontrolna do oceny reformy A4.7.

A4.7. Ograniczenie segmentacji rynku pracy
--

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		X	Reforma wprowadza dalsze ograniczenia stosowania umów o charakterze odmiennym od umów o pracę poprzez poszerzenie dostępu do obowiązkowego ubezpieczenia emerytalnego i rentowego. Zwiększać ma atrakcyjność zatrudnienia w oparciu o standardowe umowy o pracę. Środki w ramach reformy mają charakter regulacyjny, dlatego nie będą prowadziły do znacznych emisji gazów cieplarnianych.
Adaptacja do zmian klimatu		X	Środki w ramach reformy mają charakter regulacyjny, dlatego nie będą prowadziły do zmian w zakresie adaptacji do zmian klimatu.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		X	Środki w ramach reformy mają charakter regulacyjny, dlatego nie będą prowadziły do wpływu na stan wód powierzchniowych, gruntowych czy morskich.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		X	Środki w ramach reformy mają charakter regulacyjny, dlatego nie będą prowadziły do znacznego zwiększenia wytwarzania odpadów czy nieefektywnego korzystania z zasobów naturalnych.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		X	Środki w ramach reformy mają charakter regulacyjny, dlatego nie będą prowadziły do znacznego zanieczyszczenia powietrza, wody czy gleby.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		X	Środki w ramach reformy mają charakter regulacyjny, dlatego nie będą prowadziły do znacznego zwiększenia szkodliwego wpływu na ekosystemy czy obszary chronione.

Na liście kontrolnej (Tabela 45) nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczności poddania środka szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych.

2. Komponent B – Zielona energia i zmniejszenie energochłonności

2.1. Reforma B1.1. Czyste powietrze i efektywność energetyczna (część dotacyjna)

2.1.1. Ocena reformy

Tabela 46. Lista kontrolna do oceny reformy B1.1.

B1.1. Czyste powietrze i efektywność energetyczna			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		X	Reforma ma głównie charakter regulacyjny i finansowo-organizacyjny. Inwestycje objęte wsparciem w ramach reformy nie będą

B1.1. Czyste powietrze i efektywność energetyczna			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			powodować zwiększenia emisji gazów cieplarnianych. Przeciwnie - podstawowym celem reformy jest ograniczenie emisji gazów cieplarnianych. Realizacja reformy ma doprowadzić do zdecydowanego wzrostu wykorzystania energii z OZE w Polsce oraz przyspieszyć dekarbonizację, zatem reforma wnosi istotny wkład w realizację celu.
Adaptacja do zmian klimatu	X		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		X	Reforma nie ma istotnego znaczenia dla wód morskich oraz zasobów wodnych, biorąc pod uwagę zarówno bezpośrednie, jak i najistotniejsze pośrednie skutki w całym cyklu życia. Nie zidentyfikowano ryzyka degradacji środowiska związanego z zachowaniem jakości wody i deficytem wody.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	X		
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	X		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		X	Realizacja reformy nie będzie miała istotnego znaczenia dla dobrego stanu i odporności ekosystemów, ponieważ potencjalne inwestycje znajdują się poza obszarami wrażliwymi pod względem różnorodności biologicznej (w tym w sieci obszarów chronionych Natura 2000, w miejscach światowego dziedzictwa UNESCO i na obszarach o zasadniczym znaczeniu dla różnorodności biologicznej, jak również innych obszarów chronionych).

Tabela 47. Ocena merytoryczna reformy B1.1. pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych

B1.1. Czyste powietrze i efektywność energetyczna		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
Łagodzenie zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?		
Adaptacja do zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?	X	Analiza obecnego i przyszłego klimatu wskazuje, że budynki oraz infrastruktura mogą być narażone na fale upałów. Termomodernizacja budynków przyczyni się do zagwarantowania ich osobom w nich przebywającym komfortu cieplnego nawet przy ekstremalnie wysokich temperaturach. Pośrednie skutki reformy nie będą wywierać niekorzystnego wpływu na cel środowiskowy w perspektywie cyklu życia. Niektóre inwestycje ujęte w tej w reformie nie mają istotnego znaczenia dla adaptacji do zmian klimatu. Ich zadaniem jest ograniczenie emisji gazów cieplarnianych.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał: (i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub (ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?		
Przejsięcie na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w	X	Odpady powstające w trakcie prac budowlanych czy

B1.1. Czyste powietrze i efektywność energetyczna		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling: Czy oczekuje się, że środek:</p> <p>(i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub</p> <p>(ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub</p> <p>(iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?</p>		rozbiórkowych, a także w trakcie demontażu dotychczas używanych urządzeń (np. źródła ciepła) poddawane będą recyklingowi co oznacza zgodność z celem GOZ. Celem reformy jest zwiększenie zasobooszczędności.
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?</p>	X	Nie oczekuje się, że realizacja reformy doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby. Wręcz przeciwnie celem reformy jest ograniczenie emisji zanieczyszczeń, szczególnie do powietrza, co wpłynie bezpośrednio na znaczące obniżenie stężeń zanieczyszczeń w powietrzu, co w efekcie na terenie większości gmin pozwoli osiągnąć poziomy dopuszczalne określone dla pyłu zawieszanego PM10 i PM2,5 oraz poziom docelowy określony dla benzo(a)pirenu.
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów: Czy przewiduje się, że środek:</p> <p>(i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub</p> <p>(ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</p>		

2.1.2. Ocena inwestycji

Tabela 48. Lista kontrolna do oceny inwestycji B1.1.1.

B1.1.1. Inwestycje w źródła ciepła (chłodu) w systemach ciepłowniczych			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu	X		
Adaptacja do zmian klimatu		X	Inwestycje nie mają istotnego znaczenia dla adaptacji do zmian klimatu. Ich zadaniem jest ograniczenie emisji gazów cieplarnianych.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		X	Inwestycje nie mają istotnego znaczenia dla wód morskich. W kwestii ochrony zasobów lądowych wodnych ich wpływ szczegółowo będzie można ocenić dopiero na etapie oceny oddziaływania na środowisko, ale powinien to być wpływ pozytywny lub pomijalny.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		X	Inwestycje nie będą prowadzić do zwiększenia wytwarzania odpadów. Wykorzystanie OZE i źródeł geotermalnych jest zgodne z celem GOZ oraz zasadą "nie czyn poważnych szkód", przyczynia się do

B1.1.1. Inwestycje w źródła ciepła (chłodu) w systemach ciepłowniczych			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			zwiększenie zasobooszczędności.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		X	Środek jest zgodny z istniejącymi krajowymi, regionalnymi i lokalnymi planami ograniczenia zanieczyszczeń. Celem inwestycji jest ograniczenie zanieczyszczeń, szczególnie wprowadzanych do powietrza. W przypadku prowadzenia rurociągiem biogazu/biometanu zastosowany będzie system monitoringu w celu wykrywania ewentualnych sytuacji awaryjnych (np. wycieków), aby zapobiegać zanieczyszczeniu środowiska.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	X		

Tabela 49. Ocena merytoryczna inwestycji B1.1.1. pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych

B1.1.1. Inwestycje w źródła ciepła (chłodu) w systemach ciepłowniczych		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
Łagodzenie zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznej emisji gazów cieplarnianych?	X	Środek kwalifikuje się do objęcia go obszarem interwencji 034 w załączniku do rozporządzenia w sprawie RRF ze współczynnikiem zmiany klimatu na poziomie 40%. W KPO przewidziano wsparcie inwestycji polegających tylko i wyłącznie na zastosowaniu instalacji niskoemisyjnych i OZE. Inwestycje te mają doprowadzić do osiągnięcia poziomu 28,4% energii z OZE w całym sektorze ciepłowniczym w Polsce oraz przyspieszyć dekarbonizację, zatem inwestycje wnoszą istotny wkład w realizację celu. Ponadto środki te prowadzą do znacznej poprawy środowiska (głównie ze względu na ograniczenie zanieczyszczeń) oraz zdrowia publicznego, w szczególności na obszarach, na których unijne normy jakości powietrza określone w dyrektywie 2008/50/UE są przekroczone. Przy wyborze działań objętych wsparciem stawiane będą następujące wymagania: – produkcja ciepła i energii przy wykorzystaniu gazu prowadzona będzie z emisją GHG poniżej progu 250 g CO _{2eq} /kWh; – obiekty bioenergetyczne będą zgodne z dyrektywą 2018/2001 OZE, – w przypadku prowadzenia rurociągiem biogazu/biometanu, spełnione będą kryteria zrównoważonego rozwoju i ograniczenia emisji gazów cieplarnianych (zgodnie z dyrektywą 2018/2001 OZE).
Adaptacja do zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał: (i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub (ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?		

B1.1.1. Inwestycje w źródła ciepła (chłodu) w systemach ciepłowniczych		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>Przejsięcie na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling: Czy oczekuje się, że środek:</p> <p>(i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub</p> <p>(ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub</p> <p>(iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?</p>		
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?</p>		
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów: Czy przewiduje się, że środek:</p> <p>(i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub</p> <p>(ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</p>	X	<p>Środek nie będzie wpływał niekorzystnie na stan i odporność ekosystemów, ani nie będzie szkodliwy dla zachowania siedlisk i gatunków objętych zainteresowaniem UE.</p> <p>W celu wspierania ochrony bioróżnorodności przy wyborze projektów stawiane będą warunki:</p> <ul style="list-style-type: none"> – stosowania roślin energetycznych nie będących gatunkami obcymi, – konieczności spełnienia wymagań dyrektywy 2018/2001 OZE, przy pozyskaniu surowca z biomasy.

Tabela 50. Lista kontrolna do oceny inwestycji B1.1.2.

B1.1.2. Wymiana źródeł ciepła i poprawa efektywności energetycznej w budynkach mieszkalnych			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu	X		
Adaptacja do zmian klimatu	X		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		X	Inwestycje nie mają istotnego znaczenia dla wód morskich oraz zasobów wodnych, biorąc pod uwagę zarówno jego bezpośrednie, jak i najistotniejsze pośrednie skutki w całym cyklu życia. Nie zidentyfikowano żadnego ryzyka degradacji środowiska związanego z zachowaniem jakości wody i deficytem wody, ponieważ nie instaluje się żadnej armatury ani żadnych urządzeń zużywających wodę. Woda w instalacjach ma krążyć w obiegu zamkniętym.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	X		

B1.1.2. Wymiana źródeł ciepła i poprawa efektywności energetycznej w budynkach mieszkalnych			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	X		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	X		

Tabela 51. Ocena merytoryczna inwestycji B1.1.2. pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych

B1.1.2. Wymiana źródeł ciepła i poprawa efektywności energetycznej w budynkach mieszkalnych		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
Łagodzenie zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?	X	Środek kwalifikuje się do objęcia go obszarem interwencji 034bis0 lub 034bis1 w załączniku do rozporządzenia w sprawie RRF ze współczynnikami zmiany klimatu na poziomie odpowiednio 100% (większość 60%) i 0%. W KPO przewidziano wsparcie inwestycji polegających wymianie nieefektywnych źródeł służących do ogrzewania pomieszczeń, termomodernizację budynków mieszkalnych oraz zastosowanie instalacji OZE. Inwestycje te prowadzić będą do ograniczenie emisji gazów cieplarnianych, zatem wnoszą istotny wkład w realizację celu. Ponadto środki te prowadzą do znacznej poprawy środowiska (głównie ze względu na ograniczenie zanieczyszczeń) oraz zdrowia publicznego, w szczególności na obszarach, na których unijne normy jakości powietrza określone w dyrektywie 2008/50/UE są przekroczone. Wsparcie dla zmiany starych kotłów na paliwa stała na nowe źródła niskoemisyjne (np. kotły gazowe, instalacje OZE) połączony jest z kompleksową termomodernizacją budynków, której efektem jest zmniejszenie zapotrzebowania na ciepło. Zgodnie z przepisami polskiego prawa (ustawa o wspieraniu termomodernizacji, t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 554) zmniejszenie zapotrzebowania na ciepło jest częścią przedsięwzięcia niskoemisyjnego, które jest przedmiotem wsparcia ze środków Funduszu Termomodernizacji i Remontów. Ponadto, z uwagi na wyższe koszty eksploatacyjne ogrzewania gazowego w stosunku do węglowego, termomodernizacja budynku jest niezbędna ze względów ekonomicznych i chętnie przeprowadzana przez beneficjentów. Preferowana jest pełna termomodernizacja, czyli docieplenie przegród budowlanych, wymiana okien, zmiana źródła ciepła, zastosowanie OZE. Tak przeprowadzona termomodernizacja przyczyni się do zmniejszenia zapotrzebowania na energię na poziomie ok. 30%.
Adaptacja do zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?	X	Analiza obecnego i przyszłego klimatu wskazuje, że budynki mogą być narażone na fale upałów. Termomodernizacja budynków mieszkalnych przyczyni się do zagwarantowania ich mieszkańcom komfortu cieplnego nawet przy ekstremalnie wysokich temperaturach. Pośrednie skutki inwestycji objętych wsparciem nie będą wywierać niekorzystnego wpływu na cel środowiskowy w perspektywie cyku życia.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał: (i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód		

B1.1.2. Wymiana źródeł ciepła i poprawa efektywności energetycznej w budynkach mieszkalnych		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
powierzchniowych i wód gruntowych lub (ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?		
<p>Przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling: Czy oczekuje się, że środek:</p> <p>(i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub</p> <p>(ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub</p> <p>(iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?</p>	X	<p>Demontowane dotychczas używane źródła ciepła poddawane będą recyklingowi co oznacza zgodność z celem GOZ.</p> <p>Wszystkie działania podejmowane w ramach środka (wymiana źródeł ciepła na bardziej efektywne, termomodernizacja oraz zastosowanie OZE) prowadzić mają do większej zasobooszczędności budynków.</p> <p>Zgodnie z Dyrektywą odpadową 2008/98/WE (art. 11, ust. 2, pkt b), wymaganie dotyczące osiągnięcia co najmniej 70% ponownego użycia, recyklingu i odzysku odpadów budowlanych i rozbiórkowych zostanie wdrożone do krajowego porządku prawnego. W związku z tym, automatycznie, działania ubiegające się o wsparcie, będą musiały wykazać spełnienie tego warunku.</p>
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?</p>	X	<p>Nie oczekuje się, że inwestycje objęte wsparciem doprowadzą do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby. Wręcz przeciwnie celem wsparcia jest ograniczenie emisji zanieczyszczeń, szczególnie do powietrza. Szczególnie wymiana nieefektywnych źródeł służących do ogrzewania pomieszczeń doprowadzi do znaczącego obniżenia emisji zanieczyszczeń do powietrza, a przez to wpłynie bezpośrednio na znaczące obniżenie stężeń zanieczyszczeń w powietrzu, co w efekcie na terenie większości gmin pozwoli osiągnąć poziomy dopuszczalne określone dla pyłu zawieszanego PM10 i PM2,5 oraz poziom docelowy określony dla benzo(a)pirenu. Materiały użyte do termomodernizacji zgodnie z przepisami krajowymi nie mogą zawierać azbestu.</p>
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów: Czy przewiduje się, że środek:</p> <p>(i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub</p> <p>(ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</p>	X	<p>Inwestycje wspierane w ramach środka nie ma istotnego przewidywalnego wpływu na ten cel środowiskowy, biorąc pod uwagę zarówno jego bezpośrednie, jak i najistotniejsze pośrednie skutki w całym cyklu życia. Inwestycje związane z termomodernizacją budynków mieszkalnych nie dotyczą budynków znajdujących się na obszarach wrażliwych pod względem różnorodności biologicznej (w tym w sieci obszarów chronionych Natura 2000, w miejscach światowego dziedzictwa UNESCO i na obszarach o zasadniczym znaczeniu dla różnorodności biologicznej, jak również innych obszarów chronionych).</p> <p>Środek nie będzie wpływał niekorzystnie na stan i odporność ekosystemów, ani nie będzie szkodliwy dla zachowania siedlisk i gatunków objętych zainteresowaniem UE.</p> <p>W celu wspierania ochrony bioróżnorodności przy wyborze projektów stawiane będą warunki:</p> <ul style="list-style-type: none"> – stosowania roślin energetycznych nie będących gatunkami obcymi, – konieczności spełnienia wymagań dyrektywy 2018/2001 OZE, przy pozyskaniu surowca z biomasy.

Tabela 52. Lista kontrolna do oceny inwestycji B1.1.3.

B1.1.3. Wymiana źródeł ciepła i poprawa efektywności energetycznej szkół

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu	X		
Adaptacja do zmian klimatu	X		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		X	Inwestycje nie mają istotnego znaczenia dla wód morskich oraz zasobów wodnych, biorąc pod uwagę zarówno jego bezpośrednie, jak i najistotniejsze pośrednie skutki w całym cyklu życia. Nie zidentyfikowano żadnego ryzyka degradacji środowiska związanego z zachowaniem jakości wody i deficytem wody, ponieważ nie instaluje się żadnej armatury ani żadnych urządzeń zużywających wodę.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	X		
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	X		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	X		

Tabela 53. Ocena merytoryczna inwestycji B1.1.3. pod kątem zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych

B1.1.3. Wymiana źródeł ciepła i poprawa efektywności energetycznej szkół		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>Łagodzenie zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?</p>	X	<p>Środek kwalifikuje się do objęcia go obszarem interwencji 025 w załączniku do rozporządzenia w sprawie RRF ze współczynnikiem zmiany klimatu na poziomie 40%. W KPO przewidziano wsparcie inwestycji prowadzących do głębokiej termomodernizacji energetycznej budynków oświatowych wraz z zastosowaniem nowoczesnych rozwiązań instalacyjnych. Inwestycje te prowadzić będą do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych, zatem wnoszą istotny wkład w realizację celu. Ponadto środki te prowadzą do znacznej poprawy środowiska (głównie ze względu na ograniczenie zanieczyszczeń) oraz zdrowia publicznego, w szczególności na obszarach, na których unijne normy jakości powietrza określone w dyrektywie 2008/50/UE są przekroczone.</p> <p>Wsparcie dla zmiany starych źródeł ciepła na paliwa stała na nowe źródła niskoemisyjne (np. kotły gazowe, instalacje OZE) połączone jest z kompleksową termomodernizacją budynków, której efektem jest zmniejszenie zapotrzebowania na ciepło. Zgodnie z przepisami polskiego prawa (ustawa o wspieraniu termomodernizacji, t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 554) zmniejszenie zapotrzebowania na ciepło jest częścią przedsięwzięcia niskoemisyjnego, które jest przedmiotem wsparcia ze środków Funduszu Termomodernizacji i Remontów. Ponadto, z uwagi na wyższe koszty eksploatacyjne ogrzewania gazowego w stosunku do węglowego, termomodernizacja budynku jest niezbędna ze względów ekonomicznych i chętnie przeprowadzana przez beneficjentów. Preferowana jest pełna termomodernizacja, czyli docieplenie przegród budowlanych, wymiana okien, zmiana źródła ciepła, zastosowanie OZE. Tak przeprowadzona termomodernizacja przyczyni się do zmniejszenia zapotrzebowania na energię na poziomie ok. 30%.</p>
<p>Adaptacja do zmian klimatu: Czy oczekuje się, że</p>	X	<p>Analiza obecnego i przyszłego klimatu wskazuje, że budynki mogą</p>

B1.1.3. Wymiana źródeł ciepła i poprawa efektywności energetycznej szkół		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>Środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?</p>		<p>być narażone na fale upałów. Termomodernizacja budynków oświatowych przyczyni się do zagwarantowania przebywającym w nich osobom komfortu cieplnego nawet przy ekstremalnie wysokich temperaturach. Pośrednie skutki inwestycji objętych wsparciem nie będą wywierać niekorzystnego wpływu na cel środowiskowy w perspektywie cyku życia.</p>
<p>Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał: (i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub (ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?</p>		
<p>Przejsięcie na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling: Czy oczekuje się, że środek: (i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub (ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub (iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?</p>	X	<p>Demontowane dotychczas używane źródła ciepła poddawane będą recyklingowi co oznacza zgodność z celem GOZ. Inwestycje objęte wsparciem (wymiana źródeł ciepła, termomodernizacja, zastosowanie energooszczędnego oświetlenia oraz zastosowanie OZE) prowadzić mają do większej zasobooszczędności budynków oświatowych.</p> <p>Zgodnie z Dyrektywą odpadową 2008/98/WE (art. 11, ust. 2, pkt b), wymaganie dotyczące osiągnięcia co najmniej 70% ponownego użycia, recyklingu i odzysku odpadów budowlanych i rozbiórkowych zostanie wdrożone do krajowego porządku prawnego. W związku z tym, automatycznie, działania ubiegające się o wsparcie, będą musiały wykazać spełnienie tego warunku.</p>
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?</p>	X	<p>Nie oczekuje się, że inwestycje objęte wsparciem doprowadzą do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby. Wręcz przeciwnie celem wsparcia jest ograniczenie emisji zanieczyszczeń, szczególnie do powietrza. Termomodernizacja zmniejszy zapotrzebowanie na energię przez co doprowadzi do znaczącego obniżenia emisji zanieczyszczeń do powietrza, a przez to wpłynie bezpośrednio na znaczące obniżenie stężeń zanieczyszczeń w powietrzu, co w efekcie wspomagać będzie osiągnięcie poziomów dopuszczalnych określonych dla pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5 oraz poziomu docelowego określony dla benzo(a)pirenu. Materiały użyte do termomodernizacji zgodnie z przepisami krajowymi nie mogą zawierać azbestu.</p>
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów: Czy przewiduje się, że środek: (i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub (ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</p>	X	<p>Inwestycje wspierane w ramach środka nie ma istotnego przewidywanego wpływu na ten cel środowiskowy, biorąc pod uwagę zarówno jego bezpośrednie, jak i najistotniejsze pośrednie skutki w całym cyklu życia. Inwestycje związane z termomodernizacją budynków oświatowych nie dotyczą budynków znajdujących się na obszarach wrażliwych pod względem różnorodności biologicznej (w tym w sieci obszarów chronionych Natura 2000, w miejscach światowego dziedzictwa UNESCO i na obszarach o zasadniczym znaczeniu dla różnorodności biologicznej, jak również innych obszarów chronionych).</p> <p>Środek nie będzie wpływał niekorzystnie na stan i odporność ekosystemów, ani nie będzie szkodliwy dla zachowania siedlisk i gatunków objętych zainteresowaniem UE.</p> <p>W celu wspierania ochrony bioróżnorodności przy wyborze projektów stawiane będą warunki:</p> <ul style="list-style-type: none"> – stosowania roślin energetycznych nie będących gatunkami

B1.1.3. Wymiana źródeł ciepła i poprawa efektywności energetycznej szkół		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
		obcymi, – konieczności spełnienia wymagań dyrektywy 2018/2001 OZE, przy pozyskaniu surowca z biomasy.

Tabela 54. Lista kontrolna do oceny inwestycji B1.1.4.

B1.1.4. Wsparcie dla zwiększenia efektywności energetycznej obiektów lokalnej aktywności społecznej			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu	X		
Adaptacja do zmian klimatu		X	Działanie obejmuje istniejące już budynki, ich modernizację energetyczną wraz z wymianą wyposażenia na energooszczędne, również z zastosowaniem OZE. Nie przewiduje się niekorzystnego wpływu na klimat.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		X	Nie przewiduje się, aby środek wpływał na zrównoważone wykorzystanie i ochronę zasobów wodnych.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	X		
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		X	Działanie obejmuje modernizację energetyczną budynków wraz z wymianą wyposażenia na energooszczędne, również z zastosowaniem OZE. Przewidziane w ramach projektu działania pozwolą na zmniejszenie zapotrzebowania na energię przedmiotowych budynków, co przełoży się na obniżenie zużycia paliw konwencjonalnych i w konsekwencji spowoduje ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	X		

Tabela 55. Ocena merytoryczna inwestycji B1.1.4. pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych

B1.1.4. Wsparcie dla zwiększenia efektywności energetycznej obiektów lokalnej aktywności społecznej		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
Łagodzenie zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?	X	Działanie obejmuje modernizację energetyczną budynków wraz z wymianą wyposażenia na energooszczędne, również z zastosowaniem OZE. Przewidziane w ramach projektu działania pozwolą na zmniejszenie zapotrzebowania na energię przedmiotowych budynków, co przełoży się na obniżenie zużycia paliw konwencjonalnych i w konsekwencji spowoduje ograniczenie emisji gazów cieplarnianych. Wsparcie dla zwiększenia efektywności energetycznej budynków mieści się w kategoriach przedsięwzięcia niskoemisyjnego, które oznacza zmianę źródła ciepła na paliwa stała na nowe źródło niskoemisyjne (np. kotły gazowe, instalacje OZE) oraz kompleksową termomodernizację budynku, której efektem jest zmniejszenie zapotrzebowania na ciepło. Zgodnie z przepisami polskiego prawa (ustawa o wspieraniu termomodernizacji, t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 554) zmniejszenie zapotrzebowania na ciepło jest częścią przedsięwzięcia niskoemisyjnego, które jest przedmiotem wsparcia ze środków Funduszu Termomodernizacji i

B1.1.4. Wsparcie dla zwiększenia efektywności energetycznej obiektów lokalnej aktywności społecznej		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
		Remontów. Ponadto, z uwagi na wyższe koszty eksploatacyjne ogrzewania gazowego w stosunku do węglowego, termomodernizacja budynku jest niezbędna ze względów ekonomicznych i chętnie przeprowadzana przez beneficjentów. Preferowana jest pełna termomodernizacja, czyli docieplenie przegród budowlanych, wymiana okien, zmiana źródła ciepła, zastosowanie OZE. Tak przeprowadzona termomodernizacja przyczyni się do zmniejszenia zapotrzebowania na energię na poziomie ok. 30%.
Adaptacja do zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał: (i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub (ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?		
Przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling: Czy oczekuje się, że środek: (i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub (ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub (iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?	X	Działanie obejmuje modernizację energetyczną budynków wraz z wymianą wyposażenia na energooszczędne, również z zastosowaniem OZE (gdy będzie to uzasadnione). W ramach prowadzonych działań możliwe jest powstawanie odpadów związanych z modernizacją energetyczną budynków, ilość powstających odpadów nie będzie znacząca, odpady budowlane podlegać będą recyklingowi. Zgodnie z Dyrektywą odpadową 2008/98/WE (art. 11, ust. 2, pkt b), wymaganie dotyczące osiągnięcia co najmniej 70% ponownego użycia, recyklingu i odzysku odpadów budowlanych i rozbiórkowych zostanie wdrożone do krajowego porządku prawnego. W związku z tym, automatycznie, działania ubiegające się o wsparcie, będą musiały wykazać spełnienie tego warunku.
Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów: Czy przewiduje się, że środek: (i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub (ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?	X	Działanie obejmuje modernizację energetyczną istniejących budynków wraz z wymianą wyposażenia na energooszczędne, również z zastosowaniem OZE. Przewidziane w ramach projektu działania nie wpłyną na cele ochrony bioróżnorodności i ekosystemów. Środek nie będzie wpływał niekorzystnie na stan i odporność ekosystemów, ani nie będzie szkodliwy dla zachowania siedlisk i gatunków objętych zainteresowaniem UE. W celu wspierania ochrony bioróżnorodności przy wyborze projektów stawiane będą warunki: – stosowania roślin energetycznych nie będących gatunkami obcymi, – konieczności spełnienia wymagań dyrektywy 2018/2001 OZE, przy pozyskaniu surowca z biomasy.

2.2. Reforma B1.2. Ułatwienie realizacji obowiązku oszczędności energii dla przedsiębiorstw energetycznych (część pożyczkowa)

2.2.1. Ocena reformy

Tabela 56. Lista kontrolna do oceny reformy B1.2.

B1.2. Ułatwienie realizacji obowiązku oszczędności energii dla przedsiębiorstw energetycznych			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu	X		
Adaptacja do zmian klimatu		X	Reforma ma charakter regulacyjny i nie ma istotnego znaczenia dla adaptacji do zmian klimatu. Jej zadaniem jest ograniczenie emisji gazów cieplarnianych.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		X	Reforma nie ma istotnego znaczenia dla wód morskich ani lądowych zasobów wodnych. Wpływ realizowanych w ramach reformy inwestycji na lądowe zasoby wodne szczegółowo będzie można ocenić dopiero na etapie oceny oddziaływania na środowisko, ale powinien to być wpływ pozytywny lub pomijalny.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	X		
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	X		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	X		

Tabela 57. Ocena merytoryczna reformy B1.2. pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych

B1.2. Ułatwienie realizacji obowiązku oszczędności energii dla przedsiębiorstw energetycznych		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
Łagodzenie zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?	X	Reforma ma charakter regulacyjny, a wprowadzone regulacje mają prowadzić do obniżenia emisji gazów cieplarnianych. Inwestycje realizowane w ramach reformy również nie będą powodować zwiększenia emisji gazów cieplarnianych, a ich podstawowym celem jest ograniczenie zużycia energii oraz zastosowanie niskoemisyjnych lub zeroemisyjnych paliw w procesach.
Adaptacja do zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał: (i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub (ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?		
Przejsie na gospodarkę o obiegu zamkniętym,	X	Reforma ma charakter regulacyjny - ma wspierać

B1.2. Ułatwienie realizacji obowiązku oszczędności energii dla przedsiębiorstw energetycznych		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling: Czy oczekuje się, że środek:</p> <p>(i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub</p> <p>(ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub</p> <p>(iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?</p>		<p>zasobooszczędność w przedsiębiorstwach, co jest zgodne z GOZ. Również inwestycje ujęte w reformie spełniają zasadę GOZ.</p>
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?</p>	X	<p>Reforma ma charakter regulacyjny. Wprowadzane regulacje mają prowadzić do ograniczenia emisji zanieczyszczeń, szczególnie do powietrza. Również inwestycje realizowane w ramach reformy nie będą prowadzić do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby. Inwestycje te mają w sposób bezpośredni prowadzić do redukcji emisji zanieczyszczeń oraz w sposób pośredni poprzez zmniejszenie zapotrzebowanie na energię.</p>
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów: Czy przewiduje się, że środek:</p> <p>(i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub</p> <p>(ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</p>	X	<p>Reforma ma charakter regulacyjny bez istotnego znaczenia dla dobrego stanu i odporności ekosystemów. W przypadku poszczególnych inwestycji realizowanych w ramach reformy może okazać się konieczne przeprowadzenie oceny oddziaływania na środowisko i ewentualne wdrożenie środków łagodzących.</p>

2.2.2. Ocena inwestycji

Tabela 58. Lista kontrolna do oceny inwestycji B1.2.1.

B1.2.1. Efektywność energetyczna i OZE w przedsiębiorstwach – inwestycje o największym potencjale redukcji gazów cieplarnianych			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu	X		
Adaptacja do zmian klimatu		X	Inwestycje nie mają istotnego znaczenia dla adaptacji do zmian klimatu. Ich zadaniem jest ograniczenie emisji gazów cieplarnianych.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		X	Inwestycje nie mają istotnego znaczenia dla wód morskich. W kwestii ochrony zasobów lądowych wodnych ich wpływ szczegółowo będzie można ocenić dopiero na etapie oceny oddziaływania na środowisko, ale powinien to być wpływ pozytywny lub pomijalny.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	X		
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	X		

B1.2.1. Efektywność energetyczna i OZE w przedsiębiorstwach – inwestycje o największym potencjale redukcji gazów cieplarnianych			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	X		

Tabela 59. Ocena merytoryczna inwestycji B1.2.1. pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych

B1.2.1. Efektywność energetyczna i OZE w przedsiębiorstwach – inwestycje o największym potencjale redukcji gazów cieplarnianych		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
Łagodzenie zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?	X	Inwestycje objęte wsparciem nie będą powodować zwiększenia emisji gazów cieplarnianych. Podstawowym celem inwestycji przewidzianych w ramach środka jest ograniczenie zużycia energii oraz zastosowanie niskoemisyjnych lub zeroemisyjnych paliw w procesach prowadzonych w przedsiębiorstwach, z zachowaniem najwyższych standardów emisyjnych. Na obecnym etapie nie można określić czy wśród przedsiębiorstw ubiegających się o dofinansowanie będą firmy objęte handlem uprawnieniami do emisji, ponieważ przyjęto formułę konkursu otwartego.
Adaptacja do zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał: (i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub (ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?		
Przejsie na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling: Czy oczekuje się, że środek: (i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub (ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub (iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?	X	Odpady powstające w trakcie prac budowlanych czy rozbiórkowych, a także w trakcie demontażu dotychczas używanych urządzeń poddawane będą recyklingowi co oznacza zgodność z celem GOZ. Celem wszystkich inwestycji objętych wsparciem jest zwiększenie zasobooszczędności w przedsiębiorstwach.
Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?	X	Nie oczekuje się, że inwestycje objęte wsparciem doprowadzą do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby. Wręcz przeciwnie celem wsparcia jest ograniczenie emisji zanieczyszczeń, szczególnie do powietrza.

B1.2.1. Efektywność energetyczna i OZE w przedsiębiorstwach – inwestycje o największym potencjale redukcji gazów cieplarnianych		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
		<p>Inwestycje objęte wsparciem mają w sposób bezpośredni prowadzić do redukcji emisji zanieczyszczeń oraz w sposób pośredni poprzez zmniejszenie zapotrzebowanie na energię. Zastosowanie OZE również będzie przyczyniać się do redukcji emisji zanieczyszczeń do powietrza. Wszystko to wspomagać będzie obniżenie stężeń zanieczyszczeń w powietrzu i w efekcie osiągnięcie poziomów dopuszczalnych określonych dla pyłu zawieszzonego PM10 i PM2,5 oraz poziomu docelowego określony dla benzo(a)pirenu. Materiały użyte do termomodernizacji zgodnie z przepisami krajowymi nie mogą zawierać azbestu.</p>
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów: Czy przewiduje się, że środek:</p> <p>(i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub</p> <p>(ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</p>	X	<p>Inwestycje objęte wsparciem nie będą miały istotnego znaczenia dla dobrego stanu i odporności ekosystemów, ponieważ znajdują się poza obszarami wrażliwymi pod względem różnorodności biologicznej (w tym w sieci obszarów chronionych Natura 2000, w miejscach światowego dziedzictwa UNESCO i na obszarach o zasadniczym znaczeniu dla różnorodności biologicznej, jak również innych obszarów chronionych).</p> <p>Ocena oddziaływania na środowisko (OoŚ) lub kontrola podlegania OoŚ przeprowadzona będzie zgodnie z dyrektywą 2011/92/UE, a ewentualne wymagane środki łagodzące służące ochronie środowiska zostaną wdrożone i odzwierciedlone w celach pośrednich i końcowych środka. Szczególnie dotyczy to inwestycji związanych z budową i instalacją OZE tj.: turbiny wiatrowe.</p> <p>Procedura oceny oddziaływania na środowisko zapewnia właściwy poziom ochrony terenów wrażliwych z punktu widzenia bioróżnorodności i jest zgodna z wymaganiami Dyrektywy EIA oraz z wymaganiami Artykułu 6(3) Dyrektywy siedliskowej i Artykułu 5 Dyrektywy ptasiej.</p> <p>Zakłada się, że procedura ocen oddziaływania na środowisko zastosowana do każdego indywidualnego projektu pozwoli na zaprojektowanie odpowiedniej lokalizacji inwestycji i zastosowanie takich rozwiązań technicznych, które zminimalizują ryzyko szkodliwości dla stanu zachowania siedlisk i gatunków.</p> <p>W celu zminimalizowania wpływu na siedliska i gatunki, w odniesieniu do wszystkich prac, zakłada się stosowanie następujących ogólnych zasad:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wszelkie prace przygotowawcze polegające na wycinie drzew i krzewów powinny być prowadzone poza sezonem lęgowym; - w okresie lęgowym ptaków należy lokalizować zaplecza budowlane w oddaleniu od większych zadrzewień i zakrzewień; - należy tak zaplanować rozkład dróg dojazdowych, aby zminimalizować wycinkę drzew i krzewów; - ubytek w drzewostanie powstały w wyniku wycinki tymczasowej pod place budowlano-montażowe należy po zakończeniu prac odtworzyć poprzez nasadzenie rodzimych gatunków drzew i krzewów; - w celu ochrony ssaków i herpetofauny wszystkie wykopy powinny zostać ogrodzone na czas dłuższych przerw w pracy; - należy stosować zakaz zasypywania oczek wodnych w obszarze inwestycji oraz w jej sąsiedztwie; - w obrębie stwierdzonych siedlisk przyrodniczych oraz miejsc występowania chronionych gatunków flory, należy stosować zakaz sytuowania baz sprzętowych; - należy we wszystkich uzasadnionych przypadkach stosować nadzór przyrodniczy. <p>W ramach inwestycji nie będą wspierane małe elektrownie wodne.</p>

2.3. Reforma B2.1. Poprawa warunków dla rozwoju technologii wodorowych oraz innych gazów zdekarbonizowanych (część dotacyjna)

2.3.1. Ocena reformy

Tabela 60. Lista kontrolna do oceny reformy B2.1.

B2.1. Poprawa warunków dla rozwoju technologii wodorowych oraz innych gazów zdekarbonizowanych			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		X	Reforma dotyczy działań objętych kodem rodzaju interwencji 032 (w załączniku do rozporządzenia RRF) ze współczynnikiem zmiany klimatu wynoszącym 100%. W ramach reformy wspierane będą jednostki wytwórcze wodoru niskoemisyjnego (o niskim śladzie węglowym), w tym oparte na technologii elektrolizy. Emisja gazów cieplarnianych (GHG) dla produkcji wodoru, liczona w całym cyklu życia, nie będzie przekraczać wartości 3 tCO _{2eq} /t _{H2} .
Adaptacja do zmian klimatu		X	Reforma nie będzie miała bezpośredniego wpływu na adaptację do zmian klimatu.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		X	Reforma będzie miała nieznaczny przewidywalny wpływ na ochronę zasobów wodnych i morskich. W przypadku magazynowania wodoru w kawernach solnych lub innych strukturach geologicznych zakłada się przeprowadzenie szczegółowych badań hydrogeologicznych przed dopuszczeniem danej struktury do funkcji magazynu wodoru.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		X	Reforma będzie miała nieznaczny przewidywalny wpływ na realizację celu GOZ. Zakłada się, że na etapie budowy infrastruktury, a następnie w procesie produkcji i przesyłu wodoru będą przestrzegane wszystkie przepisy w zakresie recyklingu i zapobiegania powstawaniu odpadów.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		X	Reforma będzie miała nieznaczny przewidywalny wpływ na emisję zanieczyszczeń. W przypadku magazynowania wodoru w kawernach solnych lub innych strukturach geologicznych zakłada się przeprowadzenie szczegółowych symulacji oddziaływania na wody podziemne przed dopuszczeniem danej struktury do funkcji magazynu wodoru. Zastosowanie wodoru w transporcie, energetyce i przemyśle przyczyni się do redukcji krajowej emisji zanieczyszczeń powietrza.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	X		

Tabela 61. Ocena merytoryczna reformy B2.1. pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych

B2.1. Poprawa warunków dla rozwoju technologii wodorowych oraz innych gazów zdekarbonizowanych		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne

B2.1. Poprawa warunków dla rozwoju technologii wodorowych oraz innych gazów zdekarbonizowanych		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
Łagodzenie zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?		
Adaptacja do zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał: (i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub (ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?		
Przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling: Czy oczekuje się, że środek: (i)prorowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub (ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub (iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?		
Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów: Czy przewiduje się, że środek: (i)będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub (ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?	X	Rozwój technologii wodorowych (infrastruktura produkcji, magazynowania i transportu wodoru) stwarza ryzyko fragmentacji siedlisk oraz ograniczenia ciągłości korytarzy migracyjnych. Możliwe jest również wystąpienie oddziaływań krótkoterminowych na etapie realizacji poszczególnych inwestycji (zajęcie powierzchni pod plac budowy, oddziaływanie hałasu), które mogą wpłynąć na stan lokalnych ekosystemów. W obu przypadkach szkodliwość należy uznać za mało znaczącą. Lokalizacja inwestycji na wybranym terenie będzie oceniana w procedurze mającej oparcie w przepisach ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 247 z późn. zm.). Procedura ta zapewnia właściwy poziom ochrony terenów wrażliwych z punktu widzenia bioróżnorodności i jest zgodna z wymaganiami Dyrektywy EIA oraz z wymaganiami Artykułu 6(3) Dyrektywy siedliskowej i Artykułu 5 Dyrektywy ptasiej. Zakłada się, że procedura ocen oddziaływania na środowisko zastosowana do każdego indywidualnego projektu realizowanego w ramach reformy pozwoli na zaprojektowanie odpowiedniej lokalizacji inwestycji i zastosowanie takich rozwiązań technicznych, które zminimalizują ryzyko szkodliwości dla stanu zachowania

B2.1. Poprawa warunków dla rozwoju technologii wodorowych oraz innych gazów zdekarbonizowanych		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
		siedlisk i gatunków.

2.3.2. Ocena inwestycji

Tabela 62. Lista kontrolna do oceny inwestycji B2.1.1.

B2.1.1. Inwestycje w technologie wodorowe, wytwarzanie, magazynowanie i transport wodoru			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		X	Działanie objęte jest kodem rodzaju interwencji 032 (w załączniku do rozporządzenia RRF) ze współczynnikiem zmiany klimatu wynoszącym 100%. W ramach działania wspierane będą jednostki wytwórcze wodoru niskoemisyjnego (o niskim śladzie węglowym), w tym oparte na technologii elektrolizy. Emisja gazów cieplarnianych (GHG) dla produkcji wodoru, liczona w całym cyklu życia, nie będzie przekraczać wartości 3 tCO _{2eq} /t _{H2} .
Adaptacja do zmian klimatu		X	Stosowanie technologii wodorowych i paliw alternatywnych nie ma bezpośredniego wpływu na adaptację do zmian klimatu.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		X	Stosowanie technologii wodorowych i paliw alternatywnych ma nieznaczny przewidywalny wpływ na ochronę zasobów wodnych i morskich. W przypadku magazynowania wodoru w kawernach solnych lub innych strukturach geologicznych zakłada się przeprowadzenie szczegółowych badań hydrogeologicznych przed dopuszczeniem danej struktury do funkcji magazynu wodoru.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		X	Stosowanie technologii wodorowych i paliw alternatywnych ma nieznaczny przewidywalny wpływ na realizację celu GOZ. Zakłada się, że na etapie budowy infrastruktury, a następnie w procesie produkcji i przesyłu wodoru będą przestrzegane wszystkie przepisy w zakresie recyklingu i zapobiegania powstawaniu odpadów.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		X	Stosowanie technologii wodorowych i paliw alternatywnych ma nieznaczny przewidywalny wpływ na emisję zanieczyszczeń. W przypadku magazynowania wodoru w kawernach solnych lub innych strukturach geologicznych zakłada się przeprowadzenie szczegółowych symulacji oddziaływania na wody podziemne przed dopuszczeniem danej struktury do funkcji magazynu wodoru. Zastosowanie wodoru w transporcie, energetyce i przemyśle przyczyni się do redukcji krajowej emisji zanieczyszczeń powietrza.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	X		

Tabela 63. Ocena merytoryczna inwestycji B2.1.1. pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych

B2.1.1. Inwestycje w technologie wodorowe, wytwarzanie, magazynowanie i transport wodoru		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne

B2.1.1. Inwestycje w technologie wodorowe, wytwarzanie, magazynowanie i transport wodoru		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
Łagodzenie zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?		
Adaptacja do zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał: (i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub (ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?		
Przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling: Czy oczekuje się, że środek: (i)prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub (ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub (iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?		
Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów: Czy przewiduje się, że środek: (i)będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub (ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?	X	<p>Budowa infrastruktury produkcji, magazynowania i transportu wodoru stwarza ryzyko fragmentacji siedlisk oraz ograniczenia ciągłości korytarzy migracyjnych. Możliwe jest również wystąpienie oddziaływań krótkoterminowych na etapie realizacji inwestycji (zajęcie powierzchni pod plac budowy, oddziaływanie hałasu), które mogą wpłynąć na stan lokalnych ekosystemów. W obu przypadkach szkodliwość należy uznać za mało znaczącą.</p> <p>Na obecnym etapie nie wskazano potencjalnych lokalizacji inwestycji. Jednak zgodnie z wymaganiami prawa możliwość lokalizacji inwestycji na wybranym terenie jest oceniana w procedurze mającej oparcie w przepisach ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 247 z późn. zm.). Procedura ta zapewnia właściwy poziom ochrony terenów wrażliwych z punktu widzenia bioróżnorodności i jest zgodna z wymaganiami Dyrektywy EIA oraz z wymaganiami Artykułu 6(3) Dyrektywy siedliskowej i Artykułu 5 Dyrektywy ptasiej.</p> <p>Zakłada się, że procedura ocen oddziaływania na środowisko zastosowana do każdego indywidualnego projektu pozwoli na zaprojektowanie odpowiedniej lokalizacji inwestycji i zastosowanie takich rozwiązań technicznych, które zminimalizują</p>

B2.1.1. Inwestycje w technologie wodorowe, wytwarzanie, magazynowanie i transport wodoru		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
		<p>ryzyko szkodliwości dla stanu zachowania siedlisk i gatunków. W celu zminimalizowania wpływu na siedliska i gatunki, w odniesieniu do wszystkich prac związanych z budową infrastruktury wodorowej zakłada się stosowanie następujących ogólnych zasad:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wszelkie prace przygotowawcze polegające na wycince drzew i krzewów powinny być prowadzone poza sezonem lęgowym; - w okresie lęgowym ptaków należy lokalizować zaplecza budowlane w oddaleniu od większych zadrzewień i zakrzewień; - należy tak zaplanować rozkład dróg dojazdowych, aby zminimalizować wycinkę drzew i krzewów; - ubytek w drzewostanie powstały w wyniku wycinki tymczasowej pod place budowlano-montażowe należy po zakończeniu prac odtworzyć poprzez nasadzenie rodzimych gatunków drzew i krzewów; - w celu ochrony ssaków i herpetofauny wszystkie wykopy powinny zostać ogrodzone na czas dłuższych przerw w pracy; - należy stosować zakaz zasypywania oczek wodnych w obszarze inwestycji oraz w jej sąsiedztwie; - w obrębie stwierdzonych siedlisk przyrodniczych oraz miejsc występowania chronionych gatunków flory, należy stosować zakaz sytuowania baz sprzętowych; - należy we wszystkich uzasadnionych przypadkach stosować nadzór przyrodniczy.

2.4. Reforma B2.2. Poprawa warunków dla rozwoju odnawialnych źródeł energii (część dotacyjna)

2.4.1. Ocena reformy

Tabela 64. Lista kontrolna do oceny reformy B2.2.

B2.2. Poprawa warunków dla rozwoju odnawialnych źródeł energii			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		X	Reforma dotyczy działań objętych kodami rodzajów interwencji ze współczynnikiem zmiany klimatu na poziomie 100% oraz działań bezpośrednio z nimi powiązanych.
Adaptacja do zmian klimatu		X	Reforma nie będzie miała negatywnego wpływu na adaptację do zmian klimatu obszarów, na których rozwijane będą odnawialne źródła energii. Zakłada się, że realizowane inwestycje OZE będą zaprojektowane w sposób zapewniający ich całkowitą odporność na ekstremalne zjawiska pogodowe.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	X		
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		X	Nie przewiduje się negatywnego wpływu przedsięwzięć realizowanych w związku z reformą na gospodarkę o obiegu zamkniętym. Zakłada się, że materiały pozyskiwane w procesach demontażu konstrukcji i urządzeń wycofywanych z eksploatacji

B2.2. Poprawa warunków dla rozwoju odnawialnych źródeł energii			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			w kolejnych fazach cyklu życia obiektów będą w bardzo wysokim procencie poddawane recyklingowi (min. 70%).
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	X		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	X		

Tabela 65. Ocena merytoryczna reformy B2.2. pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych

B2.2. Poprawa warunków dla rozwoju odnawialnych źródeł energii		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
Łagodzenie zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?		
Adaptacja do zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał: (i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub (ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?	X	Reforma nie wpłynie negatywnie na ochronę zasobów wodnych i morskich. Budowa i eksploatacja terminali offshore stwarza ryzyko zagrożenia dla stanu środowiska wód morskich, związane z potencjalnym generowaniem emisji i odpadów przez maszyny, urządzenia i środki transportu. Przy zachowaniu odpowiedniego reżimu technologicznego i wysokiego poziomu zarządzania środowiskowego prowadzonych procesów możliwe jest zminimalizowanie tego ryzyka do poziomu bezpiecznego dla wód morskich. W przypadku pozostałych przedsięwzięć inwestycyjnych przewidzianych w ramach reformy nie przewiduje się zagrożeń dla potencjału ekologicznego JCW oraz stanu środowiska wód morskich.
Przejsięcie na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling: Czy oczekuje się, że środek: (i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub (ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub (iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?		
Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola:	X	Nie przewiduje się istotnego zwiększenia emisji zanieczyszczeń

B2.2. Poprawa warunków dla rozwoju odnawialnych źródeł energii		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?		w związku z realizacją reformy. Na etapie budowy poszczególnych obiektów mogą wystąpić emisje zanieczyszczeń do powietrza z maszyn roboczych i środków transportu. W przypadku terminali offshore mogą wystąpić również emisje do wody w związku z pracami konstrukcyjnymi i bieżącym utrzymaniem obiektów. Nie przewiduje się, aby ww. emisje istotnie obciążały środowisko. Zakłada się, że we wszystkich inwestycjach przewidzianych do realizacji w ramach reformy będą stosowane zasady i przepisy dotyczące kontroli emisji i zarządzania środowiskowego.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów: Czy przewiduje się, że środek: (i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub (ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?	X	Inwestycje OZE oraz towarzysząca infrastruktura w fazie budowy i demontażu (a częściowo również w fazie eksploatacji) mogą wpływać na stan ekosystemów ze względu na potencjalne generowanie emisji i odpadów. W pozwoleniach środowiskowych odnoszących się do tych inwestycji należy wprowadzić wymagania minimalizujące tego rodzaju wpływy. Minimalizacja stopnia szkodliwości w tym obszarze jest technicznie wykonalna. Farmy wiatrowe mogą stanowić zagrożenie dla ptaków. Z kolei budowa wielkopowierzchniowych instalacji fotowoltaicznych może spowodować zakłócenia w funkcjonowaniu siedlisk. Lokalizacja inwestycji będzie oceniana w procedurze mającej oparcie w przepisach ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 247 z późn. zm.). Procedura ta zapewnia właściwy poziom ochrony terenów wrażliwych z punktu widzenia bioróżnorodności i jest zgodna z wymaganiami Dyrektywy EIA oraz z wymaganiami Artykułu 6(3) Dyrektywy siedliskowej i Artykułu 5 Dyrektywy ptasiej. Zakłada się, że procedura ocen oddziaływania na środowisko zastosowana do każdego indywidualnego projektu realizowanego w ramach reformy pozwoli na zaprojektowanie odpowiedniej lokalizacji inwestycji i zastosowanie takich rozwiązań technicznych, które zminimalizują ryzyko szkodliwości dla stanu zachowania siedlisk i gatunków.

2.4.2. Ocena inwestycji

Tabela 66. Lista kontrolna do oceny inwestycji B2.2.1.

B2.2.1. Rozwój sieci przesyłowych, inteligentna infrastruktura elektroenergetyczna			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		X	Działanie objęte jest kodem rodzaju interwencji 033 (w załączniku do rozporządzenia RRF) ze współczynnikiem zmiany klimatu na poziomie 100%.
Adaptacja do zmian klimatu		X	Budowa linii przesyłowych nie będzie miała negatywnego wpływu na adaptację do zmian klimatu obszarów zajętych pod te inwestycje. Zakłada się, że budowane linie będą zaprojektowane w sposób zapewniający całkowitą ich odporność na ekstremalne zjawiska pogodowe. W szczególności linie napowietrzne zostaną zaprojektowane w sposób zapewniający ich prawidłową pracę w warunkach

B2.2.1. Rozwój sieci przesyłowych, inteligentna infrastruktura elektroenergetyczna			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			odpowiadających właściwym strefom obciążeń wiatrem (W - strefa określająca przewidywaną wielkość i siłę wiatru) oraz strefom obciążeń oblodzeniem (S - strefa określająca charakterystyczne obciążenie oblodzeniem – osad szronowy bądź lodowy gromadzący się na obwodzie przewodu elektroenergetycznego). Odpowiednie wymagania techniczne zawarte są w normach serii PN-EN 50341. W Raporcie Oddziaływania na Środowisko reprezentatywnego projektu (Linia 400 kV Mikułowa – Świebodzice) prawdopodobieństwo wystąpienia katastrofy naturalnej mogącej mieć wpływ na przedsięwzięcie w miejscu realizacji określono zgodnie z kryteriami RCB jako rzadkie (raz na sto lat).
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	X		
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		X	Nie przewiduje się negatywnego wpływu rozwoju elektroenergetycznych sieci przesyłowych na gospodarkę o obiegu zamkniętym. Zakłada się, że materiały pozyskiwane w procesach demontażu sieci wycofywanych z eksploatacji będą w bardzo wysokim procencie poddane recyklingowi. Co najmniej 70% (wagowo) odpadów budowlanych i rozbiórkowych innych niż niebezpieczne wytworzonych na placu budowy zostanie przygotowanych do ponownego wykorzystania, recyklingu i innego odzysku materiałów, zgodnie z hierarchią postępowania z odpadami. W trakcie budowy napowietrznych linii elektroenergetycznych powstaną odpady, które stanowić będą przede wszystkim: przewody stalowo-aluminiowe, elementy stalowe słupów, uszkodzone izolatory oraz urobek z wykopów prowadzonych pod posadowienie fundamentów. Operatorzy (firmy wykonawcze) będą ograniczać wytwarzanie odpadów podczas budowy uwzględniając najlepsze dostępne techniki oraz stosując wysokiej jakości recykling, z wykorzystaniem dostępnych systemów sortowania odpadów budowlanych. W szczególności zakłada się wykorzystanie urobku z wykopów w pierwszej kolejności jako materiału pod fundamenty do zagospodarowania lokalnie w miejscu posadowienia konstrukcji wsporczych, zgodnie z wymaganiami ustawy o odpadach.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	X		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	X		

Tabela 67. Ocena merytoryczna inwestycji B2.2.1. pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych

B2.2.1. Rozwój sieci przesyłowych, inteligentna infrastruktura elektroenergetyczna		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
Łagodzenie zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?		

B2.2.1. Rozwój sieci przesyłowych, inteligentna infrastruktura elektroenergetyczna		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>Adaptacja do zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?</p>		
<p>Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał:</p> <p>(i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub</p> <p>(ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?</p>	X	<p>Nie przewiduje się negatywnego wpływu rozwoju elektroenergetycznych sieci przesyłowych na zrównoważone wykorzystanie i ochronę zasobów wodnych i morskich. Niewielkie oddziaływanie na zasoby wodne jest związane jedynie z etapem budowy (głównie roboty ziemne towarzyszące posadowieniu fundamentów słupów). Przewiduje się, że oddziaływanie w związku z odwodnieniami wykopów będzie miało charakter wyłącznie krótkookresowy/chwilowy. Według analizy przeprowadzonej w Raporcie Oddziaływania na Środowisko reprezentatywnego projektu (Linia 400 kV Mikułowa – Świebodzice) następstwem odwodnień wykopów mogą być chwilowe wahania poziomu wód podziemnych jedynie na obszarze inwestycji oraz w jej bezpośrednim sąsiedztwie (kilku metrów). Powstałe fluktuacje poziomu lustra wód podziemnych, nie będą znacząco odznaczać się na tle naturalnie występujących sezonowych wahań. Po zakończeniu prac budowlanych poziom wód gruntowych w miejscach wykopów powinien wyrównać się w ciągu kilku dni. W związku z powyższym prace związane z planowanymi robotami fundamentowymi nie zachwieją w sposób istotny stosunków wodnych na terenie realizowanej inwestycji. Ryzyko zanieczyszczenia wód związane jest z używaniem na placu budowy maszyn - należy zwrócić uwagę, że do zanieczyszczenia może dojść jedynie w sytuacjach awaryjnych.</p>
<p>Przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling: Czy oczekuje się, że środek:</p> <p>(i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub</p> <p>(ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub</p> <p>(iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?</p>		
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?</p>	X	<p>Nie przewiduje się istotnego zwiększenia emisji zanieczyszczeń w związku z budową i eksploatacją energetycznych sieci przesyłowych. Na etapie budowy mogą wystąpić emisje zanieczyszczeń do powietrza z maszyn roboczych i środków transportu, jednak nie będą to emisje istotne. Emisje będą ograniczone przede wszystkim do obszaru prowadzonych prac budowlanych. Mogą one również wystąpić w sąsiedztwie tras przejazdowych transportu samochodowego. Będą to jednak emisje o niewielkiej intensywności, wpisujące się w bieżące wykorzystanie ciągów komunikacyjnych. Nieznaczna emisja substancji do powietrza będzie związana również z zabezpieczeniem antykorozyjnym słupów. Nie przewiduje się wystąpienia jakichkolwiek emisji do wody i gleby.</p>

B2.2.1. Rozwój sieci przesyłowych, inteligentna infrastruktura elektroenergetyczna		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów: Czy przewiduje się, że środek:</p> <p>(i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub</p> <p>(ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</p>	X	<p>Elektroenergetyczne linie przesyłowe w fazie budowy i demontażu mogą wpływać na stan ekosystemów ze względu na potencjalne generowanie emisji i odpadów. W pozwoleniach środowiskowych odnoszących się do tych inwestycji należy wprowadzić wymagania minimalizujące tego rodzaju wpływy. Minimalizacja stopnia szkodliwości w tym obszarze jest technicznie wykonalna.</p> <p>Linie przesyłowe mogą stanowić zagrożenie dla ptaków. Zakłada się, że procedura ocen oddziaływania na środowisko zastosowana do każdego indywidualnego projektu linii przesyłowych pozwoli na zaprojektowanie odpowiedniej lokalizacji inwestycji i zastosowanie takich rozwiązań technicznych, które zminimalizują ryzyko szkodliwości dla stanu zachowania siedlisk i gatunków ptaków.</p> <p>W szczegółowej analizie przyrodniczej przeprowadzonej w Raporcie Oddziaływania na Środowisko reprezentatywnego projektu (Linia 400 kV Mikułowa – Świebodzice) nie stwierdzono znacząco negatywnego oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko przyrodnicze pod warunkiem zastosowania zalecanych działań minimalizujących. W związku z czym w celu zapobiegania oraz minimalizowania zidentyfikowanych oddziaływań wskazano konieczność wprowadzenia rozwiązań, mających niekiedy charakter działań kompensacyjnych, w rozumieniu ustawy o ochronie przyrody. Wskazano również warianty lokalizacyjne optymalne z punktu widzenia ochrony bioróżnorodności. Warianty te nie mają kolizyjnego przebiegu, przechodząc na sporej długości przez tereny rolnicze lub młode lasy gospodarcze o niskich wartościach przyrodniczych.</p> <p>Przy ocenie oddziaływania na awifaunę na etapie budowy i likwidacji była brana pod uwagę m.in. płochliwość poszczególnych gatunków (najmniejszy dystans ucieczki). Istotnym aspektem oddziaływania pośredniego jest możliwość utraty stanowiska danego gatunku. Prawdopodobieństwo opuszczenia rewiru uzależniono od skali przewidywanych prac i płochliwości gatunku. Założono, że aby zminimalizować oddziaływanie prac przy wycince i odhumusowaniu będą one prowadzone głównie od końca sierpnia do marca. Jeśli zaistnieje konieczność prowadzenia wycinki w okresie od marca do końca sierpnia to powinna ona zostać przeprowadzona pod stałym nadzorem ornitologicznym. Zaproponowane podejście zapewnia pełną zgodność z dyrektywami obowiązującymi w zakresie bioróżnorodności i siedlisk tj. Dyrektywy EIA (2011/92/UE), Dyrektywy siedliskowej (92/43/EWG) i Dyrektywy ptasiej (2009/147/WE).</p> <p>W Raporcie Oddziaływania na Środowisko drugiego reprezentatywnego projektu (Linia 2x400 kV Żydowo Kierzkowo – Słupsk) także wskazano szereg działań zapobiegawczych i minimalizujących oddziaływania w zakresie fauny i flory. Przykłady obejmują następujące zalecenia:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wszelkie prace przygotowawcze polegające na wycince drzew i krzewów powinny być prowadzone poza sezonem lęgowym, tj. od 1 października do 1 marca; - w okresie lęgowym ptaków należy lokalizować zaplecza budowlane w oddaleniu od większych zadrzewień i zakrzewień; - w miejscach przechodzenia linii nad dolinami rzecznyymi, a także w pobliżu siedlisk żurawia i bociana białego, należy zastosować markery poprawiające widoczność przewodów (wskazano konkretne odcinki); - na etapie prac budowlanych linii zaleca się tak zaplanować rozkład dróg dojazdowych, aby zminimalizować ewentualną, dodatkową wycinkę drzew i krzewów;

B2.2.1. Rozwój sieci przesyłowych, inteligentna infrastruktura elektroenergetyczna		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
		<p>- ubytek w drzewostanie powstały w wyniku wycinki tymczasowej pod place montażowe należy po zakończeniu prac odtworzyć poprzez nasadzenie rodzimych gatunków drzew i krzewów;</p> <p>- w celu ochrony ssaków i herpetofauny wszystkie wykopy pod fundamenty słupów powinny zostać ogrodzone na czas dłuższych przerw w pracy (np. na okres nocy), co ograniczy ryzyko wpadania małych zwierząt do wykopów;</p> <p>- należy przestrzegać zakazu zasypywania oczek wodnych w obszarze inwestycji oraz w jej sąsiedztwie;</p> <p>- w obrębie stwierdzonych siedlisk przyrodniczych oraz miejsc występowania chronionych gatunków flory, należy stosować zakaz sytuowania baz maszynowo – sprzętowych;</p> <p>- należy we wszystkich uzasadnionych przypadkach stosować nadzór przyrodniczy.</p> <p>Lokalizacja pozostałych inwestycji będzie analogicznie oceniana w procedurze mającej oparcie w przepisach ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 247 z późn. zm.). Procedura ta zapewnia właściwy poziom ochrony terenów wrażliwych z punktu widzenia bioróżnorodności i jest zgodna z wymaganiami Dyrektywy EIA oraz z wymaganiami Artykułu 6(3) Dyrektywy siedliskowej i Artykułu 5 Dyrektywy ptasiej.</p>

Tabela 68. Lista kontrolna do oceny inwestycji B2.2.2.

B2.2.2. Instalacje OZE realizowane przez społeczności energetyczne			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		X	Działanie, w części inwestycyjnej, objęte jest kodem rodzaju interwencji 027 (w załączniku do rozporządzenia RRF) ze współczynnikiem zmiany klimatu na poziomie 100%.
		X	Dla części przedinwestycyjnej przypisano kod interwencji 141, ze współczynnikiem zmiany klimatu na poziomie 0%. Prace przewidziane w części przedinwestycyjnej nie będą miały bezpośredniego wpływu na realizację celu łagodzenia zmian klimatu, natomiast są ściśle powiązane z pracami części inwestycyjnej.
Adaptacja do zmian klimatu		X	Budowa instalacji OZE w ramach społeczności energetycznych nie będzie miała negatywnego wpływu na adaptację obszarów zajętych pod te inwestycje do zmian klimatu. Same instalacje OZE są stosunkowo odporne na ekstremalne zjawiska pogodowe.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		X	Nie przewiduje się wpływu nowych instalacji OZE budowanych w ramach społeczności energetycznych na zrównoważone wykorzystanie i ochronę zasobów wodnych i morskich.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		X	Nie przewiduje się negatywnego wpływu nowych instalacji OZE budowanych w ramach społeczności energetycznych na gospodarkę o obiegu zamkniętym. Zakłada się, że materiały pozyskiwane w procesach demontażu urządzeń wycofywanych

B2.2.2. Instalacje OZE realizowane przez społeczności energetyczne			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			z eksploatacji będą w bardzo wysokim procencie poddane recyklingowi.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	X		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	X		

Tabela 69. Ocena merytoryczna inwestycji B2.2.2. pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych

B2.2.2. Instalacje OZE realizowane przez społeczności energetyczne		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
Łagodzenie zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?		
Adaptacja do zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał: (i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub (ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?		
Przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling: Czy oczekuje się, że środek: (i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub (ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub (iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?		
Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?	X	Nie przewiduje się istotnego zwiększenia emisji zanieczyszczeń w związku z budową nowych instalacji OZE w ramach społeczności energetycznych. Na etapie budowy mogą wystąpić emisje zanieczyszczeń do powietrza z maszyn roboczych i środków transportu. W przypadku biogazowni na etapie eksploatacji mogą wystąpić emisje substancji złośliwych do powietrza, jednak przy zastosowaniu odpowiednich technologii hermetyzacji nie będą to emisje istotne. Nie przewiduje się wystąpienia jakichkolwiek emisji

B2.2.2. Instalacje OZE realizowane przez społeczności energetyczne		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
		do wody i gleby.
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów: Czy przewiduje się, że środek:</p> <p>(i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub</p> <p>(ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</p>	X	Turbiny wiatrowe oraz ich grupy mogą stanowić zagrożenie dla ptaków. Z kolei budowa wielkopowierzchniowych instalacji fotowoltaicznych może spowodować zakłócenia w funkcjonowaniu siedlisk (takich jak łąki). Zakłada się, że procedura ocen oddziaływania na środowisko zastosowana do każdego indywidualnego projektu OZE pozwoli na zaprojektowanie odpowiedniej lokalizacji inwestycji i zastosowanie takich rozwiązań technicznych, które zminimalizują ryzyko szkodliwości dla stanu zachowania siedlisk i gatunków (np. lokalizowanie dużych instalacji fotowoltaicznych na terenach przemysłowych).

Tabela 70. Lista kontrolna do oceny inwestycji B2.2.3.

B2.2.3. Budowa infrastruktury terminalowej offshore			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		X	Działanie objęte jest kodem rodzaju interwencji 031 (w załączniku do rozporządzenia RRF) ze współczynnikiem zmiany klimatu na poziomie 100%.
Adaptacja do zmian klimatu		X	Budowa infrastruktury terminalowej dla potrzeb farm wiatrowych nie będzie miała negatywnego wpływu na adaptację do zmian klimatu obszarów zajętych pod inwestycje. Zakłada się, że terminal instalacyjny i terminale serwisowe będą zbudowane w sposób gwarantujący ich odporność na ekstremalne zjawiska pogodowe.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	X		
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		X	Nie przewiduje się negatywnego wpływu terminali offshore na gospodarkę o obiegu zamkniętym. Zakłada się, że materiały pozyskiwane w procesach demontażu urządzeń i konstrukcji wycyfrowanych z eksploatacji będą w bardzo wysokim procencie poddane recyklingowi.
Zapobieganie zanieczyszczeniu powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	X		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	X		

Tabela 71. Ocena merytoryczna inwestycji B2.2.3. pod kątem zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych

B2.2.3. Budowa infrastruktury terminalowej offshore		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
Łagodzenie zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?		
Adaptacja do zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego		

B2.2.3. Budowa infrastruktury terminalowej offshore		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?		
<p>Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał:</p> <p>(i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub</p> <p>(ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?</p>	X	<p>Budowa i eksploatacja terminala instalacyjnego i terminali serwisowych stwarza ryzyko zagrożenia dla stanu środowiska wód morskich, związane z potencjalnym generowaniem emisji i odpadów przez maszyny, urządzenia i środki transportu. Przy zachowaniu odpowiedniego reżimu technologicznego i wysokiego poziomu zarządzania środowiskowego prowadzonych procesów możliwe jest zminimalizowanie tego ryzyka do poziomu bezpiecznego dla wód morskich.</p> <p>Realizacja budowy terminali nie będzie miała wpływu na takie elementy fizykochemiczne jak warunki termiczne, warunki tlenowe, zasolenie, zakwaszenie, substancje biogenne. Podczas prowadzenia prac inwestycyjnych jedynym elementem, który ulegnie pogorszeniu będzie zawartość zawiesin w wodzie (lokalny wzrost) co bezpośrednio przekłada się na zmniejszenie przezroczystości wód. Przyjmuje się, że stężenia zawiesin ulegają intensywnemu zmniejszeniu w miarę oddalania się od źródła wytwarzania zawiesin, a czas pozostawania zawiesin w kolumnie wodnej jest stosunkowo krótki, i dla drobnych frakcji osadu nie przekracza 20 godzin po ustaniu prac pogłębiarskich.</p> <p>Przekształcenie dna morskiego w wyniku robót budowlanych będzie miało charakter czasowy i zasięg lokalny, niewykraczający poza rejon inwestycji. Oddziaływanie ustąpi po zakończeniu procesu budowlanego, a dno morskie powróci do poprzedniego stanu, gdyż, zgodnie z zasadami prowadzenia prac, po zakończeniu działań dno zostanie oczyszczone z ewentualnych naniesionych zanieczyszczeń i pozostałości po budowie, a sukcesja wtórna w środowisku morskim zachodzi bardzo szybko. Konieczność deponowania niewykorzystanego urobku wywołać lokalne i krótkookresowe zakłócenia środowiska morskiego, które jednak ustanie z chwilą zakończenia prac. Potencjalne negatywne oddziaływania z tym związane nie będą wiązały się jednak z istotnym zagrożeniem dla obszarów wrażliwych z punktu widzenia bioróżnorodności ani dla terenów użytkowanych rekreacyjnie.</p> <p>W rejonie inwestycji podczas budowy i eksploatacji może dojść do incydentalnych zdarzeń lub wypadków, w wyniku których powstaną rozlewy np. paliw ze statków i pojazdów, olejów hydraulicznych lub płynów smarowych. W celu zminimalizowania zanieczyszczenia wód tego rodzaju substancjami inwestor i wykonawca robót zostaną zobligowani do stworzenia procedur i opisanie ich w odpowiednim dokumencie, który musi zostać uzgodniony z jednostkami administracji i nadzoru.</p>
<p>Przejęcie na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling: Czy oczekuje się, że środek:</p> <p>(i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania,</p>		

B2.2.3. Budowa infrastruktury terminalowej offshore		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub</p> <p>(ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub</p> <p>(iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?</p>		
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?</p>	X	<p>Nie przewiduje się istotnego zwiększenia emisji zanieczyszczeń w związku z budową i eksploatacją terminali offshore. Na etapie budowy mogą wystąpić emisje zanieczyszczeń do powietrza z maszyn roboczych i środków transportu. Mogą wystąpić również emisje do wody w związku z pracami konstrukcyjnymi i bieżącym funkcjonowaniem terminali. Zakłada się, że we wszystkich inwestycjach przewidzianych do realizacji w tym działaniu będą stosowane zasady i przepisy dotyczące kontroli emisji i zarządzania środowiskowego.</p>
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów: Czy przewiduje się, że środek:</p> <p>(i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub</p> <p>(ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</p>	X	<p>Terminala offshore w fazie budowy i eksploatacji mogą wpływać na stan ekosystemów ze względu na potencjalne generowanie emisji i odpadów. W pozwoleniach środowiskowych odnoszących się do tych inwestycji należy wprowadzić wymagania minimalizujące tego rodzaju wpływy.</p> <p>Aby nie dopuścić do negatywnych oddziaływań na ptaki, będące przedmiotem ochrony obszarów Natura 2000, prace budowlane powinny być prowadzone generalnie poza okresem lęgowym. W przypadku prowadzenia niezbędnych prac w okresie lęgowym w rejonie istniejących falochronów oraz na terenach lądowych prace te będą prowadzone pod nadzorem ornitologa. W przypadku konieczności usunięcia gniazd przewiduje się wykonanie kompensacji przyrodniczej polegającej na umieszczeniu kwater kompensacyjnych odpowiadających wymaganiom ptaków. Ich potrzeba oraz liczba będą określone przez nadzorującego prace budowlane ornitologa oraz wykonane pod jego nadzorem.</p> <p>Ze względu na klimat akustyczny stosowana będzie zasada unikania prowadzenia prac budowlanych w porze nocnej, z wyłączeniem jedynie tych, dla których jest to niezbędne z przyczyn technologicznych.</p> <p>Na etapie eksploatacji terminali offshore przewiduje się zastosowanie specjalnych środków minimalizujących emisję zanieczyszczeń do powietrza z cumujących statków. W związku z tym zostanie wdrożona procedura podpięcia do instalacji elektrycznej wszystkich statków posiadających odpowiednie przyłącza.</p> <p>W celu ograniczenia ryzyk środowiskowych związanych z wystąpieniem kolizji statku (np. awaryjne wycieki) konieczne jest utrzymywanie prędkości statków niepowodującej istotnych uszkodzeń kadłuba.</p> <p>Szczegółowa lokalizacja terminala instalacyjnego (wstępne ustalenia - Gdynia) i terminali serwisowych (wstępne ustalenia - Łeba i Ustka) będzie oceniana w procedurze mającej oparcie w przepisach ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 247 z późn. zm.). Procedura ta zapewnia</p>

B2.2.3. Budowa infrastruktury terminalowej offshore		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
		właściwy poziom ochrony terenów wrażliwych z punktu widzenia bioróżnorodności i jest zgodna z wymaganiami Dyrektywy EIA oraz z wymaganiami Artykułu 6(3) Dyrektywy siedliskowej i Artykułu 5 Dyrektywy ptasiej.

2.5. Reforma B2.3. Wsparcie inwestycji morskich farm wiatrowych (część pożyczkowa)

2.5.1. Ocena reformy

Tabela 72. Lista kontrolna do oceny reformy B2.3.

B2.3. Wsparcie inwestycji morskich farm wiatrowych			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		X	Reforma dotyczy działania objętego kodem rodzaju interwencji ze współczynnikiem zmiany klimatu na poziomie 100%.
Adaptacja do zmian klimatu		X	Budowa morskich farm wiatrowych nie będzie miała negatywnego wpływu na adaptację do zmian klimatu obszarów zajętych pod inwestycje. Morska energetyka wiatrowa jest inwestycją stosunkowo odporną na ekstremalne zjawiska pogodowe.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	X		
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		X	Przy zachowaniu odpowiednich zasad gospodarki materiałowej budowa morskich farm wiatrowych nie będzie miała negatywnego wpływu na gospodarkę o obiegu zamkniętym. W szczególności należy zaplanować szczegółowe procedury demontażu w odniesieniu do wycofywanych z eksploatacji turbin wiatrowych wraz z osprzętem i konstrukcjami pomocniczymi.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	X		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	X		

Tabela 73. Ocena merytoryczna reformy B2.3. pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych

B2.3. Wsparcie inwestycji morskich farm wiatrowych		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
Łagodzenie zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?		
Adaptacja do zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność,		

B2.3. Wsparcie inwestycji morskich farm wiatrowych		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
przyrodę lub aktywa?		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał: (i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub (ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?	X	Budowa i eksploatacja morskich farm wiatrowych stwarza ryzyko zagrożenia dla stanu środowiska wód morskich, związane z potencjalnym generowaniem emisji i odpadów przez maszyny, urządzenia i środki transportu. Przy zachowaniu odpowiedniego reżimu technologicznego i wysokiego poziomu zarządzania środowiskowego prowadzonych procesów możliwe jest zminimalizowanie tego ryzyka do poziomu bezpiecznego dla wód morskich.
Przejsię na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling: Czy oczekuje się, że środek: (i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub (ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub (iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?		
Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?	X	Nie przewiduje się istotnego zwiększenia emisji zanieczyszczeń w związku z budową i eksploatacją morskich farm wiatrowych. Na etapie budowy mogą wystąpić emisje zanieczyszczeń do powietrza z maszyn roboczych i środków transportu. Mogą wystąpić również emisje do wody w związku z pracami konstrukcyjnymi i bieżącym utrzymaniem instalacji. Zakłada się, że we wszystkich inwestycjach przewidzianych do realizacji w tym działaniu będą stosowane zasady i przepisy dotyczące kontroli emisji i zarządzania środowiskowego.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów: Czy przewiduje się, że środek: (i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub (ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?	X	Morskie farmy wiatrowe w fazie budowy i demontażu (a częściowo również w fazie eksploatacji) mogą wpływać na stan ekosystemów ze względu na potencjalne generowanie emisji i odpadów. W pozwoleniach środowiskowych odnoszących się do tych inwestycji należy wprowadzić wymagania minimalizujące tego rodzaju wpływy. Minimalizacja stopnia szkodliwości w tym obszarze jest technicznie wykonalna. Farmy wiatrowe offshore mogą stanowić zagrożenie dla ptaków oraz niektórych gatunków fauny morskiej (np. foki i morswiny). Zakłada się, że procedura ocen oddziaływania na środowisko zastosowana do każdego indywidualnego projektu farm wiatrowych pozwoli na zaprojektowanie odpowiedniej lokalizacji inwestycji i zastosowanie takich rozwiązań technicznych, które zminimalizują ryzyko szkodliwości dla stanu zachowania siedlisk i gatunków.

2.5.2. Ocena inwestycji

Tabela 74. Lista kontrolna do oceny inwestycji B2.3.1.

B2.3.1. Budowa morskich farm wiatrowych
--

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		X	Działanie objęte jest kodem rodzaju interwencji 031 (w załączniku do rozporządzenia RRF) ze współczynnikiem zmiany klimatu na poziomie 100%.
Adaptacja do zmian klimatu		X	Budowa morskich farm wiatrowych nie będzie miała negatywnego wpływu na adaptację do zmian klimatu obszarów zajętych pod inwestycje. Morska energetyka wiatrowa jest inwestycją stosunkowo odporną na ekstremalne zjawiska pogodowe.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	X		
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		X	Przy zachowaniu odpowiednich zasad gospodarki materiałowej budowa morskich farm wiatrowych nie będzie miała negatywnego wpływu na gospodarkę o obiegu zamkniętym. W szczególności należy zaplanować szczegółowe procedury demontażu w odniesieniu do wycofywanych z eksploatacji turbin wiatrowych wraz z osprzętem i konstrukcjami pomocniczymi.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	X		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	X		

Tabela 75. Ocena merytoryczna inwestycji B2.3.1. pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych

B2.3.1. Budowa morskich farm wiatrowych		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
Łagodzenie zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?		
Adaptacja do zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał: (i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub (ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?	X	Budowa i eksploatacja morskich farm wiatrowych stwarza ryzyko zagrożenia dla stanu środowiska wód morskich związane z potencjalnym generowaniem emisji i odpadów przez maszyny, urządzenia i środki transportu. Przy zachowaniu odpowiedniego reżimu technologicznego i wysokiego poziomu zarządzania środowiskowego prowadzonych procesów możliwe jest zminimalizowanie tego ryzyka do poziomu bezpiecznego dla wód morskich.
Przejsięcie na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling: Czy oczekuje się, że środek: (i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub (ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na		

B2.3.1. Budowa morskich farm wiatrowych		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub (iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?		
Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?	X	Nie przewiduje się istotnego zwiększenia emisji zanieczyszczeń w związku z budową i eksploatacją morskich farm wiatrowych. Na etapie budowy mogą wystąpić emisje zanieczyszczeń do powietrza z maszyn roboczych i środków transportu. Mogą wystąpić również emisje do wody w związku z pracami konstrukcyjnymi i bieżącym utrzymaniem instalacji. Zakłada się, że we wszystkich inwestycjach przewidzianych do realizacji w tym działaniu będą stosowane zasady i przepisy dotyczące kontroli emisji i zarządzania środowiskowego.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów: Czy przewiduje się, że środek: (i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub (ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?	X	Morskie farmy wiatrowe w fazie budowy i demontażu (a częściowo również w fazie eksploatacji) mogą wpływać na stan ekosystemów ze względu na potencjalne generowanie emisji i odpadów. W pozwoleniach środowiskowych odnoszących się do tych inwestycji należy wprowadzić wymagania minimalizujące tego rodzaju wpływy. Minimalizacja stopnia szkodliwości w tym obszarze jest technicznie wykonalna. Farmy wiatrowe offshore mogą stanowić zagrożenie dla ptaków oraz niektórych gatunków fauny morskiej (np. foki i morświny). Zakłada się, że procedura ocen oddziaływania na środowisko zastosowana do każdego indywidualnego projektu farm wiatrowych pozwoli na zaprojektowanie odpowiedniej lokalizacji inwestycji i zastosowanie takich rozwiązań technicznych, które zminimalizują ryzyko szkodliwości dla stanu zachowania siedlisk i gatunków.

2.6. Reforma B2.4. Ramy prawne dla rozwoju magazynów energii (część pożyczkowa)

2.6.1. Ocena reformy

Tabela 76. Lista kontrolna do oceny reformy B2.4.

B2.4. Ramy prawne dla rozwoju magazynów energii			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		X	Reforma dotyczy działania objętego kodem rodzaju interwencji ze współczynnikiem zmiany klimatu na poziomie 100%.
Adaptacja do zmian klimatu		X	Reforma nie będzie miała negatywnego wpływu na adaptację do zmian klimatu obszarów, na których rozwijane będą magazyny energii. Zakłada się, że magazyny energii będą zaprojektowane w sposób zapewniający ich dużą odporność na ekstremalne zjawiska pogodowe.

B2.4. Ramy prawne dla rozwoju magazynów energii			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		X	Reforma nie będzie miała negatywnego wpływu na ochronę zasobów wodnych. W przypadku magazynów prosumenckich nie przewiduje się wystąpienia jakiegokolwiek oddziaływania na zasoby wodne. W przypadku elektrowni szczytowo-pompowej nie przewiduje się zmian w zakresie wykorzystania i ochrony lokalnych zasobów wodnych.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	X		
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		X	Rozwój magazynów energii nie będzie miał znaczącego wpływu na emisję zanieczyszczeń. W przypadku magazynów prosumenckich nie przewiduje się wystąpienia jakiegokolwiek oddziaływania o charakterze emisji zanieczyszczeń. W przypadku elektrowni szczytowo-pompowej inwestycja może spowodować uwolnienie nieznacznych ilości zanieczyszczeń z maszyn roboczych i pojazdów zaangażowanych w prace modernizacyjne. Docelowo reforma powinna, poprzez magazynowanie energii OZE, przyczynić się do obniżenia emisji zanieczyszczeń powietrza w skali kraju.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		X	Rozwój magazynów energii nie będzie miał negatywnego wpływu na ochronę bioróżnorodności i ekosystemów. W przypadku magazynów prosumenckich nie przewiduje się wystąpienia jakiegokolwiek oddziaływania. W przypadku elektrowni szczytowo-pompowej inwestycja obejmuje jedynie prace modernizacyjne i nie spowoduje zmian w zakresie lokalnego oddziaływania obiektu na siedliska i gatunki objęte ochroną.

Tabela 77. Ocena merytoryczna reformy B2.4. pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych

B2.4. Ramy prawne dla rozwoju magazynów energii		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
Łagodzenie zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?		
Adaptacja do zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał: (i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub (ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?		
Przejdzie na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling: Czy oczekuje się, że środek: (i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania,	X	Reforma uruchomi wsparcie dla kilkudziesięciu tysięcy prosumenckich magazynów energii opartych na technologii bateryjnej. Może to doprowadzić w dłuższej perspektywie czasowej do zwiększenia krajowego strumienia wytwarzanych

B2.4. Ramy prawne dla rozwoju magazynów energii		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub</p> <p>(ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub</p> <p>(iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?</p>		<p>odpadów bateryjnych i elektrycznych. Przyrost ten nie będzie znaczący pod warunkiem zorganizowania odpowiedniego systemu zarządzania zużyтыми magazynami energii w sektorze prosumenckim.</p> <p>Z kolei modernizacja elektrowni szczytowo-pompowej będzie wiązała się z jednorazowym wytworzeniem odpadów pochodzących z demontażu urządzeń i konstrukcji. Nie będą to ilości znaczące. Zakłada się, że duża część materiałów zostanie poddana recyklingowi.</p> <p>Działanie nie doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie korzystania z zasobów, nie spowoduje również szkód w środowisku w kontekście GOZ.</p>
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?</p>		
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów: Czy przewiduje się, że środek:</p> <p>(i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub</p> <p>(ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</p>		

2.6.2. Ocena inwestycji

Tabela 78. Lista kontrolna do oceny inwestycji B2.4.1.

B2.4.1. Magazyny energii			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		X	<p>Działanie objęte jest kodem rodzaju interwencji 033 (w załączniku do rozporządzenia RRF) ze współczynnikiem zmiany klimatu na poziomie 100%. W ramach działań dotyczących modernizacji istniejącej elektrowni szczytowo-pompowej dojdzie do zwiększenia dyspozycyjności elektrowni i niewielkiego zwiększenia jej sprawności spowodowanej naprawą pompo-turbin. W niewielkim stopniu będzie to korzystne dla redukcji emisji gazów cieplarnianych. Niekorzystna może być tylko emisja gazów cieplarnianych w trakcie robót budowlanych, ale wpływ jej na zmiany klimatu będzie znikomy. Dla jej ograniczenia można zalecić wykorzystanie sprzętu wysokosprawnego i niskoemisyjnego.</p> <p>Modernizowana elektrownia szczytowo-pompowa charakteryzuje się wysokim współczynnikiem gęstości mocy (ang. power density) na poziomie powyżej 5 W/m².</p> <p>Wraz ze wzrostem krajowej produkcji energii elektrycznej pochodzącej z OZE będzie wzrastał udział energii odnawialnej w bilansie energii magazynowanej przez elektrownię szczytowo-pompową.</p>
Adaptacja do zmian klimatu		X	<p>Inwestycje w magazyny energii generalnie nie będą miały negatywnego wpływu na adaptację obszarów zajętych pod te inwestycje do zmian klimatu.</p>

B2.4.1. Magazyny energii			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			Same magazyny energii są stosunkowo odporne na ekstremalne zjawiska pogodowe. Modernizacja elektrowni szczytowo-pompowej wpłynie korzystnie na jej odporność na zmiany klimatu, bowiem istniejące uszczelnienia górnego zbiornika ulegają zużyciu. Podniesie też poziom bezpieczeństwa mieszkańców narażonych na ewentualny wpływ katastrofy, która mogłaby się wydarzyć w przypadku awarii.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		X	Inwestycje w magazyny energii nie będą miały negatywnego wpływu na ochronę zasobów wodnych. W przypadku magazynów prosumenckich nie przewiduje się wystąpienia jakiegokolwiek oddziaływania na zasoby wodne. W przypadku elektrowni szczytowo-pompowej inwestycja obejmuje uszczelnienie istniejącego zbiornika górnego i nie spowoduje zmian w zakresie wykorzystania i ochrony zasobów wodnych. Modernizacja elektrowni nie wpłynie na zmianę reżimu pracy określonego w pozwoleniu wodno-prawnym wydanym zgodnie z Ramową Dyrektywą Wodną. Odnośnie możliwego zanieczyszczenia wód, w czasie budowy należy wskazać, aby podjęto odpowiednie środki zabezpieczające.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	X		
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		X	Inwestycje w magazyny energii nie będą miały znaczącego wpływu na emisję zanieczyszczeń. W przypadku magazynów prosumenckich nie przewiduje się wystąpienia jakiegokolwiek oddziaływania o charakterze emisji zanieczyszczeń. W przypadku elektrowni szczytowo-pompowej inwestycja może spowodować uwolnienie nieznacznych ilości zanieczyszczeń z maszyn roboczych i pojazdów zaangażowanych w prace modernizacyjne. Zaleca się podjęcie odpowiednich działań, aby niebezpieczeństwo uwolnień zanieczyszczeń maksymalnie zredukować.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		X	Inwestycje w magazyny energii nie będą miały negatywnego wpływu na ochronę bioróżnorodności i ekosystemów. W przypadku magazynów prosumenckich nie przewiduje się wystąpienia jakiegokolwiek oddziaływania. W przypadku elektrowni szczytowo-pompowej inwestycja obejmuje jedynie prace modernizacyjne i nie spowoduje zmian w zakresie lokalnego oddziaływania obiektu na siedliska i gatunki objęte ochroną, bowiem reżim pracy elektrowni nie ulegnie zmianie i będzie zgodny z uzyskanym pozwoleniem wodno-prawnym.

Tabela 79. Ocena merytoryczna inwestycji B2.4.1. pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych

B2.4.1. Magazyny energii		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
Łagodzenie zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?		
Adaptacja do zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego		

B2.4.1. Magazyny energii		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał: (i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub (ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?		
Przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling: Czy oczekuje się, że środek: (i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub (ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub (iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?	X	W ramach realizacji tego działania planuje się wsparcie dla ok. 28 tys. prosumenckich magazynów energii opartych na technologii bateryjnej. Może to doprowadzić w dłuższej perspektywie czasowej do zwiększenia krajowego strumienia wytwarzanych odpadów bateryjnych i elektrycznych. Przyrost ten nie będzie znaczący pod warunkiem zorganizowania odpowiedniego systemu zarządzania zużytymi magazynami energii w sektorze prosumenckim. Z kolei modernizacja elektrowni szczytowo-pompowej będzie wiązała się z jednorazowym wytworzeniem odpadów pochodzących z demontażu urządzeń i konstrukcji. Nie będą to ilości znaczące. Zakłada się, że duża część materiałów zostanie poddana recyklingowi. Do modernizacji elektrowni szczytowo-pompowej, a szczególnie w zakresie uszczelnienia górnego zbiornika zostaną wykorzystane materiały budowlane, głównie takie jak kruszywa i asfalt. Będą to jednak ilości nie wpływające znacząco na uszczuplenie zasobów. Ze względu na bezpieczeństwo elektrowni i mieszkańców, nie zaleca się wykorzystanie materiałów pochodzących z odzysku. Wymieniane warstwy filtrów i asfaltobetonów powinny być przynajmniej w 70% wykorzystane do innych celów. W zakresie wymiany urządzeń technologicznych, większość urządzeń wykonana jest ze stali, która będzie podlegała łatwemu wykorzystaniu, a urządzenia elektroniczne będą podlegały odpowiedniemu recyklingowi (poziom powyżej 70%). Trzeba jednak podkreślić, że nie będą to duże ilości, bo zasadnicze urządzenia pozostaną. Generalnie działanie nie doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie korzystania z zasobów, nie spowoduje również szkód w środowisku w kontekście GOZ.
Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów: Czy przewiduje się, że środek: (i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub (ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?		

2.7. Reforma B3.1. Wsparcie zrównoważonej gospodarki wodno-ściekowej na terenach wiejskich (część dotacyjna)

2.7.1. Ocena reformy

Tabela 80. Lista kontrolna do oceny reformy B3.1.

B3.1. Wsparcie zrównoważonej gospodarki wodno-ściekowej na terenach wiejskich			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		X	Środek nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na cel środowiskowy związanego z bezpośrednimi i pierwotnymi pośrednimi skutkami środka w całym jego cyklu życia, ze względu na swój charakter, i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do celu.
Adaptacja do zmian klimatu	X		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		X	Reforma obejmuje inwestycje monitorowane jako wspierające cel środowiskowy o współczynniku 100% (kwalifikuje się do objęcia go obszarem interwencji 039 w załączniku do rozporządzenia w sprawie RRF) i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do celu. Oczekuje się, że w wyniku realizacji inwestycji wdrożone zostaną rozwiązania (np. systemy odprowadzania ścieków), które wspomagać będą osiągnięcie dobrego stanu i/lub dobrego potencjału jednolitych części wód zgodnie z wymogami ramowej dyrektywy wodnej.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		X	Reforma obejmuje inwestycje monitorowane jako wspierające cel środowiskowy o współczynniku 100% (kwalifikuje się do objęcia go obszarem interwencji 039 w załączniku do rozporządzenia w sprawie RRF) i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do celu. Środek zapewnia zasobooszczędność wody i eliminuje nieefektywność wykorzystania zasobu.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		X	Reforma obejmuje inwestycje monitorowane jako wspierające cel środowiskowy o współczynniku 100% (kwalifikuje się do objęcia go obszarem interwencji 039 w załączniku do rozporządzenia w sprawie RRF) i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do celu. Realizacja inwestycji prowadzi do zapobiegania zanieczyszczeniom, szczególnie wody i gleby poprzez ograniczenia niekontrolowanego odprowadzania ścieków do wód i do gleby.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		X	Reforma nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na cel środowiskowy związanego z bezpośrednimi i pierwotnymi pośrednimi skutkami środka w całym jego cyklu życia, ze względu na swój charakter, i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do celu.

Tabela 81. Ocena merytoryczna reformy B3.1. pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych

B3.1. Wsparcie zrównoważonej gospodarki wodno-ściekowej na terenach wiejskich		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne

B3.1. Wsparcie zrównoważonej gospodarki wodno-ściekowej na terenach wiejskich		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
Łagodzenie zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?		
Adaptacja do zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?	X	Reforma ma charakter regulacyjny oraz dedykowanego programu wsparcia dla realizacji inwestycji wodociągowych i kanalizacyjnych realizowanych na obszarach wiejskich poza aglomeracjami. Analiza obecnego i przyszłego klimatu wskazuje, że jednym z najważniejszych wyzwań może być dostarczenie wody pitnej dla mieszkańców. Reforma ma wspomagać zwiększenie potencjału inwestycyjnego obszarów wiejskich poprzez wyposażenie ich w podstawową infrastrukturę techniczną jaką stanowi sieć wodociągowa i kanalizacyjna. Realizacja reformy przyczyni się do zagwarantowania ludności dostępu do wody pitnej. Wyposażenie gospodarstw domowych na terenach wiejskich w bieżącą wodę i kanalizację nie tylko stanowi wymóg właściwych warunków sanitarno-higienicznych i bytowych, ale przekłada się na stan zdrowia ludności. Realizacja reformy będzie wspierać realizację celu środowiskowego.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał: (i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub (ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?		
Przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling: Czy oczekuje się, że środek: (i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub (ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub (iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?		
Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów: Czy przewiduje się, że środek: (i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub (ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?		

2.7.2. Ocena inwestycji

Tabela 82. Lista kontrolna do oceny inwestycji B3.1.1.

B3.1.1. Inwestycje w zrównoważoną gospodarkę wodno-ściekową na terenach wiejskich			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		X	Środek nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na cel środowiskowy związanego z bezpośrednimi i pierwotnymi pośrednimi skutkami środka w całym jego cyklu życia, ze względu na swój charakter, i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celu.
Adaptacja do zmian klimatu	X		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		X	Środek jest monitorowany jako wspierający cel środowiskowy o współczynniku 100% (kwalifikuje się do objęcia go obszarem interwencji 039 w załączniku do rozporządzenia w sprawie RRF) i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celu. Oczekuje się, że w wyniku realizacji inwestycji wdrożone zostaną rozwiązania (np. systemy odprowadzania ścieków), które wspomagać będą osiągnięcie dobrego stanu i/lub dobrego potencjału jednolitych części wód zgodnie z wymogami ramowej dyrektywy wodnej.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		X	Środek jest monitorowany jako wspierający cel środowiskowy o współczynniku 100% (kwalifikuje się do objęcia go obszarem interwencji 039 w załączniku do rozporządzenia w sprawie RRF) i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celu. Środek zapewnia zasobooszczędność wody i eliminuje nieefektywność wykorzystania zasobu.
Zapobieganie zanieczyszczeniu powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		X	Środek jest monitorowany jako wspierający cel środowiskowy o współczynniku 100% (kwalifikuje się do objęcia go obszarem interwencji 039 w załączniku do rozporządzenia w sprawie RRF) i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celu. Realizacja inwestycji prowadzi do zapobiegania zanieczyszczeniom, szczególnie wody i gleby poprzez ograniczenia niekontrolowanego odprowadzania ścieków do wód i do gleby.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		X	Środek nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na cel środowiskowy związanego z bezpośrednimi i pierwotnymi pośrednimi skutkami środka w całym jego cyklu życia, ze względu na swój charakter, i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celu.

Tabela 83. Ocena merytoryczna inwestycji B3.1.1. pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych

B3.1.1. Inwestycje w zrównoważoną gospodarkę wodno-ściekową na terenach wiejskich		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
Łagodzenie zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?		
Adaptacja do zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego	X	Analiza obecnego i przyszłego klimatu wskazuje, że jednym z najważniejszych wyzwań może być dostarczenie wody pitnej dla

B3.1.1. Inwestycje w zrównoważoną gospodarkę wodno-ściekową na terenach wiejskich		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?		mieszkańców. Inwestycje objęte wsparciem przyczynią się do zagwarantowania ludności dostępu do wody pitnej. Pośrednie skutki inwestycji objętych wsparciem nie będą wywierać niekorzystnego wpływu na cel środowiskowy w perspektywie cyku życia.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał: (i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub (ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?		
Przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling: Czy oczekuje się, że środek: (i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub (ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyku życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub (iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?		
Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów: Czy przewiduje się, że środek: (i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub (ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?		

2.8. Reforma B3.2. Wsparcie naprawy stanu środowiska i zabezpieczenia przed substancjami niebezpiecznymi (część pożyczkowa)

2.8.1. Ocena reformy

Tabela 84. Lista kontrolna do oceny reformy B3.2.

B3.2. Wsparcie naprawy stanu środowiska i zabezpieczenia przed substancjami niebezpiecznymi
---

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		X	Reforma nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na cel środowiskowy związanego z bezpośrednimi i pierwotnymi pośrednimi skutkami środka w całym jego cyklu życia, ze względu na swój charakter, i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do celu.
Adaptacja do zmian klimatu		X	Reforma nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na cel środowiskowy związanego z bezpośrednimi i pierwotnymi pośrednimi skutkami środka w całym jego cyklu życia, ze względu na swój charakter, i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do celu.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	X		
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	X		
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		X	Reforma obejmuje inwestycje monitorowane jako wspierające cel środowiskowy o współczynniku 100% wg załącznika do rozporządzenia w sprawie RRF, przez co można uznać, że reforma jest zgodna z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do celu. Celem reformy jest ograniczenie emisji zanieczyszczeń.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	X		

Tabela 85. Ocena merytoryczna reformy B3.2. pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych

B3.2. Wsparcie naprawy stanu środowiska i zabezpieczenia przed substancjami niebezpiecznymi		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
Łagodzenie zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?		
Adaptacja do zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał: (i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub (ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?	X	Reforma pośrednio będzie wpływać na poprawę stanu wód gruntowych, a także sprzyjać będzie dobremu stanowi środowiska wód morskich. Oczekuje się, że w wyniku realizacji inwestycji wdrożone zostaną rozwiązania alternatywne dla substancji niebezpiecznych, szczególnie zalegających na dnie Bałtyku. Część z inwestycji (np. związana ze zrównoważonymi systemami gospodarowania wodami opadowymi z udziałem zielono-niebieskiej infrastruktury) przyczyniać się będzie do poprawy stanu i potencjału jednolitych części wód.
Przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling: Czy oczekuje się, że środek: (i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub	X	Część inwestycji reformy pośrednio wpisuje się w cel, ponieważ dotyczy likwidacji „bomb ekologicznych” w Morzy Bałtyckim i na terenach zdegradowanych. Inne wpisują się w cel, ponieważ prowadzą do większej zasobooszczędności. Niektóre inwestycje nie mają znaczącego przewidywalnego wpływu na cel środowiskowy co uznaje się go za zgodne z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do celu.

B3.2. Wsparcie naprawy stanu środowiska i zabezpieczenia przed substancjami niebezpiecznymi		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
(ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub (iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?		
Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów: Czy przewiduje się, że środek: (i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub (ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?	X	Reforma pośrednio powinna wpływać na poprawę stanu ekosystemów. Środek będzie sprzyjał zachowaniu dobrego stanu lub poprawie stanu siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii.

2.8.2. Ocena inwestycji

Tabela 86. Lista kontrolna do oceny inwestycji B3.2.1.

B3.2.1. Inwestycje w neutralizację zagrożeń oraz odnowę wielkoobszarowych terenów zdegradowanych i Morza Bałtyckiego			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		X	Środek nie ma żadnego albo nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na cel środowiskowy związanego z bezpośrednimi i pierwotnymi pośrednimi skutkami środka w całym jego cyklu życia, ze względu na swój charakter, i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celu.
Adaptacja do zmian klimatu		X	Środek nie ma żadnego albo nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na cel środowiskowy związanego z bezpośrednimi i pierwotnymi pośrednimi skutkami środka w całym jego cyklu życia, ze względu na swój charakter, i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celu.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	X		
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	X		
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		X	Środek jest monitorowany jako wspierający cel środowiskowy o współczynniku 100% (kwalifikuje się do objęcia go obszarem interwencji 046 w załączniku do rozporządzenia w sprawie RRF) i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celu. Środek jest zgodny z istniejącymi światowymi, krajowymi planami ograniczenia zanieczyszczeń. Ponadto oczekuje się, że w wyniku realizacji inwestycji wdrożone zostaną rozwiązania

B3.2.1. Inwestycje w neutralizację zagrożeń oraz odnowę wielkoobszarowych terenów zdegradowanych i Morza Bałtyckiego			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			alternatywne dla substancji niebezpiecznych, szczególnie zalegających na dnie Bałtyku. Celem podejmowanych działań jest ograniczenie emisji zanieczyszczeń do różnych komponentów środowiska, szczególnie do wód i gleby.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	X		

Tabela 87. Ocena merytoryczna inwestycji B3.2.1. pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych

B3.2.1. Inwestycje w neutralizację zagrożeń oraz odnowę wielkoobszarowych terenów zdegradowanych i Morza Bałtyckiego		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
Łagodzenie zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?		
Adaptacja do zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał: (i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub (ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?	X	Środek pośrednio powinien wpływać na poprawę stanu wód gruntowych poprzez opracowanie planów rewitalizacji terenów zdegradowanych. Środek będzie sprzyjał dobremu stanowi środowiska wód morskich. Oczekuje się, że w wyniku realizacji inwestycji wdrożone zostaną rozwiązania alternatywne dla substancji niebezpiecznych, szczególnie zalegających na dnie Bałtyku. W ramach inwestycji przewiduje się przeprowadzenie pomiarów na morzu, ich analizę i sformułowanie na tej podstawie możliwych metod i planu neutralizacji materiałów niebezpiecznych zalegających na dnie Bałtyku.
Przejsięcie na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling: Czy oczekuje się, że środek: (i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub (ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub (iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?	X	Środek pośrednio wpisuje się w cel, ponieważ dotyczy likwidacji „bomb ekologicznych” w Morzu Bałtyckim i na terenach zdegradowanych. Wsparciem ma być objęte: • kompleksowe rozpoznanie stanu środowiska na wybranych wielkoobszarowych terenach zdegradowanych; • ograniczenie negatywnego oddziaływania na środowisko oraz przywrócenie do ponownego użytkowania wybranych wielkoobszarowych terenów zdegradowanych; • realizacja programu pilotażowego dotyczącego rewitalizacji przemysłowego. Ponadto przewiduje się przeprowadzenie pomiarów na morzu, ich analizę i sformułowanie na tej podstawie możliwych metod i planu neutralizacji materiałów niebezpiecznych zalegających na dnie Bałtyku. Celem tych działań jest zabezpieczenie środowiska przed ewentualnym uwolnieniem substancji niebezpiecznych zdeponowanych wiele lat temu, czyli zabezpieczenie przed poważnymi i długoterminowymi szkodami dla środowiska.
Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego		

B3.2.1. Inwestycje w neutralizację zagrożeń oraz odnowę wielkoobszarowych terenów zdegradowanych i Morza Bałtyckiego		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów: Czy przewiduje się, że środek: (i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub (ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?	X	Środek pośrednio powinien wpływać na poprawę stanu ekosystemów poprzez opracowanie planów rewitalizacji terenów zdegradowanych. Środek będzie sprzyjał zachowaniu dobrego stanu siedlisk i gatunków morskich. W ramach inwestycji przewiduje się przeprowadzenie pomiarów na morzu, ich analizę i sformułowanie na tej podstawie możliwych metod i planu neutralizacji materiałów niebezpiecznych zalegających na dnie Bałtyku.

2.9. Reforma B3.3. Wsparcie dla zrównoważonego gospodarowania zasobami wodnymi w rolnictwie i na obszarach wiejskich (część pożyczkowa)

2.9.1. Ocena reformy

Tabela 88. Lista kontrolna do oceny reformy B3.3.

B3.3. Wsparcie dla zrównoważonego gospodarowania zasobami wodnymi w rolnictwie i na obszarach wiejskich			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		X	Reforma ma charakter regulacji prawnych, które umożliwią sprawną realizację inwestycji prowadzących do zwiększenia retencji wody, co ma nieznaczny przewidywalny wpływ na cel środowiskowy, biorąc pod uwagę zarówno jego bezpośrednie, jak i najistotniejsze pośrednie skutki w perspektywie całego cyklu życia.
Adaptacja do zmian klimatu	X		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	X		
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	X		
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	X		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	X		

Tabela 89. Ocena merytoryczna reformy B3.3. pod kątem zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych

B3.3. Wsparcie dla zrównoważonego gospodarowania zasobami wodnymi w rolnictwie i na obszarach wiejskich		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
Łagodzenie zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?		
Adaptacja do zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego	X	Reforma ma charakter regulacji prawnych, które umożliwią sprawną realizację inwestycji prowadzących do zwiększenia

B3.3. Wsparcie dla zrównoważonego gospodarowania zasobami wodnymi w rolnictwie i na obszarach wiejskich		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?		retencji wody co wpłynie korzystnie na adaptację do zmian klimatu, szczególnie w przypadku przewidywanego wzrostu częstości występowania suszy. Z uwagi na deficyt wody na terenie Polski środek jest konieczny do realizacji w celu adaptacji do zmian klimatu, ponieważ zmiany te związane są na terenie Polski z coraz częstszym występowaniem suszy, w tym suszy glebowej. Roczny zasób wód w Polsce w przeliczeniu na 1 mieszkańca to 1,5 dam ³ , podczas gdy w większości krajów europejskich zasoby wód słodkich kształtują się na poziomie powyżej 5 dam ³ /mieszkańca. Jednocześnie cechą charakterystyczną klimatu Polski jest nierównomierny rozkład opadów atmosferycznych i w konsekwencji występowanie okresów nadmiernego i niedostatecznego uwilgotnienia co powoduje niekiedy bardzo duże straty w rolnictwie. W związku z powyższym reforma wprowadzająca regulacje prawne ułatwiające przeprowadzenie inwestycji dostosowawczych jest zgodna z DNSH oraz wspiera realizację celu adaptacja do zmian klimatu.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał: (i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub (ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?	X	Reforma ma charakter regulacji prawnych, które umożliwią sprawną realizację inwestycji dotyczących retencjonowania wody, jak i zatrzymywania jej odpływu na terenach rolnych, w tym związanych z przebudową i remontem urządzeń melioracyjnych, aby spełniały funkcję retencyjno-odwadniającą, chroniąc tym samym grunty rolne przed powodzią i suszą. Pozwoli to na sprawną realizację inwestycji, w wyniku których nastąpi znaczący wzrost możliwości retencyjnych na obszarach wiejskich. Reforma powinna pozytywnie wpływać na możliwość poprawy stanu jednolitych części wód dzięki poprawie racjonalności gospodarowania wodą poprzez odpowiednią regulację stosunków wodnych na terenach rolnych i ograniczenie odpływu wody. Celem reformy nie jest zwiększenie poboru wód podziemnych do nawadniania w rolnictwie, ale zwiększenie retencji, co jest zgodne z zasadą DNSH. Reforma nie będzie miała istotnego wpływu na stan środowiska wód morskich.
Przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling: Czy oczekuje się, że środek: (i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub (ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub (iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?	X	Reforma ma charakter regulacji prawnych, które umożliwią sprawną realizację inwestycji prowadzących do zwiększenia retencji wody. Reforma ma nieznaczny przewidywalny wpływ na ten cel środowiskowy, biorąc pod uwagę zarówno jego bezpośrednie, jak i najistotniejsze pośrednie skutki w perspektywie całego cyklu życia. Środek nie doprowadzi do powstania istotnych przypadków braku efektywności w korzystaniu z zasobów ani nie przyczyni się do zwiększenia ilości wytwarzanych odpadów.
Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?	X	Reforma ma charakter regulacji prawnych, które umożliwią sprawną realizację inwestycji prowadzących do zwiększenia retencji wody i nie przewiduje się znaczących emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów: Czy przewiduje się, że środek: (i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub	X	Reforma ma charakter regulacji prawnych, które umożliwią sprawną realizację inwestycji prowadzących do zwiększenia retencji wody. Dzięki temu możliwa będzie realizacja inwestycji na wiejskich terenach zurbanizowanych lub ciekach wodnych pod

B3.3. Wsparcie dla zrównoważonego gospodarowania zasobami wodnymi w rolnictwie i na obszarach wiejskich		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
(ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?		warunkiem, że inwestycje oprócz gromadzenia wody, będą również przewidywały możliwość jej wykorzystania na potrzeby rolnictwa, leśnictwa lub do produkcji energii ze źródeł odnawialnych. Nie można wykluczyć, że działania te mogą wpływać na stan ochrony bioróżnorodności i ekosystemów, ale wpływ samej reformy będzie nieznaczny lub ewentualnie pozytywny.

2.9.2. Ocena inwestycji

Tabela 90. Lista kontrolna do oceny inwestycji B3.3.1.

B3.3.1. Inwestycje w zwiększanie potencjału zrównoważonej gospodarki wodnej na obszarach wiejskich			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		X	Działalność wspierana w ramach środka ma nieznaczny przewidywalny wpływ na ten cel środowiskowy, biorąc pod uwagę zarówno jego bezpośrednie, jak i najistotniejsze pośrednie skutki w perspektywie całego cyklu życia. Prace związane z budową, przebudową, odbudową, rozbudową urządzeń melioracji wodnych, urządzeń wodnych i hydrotechnicznych, w szczególności ograniczających odpływ wody, z uwzględnieniem jej retencjonowania, poboru, oczyszczania, oraz opomiarowania wykorzystywać będą nowy sprzęt energooszczędny, a zatem poziom emisji w ujęciu bezwzględny nie powinien wzrosnąć pomimo jego nieznacznego zwiększenia się na danym obszarze. Systemy retencjonowania wód będą pośrednio ułatwić stosowanie praktyk rolniczych, które zagrażają funkcji gleb rolnych polegającej na pochłanianiu dwutlenku węgla. Odpowiednie propagowanie i wspieranie zrównoważonych praktyk rolniczych w ramach środka powinno prowadzić do pozytywnego wpływu na cel.
Adaptacja do zmian klimatu	X		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	X		
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	X		
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	X		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	X		

Tabela 91. Ocena merytoryczna inwestycji B3.3.1. pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych

B3.3.1. Inwestycje w zwiększanie potencjału zrównoważonej gospodarki wodnej na obszarach wiejskich		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
Łagodzenie zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?		

B3.3.1. Inwestycje w zwiększanie potencjału zrównoważonej gospodarki wodnej na obszarach wiejskich		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>Adaptacja do zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?</p>	X	<p>Działania w ramach środka są niezbędne dla adaptacji do zmian klimatu. Wynika to z faktu, że Polska jest krajem o małych zasobach wodnych (rzędu 1,5 dam³/mieszkańca), a potrzeby wodne roślin zaspokajane są głównie przez wody opadowe. Cecha charakterystyczna klimatu Polski jest nierównomierny rozkład opadów, co powoduje występowanie okresów nadmiernego i niedostatecznego uwilgotnienia. Wahania te (często duże – powódzie i susze) generują straty w rolnictwie. Ponadto obserwowane opady są krótsze i bardziej gwałtowne niż w poprzednich dziesięcioleciach, przez co duża ilość wody nie jest w stanie infiltrować do gruntu i odpływa z miejsca, w którym pojawiła się w formie opadu.</p> <p>Wspierana inwestycja ma przyczynić się do zatrzymania wody na terenach wiejskich (rolniczych) w okresach nadmiernych opadów powodujących powódzie, aby następnie rozprowadzić zatrzymaną wodę w okresie suszy. Szczególnie, że obserwuje się wzrost częstości i zasięgu występowania susz. Susza w Polsce pojawia się raz na 4-5 lat. Jest nią dotknięte około 35% powierzchni gruntów ornych i 70% powierzchni użytków zielonych. Postępujący proces przesuszenia gleby może prowadzić do stopniowego ubytku glebowej materii organicznej i pogorszenia funkcji produkcyjnych i środowiskowych. Z tego powodu głównym czynnikiem środowiskowym, limitującym produkcję rolną, jest woda. Stąd niezbędna jest intensyfikacja działań adaptacyjnych dla równoważenia i poprawy struktury bilansu wodnego obszarów rolniczych na drodze ograniczenia odpływu wody przez kompleksowe zwiększanie retencyjności i racjonalne gospodarowanie dyspozycyjnymi zasobami wodnymi. Konieczne jest zastosowanie działań technicznych i nietechnicznych z zakresu małej retencji. Wspierane działania mają hamować odpływ z cieków naturalnych i sztucznych, zasilać wody podziemne (gruntowe), retencionować wody ze spływów powierzchniowych, kierować wody na tereny mokradłowe, zwiększać możliwości magazynowania wód w profilu glebowym i ograniczać parowanie z powierzchni gleb.</p> <p>Środek wspiera również adaptację do zmian klimatu terenów wiejskich poprzez zatrzymanie nadmiaru wody na terenach wiejskich i ograniczenie podtapiania obszarów zabudowanych miast.</p> <p>Środka przyczynia się do poprawy odporności na skutki zmiany klimatu w perspektywie krótkoterminowej, ponieważ usprawnia nawadnianie bez zwiększonego poboru wody. Inwestycje będą służyły poprawie gospodarki wodnej w sytuacji zagrożenia suszami – ograniczać będą niedobór wody.</p>
<p>Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał:</p> <p>(i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub</p> <p>(ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?</p>	X	<p>W ramach środka finansowane będą inwestycje związane z budową, przebudową, odbudową, rozbudową urządzeń melioracji wodnych, w szczególności ograniczających odpływ wody, z uwzględnieniem jej retencionowania oraz możliwości wykorzystania wody do przeciwdziałania skutkom suszy. Przewiduje się objęcie wsparciem projektów, które mają na celu bezpieczne ponowne wykorzystanie odzyskanej wody. Nie przewiduje się budowy nowych ujęć wody i nawadniania z nowych ujęć wody, a jedynie wykorzystanie zatrzymanej wody opadowej.</p> <p>Finansowanie obejmie koszty związane z inwestycjami na gruntach rolnych lub leśnych w celu realizacji inwestycji w poprawę gospodarki wodnej. Możliwa będzie również realizacja inwestycji na wiejskich terenach zurbanizowanych lub ciekach wodnych pod warunkiem, że inwestycje oprócz gromadzenia</p>

B3.3.1. Inwestycje w zwiększanie potencjału zrównoważonej gospodarki wodnej na obszarach wiejskich		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
		<p>wody, będą również przewidywały możliwość jej wykorzystania na potrzeby rolnictwa, leśnictwa lub do produkcji energii ze źródeł odnawialnych. Nie można wykluczyć, że działania te mogą wpływać na jednolite części wód powierzchniowych i wód gruntowych. Dla każdego przypadku przeprowadzona powinna być ocena oddziaływania na środowisko zgodnie z dyrektywą w sprawie ocen oddziaływania na środowisko, a wszelkie działania ograniczające ryzyko powinny zostać zidentyfikowane i odzwierciedlone w kryteriach finansowania.</p> <p>Prowadzone inwestycje w każdym przypadku muszą być zgodne z ramową dyrektywą wodną (Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej).</p> <p>Nie przewiduje się wspierania inwestycji piętrzących wody na ciekach wodnych, a jej zatrzymywanie w okresach nadmiaru. Możliwe jest natomiast wsparcie dla małych stawów i oczek wodnych gromadzących wodę.</p>
<p>Przejsie na gospodarke o obiegu zamknietym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling: Czy oczekuje się, że środek:</p> <p>(i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub</p> <p>(ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub</p> <p>(iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?</p>	X	<p>Działalność wspierana w ramach środka ma nieznaczny przewidywalny wpływ na ten cel środowiskowy, biorąc pod uwagę zarówno jego bezpośrednie, jak i najistotniejsze pośrednie skutki w perspektywie całego cyklu życia. Środek nie doprowadzi do powstania istotnych przypadków braku efektywności w korzystaniu z zasobów ani nie przyczyni się do zwiększenia ilości wytwarzanych odpadów. Opracowywane dokumenty projektowe szczególnie uwzględniać powinny rozwiązania eliminujące możliwość braku efektywności w zakresie korzystania z zasobów naturalnych.</p>
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?</p>	X	<p>Dla działań w ramach środka nie przewiduje się znaczących emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby, z uwagi na zakup i wykorzystanie nowego sprzętu wydajnego pod względem zużycia energii lub sprzętu zasilanego energią pochodzącą z odnawialnych źródeł a w szczególności ograniczających odpływ wody, z uwzględnieniem jej retencjonowania, poboru, oczyszczania, oraz opomiarowania. Pośrednio przyczyni się też do wspieranie zrównoważonych praktyk rolniczych, co z kolei przełoży się na ograniczenie konieczności stosowania środków ochrony roślin i pozwoli zmniejszyć poziom zanieczyszczenia gleb.</p> <p>Ponadto mała retencja wód na terenach użytkowanych rolniczo przyczynia się do ograniczenia spływu powierzchniowego zanieczyszczonych na polach wód opadowych bezpośrednio do cieków wodnych. Gromadzenie nadmiaru wody w rowach melioracyjnych i ewentualnie małych zbiornikach pozwala na częściowe oczyszczenie dzięki naturalnym procesom mechanicznym i biologicznym.</p>
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów: Czy przewiduje się, że środek:</p> <p>(i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub</p> <p>(ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</p>	X	<p>W ramach środka finansowane będą inwestycje związane z budową, przebudową, odbudową, rozbudową urządzeń melioracji wodnych, urządzeń wodnych i hydrotechnicznych, w szczególności ograniczających odpływ wody, z uwzględnieniem jej retencjonowania, poboru, oczyszczania, oraz opomiarowania.</p> <p>Finansowanie obejmie koszty związane z inwestycjami na gruntach rolnych lub leśnych w celu realizacji inwestycji w poprawę gospodarki wodnej. Możliwa będzie również realizacja</p>

B3.3.1. Inwestycje w zwiększanie potencjału zrównoważonej gospodarki wodnej na obszarach wiejskich		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
		<p>inwestycji na wiejskich terenach zurbanizowanych lub ciekach wodnych pod warunkiem, że inwestycje oprócz gromadzenia wody, będą również przewidywały możliwość jej wykorzystania na potrzeby rolnictwa, leśnictwa lub do produkcji energii ze źródeł odnawialnych.</p> <p>Stawy lub oczka wodne, położone na terenach intensywnie użytkowanych rolniczo, mogą sprzyjać ochronie i zwiększaniu lokalnej bioróżnorodności. Mają one zasadnicze znaczenie dla utrzymania populacji płazów oraz stanowią ostoję dla rzadkich gatunków roślin związanych z eutroficznymi siedliskami wodnymi i wodno-błotnymi. Zbiorniki wodne o mało zmiennym poziomie wód, z dobrze rozwiniętą strefą roślinności przybrzeżnej sprzyjają wzbogacaniu lokalnej ornitofauny jako potencjalne miejsca gniazdowania i żerowania. Stanowią także ważne miejsca odpoczynku ptaków na przelotach.</p> <p>Małe zbiorniki wodne i inne urządzenia hydrotechniczne nie powinny być realizowane na obszarach cennych przyrodniczo, jeśli to może spowodować niekorzystne oddziaływanie na gatunki chronione. Ewentualna ich lokalizacja na obszarach chronionych, w tym obszarach Natura 2000 możliwa jest i powinna wynikać z potrzeb ochrony ich walorów przyrodniczych, np. zwiększenie uwilgotnienia obszarów bagiennych.</p>

2.10. Reforma B3.4. Zielona transformacja miast (część pożyczkowa)

2.10.1. Ocena reformy

Tabela 92. Lista kontrolna do oceny reformy B3.4.

B3.4. Zielona transformacja miast			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		X	Reforma obejmuje przygotowanie rozwiązań finansowych i prawnych wspierających proces zielonej transformacji miast co wspiera cel związany z łagodzeniem zmian klimatu i jest zgodna z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do celu.
Adaptacja do zmian klimatu		X	Reforma obejmuje przygotowanie rozwiązań finansowych i prawnych wspierających proces zielonej transformacji miast co wspiera cel związany z adaptacją do zmian klimatu. Celem reformy jest adaptacja do zmian klimatu, więc wpisuje się w realizację celu.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	X		
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		X	Reforma obejmuje przygotowanie rozwiązań finansowych i prawnych wspierających proces zielonej transformacji miast i nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na cel środowiskowy związanego z bezpośrednimi i pierwotnymi pośrednimi skutkami środka w całym jego cyklu życia, ze względu na swój charakter, i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą

B3.4. Zielona transformacja miast			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			„nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do celu.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	X		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	X		

Tabela 93. Ocena merytoryczna reformy B3.4. pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych

B3.4. Zielona transformacja miast		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
Łagodzenie zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?		
Adaptacja do zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał: (i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub (ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?	X	Reforma obejmuje przygotowanie rozwiązań finansowych i prawnych wspierających proces zielonej transformacji miast i nie będzie zagrażał jakości zasobów wodnych i morskich. Część z inwestycji związana jest ze zrównoważonymi systemami gospodarowania wodami opadowymi z udziałem zielono-niebieskiej infrastruktury, co przyczyniać się będzie do poprawy stanu i potencjału jednolitych części wód.
Przejsięcie na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling: Czy oczekuje się, że środek: (i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub (ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub (iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?		
Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?	X	Reforma obejmuje przygotowanie rozwiązań finansowych i prawnych wspierających proces zielonej transformacji miast. Oczekuje się, że doprowadzi to do zmniejszenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody i gleby.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów: Czy przewiduje się, że środek: (i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub (ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk	X	Reforma obejmuje przygotowanie rozwiązań finansowych i prawnych wspierających proces zielonej transformacji miast, co pośrednio powinno wpływać na poprawę stanu ekosystemów w miastach poprzez zwiększenie powierzchni biologicznie czynnej w przestrzeniach miejskich oraz inwestycje miejskie oparte na

B3.4. Zielona transformacja miast		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?		przyrodzie.

2.10.2. Ocena inwestycji

Tabela 94. Lista kontrolna do oceny inwestycji B3.4.1.

B3.4.1. Inwestycje na rzecz kompleksowej zielonej transformacji miast			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu	X		
Adaptacja do zmian klimatu	X		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	X		
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	X		
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	X		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	X		

Tabela 95. Ocena merytoryczna inwestycji B3.4.1. pod kątem zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych

B3.4.1. Inwestycje na rzecz kompleksowej zielonej transformacji miast		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>Łagodzenie zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?</p>	X	<p>Środek jest monitorowany jako wspierający cel związany ze zmianą klimatu o współczynniku 40% (kwalifikuje się do objęcia go obszarem interwencji 026/040/048/050 w załączniku do rozporządzenia w sprawie RRF) i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do celu. W KPO zapisano, że wspierane będą inwestycje przyczyniające się do zielonej transformacji miast, m.in. powodujące redukcję negatywnego oddziaływania ludzi na środowisko przyrodnicze oraz prowadzące do zwiększania neutralności klimatycznej, m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – tworzenia preferencji dla ruchu pieszego oraz rowerowego, w tym budowy spójnych sieci dróg rowerowych w miastach i ich obszarach funkcjonalnych wraz z parkingami rowerowymi; – rozwoju infrastruktury transportu zeroemisyjnego (pieszego, rowerowego) zintegrowanego z transportem zbiorowym; – zwiększenia terenów zieleni w miastach, w tym nowe nasadzenia drzew; – inwestycji związanych z zakładaniem terenów zieleni na obszarach poprzemysłowych, powyrobiskowych oraz innych zdegradowanych terenach miejskich; – działań inwestycyjno-remontowych mających na celu ochronę istniejącej zieleni w miastach; – wdrażania energooszczędnych technologii oświetlenia dróg i przestrzeni publicznych; – rozwoju inwestycji samorządowych zwiększające

B3.4.1. Inwestycje na rzecz kompleksowej zielonej transformacji miast		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
		wykorzystywanie OZE jako źródła energii w mieście, w tym rozwój energetyki rozproszonej i obywatelskiej; rozwój klastrów energii albo spółdzielni energetycznych; zwiększania efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej.
Adaptacja do zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?	X	Środek (jest monitorowany jako wspierający cel związany ze zmianą klimatu o współczynniku 40% (kwalifikuje się do objęcia go obszarem interwencji 026/040/048/050 w załączniku do rozporządzenia w sprawie RRF) i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do celu. W KPO zapisano, że wspierane będą inwestycje sprzyjające przystosowaniu miast do zmian klimatu oraz będą tworzyły lub podnosiły ich odporność do obecnej i przyszłej zmienności klimatu np. poprzez: – inwestycje oparte na przyrodzie [NBS], w których wprowadzono rozwiązania dot. roślinności towarzyszącej (zieleń przyuliczna, zielone parkingi, zielone przystanki, zielone ściany, zielone dachy, ogrody deszczowe, klima-pondy, parki kieszonkowe, kwietne łąki); – wprowadzanie zrównoważonych rozwiązań w gospodarowaniu wodami opadowymi, z udziałem zielono-niebieskiej infrastruktury oraz rozwiązań opartych na przyrodzie; – wprowadzanie rozwiązań zwiększających efektywność energetyczną; – edukację oraz promocję budowania świadomości mieszkańców dotyczącej konieczności transformacji miast w kierunku neutralności klimatycznej w zakresie adaptacji do zmian klimatu – akcji promocyjnych, warsztatów, zajęć szkolnych i przedszkolnej o tematyce zielonej transformacji. W KPO wskazano również, że projekty ubiegające się o wsparcie będą musiały wykazać, że nie przyczynią się do: – zmniejszenia powierzchni biologicznie czynnej w przestrzeniach miast i obszarów funkcjonalnych oraz ograniczanie zasklepienia gleby; – przeciwdziałania nieuzasadnionej wycinki drzew. Wycięcie będzie mogło zostać przeprowadzone tylko w przypadku niemożliwości zrealizowania inwestycji. Jednakże, w takim przypadku wycięcie będzie musiało zostać zrekompensowane nowymi nasadzeniami z co najmniej taką samą podażą tlenu jak przed wycięciem; Nie przewiduje się wyburzania obiektów w ramach inwestycji objętych wsparciem.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał: (i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub (ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?	X	Środek nie będzie zagrażał jakości zasobów wodnych i morskich. Część z inwestycji związana jest ze zrównoważonymi systemami gospodarowania wodami opadowymi z udziałem zielono-niebieskiej infrastruktury, co przyczyniać się będzie do poprawy stanu i potencjału jednolitych części wód. W przypadku objęcia wsparciem projektów wymagających prowadzenia prac budowlanych, wymagane będzie zastosowanie środków prowadzących do uniknięcia wpływu placu budowy na jakość wody oraz unikania stresu wodnego, zgodnie z właściwym planem ochronnym dla wód. W uzasadnionych przypadkach (wskazanych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, Dz. U. z 2019 r., poz. 1839) inwestycje będą wymagały raportu oddziaływania na środowisko, gdzie kwestie te są szczegółowo rozpatrywane.
Przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym,	X	Zakłada się, że działania podejmowane w ramach środka będą

B3.4.1. Inwestycje na rzecz kompleksowej zielonej transformacji miast		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling: Czy oczekuje się, że środek:</p> <p>(i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub</p> <p>(ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub</p> <p>(iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?</p>		<p>zasobooszczędne oraz będą uwzględniać zasady gospodarki o obiegu zamkniętym.</p> <p>Zgodnie z Dyrektywą odpadową 2008/98/WE (art. 11, ust. 2, pkt b), wymaganie dotyczące osiągnięcia co najmniej 70% ponownego użycia, recyklingu i odzysku odpadów budowlanych i rozbiórkowych zostanie wdrożone do krajowego porządku prawnego. W związku z tym, automatycznie, działania ubiegające się o wsparcie, będą musiały wykazać spełnienie tego warunku.</p> <p>Ponadto w kryteriach wyboru projektów wprowadzone będą szczegółowe wymagania dla projektów ubiegających się o wsparcie, które będą obejmować:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Wymóg uzyskania wskaźnika co najmniej 70% (wagowo) odpadów budowlanych i rozbiórkowych innych niż niebezpieczne (z wyłączeniem naturalnie występujących materiałów, o których mowa w kategorii 17 05 04 w europejskim wykazie odpadów ustanowionym decyzją 2000/532/WE) wytworzonych na placu budowy, będzie przygotowywane do ponownego użycia, recyklingu i innego odzysku materiałów, w tym do wypełniania wyrobisk z wykorzystaniem odpadów w celu zastąpienia innych materiałów, zgodnie z hierarchią postępowania z odpadami oraz unijnym protokołem w sprawie gospodarowania odpadami budowlanymi i rozbiórkowymi. – Ograniczenie na poziomie inwestora wytwarzania odpadów w procesach związanych z budową i rozbiórką, zgodnie z unijnym protokołem w sprawie gospodarowania odpadami budowlanymi i rozbiórkowymi oraz z uwzględnieniem najlepszych dostępnych technik i stosowania selektywnej rozbiórki, aby umożliwić usuwanie i bezpieczne obchodzenie się z substancjami niebezpiecznymi oraz ułatwić ponowne użycie i wysokiej jakości recykling poprzez selektywne usuwanie materiałów, z wykorzystaniem dostępnych systemów sortowania odpadów budowlanych i rozbiórkowych. – Wymóg uwzględnienia GOZ w projektach budowlanych i stosowanych technologiach budowlanych. W szczególności dotyczy to projektowania tak, aby inwestycje były zasobooszczędne i demontowalne, aby umożliwić ponowne użycie i recykling (w odniesieniu do ISO 20887 lub innych norm dotyczących oceny możliwości demontażu lub adaptacji budynków).
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola:</p> <p>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?</p>	X	<p>Środek (zdecydowana większość inwestycji objętych wsparciem) jest monitorowany jako wspierający cele środowiskowe o współczynniku 100% lub 40% (kwalifikuje się do objęcia go obszarem interwencji 033, 037 lub 073 w załączniku do rozporządzenia w sprawie RRF) i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celu.</p> <p>W ramach inwestycji przewidziano działania prowadzące do ograniczenia emisji zanieczyszczeń.</p> <p>Jako główny cel środka wskazano w KPO „wsparcie zielonej transformacji, poprzez zapewnienie środków na finansowanie określonych typów inwestycji wpływających na „zazielenienie” terenów miejskich, efektywniejsze wykorzystanie zasobów, zmniejszenie poziomu zanieczyszczeń, czy przeciwdziałanie utracie różnorodności biologicznej”.</p> <p>Dodatkowo, w celu zapewnienia zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”, w wymaganiach dla projektów objętych wsparciem wprowadzane będą wymagania używania do budowy komponentów i materiałów budowlanych, które nie zawierają azbestu (zgodnie z przepisami krajowymi), a także substancji</p>

B3.4.1. Inwestycje na rzecz kompleksowej zielonej transformacji miast		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
		<p>wzbudzających szczególnie duże obawy, zidentyfikowanych na podstawie wykazu substancji podlegających obowiązkowi uzyskania zezwolenia określonego w załączniku XIV do rozporządzenia (WE) nr 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady.</p> <p>W celu zapewnienia zgodności z zasadą DSH stosowane mogą być tylko takie materiały budowlane (mogące mieć kontakt z użytkownikami), które emitują mniej niż 0,06 mg formaldehydu na m³ materiału lub składnika i mniej niż 0,001 mg kategorii 1A i 1B rakotwórczych lotnych związków organicznych na m³ materiału lub składnika, podczas badania zgodnie z CEN/TS 16516 i ISO 16000-3 lub innymi porównywalnymi znormalizowanymi warunkami badań i metodami oznaczania.</p> <p>W przypadku, gdy nowa inwestycja objęta wsparciem planowana będzie na potencjalnie zanieczyszczonym terenie (np. teren poprzemysłowy), wymagane będzie przeprowadzenie badań terenu pod kątem potencjalnych zanieczyszczeń, np. przy użyciu normy ISO 18400.</p> <p>Dla projektów ubiegających się o wsparcie postawione będą wymagania dotyczące sposobu prowadzenia inwestycji poprzez zastosowania odpowiednich środków w celu zmniejszenia emisji hałasu, pyłu i zanieczyszczeń podczas prac budowlanych lub konserwacyjnych.</p>
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów: Czy przewiduje się, że środek:</p> <p>(i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub</p> <p>(ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</p>	X	<p>Z uwagi na kierowanie wsparcia w ramach środka na zieloną transformację miast, działania nie będą zlokalizowane na obszarach występowania siedlisk i gatunków objętych zainteresowaniem UE.</p> <p>Środek pośrednio powinien wpływać na poprawę stanu ekosystemów w miastach poprzez zwiększenie powierzchni biologicznie czynnej w przestrzeniach miejskich oraz inwestycje miejskie oparte na przyrodzie. Z tego względu może pozytywnie oddziaływać na zwiększenie bioróżnorodności w miastach.</p> <p>W tym celu w KPO wskazano, że wszystkie działania będą musiały zostać obowiązkowo uzupełnione o inicjatywy sprzyjające przystosowaniu miast do zmian klimatu (w kontekście ochrony przed negatywnymi skutkami zmian klimatu) oraz tworzenie lub podnoszenie ich odporności do obecnej i przyszłej zmienności klimatu, w zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zwiększenia powierzchni biologicznie czynnej w przestrzeniach miast i obszarów funkcjonalnych oraz ograniczanie zasklepienia gleby, – przeciwdziałania nieuzasadnionej wycince drzew. Wycięcie będzie mogło zostać przeprowadzone tylko w przypadku niemożliwości zrealizowania inwestycji. Jednakże, w takim przypadku będzie musiało zostać zrekompensowane nowymi nasadzeniami z co najmniej taką samą podażą tlenu jak przed wycięciem, – inwestycji miejskich opartych na przyrodzie [NBS], w których wprowadzono rozwiązania dot. roślinności towarzyszącej (zielen przyuliczna, zielone parkingi, zielone przystanki, zielone ściany, zielone dachy, ogrody deszczowe, klima-pondy, parki kieszonkowe, kwietne łąki), – zrównoważonych systemów gospodarowania wodami opadowymi z udziałem zielono-niebieskiej infrastruktury oraz rozwiązań opartych na przyrodzie. <p>Nie przewiduje się realizacji inwestycji na obszarach wrażliwych pod względem różnorodności biologicznej (w tym w sieci obszarów chronionych Natura 2000, w miejscach światowego dziedzictwa UNESCO i na obszarach o zasadniczym znaczeniu dla</p>

B3.4.1. Inwestycje na rzecz kompleksowej zielonej transformacji miast		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
		<p>różnorodności biologicznej, jak również innych obszarów chronionych).</p> <p>Wśród obiektów znajdujących się na liście światowego dziedzictwa UNESCO zidentyfikowano tylko kilka położonych na terenach miast, które mogą być zainteresowane kompleksową zieloną transformacją. Są to:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Stare Miasto w Krakowie – Stare Miasto w Warszawie – Stare Miasto w Zamościu – Średniowieczny zespół miejski Torunia – Hala Stulecia we Wrocławiu. <p>Żaden ze wskazanych obiektów nie znalazł się na tej liście ze względu na walory przyrodnicze.</p> <p>W przypadku wsparcia projektów obejmujących wskazane powyżej miejsca inwestycje objęte wsparciem nie będą ingerować w walory zabytkowe tych obiektów.</p> <p>Na obecnym etapie nie wskazano potencjalnych lokalizacji. Jednak zgodnie z wymaganiami prawa możliwość lokalizacji inwestycji na wybranej działce jest oceniana w procedurze mającej oparcie w przepisach ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 247 z późn. zm.). Procedura ta zapewnia właściwy poziom ochrony terenów Natura 2000. W uzasadnionych przypadkach (inwestycje wskazane w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, Dz. U. z 2019 r., poz. 1839) konieczne jest przygotowanie raportu oddziaływania na środowisko.</p>

2.11. Reforma B3.5. Reforma budownictwa mieszkaniowego (część pożyczkowa)

2.11.1. Ocena reformy

Tabela 96. Lista kontrolna do oceny reformy B3.5.

B3.5. Reforma budownictwa mieszkaniowego			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		X	Reforma obejmuje zmiany legislacyjne w przepisach regulujących zasady funkcjonowania programu mieszkaniowego i nie ma istotnego znaczenia dla celu związanego z łagodzeniem zmian klimatu, więc jest zgodna z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do celu.
Adaptacja do zmian klimatu		X	Reforma obejmuje zmiany legislacyjne w przepisach regulujących zasady funkcjonowania programu mieszkaniowego i nie ma istotnego znaczenia dla celu związanego z adaptacją do zmian klimatu, więc jest zgodna z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do celu.

B3.5. Reforma budownictwa mieszkaniowego			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		X	Reforma obejmuje zmiany legislacyjne w przepisach regulujących zasady funkcjonowania programu mieszkaniowego i nie będzie wpływać na zasoby wodne i morskie, więc jest zgodna z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do celu.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		X	Reforma obejmuje zmiany legislacyjne w przepisach regulujących zasady funkcjonowania programu mieszkaniowego i nie będzie powodować uszczuplenia zasobów, więc jest zgodna z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do celu. Zgodnie z zapisami KPO jednym z celów reformy jest „wprowadzenie odpowiednich zmian prawnych w istniejących instrumentach wsparcia umożliwiających zwiększenie udziału mieszkań o podwyższonym standardzie efektywności energetycznej” co wspierać będzie zasobooszczędność.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		X	Reforma obejmuje zmiany legislacyjne w przepisach regulujących zasady funkcjonowania programu mieszkaniowego i nie będzie powodować zanieczyszczenia środowiska, więc jest zgodna z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do celu. Zgodnie z zapisami KPO jednym z celów reformy jest „wprowadzenie odpowiednich zmian prawnych w istniejących instrumentach wsparcia umożliwiających zwiększenie udziału mieszkań o podwyższonym standardzie efektywności energetycznej” co wspierać będzie ograniczenie zanieczyszczeń.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		X	Reforma obejmuje zmiany legislacyjne w przepisach regulujących zasady funkcjonowania programu mieszkaniowego i nie ma istotnego znaczenia dla celu związanego z bioróżnorodnością, więc jest zgodna z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do celu.

Na liście kontrolnej (Tabela 96) nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczność poddania środka szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych.

2.11.2. Ocena inwestycji

Tabela 97. Lista kontrolna do oceny inwestycji B3.5.1.

B3.5.1. Inwestycje w budowę mieszkań przeznaczonych dla gospodarstw domowych o niskich i umiarkowanych dochodach, z uwzględnieniem efektywności energetycznej			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu	X		
Adaptacja do zmian klimatu	X		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	X		
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	X		
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza,	X		

B3.5.1. Inwestycje w budowę mieszkań przeznaczonych dla gospodarstw domowych o niskich i umiarkowanych dochodach, z uwzględnieniem efektywności energetycznej			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
wody lub gleby i jego kontrola			
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		X	Inwestycje wspierane w ramach środka nie ma istotnego przewidywalnego wpływu na ten cel środowiskowy, biorąc pod uwagę zarówno jego bezpośrednie, jak i najistotniejsze pośrednie skutki w całym cyklu życia. Nie przewiduje się realizacji inwestycji na obszarach wrażliwych pod względem różnorodności biologicznej (w tym w sieci obszarów chronionych Natura 2000, w miejscach światowego dziedzictwa UNESCO i na obszarach o zasadniczym znaczeniu dla różnorodności biologicznej, jak również innych obszarów chronionych). Na obecnym etapie nie wskazano potencjalnych lokalizacji zabudowy. Jednak zgodnie z wymaganiami prawa możliwość lokalizacji budynku na wybranej działce jest oceniana w procedurze mającej oparcie w przepisach ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Procedura ta zapewnia właściwy poziom ochrony terenów Natura 2000.

Tabela 98. Ocena merytoryczna inwestycji B3.5.1. pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych

B3.5.1. Inwestycje w budowę mieszkań przeznaczonych dla gospodarstw domowych o niskich i umiarkowanych dochodach, z uwzględnieniem efektywności energetycznej		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
Łagodzenie zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?	X	W KPO przewidziano wsparcie inwestycji polegających na budowie wielorodzinnych budynków mieszkalnych, które będą spełniać podwyższone o 20% wymagania dotyczące niemal zerowego zużycia energii. W przypadku nowych budynków wielorodzinnych wartość wskaźnika rocznego zapotrzebowania na nieodnawialną energię pierwotną EP (na potrzeby ogrzewania, wentylacji oraz przygotowania ciepłej wody użytkowej) nie będzie mogła przekroczyć 52 kWh (m ² /rok) (obecne przepisy pozwalają budować budynki o zapotrzebowaniu na nieodnawialną energię pierwotną na poziomie maksymalnie 65 kWh (m ² /rok). Inwestycje te zaplanowane są tak, aby powstanie nowych budynków nie prowadziło do wzrostu emisji gazów cieplarnianych, zatem wnoszą istotny wkład w realizację celu. Spełnienie wymagań NZEB dla nowych budynków oraz wymagań dyrektywy EPBD w odniesieniu do innych budynków jest zapewnione poprzez wdrożenie tych wymagań do krajowych przepisów związanych z projektowaniem i budowaniem budynków – wszystkie nowe budynki (więc również objęte wsparciem w ramach tej inwestycji) muszą spełniać wymagania w zakresie oszczędności energii i izolacyjności cieplnej.
Adaptacja do zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?	X	Analiza obecnego i przyszłego klimatu wskazuje, że budynki mogą być narażone na fale upałów. Budowa niskoemisyjnych budynków mieszkalnych musi zakładać budowanie ich jako budynków pasywnych. Termoizolacja takich budynków przyczyni się do zagwarantowania ich mieszkańcom komfortu cieplnego nawet przy ekstremalnie wysokich temperaturach. Pozwala to na

B3.5.1. Inwestycje w budowę mieszkań przeznaczonych dla gospodarstw domowych o niskich i umiarkowanych dochodach, z uwzględnieniem efektywności energetycznej		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
		uznanie środka za zgodny z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do celu. Obowiązujące przepisy dotyczące warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie, które są obowiązkowo stosowane w nowopowstających budynkach, przewidują obowiązek zachowania odpowiedniej ilości powierzchni biologicznie czynnej. W celu przystosowania do zmian klimatu nowych budynków wdrażane będą rozwiązania adaptacyjne. Ograniczone będzie wsparcie inwestycji lokalizowanych na terenach zalewowych.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał: (i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub (ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?	X	Inwestycje nie mają istotnego znaczenia dla wód morskich oraz zasobów wodnych, biorąc pod uwagę zarówno jego bezpośrednie, jak i najistotniejsze pośrednie skutki w całym cyklu życia. Nie zidentyfikowano istotnego ryzyka degradacji środowiska związanego z zachowaniem jakości wody. Zakłada się, że budownictwo wielorodzinne powstawać będzie na terenach miejskich, gdzie jest dostęp do sieci wodociągowej oraz kanalizacyjnej. Zgodnie z obowiązującym prawem ewentualne ryzyko degradacji środowiska wodnego na etapie realizacji inwestycji (związane z zachowaniem jakości wody i unikaniem stresu wodnego) jest identyfikowane i uwzględniane na etapie raportu oddziaływania na środowisko, który uwzględni zapisy planów gospodarowania wodami i ich ochronę. Wyroby budowlane mające kontakt z wodą objęte są przepisami określającymi zasady wprowadzania do obrotu i udostępniania na rynku wyrobów budowlanych, zatem są objęte wymaganymi systemami oceny i certyfikacji.
Przejsie na gospodarke o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling: Czy oczekuje się, że środek: (i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub (ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub (iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?	X	Zakłada się, że działania podejmowane w ramach środka będą zasobooszczędne oraz będą uwzględniać zasady gospodarki o obiegu zamkniętym. Zgodnie z Dyrektywą odpadową 2008/98/WE (art. 11, ust. 2, pkt b), wymaganie dotyczące osiągnięcia co najmniej 70% ponownego użycia, recyklingu i odzysku odpadów budowlanych i rozbiórkowych zostanie wdrożone do krajowego porządku prawnego. W związku z tym, automatycznie, działania ubiegające się o wsparcie, będą musiały wykazać spełnienie tego warunku. Ponadto w kryteriach wyboru projektów wprowadzone będą szczegółowe wymagania dla projektów ubiegających się o wsparcie, które będą obejmować: – Wymóg uzyskania wskaźnika co najmniej 70% (wagowo) odpadów budowlanych i rozbiórkowych innych niż niebezpieczne (z wyłączeniem naturalnie występujących materiałów, o których mowa w kategorii 17 05 04 w europejskim wykazie odpadów ustanowionym decyzją 2000/532/WE) wytworzonych na placu budowy, będzie przygotowywane do ponownego użycia, recyklingu i innego odzysku materiałów, w tym do wypełniania wyrobisk z wykorzystaniem odpadów w celu zastąpienia innych materiałów, zgodnie z hierarchią postępowania z odpadami oraz unijnym protokołem w sprawie gospodarowania odpadami budowlanymi i rozbiórkowymi. – Ograniczenie na poziomie inwestora wytwarzania odpadów w procesach związanych z budową i rozbiórką, zgodnie z unijnym protokołem w sprawie gospodarowania odpadami budowlanymi i rozbiórkowymi oraz z uwzględnieniem najlepszych dostępnych technik i stosowania selektywnej

B3.5.1. Inwestycje w budowę mieszkań przeznaczonych dla gospodarstw domowych o niskich i umiarkowanych dochodach, z uwzględnieniem efektywności energetycznej		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
		<p>rozbiorczy, aby umożliwić usuwanie i bezpieczne obchodzenie się z substancjami niebezpiecznymi oraz ułatwić ponowne użycie i wysokiej jakości recykling poprzez selektywne usuwanie materiałów, z wykorzystaniem dostępnych systemów sortowania odpadów budowlanych i rozbiorczych.</p> <p>– Wymóg uwzględnienia GOZ w projektach budowlanych i stosowanych technologiach budowlanych. W szczególności dotyczy to projektowania tak, aby inwestycje były zasobooszczędne i demontowalne, aby umożliwić ponowne użycie i recykling (w odniesieniu do ISO 20887 lub innych norm dotyczących oceny możliwości demontażu lub adaptacji budynków).</p>
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?</p>	X	<p>Nie oczekuje się, że inwestycje objęte wsparciem doprowadzą do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby, ponieważ zakłada się budowę energooszczędnych budynków. Proces realizacji inwestycji prowadzony będzie zgodnie z wymaganiami ochrony środowiska przed zanieczyszczeniem. Materiały użyte do budowy zgodnie z przepisami krajowymi nie mogą zawierać azbestu. Przepisy określające wymagania dla wyrobów budowlanych, jakie mogą być stosowane na rynku krajowym są zgodne z regulacjami ukształtowanymi w Unii Europejskiej. Dodatkowo, ustawa – Prawo budowlane przewiduje, że budynki muszą spełniać wymagania podstawowe, w tym m.in. wymaganie w zakresie higieny, zdrowia i środowiska oraz zrównoważonego wykorzystania zasobów naturalnych (art. 5 ust. 1 pkt 1 lit. c i lit. g ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane).</p> <p>W wymaganiach dla projektów objętych wsparciem wprowadzane będą wymagania używania do budowy komponentów i materiałów budowlanych, które nie zawierają azbestu (zgodnie z przepisami krajowymi), a także substancji wzbudzających szczególnie duże obawy, zidentyfikowanych na podstawie wykazu substancji podlegających obowiązkowi uzyskania zezwolenia określonego w załączniku XIV do rozporządzenia (WE) nr 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady.</p> <p>W celu zapewnienia zgodności z zasadą DSH stosowane mogą być tylko takie materiały budowlane (mogące mieć kontakt z użytkownikami), które emitują mniej niż 0,06 mg formaldehydu na m³ materiału lub składnika i mniej niż 0,001 mg kategorii 1A i 1B rakotwórczych lotnych związków organicznych na m³ materiału lub składnika, podczas badania zgodnie z CEN/TS 16516 i ISO 16000-3 lub innymi porównywalnymi znormalizowanymi warunkami badań i metodami oznaczania.</p> <p>W przypadku, gdy nowa inwestycja objęta wsparciem planowana będzie na potencjalnie zanieczyszczonym terenie (np. teren przemysłowy), wymagane będzie przeprowadzenie badań terenu pod kątem potencjalnych zanieczyszczeń, np. przy użyciu normy ISO 18400.</p> <p>Dla projektów ubiegających się o wsparcie postawione będą wymagania dotyczące sposobu prowadzenia inwestycji poprzez zastosowania odpowiednich środków w celu zmniejszenia emisji hałasu, pyłu i zanieczyszczeń podczas prac budowlanych lub konserwacyjnych.</p>
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów: Czy przewiduje się, że środek: (i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub</p>		

B3.5.1. Inwestycje w budowę mieszkań przeznaczonych dla gospodarstw domowych o niskich i umiarkowanych dochodach, z uwzględnieniem efektywności energetycznej

Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
(ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?		

3. Komponent C – Transformacja cyfrowa

3.1. Reforma C1.1. Ułatwienie rozwoju infrastruktury sieciowej dla zapewnienia powszechnego dostępu do szybkiego Internetu (część dotacyjna)

3.1.1. Ocena reformy

Tabela 99. Lista kontrolna do oceny reformy C1.1.

C1.1. Ułatwienie rozwoju infrastruktury sieciowej dla zapewnienia powszechnego dostępu do szybkiego Internetu			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		X	Nie przewiduje się wpływu rozszerzania dostępu do szybkiego internetu na kwestie łagodzenia zmian klimatu. Niewielkie ilości gazów cieplarnianych mogą być emitowane podczas prac budowlanych wykonywanych w ramach projektów infrastrukturalnych. Emisje te można ograniczać poprzez zastosowanie niskoemisyjnych maszyn i urządzeń.
Adaptacja do zmian klimatu		X	Rozszerzanie dostępu do szerokopasmowego internetu nie będzie miało wpływu na adaptację do zmian klimatu.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		X	Rozszerzanie dostępu do szerokopasmowego internetu nie będzie miało wpływu na ochronę zasobów wodnych i morskich.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		X	Rozszerzanie dostępu do szerokopasmowego internetu nie będzie miało wpływu na realizację celu GOZ.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	X		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	X		

Tabela 100. Ocena merytoryczna reformy C1.1. pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych

C1.1. Ułatwienie rozwoju infrastruktury sieciowej dla zapewnienia powszechnego dostępu do szybkiego Internetu		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
Łagodzenie zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?		
Adaptacja do zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał: (i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód		

C1.1.1. Ułatwienie rozwoju infrastruktury sieciowej dla zapewnienia powszechnego dostępu do szybkiego Internetu		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
powierzchniowych i wód gruntowych lub (ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?		
Przejsie na gospodarke o obiegu zamknietym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling: Czy oczekuje się, że środek: (i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub (ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub (iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?		
Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?	X	Nie przewiduje się, aby rozszerzenie dostępu do szerokopasmowego internetu mogło doprowadzić do istotnego zwiększenia emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody i gleby. Zakłada się, że we wszystkich projektach infrastrukturalnych będą zastosowane odpowiednie środki ograniczające emisje zanieczyszczeń powietrza i emisję do wód. Nie przewiduje się, aby jakiegokolwiek zanieczyszczenia były odprowadzane do gleby.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów: Czy przewiduje się, że środek: (i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub (ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?	X	Przedsięwzięcia infrastrukturalne realizowane w ramach reformy stwarzają ryzyko fragmentacji siedlisk oraz ograniczenia ciągłości korytarzy migracyjnych. Możliwe jest również wystąpienie oddziaływań krótkoterminowych na etapie prac budowlanych, które mogą wpłynąć na stan lokalnych ekosystemów. W obu przypadkach szkodliwość należy uznać za mało znaczącą.

3.1.2. Ocena inwestycji

Tabela 101. Lista kontrolna do oceny inwestycji C1.1.1.

C1.1.1. Zapewnienie dostępu do bardzo szybkiego Internetu na obszarach białych plam			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		X	Nie przewiduje się wpływu inwestycji telekomunikacyjnych związanych z internetem szerokopasmowym na kwestie łagodzenia zmian klimatu. Niewielkie ilości gazów cieplarnianych mogą być emitowane podczas prac budowlanych. Emisje te można ograniczać poprzez zastosowanie niskoemisyjnych maszyn i urządzeń.
Adaptacja do zmian klimatu		X	Projekty związane z rozszerzeniem dostępu do szerokopasmowego internetu nie mają wpływu na adaptację do zmian klimatu.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		X	Projekty związane z rozszerzeniem dostępu do szerokopasmowego internetu nie mają wpływu na ochronę zasobów wodnych i morskich.

C1.1.1. Zapewnienie dostępu do bardzo szybkiego Internetu na obszarach białych plam			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		X	Projekty związane z rozszerzaniem dostępu do szerokopasmowego internetu nie mają wpływu na realizację celu GOZ.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	X		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	X		

Tabela 102. Ocena merytoryczna inwestycji C1.1.1. pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych

C1.1.1. Zapewnienie dostępu do bardzo szybkiego Internetu na obszarach białych plam		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
Łagodzenie zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?		
Adaptacja do zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał: (i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub (ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?		
Przejsie na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling: Czy oczekuje się, że środek: (i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub (ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub (iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?		
Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?	X	Nie przewiduje się, aby realizacja inwestycji telekomunikacyjnych mogła doprowadzić do istotnego zwiększenia emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody i gleby. We wszystkich pracach budowlanych będą zastosowane odpowiednie środki ograniczające emisje zanieczyszczeń powietrza i emisję do wód. Nie przewiduje się, aby jakiegokolwiek zanieczyszczenia były odprowadzane do gleby.

C1.1.1. Zapewnienie dostępu do bardzo szybkiego Internetu na obszarach białych plam		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów: Czy przewiduje się, że środek:</p> <p>(i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub</p> <p>(ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</p>	X	<p>Duże telekomunikacyjne przedsięwzięcia infrastrukturalne stwarzają ryzyko fragmentacji siedlisk oraz ograniczenia ciągłości korytarzy migracyjnych. Potencjalnie niekorzystne oddziaływanie na bioróżnorodność będzie zróżnicowane w zależności od zakresu, lokalizacji i typu zastosowanej technologii (np. linie nadziemne mogą kolidować z trasami wędrówek ptaków). Możliwe jest również wystąpienie oddziaływań krótkoterminowych na etapie realizacji inwestycji (zajęcie powierzchni pod plac budowy, oddziaływanie hałasu), które mogą wpłynąć na stan lokalnych ekosystemów. W obu przypadkach szkodliwość należy uznać za mało znaczącą.</p>

3.2. Reforma C1.2. Podniesienie poziomu dostępności i wykorzystania nowoczesnej łączności przewodowej i bezprzewodowej na potrzeby społeczne i gospodarcze (część pożyczkowa)

3.2.1. Ocena reformy

Tabela 103. Lista kontrolna do oceny reformy C1.2.

C1.2. Podniesienie poziomu dostępności i wykorzystania nowoczesnej łączności przewodowej i bezprzewodowej na potrzeby społeczne i gospodarcze			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		X	Nie przewiduje się wpływu reformy na łagodzenie zmian klimatu. Niewielkie ilości gazów cieplarnianych mogą być emitowane podczas prac budowlanych wykonywanych w ramach projektów infrastrukturalnych. Emisje te można ograniczać poprzez zastosowanie niskoemisyjnych maszyn i urządzeń.
Adaptacja do zmian klimatu		X	Podniesienie poziomu dostępności środków łączności nie będzie miało wpływu na adaptację do zmian klimatu.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		X	Podniesienie poziomu dostępności środków łączności nie będzie miało wpływu na ochronę zasobów wodnych i morskich.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		X	Podniesienie poziomu dostępności środków łączności nie będzie miało wpływu na realizację celu GOZ.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	X		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	X		

Tabela 104. Ocena merytoryczna reformy C1.2. pod kątem zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych

C1.2. Podniesienie poziomu dostępności i wykorzystania nowoczesnej łączności przewodowej i bezprzewodowej na potrzeby społeczne i gospodarcze
---

Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
Łagodzenie zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?		
Adaptacja do zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał: (i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub (ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?		
Przejsie na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling: Czy oczekuje się, że środek: (i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub (ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub (iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?		
Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?	X	Nie przewiduje się, aby podniesienie poziomu dostępności środków łączności mogło doprowadzić do istotnego zwiększenia emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody i gleby. Zakłada się, że we wszystkich przedsięwzięciach o charakterze infrastrukturalnym będą zastosowane odpowiednie środki ograniczające emisje zanieczyszczeń powietrza i emisję do wód. Nie przewiduje się, aby jakiegokolwiek zanieczyszczenia były odprowadzane do gleby.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów: Czy przewiduje się, że środek: (i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub (ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?	X	Przedsięwzięcia infrastrukturalne w obszarze bezprzewodowej łączności elektronicznej realizowane w ramach reformy stwarzają ryzyko wpływu na ekosystemy i siedliska. Możliwe jest wystąpienie oddziaływań krótkoterminowych na etapie budowy stacji bazowych (zajęcie powierzchni pod plac budowy, oddziaływanie hałasu), które mogą wpłynąć na stan lokalnych ekosystemów. Eksploatacja stacji bazowych wiąże się z emisją promieniowania elektromagnetycznego. W obu przypadkach szkodliwość oddziaływań należy uznać za mało znaczącą.

3.2.2. Ocena inwestycji

Tabela 105. Lista kontrolna do oceny inwestycji C1.2.1.

C1.2.1. Wzmocnienie potencjału komercyjnych inwestycji w nowoczesne sieci łączności elektronicznej			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		X	Nie przewiduje się wpływu inwestycji w nowoczesne sieci łączności na kwestie łagodzenia zmian klimatu. Niewielkie ilości gazów cieplarnianych mogą być emitowane podczas prac budowlanych. Emisje te można ograniczać poprzez zastosowanie niskoemisyjnych maszyn i urządzeń.
Adaptacja do zmian klimatu		X	Inwestycje w nowoczesne sieci łączności nie mają wpływu na adaptację do zmian klimatu.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		X	Inwestycje w nowoczesne sieci łączności nie mają wpływu na ochronę zasobów wodnych i morskich.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		X	Inwestycje w nowoczesne sieci łączności nie mają wpływu na realizację celu GOZ.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	X		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	X		

Tabela 106. Ocena merytoryczna inwestycji C1.2.1. pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych

C1.2.1. Wzmocnienie potencjału komercyjnych inwestycji w nowoczesne sieci łączności elektronicznej		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
Łagodzenie zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?		
Adaptacja do zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał: (i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub (ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?		
Przejsie na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling: Czy oczekuje się, że środek: (i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub (ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie		

C1.2.1. Wzmocnienie potencjału komercyjnych inwestycji w nowoczesne sieci łączności elektronicznej		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub (iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?		
Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?	X	Nie przewiduje się, aby realizacja komercyjnych inwestycji w sieci łączności elektronicznej mogła doprowadzić do istotnego zwiększenia emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody i gleby. We wszystkich pracach budowlanych będą zastosowane odpowiednie środki ograniczające emisje zanieczyszczeń powietrza i emisję do wód. Nie przewiduje się, aby jakiegokolwiek zanieczyszczenia były odprowadzane do gleby.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów: Czy przewiduje się, że środek: (i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub (ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?	X	Duże przedsięwzięcia infrastrukturalne w obszarze bezprzewodowej łączności elektronicznej stwarzają ryzyko wpływu na ekosystemy i siedliska. Możliwe jest wystąpienie oddziaływań krótkoterminowych na etapie budowy stacji bazowych (zajęcie powierzchni pod plac budowy, oddziaływanie hałasu), które mogą wpłynąć na stan lokalnych ekosystemów. Eksploatacja stacji bazowych wiąże się z emisją promieniowania elektromagnetycznego. W obu przypadkach szkodliwość oddziaływań należy uznać za mało znaczącą.

3.3. Reforma C2.1. Zwiększenie skali zastosowań rozwiązań cyfrowych w sferze publicznej, gospodarce i społeczeństwie wraz z jednoczesnym rozwojem kompetencji cyfrowych obywateli (część dotacyjna)

3.3.1. Ocena reformy

Tabela 107. Lista kontrolna do oceny reformy C2.1.

C2.1. Zwiększenie skali zastosowań rozwiązań cyfrowych w sferze publicznej, gospodarce i społeczeństwie wraz z jednoczesnym rozwojem kompetencji cyfrowych obywateli			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		X	Reforma nie będzie miała negatywnego wpływu na cel łagodzenia zmian klimatu. W przypadku niektórych e-usług publicznych może wystąpić efekt pozytywnego pośredniego wpływu na łagodzenie zmian klimatu poprzez unikniętą emisję komunikacyjną.
Adaptacja do zmian klimatu		X	Reforma nie będzie miała wpływu na adaptację do zmian klimatu.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		X	Reforma nie będzie miała wpływu na wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych i morskich.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	X		
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza,		X	Reforma nie będzie miała bezpośredniego wpływu na emisję

C2.1. Zwiększenie skali zastosowań rozwiązań cyfrowych w sferze publicznej, gospodarce i społeczeństwie wraz z jednoczesnym rozwojem kompetencji cyfrowych obywateli			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
wody lub gleby i jego kontrola			zanieczyszczeń. W przypadku niektórych e-usług publicznych może wystąpić efekt pozytywnego pośredniego wpływu na zapobieganie zanieczyszczeniom związanego z unikniętą emisją komunikacyjną zanieczyszczeń powietrza.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		X	Reforma nie będzie miała wpływu na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów.

Tabela 108. Ocena merytoryczna reformy C2.1. pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych

C2.1. Zwiększenie skali zastosowań rozwiązań cyfrowych w sferze publicznej, gospodarce i społeczeństwie wraz z jednoczesnym rozwojem kompetencji cyfrowych obywateli		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
Łagodzenie zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?		
Adaptacja do zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał: (i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub (ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?		
Przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling: Czy oczekuje się, że środek: (i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub (ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub (iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?	X	W części odnoszącej się do e-usług i e-kompetencji reforma nie będzie miała negatywnego wpływu na realizację celu GOZ, może natomiast wystąpić efekt pozytywnego pośredniego wpływu na zapobieganie powstawaniu odpadów poprzez ograniczenie zużycia materiałów biurowych. W części odnoszącej się do cyfryzacji szkół reforma może doprowadzić w perspektywie kilku lat do zwiększenia krajowego strumienia wytwarzanych odpadów elektronicznych. Przyrost ten nie będzie znaczący pod warunkiem zorganizowania odpowiedniego systemu zarządzania użytym sprzętem elektronicznym w sektorze oświatowym, co powinno być warunkiem przyznawania grantów dla szkół. Reforma nie doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie korzystania z zasobów, nie spowoduje również szkód w środowisku w kontekście GOZ.
Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów: Czy przewiduje się, że środek:		

C2.1. Zwiększenie skali zastosowań rozwiązań cyfrowych w sferze publicznej, gospodarce i społeczeństwie wraz z jednoczesnym rozwojem kompetencji cyfrowych obywateli		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
(i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub (ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?		

3.3.2. Ocena inwestycji

Tabela 109. Lista kontrolna do oceny inwestycji C2.1.1.

C2.1.1. E-usługi publiczne, rozwiązania IT usprawniające funkcjonowanie administracji i sektorów gospodarki oraz technologie przełomowe w sektorze publicznym, gospodarce i społeczeństwie			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		X	Projekty związane z tworzeniem i implementacją e-usług nie mają bezpośredniego wpływu na emisję gazów cieplarnianych. W przypadku niektórych e-usług publicznych może wystąpić efekt pozytywnego pośredniego wpływu na łagodzenie zmian klimatu poprzez unikniętą emisję komunikacyjną.
Adaptacja do zmian klimatu		X	Projekty związane z tworzeniem i implementacją e-usług nie mają wpływu na adaptację do zmian klimatu.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		X	Projekty związane z tworzeniem i implementacją e-usług nie mają wpływu na wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych i morskich.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		X	Projekty związane z tworzeniem i implementacją e-usług nie mają bezpośredniego wpływu na gospodarkę o obiegu zamkniętym. W przypadku niektórych e-usług publicznych może wystąpić efekt pozytywnego pośredniego wpływu na zapobieganie powstawaniu odpadów poprzez ograniczenie zużycia tradycyjnych materiałów biurowych takich jak papier, tonery itp.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		X	Projekty związane z tworzeniem i implementacją e-usług nie mają bezpośredniego wpływu na emisję zanieczyszczeń. W przypadku niektórych e-usług publicznych może wystąpić efekt pozytywnego pośredniego wpływu związanego z unikniętą emisją komunikacyjną zanieczyszczeń powietrza.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		X	Projekty związane z tworzeniem i implementacją e-usług nie mają wpływu na ochronę bioróżnorodności i ekosystemów.

Na liście kontrolnej (Tabela 109) nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczność poddania środka szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych.

Tabela 110. Lista kontrolna do oceny inwestycji C2.1.2.

C2.1.2. Wyrównanie poziomu wyposażenia szkół w przenośne urządzenia multimedialne			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”

C2.1.2. Wyrównanie poziomu wyposażenia szkół w przenośne urządzenia multimedialne			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		X	Wyposażenie szkół w sprzęt komputerowy i oprogramowanie nie ma wpływu na łagodzenie zmian klimatu.
Adaptacja do zmian klimatu		X	Wyposażenie szkół w sprzęt komputerowy i oprogramowanie nie ma wpływu na adaptację do zmian klimatu.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		X	Wyposażenie szkół w sprzęt komputerowy i oprogramowanie nie ma wpływu na wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych i morskich.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	X		
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		X	Wyposażenie szkół w sprzęt komputerowy i oprogramowanie nie ma wpływu na emisję zanieczyszczeń.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		X	Wyposażenie szkół w sprzęt komputerowy i oprogramowanie nie ma wpływu na ochronę bioróżnorodności i ekosystemów.

Tabela 111. Ocena merytoryczna inwestycji C2.1.2. pod kątem zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych

C2.1.2. Wyrównanie poziomu wyposażenia szkół w przenośne urządzenia multimedialne		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
Łagodzenie zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?		
Adaptacja do zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał: (i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub (ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?		
Przejsięcie na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling: Czy oczekuje się, że środek: (i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub (ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub (iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?	X	W ramach realizacji tego działania do szkół trafi duża ilość komputerów przenośnych i urządzeń multimedialnych. Może to doprowadzić w perspektywie kilku lat do zwiększenia krajowego strumienia wytwarzanych odpadów elektronicznych. Przyrost ten nie będzie znaczący pod warunkiem zorganizowania odpowiedniego systemu zarządzania użytym sprzętem elektronicznym w sektorze oświatowym, co powinno być warunkiem przyznawania grantów dla szkół. Działanie nie doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie korzystania z zasobów, nie spowoduje również szkód w środowisku w kontekście GOZ.

C2.1.2. Wyrównanie poziomu wyposażenia szkół w przenośne urządzenia multimedialne		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów: Czy przewiduje się, że środek: (i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub (ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?		

Tabela 112. Lista kontrolna do oceny inwestycji C2.1.3.

C2.1.3. E-kompetencje			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		X	Projekty związane z rozwojem e-kompetencji nie mają wpływu na łagodzenie zmian klimatu.
Adaptacja do zmian klimatu		X	Projekty związane z rozwojem e-kompetencji nie mają wpływu na adaptację do zmian klimatu.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		X	Projekty związane z rozwojem e-kompetencji nie mają wpływu na wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych i morskich
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		X	Projekty związane z rozwojem e-kompetencji nie mają bezpośredniego wpływu na gospodarkę o obiegu zamkniętym. W przypadku niektórych e-kompetencji może wystąpić efekt pozytywnego pośredniego wpływu na zapobieganie powstawaniu odpadów poprzez ograniczenie zużycia materiałów biurowych.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		X	Projekty związane z rozwojem e-kompetencji nie mają wpływu na emisję zanieczyszczeń.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		X	Projekty związane z rozwojem e-kompetencji nie mają wpływu na ochronę bioróżnorodności i ekosystemów

Na liście kontrolnej (Tabela 112) nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczności poddania środka szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych.

3.4. Reforma C2.2. Reforma podstaw cyfryzacji systemu oświaty i wychowania (część pożyczkowa)

3.4.1. Ocena reformy

Tabela 113. Lista kontrolna do oceny reformy C2.2.

C2.2. Reforma podstaw cyfryzacji systemu oświaty i wychowania			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		X	Reforma nie będzie miała negatywnego wpływu na cel łagodzenia zmian klimatu.
Adaptacja do zmian klimatu		X	Reforma nie będzie miała wpływu na adaptację do zmian klimatu.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		X	Reforma nie będzie miała wpływu na wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych i morskich.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	X		
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		X	Reforma nie będzie miała bezpośredniego wpływu na emisję zanieczyszczeń.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		X	Reforma nie będzie miała wpływu na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów.

Tabela 114. Ocena merytoryczna reformy C2.2. pod kątem zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych

C2.2. Reforma podstaw cyfryzacji systemu oświaty i wychowania		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
Łagodzenie zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?		
Adaptacja do zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał: (i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub (ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?		
Przejsięcie na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling: Czy oczekuje się, że środek: (i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub (ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego	X	Reforma może doprowadzić w perspektywie kilku lat do zwiększenia krajowego strumienia wytwarzanych odpadów elektronicznych. Przyrost ten nie będzie znaczący pod warunkiem zorganizowania odpowiedniego systemu zarządzania użytym sprzętem elektronicznym w sektorze oświatowym. Reforma nie doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie korzystania z zasobów, nie spowoduje również szkód w środowisku w kontekście GOZ.

C2.2. Reforma podstaw cyfryzacji systemu oświaty i wychowania		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub (iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?		
Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów: Czy przewiduje się, że środek: (i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub (ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?		

3.4.2. Ocena inwestycji

Tabela 115. Lista kontrolna do oceny inwestycji C2.2.1.

C2.2.1. Inwestycje w rozwój cyfrowego otoczenia procesu wychowania przedszkolnego i kształcenia w szkołach ponadpodstawowych			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		X	Rozwój cyfrowego otoczenia procesów edukacyjnych nie ma wpływu na łagodzenie zmian klimatu
Adaptacja do zmian klimatu		X	Rozwój cyfrowego otoczenia procesów edukacyjnych nie ma wpływu na adaptację do zmian klimatu.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		X	Rozwój cyfrowego otoczenia procesów edukacyjnych nie ma wpływu na wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych i morskich.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	X		
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		X	Rozwój cyfrowego otoczenia procesów edukacyjnych nie ma wpływu na emisję zanieczyszczeń.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		X	Rozwój cyfrowego otoczenia procesów edukacyjnych nie ma wpływu na ochronę bioróżnorodności i ekosystemów.

Tabela 116. Ocena merytoryczna inwestycji C2.2.1. pod kątem zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych

C2.2.1. Inwestycje w rozwój cyfrowego otoczenia procesu wychowania przedszkolnego i kształcenia w szkołach ponadpodstawowych		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
Łagodzenie zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?		

C2.2.1. Inwestycje w rozwój cyfrowego otoczenia procesu wychowania przedszkolnego i kształcenia w szkołach ponadpodstawowych		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
Adaptacja do zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał: (i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub (ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?		
Przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling: Czy oczekuje się, że środek: (i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub (ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub (iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?	X	W ramach realizacji tego działania do placówek oświatowych trafi duża ilość sprzętu elektronicznego. Może to doprowadzić w perspektywie kilku lat do zwiększenia krajowego strumienia wytwarzanych odpadów elektronicznych. Przyrost ten nie będzie znaczący pod warunkiem zorganizowania odpowiedniego systemu zarządzania użytym sprzętem elektronicznym w sektorze oświatowym. Działanie nie doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie korzystania z zasobów, nie spowoduje również szkód w środowisku w kontekście GOZ.
Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów: Czy przewiduje się, że środek: (i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub (ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?		

3.5. Reforma C3.1. Zwiększenie cyberbezpieczeństwa systemów informacyjnych, wzmocnienie infrastruktury przetwarzania danych oraz optymalizacja infrastruktury służb państwowych odpowiedzialnych za bezpieczeństwo (część dotacyjna)

3.5.1. Ocena reformy

Tabela 117. Lista kontrolna do oceny reformy C3.1.

C3.1. Zwiększenie cyberbezpieczeństwa systemów informacyjnych, wzmocnienie infrastruktury przetwarzania danych oraz optymalizacja infrastruktury służb państwowych odpowiedzialnych za bezpieczeństwo			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu	X		
Adaptacja do zmian klimatu		X	Reforma nie będzie miała negatywnego wpływu na adaptację do zmian klimatu. W przypadku objęcia reformą centrów zarządzania kryzysowego można mówić o pośrednim oddziaływaniu pozytywnym poprzez usprawnienie działania służb mundurowych podczas ekstremalnych epizodów pogodowych.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		X	Reforma nie będzie miała wpływu na ochronę zasobów wodnych i morskich.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		X	Reforma nie będzie miała negatywnego wpływu na zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling. Zakłada się, że po okresie eksploatacji urządzenia stosowane w serwerowniach i centrach przetwarzania danych będą w 100% podlegać zasadom recyklingu obowiązującym dla zużytego sprzętu elektronicznego.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	X		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		X	Reforma nie będzie miała wpływu na ochronę bioróżnorodności i ekosystemów.

Tabela 118. Ocena merytoryczna reformy C3.1. pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych

C3.1. Zwiększenie cyberbezpieczeństwa systemów informacyjnych, wzmocnienie infrastruktury przetwarzania danych oraz optymalizacja infrastruktury służb państwowych odpowiedzialnych za bezpieczeństwo		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
Łagodzenie zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?	X	Reforma w części dotyczącej wzmocnienia infrastruktury przetwarzania danych może spowodować zwiększenie zużycia energii elektrycznej i pośrednio doprowadzić do dodatkowej emisji dwutlenku węgla. Jednak emisja ta nie będzie znacząca. Zakłada się, że w dużej części energia potrzebna do zasilania infrastruktury przetwarzania danych będzie pochodzić ze źródeł odnawialnych.
Adaptacja do zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: Czy przewiduje się,		

C3.1. Zwiększenie cyberbezpieczeństwa systemów informacyjnych, wzmocnienie infrastruktury przetwarzania danych oraz optymalizacja infrastruktury służb państwowych odpowiedzialnych za bezpieczeństwo		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>że środek będzie zagrażał:</p> <p>(i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub</p> <p>(ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?</p>		
<p>Przejsie na gospodarke o obiegu zamknietym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling: Czy oczekuje się, że środek:</p> <p>(i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub</p> <p>(ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub</p> <p>(iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?</p>		
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?</p>	X	<p>Reforma w części dotyczącej wzmocnienia infrastruktury przetwarzania danych może spowodować zwiększenie zużycia energii elektrycznej i pośrednio doprowadzić do dodatkowej emisji zanieczyszczeń powietrza. Jednak emisja ta nie będzie znacząca. Zakłada się, że w dużej części energia potrzebna do zasilania infrastruktury przetwarzania danych będzie pochodzić ze źródeł odnawialnych. Ponadto usługi cyfrowe, rozwijane w ramach reformy, przyczynią się do obniżenia zużycia energii (i związanej emisji CO₂) w innych obszarach, np. w sektorze transportu.</p>
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów: Czy przewiduje się, że środek:</p> <p>(i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub</p> <p>(ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</p>		

3.5.2. Ocena inwestycji

Tabela 119. Lista kontrolna do oceny inwestycji C3.1.1.

C3.1.1. Cyberbezpieczeństwo – CyberPL, infrastruktura przetwarzania danych i dostarczania usług cyfrowych oraz optymalizacja infrastruktury służb państwowych odpowiedzialnych za bezpieczeństwo			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu	X		
Adaptacja do zmian klimatu		X	<p>Działania w zakresie cyberbezpieczeństwa nie mają negatywnego wpływu na adaptację do zmian klimatu. W przypadku objęcia tym działaniem centrów zarządzania kryzysowego można mówić o pośrednim oddziaływaniu</p>

C3.1.1. Cyberbezpieczeństwo – CyberPL, infrastruktura przetwarzania danych i dostarczania usług cyfrowych oraz optymalizacja infrastruktury służb państwowych odpowiedzialnych za bezpieczeństwo			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			pozytywnym poprzez usprawnienie działania służb mundurowych podczas ekstremalnych epizodów pogodowych.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		X	Działania w zakresie cyberbezpieczeństwa nie mają wpływu na ochronę zasobów wodnych i morskich.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		X	Działania w zakresie cyberbezpieczeństwa nie mają negatywnego wpływu na zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling. Zakłada się, że po okresie eksploatacji urządzenia stosowane w serwerowniach i centrach przetwarzania danych będą w 100% podlegać zasadom recyklingu obowiązującym dla zużytego sprzętu elektronicznego.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	X		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		X	Działania w zakresie cyberbezpieczeństwa nie mają wpływu na ochronę bioróżnorodności i ekosystemów.

Tabela 120. Ocena merytoryczna inwestycji C3.1.1. pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych

C3.1.1. Cyberbezpieczeństwo – CyberPL, infrastruktura przetwarzania danych i dostarczania usług cyfrowych oraz optymalizacja infrastruktury służb państwowych odpowiedzialnych za bezpieczeństwo		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
Łagodzenie zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?	X	Inwestycje w zakresie infrastruktury serwerowej i centrów przetwarzania danych mogą spowodować zwiększenie zużycia energii elektrycznej i pośrednio doprowadzić do dodatkowej emisji dwutlenku węgla. Jednak emisja ta nie będzie znacząca. Zakłada się, że w dużej części energia potrzebna do zasilania infrastruktury przetwarzania danych będzie pochodzić ze źródeł odnawialnych. Ponadto usługi cyfrowe przyczynią się do obniżenia zużycia energii (i związanej emisji CO ₂) w innych obszarach, np. w sektorze transportu.
Adaptacja do zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał: (i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub (ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?		
Przejsie na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling: Czy oczekuje się, że środek: (i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub (ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności		

C3.1.1. Cyberbezpieczeństwo – CyberPL, infrastruktura przetwarzania danych i dostarczania usług cyfrowych oraz optymalizacja infrastruktury służb państwowych odpowiedzialnych za bezpieczeństwo		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub (iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?		
Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?	X	Inwestycje w zakresie infrastruktury serwerowej i centrów przetwarzania danych mogą spowodować zwiększenie zużycia energii elektrycznej i pośrednio doprowadzić do dodatkowej emisji zanieczyszczeń powietrza. Jednak emisja ta nie będzie znacząca. Zakłada się, że w dużej części energia potrzebna do zasilania infrastruktury przetwarzania danych będzie pochodzić ze źródeł odnawialnych.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów: Czy przewiduje się, że środek: (i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub (ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?		

4. Komponent D – Efektywność, dostępność i jakość systemu ochrony zdrowia

4.1. Reforma D1.1. Zwiększenie efektywności, dostępności i jakości świadczeń zdrowotnych (część dotacyjna)

4.1.1. Ocena reformy

Tabela 121. Lista kontrolna do oceny reformy D1.1.

D1.1. Zwiększenie efektywności, dostępności i jakości świadczeń zdrowotnych			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		X	Reforma ma, przede wszystkim charakter organizacyjny mający na celu poprawienie funkcjonowania służby zdrowia i jej wyposażenie. Sama reforma zawierająca Fundusz i programy nie będzie miała wpływu na zwiększenie emisji gazów cieplarnianych. Jednak inwestycje, realizowane w ramach niej, jak to wykazano przy ich analizie mogą, w niewielkim stopniu wpłynąć na powiększenie wielkości emisji. Powiększenie to jednak może być skompensowane poprzez podniesienie efektywności systemu ochrony zdrowia oraz zmniejszone przez zastosowanie nowoczesnych rozwiązań, OZE itp. Ogólnie jednak reforma będzie miała pozytywny wpływ na łagodzenie zmian

D1.1. Zwiększenie efektywności, dostępności i jakości świadczeń zdrowotnych			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			klimatu bowiem spowoduje zwiększenie efektywności systemu, a więc i emisji gazów cieplarnianych.
Adaptacja do zmian klimatu		X	Biorąc pod uwagę oceny przedstawione w zakresie emisji gazów cieplarnianych nie przewiduje się, aby reforma mogła wpłynąć na zwiększenie niekorzystnych skutków zmian klimatu. Natomiast pośrednio, poprzez pozytywny wpływ na stan zdrowia ludności, może wpłynąć na jej lepszą adaptację do następujących zmian klimatu.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		X	Reforma nie będzie wpływała na powiększenie zagrożeń zasobów wodnych. Jedynie niewielki wpływ negatywny mogą mieć inwestycje ocenione w D1.1.1., ale ten wpływ może być zminimalizowany poprzez zastosowanie nowoczesnych technologii. Natomiast ogólnie będzie wpływała, pośrednio pozytywnie np. poprzez uzyskanie oszczędności w zakresie zużycia materiałów i energii.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		X	Reforma nie wpłynie, zasadniczo na zwiększenie wytwarzania odpadów ani pogorszenie recyklingu. Dodatkowe ilości wytwarzanych odpadów, w wyniku realizacji nowych lub rozbudowy istniejących odpadów, jak to wyjaśniono wyżej (D1.1.1) nie będą znaczące i w dużym stopniu będą zrekomensowane poprawą efektywności działań systemu ochrony zdrowia. Natomiast ogólnie będzie wpływała, pośrednio pozytywnie np. poprzez uzyskanie oszczędności w zakresie zużycia materiałów i energii.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		X	Reforma nie wpłynie na istotne zwiększenie poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody i gleby. Niewielkie ilości zanieczyszczeń jakie mogą być odprowadzane do powietrza i wody, wynikające z inwestycji, będą rekompensowane zwiększeniem efektywności działania systemu, co powinno też być pozytywne z p. widzenia ograniczenia emisji zanieczyszczeń.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		X	Przewidziane, w ramach reformy działania nie będą wpływać bezpośrednio na ochronę i odbudowę różnorodności biologicznej oraz ekosystemów. Pośrednie oddziaływania, opisane zostały przy poszczególnych inwestycjach. Nie będą one znaczące.

Na liście kontrolnej (Tabela 121) nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczności poddania środka szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych.

4.1.2. Ocena inwestycji

Tabela 122. Lista kontrolna do oceny inwestycji D1.1.1.

D1.1.1. Rozwój i modernizacja infrastruktury centrów opieki wysokospecjalistycznej i innych podmiotów leczniczych			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu	X		

D1.1.1. Rozwój i modernizacja infrastruktury centrów opieki wysokospecjalistycznej i innych podmiotów leczniczych			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Adaptacja do zmian klimatu	X		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		X	Nie przewiduje się, aby środek mógł zagrażać dobremu stanowi lub potencjałowi JCW powierzchniowych i podziemnych oraz dobremu stanowi środowiska morskiego. Obiekty nowe i rozbudowywane będą wykorzystywały nowoczesne technologie oszczędzające zużycie wód, a wody odprowadzane i ścieki, w niewielkiej skali, wynikającej z ograniczonej wielkości obiektów, będą musiały być poddane odpowiedniemu oczyszczaniu. Natomiast w przypadku modernizacji obiektów powinna nastąpić racjonalizacja gospodarki wodnej w ramach obiektu, a więc ograniczenia zużycia wody i produkcji ścieków.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	X		
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	X		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		X	Środek nie wpłynie znacząco na ochronę i odbudowę bioróżnorodności oraz ekosystemów. Obiekty modernizowane, na ogół, są zlokalizowane w obrębach miast i mają utrwalony wpływ na środowisko miejskie. Obiekty rozbudowywane mogą zająć dodatkowy teren i z tym może być związany dodatkowy wpływ na ekosystemy miejskie, ale nie powinien on być znaczący. Lokalizacja nowych obiektów powinna być tak zlokalizowany by ten wpływ był minimalizowany, choć ogólnie można stwierdzić, że obiekty tego typu są lokalizowane w miastach i ich wpływ na przyrodę jest ograniczony i dotyczy głównie zajęcia terenu.

Tabela 123. Lista kontrolna do oceny inwestycji D1.1.1.

D1.1.1. Rozwój i modernizacja infrastruktury centrów opieki wysokospecjalistycznej i innych podmiotów leczniczych			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		X	W ramach działania przewiduje się zarówno budowę nowych budynków, jak i modernizację już istniejących. W przypadku nowych budynków wartość wskaźnika rocznego zapotrzebowania na nieodnawialną energię pierwotną EP (na potrzeby ogrzewania, wentylacji oraz przygotowania ciepłej wody użytkowej) powinna być na poziomie maksymalnie 65 kWh (m ² /rok). Spełnienie wymagań NZEB dla nowych budynków oraz wymagań dyrektywy EPBD w odniesieniu do innych budynków jest zapewnione poprzez wdrożenie tych wymagań do krajowych przepisów związanych z projektowaniem i budowaniem budynków – wszystkie nowe budynki muszą spełniać wymagania w zakresie oszczędności energii i izolacyjności cieplnej. Obiekty modernizowane będą wpływać na zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych poprzez zastosowanie nowych technologii ich ocieplania oraz ogrzewania i chłodzenia. Możliwe jest też zastosowanie OZE, eliminując lub ograniczając zapotrzebowanie na energię.

D1.1.1. Rozwój i modernizacja infrastruktury centrów opieki wysokospecjalistycznej i innych podmiotów leczniczych			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Adaptacja do zmian klimatu		X	<p>Budynki mogą być narażone na fale upałów. Wymagana termoizolacja takich budynków (modernizowanych, nowobudowanych) przyczyni się do zagwarantowania komfortu cieplnego pacjentów i personelu, nawet przy ekstremalnie wysokich temperaturach. Pozwala to na uznanie środka za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celu.</p> <p>Obowiązujące krajowe przepisy dotyczące warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie, które są obowiązkowo stosowane w nowopowstających budynkach, przewidują obowiązek zachowania odpowiedniej ilości powierzchni biologicznie czynnej. W celu przystosowania do zmian klimatu nowych budynków wdrażane będą rozwiązania adaptacyjne.</p>
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich			
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		X	<p>W ramach działania przewiduje się zarówno budowę nowych budynków, jak i modernizację już istniejących.</p> <p>Zgodnie z Dyrektywą odpadową 2008/98/WE (art. 11, ust. 2, pkt b), wymaganie dotyczące osiągnięcia co najmniej 70% ponownego użycia, recyklingu i odzysku odpadów budowlanych i rozbiórkowych zostanie wdrożone do krajowego porządku prawnego. W związku z tym, automatycznie, działania ubiegające się o wsparcie, będą musiały wykazać spełnienie tego warunku.</p> <p>Ponadto w kryteriach wyboru projektów wprowadzone będą szczegółowe wymagania dla projektów ubiegających się o wsparcie, które będą obejmować:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wymóg uzyskania wskaźnika co najmniej 70% (wagowo) odpadów budowlanych i rozbiórkowych innych niż niebezpieczne (z wyłączeniem naturalnie występujących materiałów, o których mowa w kategorii 17 05 04 w europejskim wykazie odpadów ustanowionym decyzją 2000/532/WE) wytworzonych na placu budowy, będzie przygotowywane do ponownego użycia, recyklingu i innego odzysku materiałów, w tym do wypełniania wyrobisk z wykorzystaniem odpadów w celu zastąpienia innych materiałów, zgodnie z hierarchią postępowania z odpadami oraz unijnym protokołem w sprawie gospodarowania odpadami budowlanymi i rozbiórkowymi. - Ograniczenie na poziomie inwestora wytwarzania odpadów w procesach związanych z budową i rozbiórką, zgodnie z unijnym protokołem w sprawie gospodarowania odpadami budowlanymi i rozbiórkowymi oraz z uwzględnieniem najlepszych dostępnych technik i stosowania selektywnej rozbiórki, aby umożliwić usuwanie i bezpieczne obchodzenie się z substancjami niebezpiecznymi oraz ułatwić ponowne użycie i wysokiej jakości recykling poprzez selektywne usuwanie materiałów, z wykorzystaniem dostępnych systemów sortowania odpadów budowlanych i rozbiórkowych. <p>Wymóg uwzględnienia GOZ w projektach budowlanych i stosowanych technologiach budowlanych. W szczególności dotyczy to projektowania tak, aby inwestycje były zasobooszczędne i demontowalne, aby umożliwić ponowne</p>

D1.1.1. Rozwój i modernizacja infrastruktury centrów opieki wysokospecjalistycznej i innych podmiotów leczniczych			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			użycie i recykling (w odniesieniu do ISO 20887 lub innych norm dotyczących oceny możliwości demontażu lub adaptacji budynków).
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		X	<p>Nie oczekuje się, że inwestycje objęte wsparciem doprowadzą do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby, ponieważ zakłada się budowę energooszczędnych budynków. Podobnie, w przypadku modernizacji obiektów, będą zastosowane odpowiednie środki, aby ograniczyć emisje zanieczyszczeń powietrza (termoizolacja, niskoemisyjne źródła energii, OZE), do wód (racjonalna gospodarka wodna i ew. oczyszczanie ścieków). Nie przewiduje się, aby jakiegokolwiek zanieczyszczenia były odprowadzane do gleb.</p> <p>Proces realizacji inwestycji prowadzony będzie zgodnie z wymaganiami ochrony środowiska przed zanieczyszczeniem. Materiały użyte do budowy zgodnie z przepisami krajowymi nie mogą zawierać azbestu.</p> <p>Przepisy określające wymagania dla wyrobów budowlanych, jakie mogą być stosowane na rynku krajowym są zgodne z regulacjami ukształtowanymi w Unii Europejskiej. Dodatkowo, ustawa – Prawo budowlane przewiduje, że budynki muszą spełniać wymagania podstawowe, w tym m.in. wymaganie w zakresie higieny, zdrowia i środowiska oraz zrównoważonego wykorzystania zasobów naturalnych (art. 5 ust. 1 pkt 1 lit. c i lit. g ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane).</p> <p>W wymaganiach dla projektów objętych wsparciem wprowadzane będą wymagania używania do budowy komponentów i materiałów budowlanych, które nie zawierają azbestu (zgodnie z przepisami krajowymi), a także substancji wzbudzających szczególnie duże obawy, zidentyfikowanych na podstawie wykazu substancji podlegających obowiązkowi uzyskania zezwolenia określonego w załączniku XIV do rozporządzenia (WE) nr 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady.</p> <p>W celu zapewnienia zgodności z zasadą DSH stosowane mogą być tylko takie materiały budowlane (mogące mieć kontakt z użytkownikami), które emitują mniej niż 0,06 mg formaldehydu na m³ materiału lub składnika i mniej niż 0,001 mg kategorii 1A i 1B rakotwórczych lotnych związków organicznych na m³ materiału lub składnika, podczas badania zgodnie z CEN/TS 16516 i ISO 16000-3 lub innymi porównywalnymi znormalizowanymi warunkami badań i metodami oznaczania.</p> <p>W przypadku, gdy nowa inwestycja objęta wsparciem planowana będzie na potencjalnie zanieczyszczonym terenie (np. teren przemysłowy), wymagane będzie przeprowadzenie badań terenu pod kątem potencjalnych zanieczyszczeń, np. przy użyciu normy ISO 18400.</p>
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów			

Tabela 124. Lista kontrolna do oceny inwestycji D1.1.2.

D1.1.2. Przyspieszenie procesów transformacji cyfrowej ochrony zdrowia poprzez dalszy rozwój usług cyfrowych w ochronie zdrowia
--

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		X	Zwiększenie wykorzystania nowoczesnych technologii cyfrowych i dalszy rozwój e-zdrowia nie wpłynie znacząco na powiększenie emisji gazów cieplarnianych. Niewielki wzrost emisji spowodowany będzie większym zapotrzebowaniem na energię elektryczną, związany z szerszym zastosowaniem urządzeń elektronicznych, ale energia ta w coraz większym stopniu pochodzić będzie z OZE, a ponadto usprawnienia dla pacjentów i lekarzy, podnoszące sprawność całego systemu, mogą powodować również zmniejszenie np. konieczności wykorzystania transportu, co wpłynąć może także na ograniczenie zużycia paliw i zmniejszać emisję gazów cieplarnianych z tego sektora.
Adaptacja do zmian klimatu		X	Zwiększenie wykorzystania nowoczesnych technologii cyfrowych i dalszy rozwój e-zdrowia nie wpłynie na zwiększenie niekorzystnego wpływu na klimat. Natomiast usprawnienie całego systemu, poprzez większe zastosowanie technologii cyfrowych, pośrednio może wpłynąć na podniesienie poziomu usług systemu i w związku z tym na lepszą opiekę lekarską i kondycje pacjentów oraz z tym związaną lepszą adaptacją do zmian klimatu.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		X	Zwiększenie wykorzystania nowoczesnych technologii cyfrowych i dalszy rozwój e-zdrowia nie wpłynie na wykorzystanie i ochronę zasobów wodnych i morskich
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		X	Zwiększenie wykorzystania nowoczesnych technologii cyfrowych i dalszy rozwój e-zdrowia nie będzie miało większego wpływu na gospodarkę obiegu zamkniętego, w tym na zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling. Może mieć natomiast nieznaczny wpływ pośredni na ograniczenie ilości odpadów poprzez usprawnienie całego systemu opieki zdrowotnej.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		X	Zwiększenie wykorzystania nowoczesnych technologii cyfrowych i dalszy rozwój e-zdrowia nie będzie miało wpływu na zanieczyszczenie powietrza wody i gleby, ponieważ, z działaniami w tym zakresie nie będzie się wiązała żadna emisja zanieczyszczeń. Pośrednio, jednak, jak to szerzej wyjaśniono, przy ocenie oddziaływania na klimat, może występować dodatkowe zużycie energii. W związku z tym może występować dodatkowa, niewielka emisja zanieczyszczeń powietrza, rekompensowana korzyściami z usprawnienia systemu opieki medycznej.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		X	Zwiększenie wykorzystania nowoczesnych technologii cyfrowych i dalszy rozwój e-zdrowia nie będzie miało wpływu na ochronę i odbudowę różnorodności biologicznej. Mogą jedynie występować niewielkie wpływy pośrednie; negatywne i pozytywne wynikające z ocen w kolumnach poprzednich.

Na liście kontrolnej (Tabela 124) nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczności poddania środka szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych.

4.2. Reforma D1.2. Zwiększenie efektywności, dostępności i jakości świadczeń zdrowotnych na poziomie powiatowym (część pożyczkowa)

4.2.1. Ocena reformy

Tabela 125. Lista kontrolna do oceny reformy D1.2.

D1.2. Zwiększenie efektywności, dostępności i jakości świadczeń zdrowotnych na poziomie powiatowym			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		X	Reforma ma, przede wszystkim charakter organizacyjny mający na celu poprawienie funkcjonowania służby zdrowia i jej wyposażenie. Sama reforma zawierająca Fundusz i programy nie będzie miała wpływu na zwiększenie emisji gazów cieplarnianych. Jednak inwestycje, realizowane w ramach niej, jak to wykazano przy ich analizie mogą, w niewielkim stopniu wpłynąć na powiększenie wielkości emisji. Powiększenie to jednak może być skompensowane poprzez podniesienie efektywności systemu ochrony zdrowia oraz zmniejszone przez zastosowanie nowoczesnych rozwiązań, OZE itp. Ogólnie jednak reforma będzie miała pozytywny wpływ na łagodzenie zmian klimatu bowiem spowoduje zwiększenie efektywności systemu, a więc i emisji gazów cieplarnianych.
Adaptacja do zmian klimatu		X	Biorąc pod uwagę oceny przedstawione w zakresie emisji gazów cieplarnianych nie przewiduje się, aby reforma mogła wpłynąć na zwiększenie niekorzystnych skutków zmian klimatu. Natomiast pośrednio, poprzez pozytywny wpływ na stan zdrowia ludności, może wpłynąć na jej lepszą adaptację do następujących zmian klimatu.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		X	Reforma nie będzie wpływała na powiększenie zagrożeń zasobów wodnych. Jedynie niewielki wpływ negatywny mogą mieć inwestycje ocenione w D1.1.1., ale ten wpływ może być zminimalizowany poprzez zastosowanie nowoczesnych technologii. Natomiast ogólnie będzie wpływała, pośrednio pozytywnie np. poprzez uzyskanie oszczędności w zakresie zużycia materiałów i energii.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		X	Reforma nie wpłynie, zasadniczo na zwiększenie wytwarzania odpadów ani pogorszenie recyklingu. Dodatkowe ilości wytwarzanych odpadów, w wyniku realizacji nowych lub rozbudowy istniejących odpadów, jak to wyjaśniono wyżej (D1.1.1) nie będą znaczące i w dużym stopniu będą zrekomensowane poprawą efektywności działań systemu ochrony zdrowia. Natomiast ogólnie będzie wpływała, pośrednio pozytywnie np. poprzez uzyskanie oszczędności w zakresie zużycia materiałów i energii.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		X	Reforma nie wpłynie na istotne zwiększenie poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody i gleby. Niewielkie ilości zanieczyszczeń jakie mogą być odprowadzane do powietrza i wody, wynikające z inwestycji, będą rekompensowane zwiększeniem efektywności działania systemu, co powinno też być pozytywne z p. widzenia ograniczenia emisji zanieczyszczeń.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		X	Przewidziane, w ramach reformy działania nie będą wpływać bezpośrednio na ochronę i odbudowę różnorodności

D1.2. Zwiększenie efektywności, dostępności i jakości świadczeń zdrowotnych na poziomie powiatowym			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			biologicznej oraz ekosystemów. Pośrednie oddziaływania, opisane zostały przy ocenie inwestycji. Nie będą one znaczące.

Na liście kontrolnej (Tabela 125) nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczności poddania środka szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych.

4.2.2. Ocena inwestycji

Tabela 126. Lista kontrolna do oceny inwestycji D1.2.1.

D1.2.1. Rozwój i modernizacja infrastruktury podmiotów leczniczych na poziomie powiatowym			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu	X		
Adaptacja do zmian klimatu	X		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		X	Nie przewiduje się, aby środek mógł zagrażać dobremu stanowi lub potencjałowi JCW powierzchniowych i podziemnych oraz dobremu stanowi środowiska morskiego. Obiekty nowe i rozbudowywane będą wykorzystywały nowoczesne technologie oszczędzające zużycie wód, a wody odprowadzane i ścieki, w niewielkiej skali, wynikającej z ograniczonej wielkości obiektów, będą musiały być poddane odpowiedniemu oczyszczeniu. Natomiast w przypadku modernizacji obiektów powinna nastąpić racjonalizacja gospodarki wodnej w ramach obiektu, a więc ograniczenia zużycia wody i produkcji ścieków.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	X		
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	X		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		X	Środek nie wpłynie znacząco na ochronę i odbudowę bioróżnorodności oraz ekosystemów. Obiekty modernizowane, na ogół, są zlokalizowane w obrębach miast i mają utrwalony wpływ na środowisko miejskie. Obiekty rozbudowywane mogą zająć dodatkowy teren i z tym może być związany dodatkowy wpływ na ekosystemy miejskie, ale nie powinien on być znaczący. Lokalizacja nowych obiektów powinna być tak zlokalizowany by ten wpływ był minimalizowany, choć ogólnie można stwierdzić, że obiekty tego typu są lokalizowane w miastach i ich wpływ na przyrodę jest ograniczony i dotyczy głównie zajęcia terenu.

Tabela 127. Lista kontrolna do oceny inwestycji D1.2.1.

D1.2.1. Rozwój i modernizacja infrastruktury podmiotów leczniczych na poziomie powiatowym
---

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		X	<p>W ramach działania przewiduje się zarówno budowę nowych budynków, jak i modernizację już istniejących.</p> <p>W przypadku nowych budynków wartość wskaźnika rocznego zapotrzebowania na nieodnawialną energię pierwotną EP (na potrzeby ogrzewania, wentylacji oraz przygotowania ciepłej wody użytkowej) powinna być na poziomie maksymalnie 65 kWh (m²/rok).</p> <p>Spełnienie wymagań NZEB dla nowych budynków oraz wymagań dyrektywy EPBD w odniesieniu do innych budynków jest zapewnione poprzez wdrożenie tych wymagań do krajowych przepisów związanych z projektowaniem i budowaniem budynków – wszystkie nowe budynki muszą spełniać wymagania w zakresie oszczędności energii i izolacyjności cieplnej.</p> <p>Obiekty modernizowane będą wpływać na zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych poprzez zastosowanie nowych technologii ich ocieplania oraz ogrzewania i chłodzenia. Możliwe jest też zastosowanie OZE, eliminując lub ograniczając zapotrzebowanie na energię.</p>
Adaptacja do zmian klimatu		X	<p>Budynki mogą być narażone na fale upałów. Wymagana termoizolacja takich budynków (modernizowanych, nowobudowanych) przyczyni się do zagwarantowania komfortu cieplnego pacjentów i personelu, nawet przy ekstremalnie wysokich temperaturach. Pozwala to na uznanie środka za zgodny z zasadą „nie czynić poważnych szkód” w odniesieniu do celu.</p> <p>Obowiązujące krajowe przepisy dotyczące warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie, które są obowiązkowo stosowane w nowopowstających budynkach, przewidują obowiązek zachowania odpowiedniej ilości powierzchni biologicznie czynnej. W celu przystosowania do zmian klimatu nowych budynków wdrażane będą rozwiązania adaptacyjne.</p>
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich			
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		X	<p>W ramach działania przewiduje się zarówno budowę nowych budynków, jak i modernizację już istniejących.</p> <p>Zgodnie z Dyrektywą odpadową 2008/98/WE (art. 11, ust. 2, pkt b), wymaganie dotyczące osiągnięcia co najmniej 70% ponownego użycia, recyklingu i odzysku odpadów budowlanych i rozbiórkowych zostanie wdrożone do krajowego porządku prawnego. W związku z tym, automatycznie, działania ubiegające się o wsparcie, będą musiały wykazać spełnienie tego warunku.</p> <p>Ponadto w kryteriach wyboru projektów wprowadzone będą szczegółowe wymagania dla projektów ubiegających się o wsparcie, które będą obejmować:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wymóg uzyskania wskaźnika co najmniej 70% (wagowo) odpadów budowlanych i rozbiórkowych innych niż niebezpieczne (z wyłączeniem naturalnie występujących materiałów, o których mowa w kategorii 17 05 04 w europejskim wykazie odpadów ustanowionym decyzją 2000/532/WE) wytworzonych na placu budowy, będzie przygotowywane do ponownego użycia, recyklingu i innego odzysku materiałów, w tym do wypełniania wyrobisk z wykorzystaniem odpadów w celu zastąpienia innych materiałów, zgodnie z hierarchią postępowania z odpadami

D1.2.1. Rozwój i modernizacja infrastruktury podmiotów leczniczych na poziomie powiatowym			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<p>oraz unijnym protokołem w sprawie gospodarowania odpadami budowlanymi i rozbiórkowymi.</p> <p>– Ograniczenie na poziomie inwestora wytwarzania odpadów w procesach związanych z budową i rozbiórką, zgodnie z unijnym protokołem w sprawie gospodarowania odpadami budowlanymi i rozbiórkowymi oraz z uwzględnieniem najlepszych dostępnych technik i stosowania selektywnej rozbiórki, aby umożliwić usuwanie i bezpieczne obchodzenie się z substancjami niebezpiecznymi oraz ułatwić ponowne użycie i wysokiej jakości recykling poprzez selektywne usuwanie materiałów, z wykorzystaniem dostępnych systemów sortowania odpadów budowlanych i rozbiórkowych.</p> <p>Wymóg uwzględnienia GOZ w projektach budowlanych i stosowanych technologiach budowlanych. W szczególności dotyczy to projektowania tak, aby inwestycje były zasobooszczędne i demontowalne, aby umożliwić ponowne użycie i recykling (w odniesieniu do ISO 20887 lub innych norm dotyczących oceny możliwości demontażu lub adaptacji budynków).</p>
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		X	<p>Nie oczekuje się, że inwestycje objęte wsparciem doprowadzą do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby, ponieważ zakłada się budowę energooszczędnych budynków. Podobnie, w przypadku modernizacji obiektów, będą zastosowane odpowiednie środki, aby ograniczyć emisje zanieczyszczeń powietrza (termoizolacja, niskoemisyjne źródła energii, OZE), do wód (racjonalna gospodarka wodna i ew. oczyszczanie ścieków). Nie przewiduje się, aby jakiegokolwiek zanieczyszczenia były odprowadzane do gleb.</p> <p>Proces realizacji inwestycji prowadzony będzie zgodnie z wymaganiami ochrony środowiska przed zanieczyszczeniem. Materiały użyte do budowy zgodnie z przepisami krajowymi nie mogą zawierać azbestu.</p> <p>Przepisy określające wymagania dla wyrobów budowlanych, jakie mogą być stosowane na rynku krajowym są zgodne z regulacjami ukształtowanymi w Unii Europejskiej. Dodatkowo, ustawa – Prawo budowlane przewiduje, że budynki muszą spełniać wymagania podstawowe, w tym m.in. wymaganie w zakresie higieny, zdrowia i środowiska oraz zrównoważonego wykorzystania zasobów naturalnych (art. 5 ust. 1 pkt 1 lit. c i lit. g ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane).</p> <p>W wymaganiach dla projektów objętych wsparciem wprowadzane będą wymagania używania do budowy komponentów i materiałów budowlanych, które nie zawierają azbestu (zgodnie z przepisami krajowymi), a także substancji wzbudzających szczególnie duże obawy, zidentyfikowanych na podstawie wykazu substancji podlegających obowiązkowi uzyskania zezwolenia określonego w załączniku XIV do rozporządzenia (WE) nr 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady.</p> <p>W celu zapewnienia zgodności z zasadą DSH stosowane mogą być tylko takie materiały budowlane (mogące mieć kontakt z użytkownikami), które emitują mniej niż 0,06 mg formaldehydu na m³ materiału lub składnika i mniej niż 0,001 mg kategorii 1A</p>

D1.2.1. Rozwój i modernizacja infrastruktury podmiotów leczniczych na poziomie powiatowym			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			i 1B rakotwórczych lotnych związków organicznych na m ³ materiału lub składnika, podczas badania zgodnie z CEN/TS 16516 i ISO 16000-3 lub innymi porównywalnymi znormalizowanymi warunkami badań i metodami oznaczania. W przypadku, gdy nowa inwestycja objęta wsparciem planowana będzie na potencjalnie zanieczyszczonym terenie (np. teren przemysłowy), wymagane będzie przeprowadzenie badań terenu pod kątem potencjalnych zanieczyszczeń, np. przy użyciu normy ISO 18400.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów			

4.3. Reforma D2.1. Stworzenie odpowiednich warunków dla zwiększenia liczebności kadry medycznej (część dotacyjna)

4.3.1. Ocena reformy

Tabela 128. Lista kontrolna do oceny reformy D2.1.

D2.1. Stworzenie odpowiednich warunków dla zwiększenia liczebności kadry medycznej			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		X	Przewidziane działania będą miały, przede wszystkim, charakter organizacyjny i jako takie nie będą zasadniczo wpływały na zwiększenie emisji gazów cieplarnianych. Jedynie z planu rozwoju bazy dydaktycznej i klinicznej może wynikać potrzeba modernizacji, rozbudowy lub budowy obiektów dydaktycznych i klinicznych. Wynikać z tego może dodatkowa emisja gazów cieplarnianych, ale przy obecnych środkach technicznych może być zredukowana lub całkowicie wyeliminowana. Ogólnie reforma będzie miała, pośrednio, pozytywny wpływ na klimat, ze względu na podniesienie sprawności całego systemu.
Adaptacja do zmian klimatu		X	Przewidziane działania będą miały, przede wszystkim, charakter organizacyjny i jako takie nie będą zasadniczo wpływały na zwiększenie niekorzystnego oddziaływania klimatu. Mogą natomiast wpływać na uwzględnienie w nich adaptacji do tych zmian.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		X	Przewidziane działania będą miały, przede wszystkim, charakter organizacyjny i jako takie nie będą zasadniczo wpływały na zrównoważone wykorzystanie i ochronę zasobów wód lądowych i morskich. Z planu rozwoju bazy dydaktycznej i klinicznej może wynikać potrzeba modernizacji, rozbudowy lub budowy obiektów dydaktycznych i klinicznych. Wynikać z tego może dodatkowe zużycie wody i emisja ścieków, ale przy obecnych środkach technicznych istnieją możliwości zarówno ograniczenia zużycia wody jak i oczyszczania ścieków.

D2.1. Stworzenie odpowiednich warunków dla zwiększenia liczebności kadry medycznej			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		X	Przewidziane działania będą miały, przede wszystkim, charakter organizacyjny i jako takie nie będą zasadniczo wpływały na znaczące powiększenie ilości wytwarzanych odpadów. Niemniej wraz ze zwiększeniem liczebności kadry medycznej, jak też w wyniku realizacji planu rozwoju bazy dydaktycznej i klinicznej może nastąpić też zwiększenie ilości wytwarzanych odpadów. Zwiększenie to powinno być ograniczone w wyniku zastosowania racjonalnej gospodarki odpadami. Pozytywne skutki powinno też mieć uwzględnienie we wszystkich reformach konieczności przejścia na gospodarkę obiegu zamkniętego
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		X	Przewidziane działania będą miały, przede wszystkim, charakter organizacyjny i jako takie nie będą zasadniczo wpływały na zanieczyszczenia powietrza, wód i gleby. Wpływ na emisję zanieczyszczeń powietrza i wód będzie podobny jak odpowiednio na emisje gazów cieplarnianych i zasoby wodne, co omówiono szerzej w poprzednich kolumnach.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		X	Przewidziane działania będą miały, przede wszystkim, charakter organizacyjny i jako takie nie będą wpływały na ochronę i odbudowę różnorodności biologicznej oraz ekosystemów. Jedyne wpływy, jakie mogłyby być wynikiem realizacji reformy wystąpiłyby przy zajęciu terenu przez obiekty dydaktyczne i kliniczne, nowe i rozbudowywane, ale będą to obiekty o stosunkowo niewielkiej powierzchni i głównie zlokalizowane przeważnie na terenach zabudowanych, więc ich oddziaływanie powinno być ograniczone.

Na liście kontrolnej (Tabela 128) nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczność poddania środka szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych.

4.3.2. Ocena inwestycji

Tabela 129. Lista kontrolna do oceny inwestycji D2.1.1.

D2.1.1. Inwestycje związane z modernizacją i wyposażeniem obiektów dydaktycznych w związku ze zwiększeniem limitów przyjęć na studia medyczne			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		X	Przewidziane działania będą miały, przede wszystkim, charakter edukacyjny i organizacyjny i jako takie nie będą zasadniczo wpływały na większą emisję gazów cieplarnianych. Niewielki wpływ pozytywny może być związany z podniesieniem efektywności i poziomu edukacji oraz z usprawnieniami w obiektach edukacyjnych i klinikach. Ewentualne dodatkowe emisje gazów cieplarnianych mogą być skutkiem zwiększenia liczby szkolonych, jak i usprawnieniami w infrastrukturze, co wiąże się z robotami instalacyjno-budowlanymi. Po zrealizowaniu działania będą pozytywne, pośrednio, wpływać

D2.1.1. Inwestycje związane z modernizacją i wyposażeniem obiektów dydaktycznych w związku ze zwiększeniem limitów przyjęć na studia medyczne			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			na ograniczenia emisji gazów cieplarnianych.
Adaptacja do zmian klimatu		X	Przewidziane działania będą miały, przede wszystkim, charakter edukacyjny i organizacyjny i jako takie nie będą zasadniczo wpływały na powiększenie wpływu klimatu. Mogą natomiast wpływać na adaptację do zmian klimatu. Podwyższony poziom edukacji, pośrednio, wpływać będzie na większą świadomość zachodzących zmian klimatu i konieczność przeciwdziałania oraz adaptacji do nich.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		X	Przewidziane działania będą miały, przede wszystkim, charakter edukacyjny oraz organizacyjny i jako takie nie będą zasadniczo wpływały na zrównoważone wykorzystanie i ochronę zasobów wodnych lądowych i morskich.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		X	Przewidziane działania będą miały, przede wszystkim, charakter edukacyjny oraz organizacyjny i jako takie nie będą zasadniczo wpływały na znaczne zwiększenie ilości odpadów. Jednakże, większa liczba szkolonych może powodować zwiększenie ilości odpadów, ale to powinno być zrekompensowane podniesieniem poziomu szkolenia i lepszym zrozumieniem potrzeby przeciwdziałania powstawaniu odpadów i prawidłowej gospodarki nimi.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		X	Przewidziane działania będą miały, przede wszystkim, charakter edukacyjny oraz organizacyjny i jako takie nie będą zasadniczo wpływały na zwiększenie zanieczyszczenia powietrza, wody i gleby.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		X	Przewidziane działania będą miały, przede wszystkim, charakter edukacyjny oraz organizacyjny i jako takie nie będą zasadniczo wpływały na ochronę i odbudowę różnorodności biologicznej i ekosystemów.

Na liście kontrolnej (Tabela 129) nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczności poddania środka szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych.

4.4. Reforma D3.1. Wzmocnienie zaplecza naukowego w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu (część dotacyjna)

4.4.1. Ocena reformy

Tabela 130. Lista kontrolna do oceny reformy D3.1.

D3.1. Podniesienie efektywności i jakości systemu ochrony zdrowia poprzez wsparcie polskiego potencjału badawczo-rozwojowego w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		X	Działania w ramach reformy dotyczyć będą badań naukowych w zakresie medycyny i nauk o zdrowiu i jako takie nie będą miały

D3.1. Podniesienie efektywności i jakości systemu ochrony zdrowia poprzez wsparcie polskiego potencjału badawczo-rozwojowego w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			zasadniczego wpływu na emisję gazów cieplarnianych. Niewielkie dodatkowe emisje tych gazów powstałe przy badaniach nie będą miały znaczenia.
Adaptacja do zmian klimatu		X	Działania w ramach reformy dotyczyć będą badań naukowych w zakresie medycyny i nauk o zdrowiu i jako takie nie będą miały zasadniczego znaczenia dla zwiększenia niekorzystnego oddziaływania klimatu. Jednak, rezultaty tych badań mogą przyczynić się do poprawy stanu zdrowia ludności i przez to pośrednio do lepszej adaptacji do zmian klimatu.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		X	Działania w ramach reformy dotyczyć będą badań naukowych w zakresie medycyny i nauk o zdrowiu i jako takie nie będą miały zasadniczego wpływu na zrównoważone wykorzystanie i ochronę zasobów wodnych. Niewielkie wykorzystanie wody i wynikający z tego zrzut ścieków nie będzie miał znaczenia.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		X	Działania w ramach reformy dotyczyć będą badań naukowych w zakresie medycyny oraz nauk o zdrowiu i jako takie nie będą miały zasadniczego wpływu na gospodarkę odpadami. Niemniej, w czasie badań powstawać mogą niewielkie ilości odpadów, ale nie będzie to miało wpływu na gospodarkę obiegu zamkniętego.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		X	Działania dotyczyć będą badań naukowych w zakresie medycyny oraz nauk o zdrowiu i jako takie nie będą miały zasadniczego wpływu na emisję zanieczyszczeń do powietrza wody i gleby. Niemniej, w czasie badań powstawać mogą niewielkie ilości emitowanych zanieczyszczeń, ale będą to zanieczyszczenia znikome.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		X	Działania w ramach reformy dotyczyć będą badań naukowych w zakresie medycyny oraz nauk o zdrowiu i jako takie nie będą miały zasadniczego wpływu na ochronę i odbudowę różnorodności biologicznej oraz ekosystemów. Założyć przy tym trzeba, że zastosowane zostaną odpowiednie środki zabezpieczające przed uwolnieniem do środowiska żadnych gatunków, bakterii i wirusów.

Na liście kontrolnej (Tabela 130) nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczności poddania środka szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych.

4.4.2. Ocena inwestycji

Tabela 131. Lista kontrolna do oceny inwestycji D3.1.1.

D3.1.1. Kompleksowy rozwój badań w zakresie nauk medycznych i nauk o zdrowiu			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		X	Działania dotyczyć będą badań naukowych w zakresie medycyny

D3.1.1. Kompleksowy rozwój badań w zakresie nauk medycznych i nauk o zdrowiu			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			i nauk o zdrowiu i jako takie nie będą miały zasadniczego wpływu na emisję gazów cieplarnianych. Niewielkie dodatkowe emisje tych gazów powstałe przy badaniach nie będą miały znaczenia.
Adaptacja do zmian klimatu		X	Działania dotyczyć będą badań naukowych w zakresie medycyny i nauk o zdrowiu i jako takie nie będą miały zasadniczego znaczenia dla zwiększenia niekorzystnego oddziaływania klimatu. Jednak, rezultaty tych badań mogą przyczynić się do poprawy stanu zdrowia ludności i przez to pośrednio do lepszej adaptacji do zmian klimatu.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		X	Działania dotyczyć będą badań naukowych w zakresie medycyny i nauk o zdrowiu i jako takie nie będą miały zasadniczego wpływu na zrównoważone wykorzystanie i ochronę zasobów wodnych. Niewielkie wykorzystanie wody i wynikający z tego zrzut ścieków nie będzie miał znaczenia.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		X	Działania dotyczyć będą badań naukowych w zakresie medycyny oraz nauk o zdrowiu i jako takie nie będą miały zasadniczego wpływu na gospodarkę odpadami. Niemniej, w czasie badań powstawać mogą niewielkie ilości odpadów, ale nie będzie to miało wpływu na gospodarkę obiegu zamkniętego.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		X	Działania dotyczyć będą badań naukowych w zakresie medycyny oraz nauk o zdrowiu i jako takie nie będą miały zasadniczego wpływu na emisję zanieczyszczeń do powietrza wody i gleby. Niemniej, w czasie badań powstawać mogą niewielkie ilości emitowanych zanieczyszczeń, ale będą to zanieczyszczenia znikome.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		X	Działania dotyczyć będą badań naukowych w zakresie medycyny oraz nauk o zdrowiu i jako takie nie będą miały zasadniczego wpływu na ochronę i odbudowę różnorodności biologicznej oraz ekosystemów. Założyć przy tym trzeba, że zastosowane zostaną odpowiednie środki zabezpieczające przed uwolnieniem do środowiska żadnych gatunków, bakterii i wirusów.

Na liście kontrolnej (Tabela 131) nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczności poddania środka szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych.

4.4. Reforma D3.2. Stworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju sektora leków i wyrobów medycznych (część pożyczkowa)

4.4.1 Ocena reformy

Tabela 132. Lista kontrolna do oceny reformy D3.2.

D3.2. Stworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju sektora leków i wyrobów medycznych
--

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		X	W wyniku reformy mogą powstać zakłady produkcji API. Mogą one też emitować gazy cieplarniane zarówno z procesów produkcyjnych, jak i zużycia energii. Biorąc jednak pod uwagę, że istnieją możliwości ograniczania emisji tych gazów zarówno w procesach produkcyjnych jak i poprzez zastosowanie wysokosprawnych energetycznie urządzeń oraz OZE, emisja gazów cieplarnianych, w wyniku zastosowania tego środka nie powinna być znacząca. Ponadto, ponieważ projekty będą wybierane na drodze konkursu, w kryteriach wyboru projektu można uwzględnić minimalizację emisji gazów cieplarnianych.
Adaptacja do zmian klimatu		X	Reforma nie wpłynie na zwiększenie niekorzystnego wpływu na obecny i przyszły klimat ze względu na ograniczenie możliwości ograniczenia emisji gazów cieplarnianych, jak przedstawiono uprzednio. Może natomiast, pośrednio wpłynąć na lepszą adaptację społeczeństwa do zmian klimatu poprzez wyeliminowanie niedoboru leków, co może podnieść poziom zdrowotności.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		X	Reforma nie będzie miała zasadniczego wpływu na jednolite części wód powierzchniowych i podziemnych, jak też wód morskich. Niewielkie ilości emitowanych ścieków technologicznych i bytowych, wynikające z jej realizacji, powinny być poddane odpowiedniemu oczyszczeniu, co powinno być warunkiem uzyskania wsparcia dla poszczególnych przedsięwzięć.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		X	W wyniku realizacji reformy, a szczególnie w ramach wsparcia produkcji API mogą powstawać odpady. Nie przewiduje się jednak, aby miały one zasadnicze znaczenie dla gospodarki obiegu zamkniętego i wpływu na powstanie poważnych szkód dla środowiska. Zakłada się bowiem, że projekty wybrane do wsparcia będą spełniały kryteria GOZ.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		X	Produkcja leków, w ramach reformy, może wpływać na zanieczyszczenie środowiska, ponieważ pozostałości po niej i po lekach mogą, przedostawać się do wody i gleby. Zawarte w nich związki mogą wpływać na zaburzenia hormonalne oraz odpornościowe ludzi oraz innych gatunków. Wydaje się jednak, że po uwzględnieniu wszystkich środków ostrożności, w kryteriach wyboru projektów do wsparcia, zagrożenia, w tym zakresie, można uniknąć lub je w znacznym stopniu zredukować.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		X	Jak już podano uprzednio produkcja leków, w ramach reformy, może wpływać na zanieczyszczenie środowiska, ponieważ pozostałości po niej i po lekach mogą, przedostawać się do wody i gleby. Zawarte w nich związki mogą wpływać na zaburzenia hormonalne oraz odpornościowe ludzi oraz innych gatunków. Wydaje się jednak, że po uwzględnieniu wszystkich środków ostrożności, w kryteriach wyboru projektów do wsparcia, zagrożenia, w tym zakresie, można uniknąć lub je w znacznym stopniu zredukować.

Na liście kontrolnej (Tabela 132) nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczności poddania środka szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych.

4.4.2 Ocena inwestycji

Tabela 133. Lista kontrolna do oceny inwestycji D3.2.1.

D3.2.1. Rozwój potencjału sektora leków i wyrobów medycznych - inwestycje związane z produkcją w Polsce API			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		X	W wyniku wsparcia mogą powstać zakłady produkcji API. Mogą one też emitować gazy cieplarniane zarówno z procesów produkcyjnych, jak i zużycia energii. Biorąc jednak pod uwagę, że istnieją możliwości ograniczania emisji tych gazów zarówno w procesach produkcyjnych jak i poprzez zastosowanie wysokosprawnych energetycznie urządzeń oraz OZE, emisja gazów cieplarnianych, w wyniku zastosowania tego środka nie powinna być znacząca. Ponadto, ponieważ projekty będą wybierane na drodze konkursu, w kryteriach wyboru projektu można uwzględnić minimalizację emisji gazów cieplarnianych.
Adaptacja do zmian klimatu		X	Działania nie wpłyną na zwiększenie niekorzystnego wpływu na obecny i przyszły klimat ze względu na ograniczenie możliwości ograniczenia emisji gazów cieplarnianych, jak przedstawiono uprzednio. Mogą natomiast, pośrednio wpłynąć na lepszą adaptację społeczeństwa do zmian klimatu poprzez wyeliminowanie niedoboru leków, co może podnieść poziom zdrowotności.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		X	Działania nie będą miały zasadniczego wpływu na jednolite części wód powierzchniowych i podziemnych, jak też wód morskich. Niewielkie ilości emitowanych ścieków technologicznych i bytowych powinny być poddane odpowiedniemu oczyszczeniu, co powinno być warunkiem uzyskania wsparcia.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		X	W wyniku produkcji API mogą powstawać odpady. Nie przewiduje się jednak, aby miały one zasadnicze znaczenie dla gospodarki obiegu zamkniętego i wpływu na powstanie poważnych szkód dla środowiska. Zakłada się bowiem, że projekty wybrane do wsparcia będą spełniały kryteria GOZ.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		X	Produkcja leków może wpływać na zanieczyszczenie środowiska, ponieważ pozostałości po niej i po lekach mogą, przedostawać się do wody i gleby. Zawarte w nich związki mogą wpływać na zaburzenia hormonalne oraz odpornościowe ludzi oraz innych gatunków. Wydaje się jednak, że po uwzględnieniu wszystkich środków ostrożności, w kryteriach wyboru projektów do wsparcia, zagrożenia, w tym zakresie, można uniknąć lub je w znacznym stopniu zredukować.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		X	Jak już podano uprzednio produkcja leków może wpływać na zanieczyszczenie środowiska, ponieważ pozostałości po niej i po lekach mogą, przedostawać się do wody i gleby. Zawarte w nich związki mogą wpływać na zaburzenia hormonalne oraz odpornościowe ludzi oraz innych gatunków. Wydaje się jednak, że po uwzględnieniu wszystkich środków ostrożności, w kryteriach wyboru projektów do wsparcia, zagrożenia, w tym zakresie, można uniknąć lub je w znacznym stopniu zredukować.

Na liście kontrolnej (Tabela 133) nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczności poddania środka szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych.

5. Komponent E – Zielona, inteligentna mobilność

5.1. Reforma E1.1. Wzrost wykorzystania transportu przyjaznego dla środowiska (część dotacyjna)

5.1.1. Ocena reformy

Tabela 134. Lista kontrolna do oceny reformy E1.1.

E1.1. Wzrost wykorzystania transportu przyjaznego dla środowiska			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		X	Reforma ma charakter regulacyjny. Stwarza ramy prawne dla wdrażania nowoczesnych, zero- i niskoemisyjnych rozwiązań w sektorze transportu drogowego i zbiorowego. Sama reforma przewidująca: nowelizację ustawy o elektromobilności, która podwyższy wymagane poziomy ekologicznie czystych pojazdów w zamówieniach publicznych (wdrożenie dyrektywy CVD); wprowadzenie ustawowego obowiązku nakazującego miastom wymianę autobusów na elektryczne i wodorowe; wprowadzenie przepisów usprawniających instalację ładowania pojazdów w budynkach mieszkalnych, a także zmiany w sposobie amortyzacji pojazdów (pojazdy wysokoemisyjne korzystać będą z obniżonego limitu amortyzacji w stosunku do pojazdów niskoemisyjnych); wprowadzenie nowych przepisów w zakresie opłaty rejestracyjnej i podatku od posiadania pojazdu, uzależnione od emisyjności pojazdów; przygotowanie programów wsparcia rynku elektromobilności (skierowanych do przedsiębiorców, osób fizycznych oraz JST); nowelizację ustawy o publicznym transporcie zbiorowym (PTZ) oraz ustawy o Funduszu rozwoju przewozów autobusowych o charakterze użyteczności publicznej; wsparcie JST w przygotowaniu SUMP; będącie w sposób pośredni przyczyniać się do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych z sektora transportu i jego transformacji w kierunku neutralności klimatycznej. Podobny charakter, jeśli chodzi o ograniczenie emisji gazów cieplarnianych, będą miały planowane w ramach reformy inwestycyjne.
Adaptacja do zmian klimatu		X	Reforma ma nieznaczny przewidywalny wpływ na ten cel środowiskowy, biorąc pod uwagę jego bezpośrednie jak i pośrednie skutki. Przewiduje się, że zamawiane w drodze zamówień publicznych ekologicznie czyste pojazdy będą wyposażone w klimatyzację, a w ramach opracowań SUMP będą uwzględniane zagadnienia związane z adaptacją do zmian klimatu, zarówno samej infrastruktury transportowej, jak i usług transportowych.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		X	Reforma nie ma żadnego przewidywalnego wpływu na ten cel środowiskowy, związanego z bezpośrednimi i pierwotnymi pośrednimi skutkami ze względu na charakter zaplanowanych w ramach niej działań, które nie będą prowadziły do wprowadzenia zmian w stanie wód i ekosystemów od nich zależnych.

E1.1. Wzrost wykorzystania transportu przyjaznego dla środowiska			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	X		
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	X		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		X	Reforma nie ma żadnego przewidywalnego wpływu na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów, biorąc pod uwagę zarówno jej bezpośrednie, jak i najistotniejsze pośrednie skutki w całym cyklu życia. Planowane w ramach niej inwestycje, związane z wymianą taboru, czy wsparciem przedsięwzięć inwestycyjnych przedsiębiorstw, związanych z rozwojem w Polsce przemysłu dla rozwiązań nisko- i zeroemisyjnych, nie wpłyną bezpośrednio na zachowanie bioróżnorodności oraz cele ochrony w obszarach chronionych, w tym także w sieci obszarów chronionych Natura 2000, miejsc światowego dziedzictwa UNESCO. Można wskazać natomiast niewielki pozytywny wpływ na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów w związku ze zmniejszeniem emisji zanieczyszczeń do powietrza, ograniczeniem emisji hałasu oraz ograniczeniem emisji do wód i gleb.

Tabela 135. Ocena merytoryczna reformy E1.1. pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych

E1.1. Wzrost wykorzystania transportu przyjaznego dla środowiska		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
Łagodzenie zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?		
Adaptacja do zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał: (i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub (ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?		
Przejsięcie na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling: Czy oczekuje się, że środek: (i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub (ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie	X	Reforma nie doprowadzi pośrednio do znacznego zwiększenia wytwarzania odpadów. Dla zużytych baterii litowo-jonowych pochodzących z autobusów elektrycznych przewiduje się stosowanie nowoczesnych systemów recyklingu, regeneracji oraz ponownego użycia zarówno całych urządzeń jak i odzyskanych części/podzespołów. Reforma nie doprowadzi pośrednio do nieefektywności w zakresie bezpośredniego i pośredniego korzystania z zasobów naturalnych. Obecnie postępowanie ze zużytymi bateriami z autobusów elektrycznych objęte jest ogólnymi przepisami o odpadach, zawartymi w Dyrektywie Ramowej o Odpadach oraz w Dyrektywie

E1.1. Wzrost wykorzystania transportu przyjaznego dla środowiska		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub (iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?		w sprawie Baterii i Akumulatorów oraz Zużytych Baterii i Akumulatorów. Jednocześnie przygotowywane są nowe regulacje, które zapewnią, że baterie będą objęte rozszerzoną odpowiedzialnością producenta (ROP). Tym samym korzystanie z nowych zasobów pierwiastków metalicznych (lit, kobalt, nikiel) stosowanych w bateriach litowo-jonowych będzie ograniczone do minimum. W kraju planowana jest również budowa pierwszego w UE zakładu recyklingu baterii z pojazdów elektrycznych. Produkcja i wykorzystanie recyklingowanych baterii i metali może prowadzić do oszczędności węgla nawet na poziomie ok. 98% w porównaniu z ich pierwotnymi odpowiednikami. Przyczynia się tym samym do efektywnego wykorzystania ograniczonych zasobów naturalnych. Reforma, mając na uwadze powyższe, wpisuje się pośrednio w model gospodarki obiegu zamkniętego. Sposoby ponownego użycia zużytych baterii obejmują głównie tzw. domowe banki energii przeznaczone do magazynowania energii ze źródeł odnawialnych, przede wszystkim energii uzyskanej z paneli fotowoltaicznych, ewentualnie z niewielkich elektrowni wiatrowych.
Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?	X	Reforma nie doprowadzi do zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby. Rozwój zero- i niskoemisyjnego transportu zbiorowego oraz zrównoważonej mobilności miejskiej przyczyni się do ograniczenia emisji zanieczyszczeń do powietrza (m.in. pyłów (PM), tlenków azotu (NOx), tlenku węgla (CO), lotnych związków organicznych (LZO), węglowodorów (HC)), a także do ograniczenia emisji hałasu. Zmniejszeniu ulegnie również oddziaływanie na wody i gleby w związku ze zmniejszonym udziałem w spływach opadowych i roztopowych zanieczyszczeń pochodzących ze spalin, ścierania się opon, hamulców, nawierzchni. Planowane w ramach reformy inwestycje związane z wymianą autobusów na niskoemisyjne (EURO VI) w transporcie zbiorowym będą co prawda przyczyniać się do emisji zanieczyszczeń do powietrza (tlenków azotu (NOx), pyłów (PM), tlenku węgla (CO), lotnych związków organicznych (LZO), węglowodorów (HC)), ale środek ten nie doprowadzi do znacznych emisji. Norma EURO VI jest obecnie najbardziej rygorystyczną normą emisji spalin z pojazdów wyposażonych w silniki spalinowe. Ponadto zakłada się wykorzystanie autobusów spełniających normę emisji spalin EURO VI jedynie na obszarach pozamiejskich, gdzie na obecnym etapie występuje problem z dostępem do infrastruktury ładowania.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów: Czy przewiduje się, że środek: (i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub (ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?		

5.1.2. Ocena inwestycji

Tabela 136. Lista kontrolna do oceny inwestycji E1.1.1.

E1.1.1. Wsparcie dla gospodarki niskoemisyjnej
--

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		X	<p>Działalność wspierana w ramach środka kwalifikuje się do objęcia obszarem interwencji 022 w załączniku do rozporządzenia w sprawie RRF ze współczynnikiem zmiany klimatu na poziomie 100%, ponieważ jej celem jest wsparcie przedsięwzięć inwestycyjnych przedsiębiorstw (w tym MŚP i Mid-Caps), związanych z rozwojem w Polsce przemysłu dla rozwiązań nisko- i zeroemisyjnych w zakresie zrównoważonej mobilności, co jest niezbędne dla transformacji w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu. Przedsięwzięcia inwestycyjne będą obejmowały procesy badawcze i innowacyjne, transfer technologii i współpracę między przedsiębiorstwami, Jednocześnie inwestycje w produkcję samochodów elektrycznych wymagają zmiany krajowego miksu energetycznego, co jest realizowane zgodnie z zapisami dokumentów strategicznych kraju, takich jak Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030 oraz Polityka energetyczna Polski do 2040 r., gdzie jako jeden z trzech filarów transformacji energetycznej kraju wskazuje się zeroemisyjny system energetyczny.</p> <p>Dla planowanego do ustanowienia funduszu, przyjęta zostanie Strategia Inwestycyjna, określająca politykę inwestycyjną funduszu, zgodną z prawodawstwem UE oraz krajowym, w tym zgodną z zakresem Rozporządzenia dot. RRF, Wytycznymi KE dot. zapewnienia zrównoważonego rozwoju (Sustainability Proofing Guidance), a także Wytycznymi dotyczącymi monitorowania inwestycji na rzecz klimatu i środowiska w ramach Programu InvestEU.</p> <p>W szczególności zapewnione będzie przestrzeganie zasady DNSH zarówno na poziomie działalności zarządcy funduszu, jak i odbiorców wsparcia (we wspieranych projektach).</p> <p>Odpowiednie kryteria zostaną zawarte w Umowie Operacyjnej. Dla przedsięwzięć wspieranych w ramach środka przewiduje się ich weryfikację pod kątem konieczności uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, a także pod kątem konieczności przeprowadzenia ocen oddziaływania na środowisko (OOŚ), zgodnie z dyrektywą 2011/92/UE, tak aby na etapie planowania, realizacji, eksploatacji i likwidacji nie przyczyniały się one do pogłębiania zmian klimatu.</p>
Adaptacja do zmian klimatu		X	<p>Działalność wspierana w ramach środka ma nieznaczny przewidywalny wpływ na ten cel środowiskowy, biorąc pod uwagę zarówno jego bezpośrednie, jak i najistotniejsze pośrednie skutki w całym cyklu życia. Przedsięwzięcia inwestycyjne będą obejmowały procesy badawcze i innowacyjne, transfer technologii i współpracę między przedsiębiorstwami, koncentrujące się na gospodarce niskoemisyjnej, odporności i przystosowaniu się do zmiany klimatu.</p> <p>Dla przedsięwzięć wspieranych w ramach środka przewiduje się ich weryfikację pod kątem konieczności uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, a także pod kątem konieczności przeprowadzenia ocen oddziaływania na środowisko (OOŚ), zgodnie z dyrektywą 2011/92/UE, tak aby na etapie planowania, realizacji, eksploatacji i likwidacji były one optymalnie przystosowane do postępujących zmian klimatu, jak również by nie powodowały zwiększenia wrażliwości elementów środowiska na zmiany klimatu.</p>
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona		X	Działalność wspierana w ramach środka ma nieznaczny

E1.1.1. Wsparcie dla gospodarki niskoemisyjnej			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
zasobów wodnych i morskich			przewidywalny wpływ na zrównoważone wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych i morskich, biorąc pod uwagę zarówno jej bezpośrednie, jak i najistotniejsze pośrednie skutki w całym cyklu życia. Nie zidentyfikowano ryzyka degradacji środowiska związanego z zachowaniem jakości wody i deficytem wody. Nie są to przedsięwzięcia wodochłonne ani generujące powstawanie znacznych ilości ścieków. Uzasadnienie dla przypadku zastosowania zapisów Ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych ze specjalnym przeznaczeniem gruntów leśnych z dnia z dnia 23 lipca 2021 r., przedstawiono przy uzasadnieniu celu w zakresie różnorodności biologicznej.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	X		
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		X	Działalność wspierana w ramach środka nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na ten cel środowiskowy, związanego z bezpośrednimi i pierwotnymi pośrednimi skutkami w całym jego cyklu życia. Przedsięwzięcia inwestycyjne będą obejmowały procesy badawcze i innowacyjne, transfer technologii i współpracę między przedsiębiorstwami, koncentrujące się na gospodarce niskoemisyjnej. We wszystkich instalacjach budowanych, rozbudowywanych i modernizowanych będą zastosowane odpowiednie środki, aby ograniczyć emisje zanieczyszczeń do powietrza (wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych, niskoemisyjne ogrzewanie), wód (racjonalna gospodarka wodna i ew. oczyszczanie ścieków) i gleby. Pośrednio środek będzie przyczyniał się do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do powietrza, co jest szczególnie istotne w przypadku obszarów miejskich, poprzez wsparcie inwestycji w zakresie produkcji samochodów elektrycznych, które nie emitują spalin, przy jednoczesnym założeniu korzystania ze zrównoważonego mixu energetycznego, co podkreślono w uzasadnieniu do celu dot. łagodzenia zmian klimatu.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		X	Działalność wspierana w ramach środka nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów, biorąc pod uwagę zarówno jej bezpośrednie, jak i najistotniejsze pośrednie skutki w całym cyklu życia. Nie dotyczy wsparcia przemysłu zlokalizowanego na obszarach wrażliwych pod względem różnorodności biologicznej lub w ich pobliżu (w tym w sieci obszarów chronionych Natura 2000, w miejscach światowego dziedzictwa UNESCO i na obszarach o zasadniczym znaczeniu dla różnorodności biologicznej, jak również innych obszarów chronionych). W przypadku zastosowania zapisów Ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych ze specjalnym przeznaczeniem gruntów leśnych z dnia z dnia 23 lipca 2021 r. należy podkreślić, że (uzasadnienie to dotyczy również celu w zakresie ochrony zasobów wodnych) ustawa przez dwa lata od dnia wejścia w życie przepisów ustawy, umożliwi dokonywanie zmiany wybranych lasów, gruntów i innych nieruchomości Skarbu Państwa pozostających w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe na inne lasy, grunty lub nieruchomości, w przypadkach uzasadnionych wskazanymi celami, m.in. wdrażaniem projektów dotyczących energii, elektromobilności,

E1.1.1. Wsparcie dla gospodarki niskoemisyjnej			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			<p>poprawy jakości powietrza, obronności państwa. Wprowadzane rozwiązanie polega na umożliwieniu w celu lokalizacji inwestycji uzasadnionych potrzebami i celami polityki państwa związanej ze wspieraniem rozwoju i wdrażaniem projektów:</p> <p>1) dotyczących energii, elektromobilności lub transportu, służących upowszechnianiu nowych technologii oraz poprawie jakości powietrza albo</p> <p>2) uzasadnionych potrzebami strategicznej produkcji dla obronności państwa, wysokich technologii elektronicznych i procesorów, elektromobilności, innowacyjnej technologii wodorowej, lotnictwa, motoryzacji oraz przemysłu tworzyw sztucznych.</p> <p>W ustawie przewidziano możliwość dokonywania zamiany lasów, gruntów i innych nieruchomości Skarbu Państwa sąsiadujących z ww. nieruchomościami na lasy, grunty i inne nieruchomości, lecz tylko w przypadkach, gdy będzie to niezbędne do realizacji celów określonych w projektowanych przepisach.</p> <p>Ustawa wskazuje listę działek Nieruchomości Skarbu Państwa w Jaworznie i Stalowej Woli.</p> <p>Ustawa wyłącza z możliwości zamiany lasy, grunty i inne nieruchomości pozostające w zarządzie Lasów Państwowych, stanowiące obszary objęte formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1-5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.</p> <p>Ponadto w odniesieniu do planowanych lokalizacji zakładów produkcyjnych na terenach wskazanych w ustawie zastosowanie w celu ochrony zasobów wodnych i różnorodności biologicznej ma procedura oceny oddziaływania na środowisko, która zgodnie z rozporządzeniem RM z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko zalicza, m.in. jako mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko;</p> <ul style="list-style-type: none"> Zabudowę przemysłową, w tym zabudowę systemami fotowoltaicznymi, lub magazynową, wraz z towarzyszącą jej infrastrukturą, o powierzchni zabudowy nie mniejszej niż: <ul style="list-style-type: none"> a) 0,5 ha na obszarach objętych formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–5, 8 i 9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r.

E1.1.1. Wsparcie dla gospodarki niskoemisyjnej			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			o ochronie przyrody, lub w otulinach form ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–3 tej ustawy, b) 1 ha na obszarach innych niż wymienione w lit. a).

Tabela 137. Ocena merytoryczna inwestycji E1.1.1. pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych

E1.1.1. Wsparcie dla gospodarki niskoemisyjnej		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
Łagodzenie zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?		
Adaptacja do zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał: (i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub (ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?		
Przejsięcie na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling: Czy oczekuje się, że środek: (i)prorowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub (ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub (iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?	X	Środek nie doprowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania odpadów, jednakże w ramach budowy nowych lub rozbudowy istniejących instalacji może powstawać więcej odpadów, ale nie będą to ilości znaczące. Środek nie doprowadzi do nieefektywności w zakresie bezpośredniego i pośredniego korzystania z zasobów naturalnych. Do budowy instalacji zastosowane będą tylko materiały i surowce, których optymalne wykorzystanie powinno zapewnić ekoprojektowanie i możliwe wykorzystanie surowców wtórnych. Na etapie produkcji będzie to zoptymalizowane zarządzanie zapasami i przepływami materiałów oraz energii. Pośrednio może dojść do poprawy gospodarki odpadami, w związku z realizacją inwestycji w produkcję samochodów elektrycznych, biorąc pod uwagę, że są one mniej surowcochłonne od samochodów spalinowych. Wobec powyższego środek nie przyczyni się do powstania poważnych i długoterminowych szkód dla środowiska w aspekcie gospodarki obiegu zamkniętego.
Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów: Czy przewiduje się, że środek: (i)będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego		

E1.1.1. Wsparcie dla gospodarki niskoemisyjnej		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
stanu i odporności ekosystemów lub (ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?		

Tabela 138. Lista kontrolna do oceny inwestycji E1.1.2. (autobusy)

E1.1.2. Zero i niskoemisyjny transport zbiorowy (autobusy)			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		X	Środek kwalifikuje się do objęcia go obszarem interwencji 074 w załączniku do rozporządzenia w sprawie RRF ze współczynnikiem zmiany klimatu na poziomie 100 %. Cel środka i charakter tego obszaru interwencji bezpośrednio przyczyniają się do realizacji celu w zakresie łagodzenia zmian klimatu. Jednocześnie inwestycje w tabor o napędzie elektrycznym wymagają zmiany krajowego mixu energetycznego, co jest realizowane zgodnie z zapisami dokumentów strategicznych kraju, takich jak Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030 oraz Polityka energetyczna Polski do 2040 r., gdzie jako jeden z trzech filarów transformacji energetycznej kraju wskazuje się zeroemisyjny system energetyczny.
		X	Środek kwalifikuje się do objęcia go obszarem interwencji, w szczególności 073 (oraz dodatkowo 077) w załączniku do rozporządzenia w sprawie RRF ze współczynnikiem zmiany klimatu na poziomie 100 %. Cel środka i charakter tego obszaru interwencji bezpośrednio przyczyniają się do realizacji celu w zakresie łagodzenia zmian klimatu.
		X	Środek wnosi istotny wkład w realizację celu w zakresie łagodzenia zmian klimatu. Inwestycje związane z wymianą autobusów na zasilane paliwami alternatywnymi w transporcie zbiorowym wpisują się w cele określone w Krajowych ramach polityki rozwoju infrastruktury paliw alternatywnych, odnośnie rozwoju rynku pojazdów napędzanych paliwami alternatywnymi oraz cele ustawy z dnia 11.01.2018 r. o elektromobilności i paliwach alternatywnych, dotyczące m.in. szerszego zastosowania paliw alternatywnych (w tym: LNG, CNG, LPG) w transporcie. Ponadto planowana jest w ramach reformy nowelizacja przedmiotowej ustawy, która podwyższy wymagane poziomy ekologicznie czystych pojazdów w zamówieniach publicznych (w zakresie udziału pojazdów wykorzystujących do napędu paliwa

E1.1.2. Zero i niskoemisyjny transport zbiorowy (autobusy)			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			alternatywne w całkowitej liczbie pojazdów objętych zamówieniami), zgodnie z zapisami dyrektywy 2009/33/WE, z uwzględnieniem zmian wprowadzonych dyrektywą 2019/1161.
Adaptacja do zmian klimatu		X	Działalność wspierana w ramach środka ma nieznaczny przewidywalny wpływ na ten cel środowiskowy, biorąc pod uwagę zarówno jego bezpośrednie, jak i najistotniejsze pośrednie skutki w całym cyklu życia. W ocenie oddziaływania na środowisko Krajowych ram polityki rozwoju infrastruktury paliw alternatywnych, przeprowadzonej zgodnie z dyrektywą 2001/42/WE, zwrócono uwagę, że przy projektowaniu infrastruktury ładowania pojazdów powinno się uwzględniać jej odporność na skutki zmian klimatu. Wymiana taboru na nowoczesny będzie uwzględniać wyposażenie go w urządzenia klimatyzacyjne.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		X	Działalność wspierana w ramach środka ma nieznaczny przewidywalny wpływ na zrównoważone wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych i morskich, biorąc pod uwagę zarówno jej bezpośrednie, jak i najistotniejsze pośrednie skutki w całym cyklu życia. Nie zidentyfikowano żadnego ryzyka degradacji środowiska związanego z zachowaniem jakości wody i deficytem wody. Zużycie wody związane z utrzymaniem zero- i niskoemisyjnego taboru autobusowego (mycie pojazdów) należy uznać za pomijalnie małe.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	X		
Zapobieganie zanieczyszczeniu powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	<ul style="list-style-type: none"> • Inwestycje związane z wymianą autobusów na autobusy zeroemisyjne niskopodłogowe (elektryczne oraz wodorowe), przeznaczone głównie do transportu w miastach • Inwestycje w zakresie rozbudowy infrastruktury ładowania pojazdów elektrycznych i punktów tankowania wodoru, a także infrastruktury paliw alternatywnych 	X	Działalność wspierana w ramach środka nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na ten cel środowiskowy, związanego z bezpośrednimi i pierwotnymi pośrednimi skutkami w całym cyklu życia, ze względu na swój charakter. Działalność przewidziana w ramach środka przyczyni się do osiągnięcia korzyści środowiskowych w postaci zmniejszonej emisji zanieczyszczeń do powietrza (m.in. pyłów (PM), tlenków azotu (NOx), tlenku węgla (CO), lotnych związków organicznych (LZO), węglowodorów (HC)) oraz zmniejszonej emisji hałasu. Emisje zanieczyszczeń do wody i gleby identyfikuje się jako pomijalnie małe, z uwagi na wskazane powyżej ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza, które będzie wiązać się ze zmniejszonym udziałem w spływach opadowych i roztopowych zanieczyszczeń pochodzących ze spalin. Nastąpi również ograniczenie emisji hałasu.
	<ul style="list-style-type: none"> • Inwestycje związane z wymianą autobusów na autobusy niskoemisyjne (spełniające normę EURO VI, niezależnie od rodzaju napędu np. CNG, LNG, LPG i inne), przeznaczone do transportu na trasach pozamiejskich 	X	
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		X	Działalność wspierana w ramach środka ma pomijalnie mały przewidywalny wpływ na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów, biorąc pod uwagę zarówno jej bezpośrednie, jak i najistotniejsze pośrednie skutki w całym

E1.1.2. Zero i niskoemisyjny transport zbiorowy (autobusy)			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			cyklu życia. Można wskazać natomiast niewielki pozytywny wpływ na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów w związku ze zmniejszeniem emisji zanieczyszczeń do powietrza, ograniczeniem emisji hałasu oraz ograniczeniem emisji do wód i gleb, co wyjaśniono w zakresie celu dot. zapobiegania zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby.

Tabela 139. Ocena merytoryczna inwestycji E1.1.2. (autobusy) pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych

E1.1.2. Zero i niskoemisyjny transport zbiorowy (autobusy)		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
Łagodzenie zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?		
Adaptacja do zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał: (i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub (ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?		
Przejęcie na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling: Czy oczekuje się, że środek: (i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub (ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub (iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?	X	Środek nie doprowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania odpadów. Dla zużytych baterii litowo-jonowych pochodzących z autobusów elektrycznych przewiduje się stosowanie nowoczesnych systemów recyklingu, regeneracji oraz ponownego użycia zarówno całych urządzeń jak i odzyskanych części/podzespołów. Środek nie doprowadzi do nieefektywności w zakresie bezpośredniego i pośredniego korzystania z zasobów naturalnych. Obecnie postępowanie ze zużytymi bateriami z autobusów elektrycznych objęte jest ogólnymi przepisami o odpadach, zawartymi w Dyrektywie Ramowej o Odpadach oraz w Dyrektywie w sprawie Baterii i Akumulatorów oraz Zużytych Baterii i Akumulatorów. Jednocześnie przygotowywane są nowe regulacje, które zapewnią, że baterie będą objęte rozszerzoną odpowiedzialnością producenta (ROP). Tym samym korzystanie z nowych zasobów pierwiastków metalicznych (lit, kobalt, nikiel) stosowanych w bateriach litowo-jonowych będzie ograniczone do minimum. W kraju planowana jest również budowa pierwszego w UE zakładu recyklingu baterii z pojazdów elektrycznych. Produkcja i wykorzystanie recyklingowanych baterii i metali może prowadzić do oszczędności węgla nawet o ok. 98% w porównaniu z ich pierwotnymi odpowiednikami. Przyczynia się tym samym do efektywnego wykorzystania ograniczonych zasobów naturalnych. Produkcja i eksploatacja baterii do autobusów elektrycznych,

E1.1.2. Zero i niskoemisyjny transport zbiorowy (autobusy)		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
		mając na uwadze powyższe, wpisuje się w model gospodarki obiegu zamkniętego. Sposoby ponownego użycia zużytych baterii obejmują głównie tzw. domowe banki energii przeznaczone do magazynowania energii ze źródeł odnawialnych, przede wszystkim energii uzyskanej z paneli fotowoltaicznych, ewentualnie z niewielkich elektrowni wiatrowych.
Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?	X	(Tylko w odniesieniu do inwestycji związanych z wymianą autobusów na autobusy niskoemisyjne (spełniające normę EURO VI, niezależnie od rodzaju napędu np. CNG, LNG, LPG i inne), przeznaczone do transportu na trasach pozamiejskich) Inwestycje związane z wymianą autobusów na niskoemisyjne w transporcie zbiorowym będą przyczyniać się do emisji zanieczyszczeń do powietrza (tlenków azotu (NOx), pyłów (PM), tlenku węgla (CO), lotnych związków organicznych (LZO), węglowodorów (HC)), ale środek ten nie doprowadzi do znacznych emisji. Norma EURO VI jest obecnie najbardziej rygorystyczną normą emisji spalin z pojazdów wyposażonych w silniki spalinowe. Ponadto zakłada się wykorzystanie autobusów spełniających normę emisji spalin EURO VI jedynie na obszarach pozamiejskich, gdzie na obecnym etapie występuje problem z dostępem do infrastruktury ładowania.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów: Czy przewiduje się, że środek: (i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub (ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?		

5.2. Reforma E1.2 Zwiększenie udziału zero i niskoemisyjnego transportu oraz przeciwdziałanie i zmniejszenie negatywnego oddziaływania transportu na środowisko (część pożyczkowa)

5.2.1. Ocena reformy

Tabela 140. Lista kontrolna do oceny reformy E1.2.

E1.2. Zwiększenie udziału zero i niskoemisyjnego transportu oraz przeciwdziałanie i zmniejszenie negatywnego oddziaływania transportu na środowisko			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		X	Reforma ma charakter regulacyjny. Stwarza ramy prawne dla: wdrażania nowoczesnych, zero- i niskoemisyjnych rozwiązań w sektorze transportu drogowego oraz rozwoju transportu zbiorowego. Sama reforma przewidująca obowiązkowe tworzenie stref czystego transportu w miastach o liczbie mieszkańców powyżej 100 tys., gdzie występują przekroczenia dopuszczalnych norm jakości powietrza (dwutlenku azotu – NO ₂) oraz rozszerzenie możliwości ich wprowadzenia na wszystkie

E1.2. Zwiększenie udziału zero i niskoemisyjnego transportu oraz przeciwdziałanie i zmniejszenie negatywnego oddziaływania transportu na środowisko			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			obszary miejskie, niezależnie od liczby mieszkańców, będzie przyczyniać się do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych z sektora transportu i jego transformacji w kierunku neutralności klimatycznej. Do stref będą miały bowiem możliwość wjazdu jedynie pojazdy osobowe elektryczne, wodorowe oraz napędzane gazem ziemnym.
Adaptacja do zmian klimatu		X	Reforma ma nieznaczny przewidywalny wpływ na ten cel środowiskowy, biorąc pod uwagę jego bezpośrednie jak i pośrednie skutki. Wdrożenie reformy wymusi zapewnienie sprawnego transportu zbiorowego na obszarach miast, gdzie wprowadzono strefy czystego transportu. Szczególnie istotne w tym kontekście będzie zwiększenie atrakcyjności i wykorzystania transportu tramwajowego w miastach, który charakteryzuje się wysoką zdolnością przewozową oraz stanowi zero-emisyjną formę transportu.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		X	Reforma nie ma żadnego przewidywalnego wpływu na ten cel środowiskowy, związanego z bezpośrednimi i pierwotnymi pośrednimi skutkami ze względu na charakter zaplanowanych w ramach niej działań, które nie będą prowadziły do wprowadzenia zmian w stanie wód i ekosystemów od nich zależnych.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		X	Reforma nie wykazuje przewidywalnego wpływu na ten cel środowiskowy, związanego z bezpośrednimi i pierwotnymi pośrednimi skutkami. Na etapie realizacji inwestycji zostaną podjęte wszelkie działania mające na celu ograniczenie ilości powstających odpadów, a także uniknięcia odpadów niebezpiecznych, uwzględnienie stopnia recyklingu i odzysku materiałów, jak również poziomu wykorzystania materiałów odnawialnych. Zastosowane materiały będą cechować się odpowiednią trwałością.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		X	Reforma nie będzie miała znaczącego przewidywalnego wpływu na ten cel środowiskowy. Inwestycje planowane w ramach reformy przyczynią się do osiągnięcia korzyści środowiskowych w postaci zmniejszonej emisji zanieczyszczeń do powietrza (m.in. pyłów (PM), tlenków azotu (NOx), tlenku węgla (CO), lotnych związków organicznych (LZO), węglowodorów (HC)) oraz zmniejszonej emisji hałasu w związku z ograniczeniem korzystania z indywidualnych środków transportu (samochodów z silnikami spalinowymi), przede wszystkim w obszarach, gdzie wprowadzono lub planowane jest wprowadzenie stref czystego transportu, ze względu na występujące przekroczenia dopuszczalnych norm jakości powietrza. Ewentualne emisje zanieczyszczeń do wody i gleby identyfikuje się jako pomijalnie małe.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		X	Reforma nie ma żadnego przewidywalnego wpływu na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów, biorąc pod uwagę zarówno jej bezpośrednie, jak i najistotniejsze pośrednie skutki w całym cyklu życia. Planowane w ramach niej inwestycje, związane z zakupem pojazdów taboru szynowego (tramwajowego) nie wpłyną bezpośrednio na zachowanie bioróżnorodności oraz cele ochrony w obszarach chronionych, w tym także w sieci obszarów chronionych Natura 2000, miejsc światowego dziedzictwa UNESCO. Można wskazać natomiast

E1.2. Zwiększenie udziału zero i niskoemisyjnego transportu oraz przeciwdziałanie i zmniejszenie negatywnego oddziaływania transportu na środowisko			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			niewielki pozytywny wpływ na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów w związku ze zmniejszeniem emisji zanieczyszczeń do powietrza oraz ograniczeniem emisji do wód i gleb.

Na liście kontrolnej (Tabela 140) nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczności poddania środka szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych.

5.2.2. Ocena inwestycji

Tabela 141. Lista kontrolna do oceny inwestycji E1.2.1. (tramwaje)

E1.2.1. Zero i niskoemisyjny transport zbiorowy (tramwaje)			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		X	Inwestycje związane ze wsparciem zakupu nowoczesnego taboru szynowego - środek kwalifikuje się do objęcia go obszarem interwencji 074 w załączniku do rozporządzenia w sprawie RRF ze współczynnikiem zmiany klimatu na poziomie 100 %. Cel środka i charakter tego obszaru interwencji bezpośrednio przyczyniają się do realizacji celu w zakresie łagodzenia zmian klimatu.
Adaptacja do zmian klimatu		X	Działalność wspierana w ramach środka ma nieznaczny przewidywalny wpływ na ten cel środowiskowy, biorąc pod uwagę zarówno jego bezpośrednie, jak i najistotniejsze pośrednie skutki w całym cyklu życia. Zakup nowoczesnego taboru będzie uwzględniać wyposażenie go w urządzenia klimatyzacyjne.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		X	Działalność wspierana w ramach środka ma nieznaczny przewidywalny wpływ na zrównoważone wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych i morskich, biorąc pod uwagę zarówno jej bezpośrednie, jak i najistotniejsze pośrednie skutki w całym cyklu życia. Nie zidentyfikowano żadnego ryzyka degradacji środowiska związanego z zachowaniem jakości wody i deficytem wody. Zużycie wody związane z utrzymaniem taboru szynowego (mycie pojazdów) należy uznać za pomijalnie małe.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		X	Działalność wspierana w ramach środka nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na ten cel środowiskowy, związanego z bezpośrednimi i pierwotnymi pośrednimi skutkami w całym jego cyklu życia. Tabor szynowy jest eksploatowany w długim horyzoncie czasowym. W specyfikacjach na nowy tabor przewiduje się selekcję pod względem znaczenia dla środowiska zastosowanych materiałów i technologii, a także uniknięcia odpadów niebezpiecznych, uwzględnienie stopnia recyklingu i odzysku materiałów, jak również poziomu wykorzystania materiałów odnawialnych.

E1.2.1. Zero i niskoemisyjny transport zbiorowy (tramwaje)			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		X	Działalność wspierana w ramach środka nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na ten cel środowiskowy, związanego z bezpośrednimi i pierwotnymi pośrednimi skutkami w całym cyklu życia, ze względu na swój charakter. Działalność przewidziana w ramach środka przyczyni się do osiągnięcia korzyści środowiskowych w postaci zmniejszonej emisji zanieczyszczeń do powietrza (m.in. pyłów (PM), tlenków azotu (NOx), tlenku węgla (CO), lotnych związków organicznych (LZO), węglowodorów (HC)) oraz zmniejszonej emisji hałasu w związku z ograniczeniem korzystania z indywidualnych środków transportu (samochodów z silnikami spalinowymi), przede wszystkim w obszarach, gdzie wprowadzono lub planowane jest wprowadzenie stref czystego transportu, ze względu na występujące przekroczenia dopuszczalnych norm jakości powietrza. Ewentualne emisje zanieczyszczeń do wody i gleby identyfikuje się jako pomijalnie małe.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		X	Działalność wspierana w ramach środka ma pomijalnie mały przewidywalny wpływ na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów, biorąc pod uwagę zarówno jej bezpośrednie, jak i najistotniejsze pośrednie skutki w całym cyklu życia. Można wskazać natomiast niewielki pozytywny wpływ na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów w związku ze zmniejszeniem emisji zanieczyszczeń do powietrza, ograniczeniem emisji hałasu, co wyjaśniono w zakresie celu dot. zapobiegania zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby.

Na liście kontrolnej (Tabela 141) nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczności poddania środka szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych.

5.3. Reforma E2.1. Zwiększenie konkurencyjności sektora kolejowego (część dotacyjna)

5.3.1. Ocena reformy

Tabela 142. Lista kontrolna do oceny reformy E2.1.

E2.1. Zwiększenie konkurencyjności sektora kolejowego			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu	X		
Adaptacja do zmian klimatu	X		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	X		
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	X		

E2.1. Zwiększenie konkurencyjności sektora kolejowego			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	X		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	X		

Tabela 143. Ocena merytoryczna reformy E2.1. pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych

E2.1. Zwiększenie konkurencyjności sektora kolejowego		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
Łagodzenie zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?	X	Reforma ma charakter regulacyjny i organizacyjny. Stwarza ramy prawne dla zwiększenia roli sektora kolejowego w systemie transportowym poprzez wzrost jego udziału w przewozach. Sama reforma przewidująca: redukcję obciążeń kosztowych w transporcie kolejowym wynikających z opłat za dostęp do infrastruktury, ponoszonej przez przewoźników kolejowych; wyrównanie konkurencji międzygałęziowej pomiędzy transportem drogowym a kolejowym poprzez odpowiedni system opłat za korzystanie z dróg; kształtowanie stawek opłat zgodnie z zasadą „zanieczyszczający/użytkownik płaci” oraz docelowo uwzględnienie w opłatach standardów emisji CO ₂ , wsparcie rozwoju transportu intermodalnego poprzez wzmocnienie koordynacji działań interwencyjnych i prorozwojowych dzięki utworzeniu dedykowanej komórki w Ministerstwie Infrastruktury; będzie w sposób pośredni przyczyniać się do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych. Podobny charakter będą miały przewidziane do realizacji w ramach niej inwestycje, aczkolwiek niektóre z nich mogą powodować emisje gazów cieplarnianych jak np. budowa, rozbudowa i modernizacja terminali przeładunkowych drogowo-kolejowych, jednak emisje te nie będą znaczne, z uwagi na planowane działania ograniczające je.
Adaptacja do zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?	X	Reforma nie doprowadzi do zwiększenia niekorzystnego wpływu obecnego i przewidywanego przyszłego klimatu na projektowane w ramach niej działania. Wszystkie planowane, w ramach reformy, do realizacji inwestycje, w tym opracowanie dokumentacji przedprojektowej oraz projektowej w związku z przedsięwzięciem polegającym na utworzeniu nowych połączeń z planowanym Węzłem Centralny Port Komunikacyjny (CPK), będą uwzględniały środki zapewniające odporność na zmiany klimatu.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał: (i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub (ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?	X	Reforma nie będzie zagrażać dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu JCW, w tym wód powierzchniowych i gruntowych lub dobremu stanowi środowiska wód morskich, ponieważ przewidziane w ramach niej inwestycje dotyczą budowy terminali przeładunkowych drogowo-kolejowych, a nie morskich. Niezależnie od tego, w odniesieniu do wszystkich planowanych w ramach niej inwestycji przewiduje się każdorazowo ich weryfikację pod kątem konieczności uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, a także pod kątem konieczności przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, zgodnie z dyrektywą 2011/92/UE.
Przejsięcie na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich	X	Reforma nie doprowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania odpadów, jak również do poważnej nieefektywności w zakresie

E2.1. Zwiększenie konkurencyjności sektora kolejowego		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>recykling: Czy oczekuje się, że środek:</p> <p>(i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub</p> <p>(ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub</p> <p>(iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?</p>		<p>bezpośredniego i pośredniego korzystania z zasobów naturalnych. W zakresie planowanych w ramach niej inwestycji mogą powstawać odpady, ale nie będą to ilości znaczące. Ponadto przewiduje się efektywne korzystanie z zasobów naturalnych poprzez ich ponowne wykorzystanie. Biorąc pod uwagę powyższe, reforma nie spowoduje szkód dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym.</p>
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?</p>	X	<p>Reforma nie doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody i gleby. Poprzez stworzenie ram prawnych i organizacyjnych dla zwiększenia udziału sektora kolejowego w przewozach pasażerskich i towarowych pośrednio będzie przyczyniać się do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do powietrza, biorąc pod uwagę, że transport drogowy jest bardziej emisyjny aniżeli kolejowy. Planowane do realizacji w ramach reformy inwestycje mogą przyczyniać się do emisji zanieczyszczeń do powietrza oraz emisji hałasu np. budowa i rozbudowa terminali intermodalnych, jednak nie będą to znaczące wielkości emisji, z uwagi na projektowanie działania ograniczające tego rodzaju oddziaływanie.</p>
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów: Czy przewiduje się, że środek:</p> <p>(i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub</p> <p>(ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</p>	X	<p>Nie przewiduje się, aby reforma była w znacznym stopniu szkodliwa dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym szczególnie chronionych.</p> <p>Dla przewidzianych w ramach niej do realizacji inwestycji, w zakresie modernizacji istniejącej infrastruktury kolejowej, przeprowadzono ocenę oddziaływania na środowisko, zgodnie z dyrektywą 2001/42/WE, która wykazała nieznaczny przewidywalny jej wpływ na ochronę obszarów chronionych. Większy wpływ może mieć potencjalnie budowa nowych linii kolejowych, których przebiegi nie zostały jeszcze ustalone, a dla których przewidziano opracowanie dokumentacji przedprojektowej oraz projektowej w związku z przedsięwzięciem polegającym na utworzeniu nowych połączeń z planowanym Węzłem Centralny Port Komunikacyjny (CPK).</p> <p>Jednocześnie należy jednak podkreślić, że system ocen oddziaływania na środowisko w Polsce, zobowiązuje inwestorów do przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko przedsięwzięć, które mogą na nie znacząco oddziaływać. Ocena taka pozwala na precyzyjne wskazanie oddziaływań, jak również, jeśli zachodzi taka potrzeba, określenie wariantów alternatywnych, działań minimalizujących oraz kompensujących, przypisanych do indywidualnych projektów. Więcej informacji w tym zakresie przedstawiono w ocenie samej inwestycji.</p>

5.3.2. Ocena inwestycji

Tabela 144. Lista kontrolna do oceny inwestycji E2.1.1.

E2.1.1. Linie kolejowe

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód”		tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu	Działania inwestycyjne w zakresie modernizacji linii kolejowych (infrastruktura liniowa i punktowa), zwiększenia przepustowości		X	Główna działalność wspierana w ramach środka kwalifikuje się do objęcia obszarem interwencji 065 w załączniku do rozporządzenia w sprawie RRF, ze współczynnikiem zmiany klimatu na poziomie 100%. Pozostałe, o mniejszym znaczeniu, obszary interwencji w ramach środka to: 064, 066bis (ze współczynnikiem zmiany klimatu na poziomie 100%), a także 066 (ze współczynnikiem zmiany klimatu na poziomie 40%). Celem działalności jest zwiększenie roli sektora kolejowego w systemie transportowym, którego oddziaływanie w kontekście emisji gazów cieplarnianych jest mniejsze aniżeli pozostałych sektorów transportu (w szczególności transportu drogowego). Zwiększenie udziału transportu kolejowego w przewozach osobowych i towarowych jest niezbędne dla transformacji w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu. Dodatkowo realizowany jest program "Zielona Kolej", którego celem jest osiągnięcie 85% energii z OZE w transporcie kolejowym do 2030 r.
	Działania polegające na opracowaniu dokumentacji przedprojektowej oraz projektowej dla inwestycji, których celem jest znacząca poprawa jakości lub utworzenie nowych połączeń z planowanym Węzłem CPK.	X		
Adaptacja do zmian klimatu		X		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		X		
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		X		
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola			X	Działalność wspierana w ramach środka nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na ten cel środowiskowy, związanego z bezpośrednimi i pierwotnymi pośrednimi skutkami w całym jego cyklu życia. Na podstawie analiz wykonanych w ramach przeprowadzonej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu dokumentu „PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. – zamierzenia inwestycyjne na lata 2021-2030 z perspektywą do 2040 roku”, zgodnie z dyrektywą 2001/42/WE, stwierdzono, że ładunki zanieczyszczeń wprowadzane przez transport kolejowy bezpośrednio do powietrza są niewielkie. Dodatkowo elektryfikacja kolejnych linii kolejowych prowadzić będzie do dalszego zmniejszenia tego oddziaływania. Podobnie niewielkie będą ładunki zanieczyszczeń emitowanych do środowiska glebowego i wodnego tj. pyłów (produktów ścierania szyn i elementów pociągów), a także niewielkie ilości smarów i olejów, płynów hamulcowych. Modernizacja linii kolejowych ogólnie przyczyni się do ograniczenia tego wpływu. Planowane inwestycje kolejowe doprowadzą do promocji transportu kolejowego, w efekcie czego zwiększy się jego udział w transporcie towarów i osób w skali kraju (i regionów), co pozytywnie przyczyni się do poprawy jakości powietrza.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		X		

Tabela 145.. Ocena merytoryczna inwestycji E2.1.1. pod kątem zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych

E2.1.1. Linie kolejowe		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>Łagodzenie zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?</p>	X	<p>(Tylko w odniesieniu do działań polegających na opracowaniu dokumentacji przedprojektowej oraz projektowej dla inwestycji, których celem jest znacząca poprawa jakości lub utworzenie nowych połączeń z planowanym Węzłem CPK)</p> <p>Nie przewiduje się aby środek doprowadził do znacznych emisji gazów cieplarnianych. Przedmiotowe inwestycje, objęte dokumentacją przedprojektową oraz projektową, mają na celu utworzenie połączeń w ramach sieci kolei dużych prędkości. Ich celem jest skrócenie czasu dojazdu do Warszawy, dla najdalej położonych miejscowości, do 3 godzin. Zakłada się, że efektem inwestycji będzie ograniczenie wykluczenia komunikacyjnego w transporcie kolejowym i poprawa powiązań o zasięgu regionalnym. Oczekuje się, że poprawa ta wpłynie na wzrost atrakcyjności transportu kolejowego, względem transportu drogowego, co przyczyni się do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych. Realizacja wskazanych odcinków wpisuje się także w założenia Strategii Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 r.</p>
<p>Adaptacja do zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?</p>	X	<p>Z punktu widzenia trzech podstawowych elementów transportu kolejowego tj. infrastruktury, środków transportu oraz komfortu socjalnego, infrastruktura wykazuje największą wrażliwość na warunki klimatyczne. Z tego względu opracowano Plan Adaptacji infrastruktury kolejowej do zmian klimatu. W ramach Planu przeanalizowano aktualne warunki klimatyczne i przewidywane zmiany, a także ich związek z infrastrukturą kolejową, dokonano analizy podatności, wrażliwości, ekspozycji infrastruktury kolejowej na zmiany klimatu, a także zidentyfikowano parametry techniczne, których projektowanie związane jest z uwzględnieniem czynników pogodowych. Zestawiono propozycje dot. przewidywania, monitorowania ekstremalnych warunków pogodowych, możliwości wdrożenia zielonej i błękitnej infrastruktury, działań organizacyjnych, zapobiegawczych, ratowniczych i technicznych mogących minimalizować wpływ klimatu na infrastrukturę, a także dobrych praktyk dla projektantów i utrzymania linii kolejowej. Dodatkowo opracowano wytyczne dotyczące sposobu uwzględniania zagadnień klimatycznych w dokumentacji środowiskowej. Wśród rekomendowanych działań adaptacyjnych wskazano m.in.: rozbudowę systemu SEPE (System Ewidencjonowania Pracy Eksploatacyjnej); rozwój efektywnego zarządzania energią eco-driving, eco-parking (ogrzewanie pociągów podczas postoju), ograniczenie emisji poprzez gromadzenie energii oddanej w bankach energii; zwiększenie stosowania EOR (elektrycznego ogrzewania rozjazdów) oraz SMUE (System Monitorowania Urządzeń Elektroenergetycznych). Parametry modernizowanej infrastruktury będą uwzględniały środki zapewniające jej odporność na zmiany klimatu. Środki takie zostaną także uwzględnione w opracowywanej dokumentacji przedprojektowej oraz projektowej w związku z przedsięwzięciem polegającym na utworzeniu nowych połączeń z planowanym Węzłem Centralny Port Komunikacyjny (CPK).</p>
<p>Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał:</p>	X	<p>Nie przewiduje się, aby środek zagrażał dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub dobremu</p>

E2.1.1. Linie kolejowe		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
(i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub (ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?		stanowi środowiska wód morskich. Na etapie oceny oddziaływania na środowisko (OOS), przeprowadzonej zgodnie z dyrektywą 2001/42/WE, dla projektu dokumentu „PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. – zamierzenia inwestycyjne na lata 2021-2030 z perspektywą do 2040 roku” stwierdzono, że prowadzona w normalnych warunkach eksploatacja infrastruktury kolejowej nie jest istotnym elementem generującym oddziaływania na wody powierzchniowe i podziemne. Projekty modernizacyjne, polegające jedynie na przebudowie elementów istniejącej infrastruktury (liniowej, punktowej), cechują się najmniejszym prawdopodobieństwem oddziaływania (również na pozostałe komponenty środowiska). Większe potencjalne prawdopodobieństwo oddziaływania dotyczy budowy nowych elementów infrastruktury kolejowej, co zostanie przeanalizowane na etapie przygotowania odnośnej dokumentacji przedprojektowej oraz projektowej związanej z utworzeniem nowych połączeń z planowanym Węzłem CPK. W przypadku wszystkich planowanych przedsięwzięć przewiduje się każdorazowo ich weryfikację pod kątem konieczności uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, a także pod kątem konieczności przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, zgodnie z dyrektywą 2011/92/UE, tak aby na etapie planowania, realizacji, eksploatacji i likwidacji nie przyczyniały się one do oddziaływania na zasoby wodne. Inwestycja nie ma wpływu na wody morskie.
Przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling: Czy oczekuje się, że środek: (i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub (ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub (iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?	X	Środek nie doprowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania odpadów, jednakże w ramach modernizacji istniejącej infrastruktury kolejowej (liniowej i punktowej) mogą powstawać odpady, ale nie będą to ilości znaczące. Zasady postępowania ze zużytymi materiałami np. podkładami kolejowymi wynikają z obowiązującej ustawy o odpadach. Wiele materiałów z infrastruktury kolejowej można również poddać ponownemu wykorzystaniu, w tym: elementy metalowe, materiały polimerowe, a także tłuczeń z nasypów kolejowych. Środek nie doprowadzi do nieefektywności w zakresie bezpośredniego i pośredniego korzystania z zasobów naturalnych. W celu minimalizacji zużycia kruszywa skalnych na etapie modernizacji linii kolejowych przewiduje się możliwość wtórnego wykorzystania starego tłuczniwa, w zależności od stopnia jego zużycia, co przyczyni się do oszczędności złóż surowców oraz ograniczy powstawanie odpadów. Wobec powyższego środek nie przyczyni się do powstania poważnych i długoterminowych szkód dla środowiska w aspekcie gospodarki obiegu zamkniętego. Wymiar związany z gospodarką o obiegu zamkniętym, w tym z: zapobieganiem powstawaniu odpadów, ich recyklingiem, efektywnym wykorzystaniem zasobów naturalnych, zostanie również uwzględniony w ramach opracowania dokumentacji przedprojektowej oraz projektowej w związku z przedsięwzięciem polegającym na utworzeniu nowych połączeń z planowanym Węzłem Centralny Port Komunikacyjny (CPK).
Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów: Czy przewiduje się, że środek: (i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub	X	Przeprowadzono ocenę oddziaływania na środowisko, zgodnie z dyrektywą 2001/42/WE, dla projektu dokumentu „PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. – zamierzenia inwestycyjne na lata 2021-2030 z perspektywą do 2040 roku”, w ramach którego planuje się m.in.

E2.1.1. Linie kolejowe		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
(ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?		<p>modernizację (przebudowę lub rozbudowę) istniejącej infrastruktury kolejowej. Interpretacja wyników powyżej oceny wskazuje, że modernizacja infrastruktury kolejowej (liniowej i punktowej), w przeciwieństwie do budowy nowych linii kolejowych, cechuje się nieznacznym potencjalnym wpływem na obszary chronione.</p> <p>Należy jednocześnie podkreślić, że system ocen oddziaływania na środowisko w Polsce jest zgodny z dyrektywą 2011/92/UE i zobowiązuje inwestorów do przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko przedsięwzięć, które mogą na nie w znacznym stopniu oddziaływać. Ocena taka pozwala na precyzyjne wskazanie oddziaływań, jak również określenie ewentualnych wariantów alternatywnych, działań minimalizujących czy kompensujących, przypisanych do indywidualnych projektów.</p> <p>W ramach inwestycji „Linie kolejowe” planowane jest również opracowanie dokumentacji przedprojektowej oraz projektowej dla inwestycji, których celem jest znacząca poprawa jakości lub utworzenie nowych połączeń z planowanym Węzłem Centralny Port Komunikacyjny (CPK). Zakres dokumentacji będzie obejmować: studia techniczno-ekonomiczno-środowiskowe, pełną dokumentację techniczną, w tym projektową oraz uzyskanie niezbędnych do rozpoczęcia robót decyzji i pozwoleń. Większość planowanych linii zostanie zbudowana od podstaw, a ich konstrukcja będzie zgodna ze wszystkimi obowiązującymi wytycznymi, w tym dotyczącymi wymogów środowiskowych.</p> <p>Dla powyższych inwestycji wymagane będzie przeprowadzenie indywidualnych ocen oddziaływania na środowisko. Dla potencjalnych inwestycji, które mogą być lokalizowane na obszarach Natura 2000 lub w ich sąsiedztwie, w ramach oceny oddziaływania zostanie przeprowadzone szczegółowe rozpoznanie możliwych oddziaływań na integralność i przedmioty ochrony tych obszarów. Ocena oddziaływania na środowisko inwestycji będzie wskazywać oddziaływania, ich siłę oraz ewentualne warianty alternatywne, działania minimalizujące czy kompensujące, jeśli będzie zachodziła potrzeba ich zastosowania, przypisane do indywidualnych projektów.</p> <p>W tym kontekście warto podkreślić, iż obowiązujący w Polsce system prawny nie dopuszcza realizacji inwestycji, które mogłyby znacząco oddziaływać na przedmioty ochrony Natura 2000. Wobec powyższych uwarunkowań, na etapie oceny oddziaływania na środowisko przedsięwzięć, inwestor będzie zobowiązany do przedstawienia ewentualnych wariantów alternatywnych, a jeśli nie będą one możliwe do realizacji, będzie można zastosować odstępstwo ustawowe, tylko i wyłącznie, jeżeli zostanie wykazane, iż przedsięwzięcie stanowi inwestycję celu publicznego.</p> <p>Procedura oceny oddziaływania na środowisko zapewnia właściwy poziom ochrony terenów wrażliwych z punktu widzenia bioróżnorodności i jest zgodna z wymaganiami Dyrektywy EIA oraz z wymaganiami Artykułu 6(3) Dyrektywy siedliskowej i Artykułu 5 Dyrektywy ptasiej.</p> <p>Zakłada się, że procedura ocen oddziaływania na środowisko zastosowana do każdego indywidualnego projektu pozwoli na zaprojektowanie odpowiedniej lokalizacji inwestycji i zastosowanie takich rozwiązań technicznych, które zminimalizują ryzyko szkodliwości dla stanu zachowania siedlisk i gatunków.</p> <p>W celu zminimalizowania wpływu na siedliska i gatunki, w odniesieniu do wszystkich prac związanych z modernizacją/budową linii kolejowych zakłada się stosowanie</p>

E2.1.1. Linie kolejowe		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
		<p>następujących ogólnych zasad:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wszelkie prace przygotowawcze polegające na wycince drzew i krzewów powinny być prowadzone poza sezonem lęgowym; - w okresie lęgowym ptaków należy lokalizować zaplecza budowlane w oddaleniu od większych zadrzewień i zakrzewień; - należy tak zaplanować rozkład dróg dojazdowych, aby zminimalizować wycinkę drzew i krzewów; - ubytek w drzewostanie powstały w wyniku wycinki tymczasowej pod place budowlano-montażowe należy po zakończeniu prac odtworzyć poprzez nasadzenie rodzimych gatunków drzew i krzewów; - w celu ochrony ssaków i herpetofauny wszystkie wykopy powinny zostać ogrodzone na czas dłuższych przerw w pracy; - należy stosować zakaz zasypywania oczek wodnych w obszarze inwestycji oraz w jej sąsiedztwie; - w obrębie stwierdzonych siedlisk przyrodniczych oraz miejsc występowania chronionych gatunków flory, należy stosować zakaz sytuowania baz sprzętowych; - należy we wszystkich uzasadnionych przypadkach stosować nadzór przyrodniczy.

Tabela 146. Lista kontrolna do oceny inwestycji E2.1.2.

E2.1.2. Pasażerski tabor kolejowy			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		X	Działalność wspierana w ramach środka kwalifikuje się do objęcia obszarem interwencji 072bis w załączniku do rozporządzenia w sprawie RRF ze współczynnikiem zmiany klimatu na poziomie 100%, gdyż dotyczy zakupu taboru kolejowego zeroemisyjnego tj. zasilanego energią elektryczną lub hybrydowego (wykorzystującego obok energii elektrycznej inne zeroemisyjne rozwiązania), w tym: pociągów PUSH-PULL oraz lokomotyw wielosystemowych. Celem jest zwiększenie roli sektora kolejowego w systemie transportowym (na poziomie ponadregionalnym), którego oddziaływanie w kontekście emisji gazów cieplarnianych jest mniejsze niż pozostałych sektorów transportu (w szczególności transportu drogowego). Zwiększenie udziału transportu kolejowego w przewozach pasażerskich jest niezbędne dla transformacji w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu.
Adaptacja do zmian klimatu		X	Działalność wspierana w ramach środka ma nieznaczny przewidywalny wpływ na ten cel środowiskowy, biorąc pod uwagę zarówno jego bezpośrednie, jak i najistotniejsze pośrednie skutki w całym cyklu życia. Nowy, pasażerski tabor kolejowy będzie wyposażony w klimatyzację.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		X	Działalność wspierana w ramach środka ma nieznaczny przewidywalny wpływ na zrównoważone wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych i morskich, biorąc pod uwagę zarówno jej bezpośrednie, jak i najistotniejsze pośrednie skutki w całym cyklu życia. Nie zidentyfikowano żadnego ryzyka degradacji środowiska związanego z zachowaniem jakości wody i deficytem wody. Zużycie wody związane z utrzymaniem taboru

E2.1.2. Pasażerski tabor kolejowy			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			kolejowego (mycie pojazdów, zasilanie toalet) należy uznać za pomijalnie małe.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		X	Działalność wspierana w ramach środka nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na ten cel środowiskowy, związanego z bezpośrednimi i pierwotnymi pośrednimi skutkami w całym jego cyklu życia. Tabor kolejowy jest eksploatowany w długim horyzoncie czasowym (przez kilkadziesiąt lat). W specyfikacjach na nowy tabor przewiduje się dobór pod względem znaczenia dla środowiska zastosowanych materiałów i technologii, a także uniknięcia odpadów niebezpiecznych, uwzględnienie stopnia recyklingu i odzysku materiałów, jak również poziomu wykorzystania materiałów odnawialnych.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		X	Działalność wspierana w ramach środka nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na ten cel środowiskowy, związanego z bezpośrednimi i pierwotnymi pośrednimi skutkami w całym jego cyklu życia. Eksploatacja nowoczesnych lokomotyw elektrycznych czy hybrydowych przyczyni się do ograniczenia emisji zanieczyszczeń do powietrza. Nowy tabor będzie wyposażony w toalety z zamkniętym obiegiem, co pozwoli wyeliminować odprowadzanie ścieków z toalet pociągów, bezpośrednio na tory.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		X	Działalność wspierana w ramach środka nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na ten cel środowiskowy, związanego z bezpośrednimi i pierwotnymi pośrednimi skutkami w całym jego cyklu życia. Można wskazać natomiast niewielki pozytywny wpływ na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów w związku ze zmniejszeniem emisji zanieczyszczeń do powietrza oraz eliminacją odprowadzania ścieków z toalet bezpośrednio na tory, co wyjaśniono w zakresie celu dot. zapobiegania zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby.

Na liście kontrolnej (Tabela 146) nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczność poddania środka szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych.

Tabela 147. Lista kontrolna do oceny inwestycji E2.1.3.

E2.1.3. Transport intermodalny			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu	X		
Adaptacja do zmian klimatu		X	Działalność wspierana w ramach środka ma nieznaczny przewidywalny wpływ na ten cel środowiskowy, biorąc pod uwagę zarówno jego bezpośrednie, jak i najistotniejsze pośrednie skutki w całym cyklu życia. Działania polegające na modernizacji i budowie nowych terminali przeładunkowych drogowo-kolejowych zakładają dostosowanie ich do zmian klimatu i występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych.

E2.1.3. Transport intermodalny			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		X	Działalność wspierana w ramach środka, polegająca na modernizacji i budowie nowych terminali przeładunkowych drogowo-kolejowych, ma nieznaczny przewidywalny wpływ na ten cel środowiskowy, biorąc pod uwagę zarówno jego bezpośrednie, jak i najistotniejsze pośrednie skutki w całym cyklu życia, które nie będą prowadziły do wprowadzenia zmian w stanie wód i ekosystemów od nich zależnych.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		X	Działalność wspierana w ramach środka ma nieznaczny przewidywalny wpływ na ten cel środowiskowy, biorąc pod uwagę zarówno jego bezpośrednie, jak i najistotniejsze pośrednie skutki w całym cyklu życia. Budowa, rozbudowa i modernizacja terminali wiązać się będzie z powstawaniem odpadów na etapie budowy. Oddziaływanie to będzie nieznaczne. Rozwój technologii i odpowiednia logistyka będzie prowadzić do minimalizacji ilości powstających odpadów.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	X		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		X	Działalność wspierana w ramach środka ma nieznaczny przewidywalny wpływ na ten cel środowiskowy, biorąc pod uwagę zarówno jego bezpośrednie, jak i najistotniejsze pośrednie skutki w całym cyklu życia. W przypadku wszystkich planowanych przedsięwzięć przewiduje się każdorazowo ich weryfikację pod kątem konieczności uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, a także pod kątem konieczności przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, zgodnie z dyrektywą 2011/92/UE. Ponadto w ramach oceny oddziaływania na środowisko „Kierunków Rozwoju Transportu Intermodalnego do 2030 r. z perspektywą do 2040 r.”, wykonanej zgodnie z dyrektywą 2001/42/WE, wskazano także potencjalne środki zapobiegawcze dla budowy, rozbudowy i modernizacji terminali w kontekście ochrony przyrody.

Tabela 148. Ocena merytoryczna inwestycji E2.1.3. pod kątem zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych

E2.1.3. Transport intermodalny		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
Łagodzenie zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?	X	Działalność wspierana w ramach środka kwalifikuje się do objęcia obszarem interwencji 079 w załączniku do rozporządzenia w sprawie RRF ze współczynnikiem zmiany klimatu na poziomie 40%. Podejmowane działania w obszarze: budowy, rozbudowy i unowocześnienia terminali przeładunkowych drogowo-kolejowych, połączeń terminali z infrastrukturą liniową (tzw. połączenia ostatniej mili), zakupu specjalistycznego taboru (lokomotywy i wagonów) służącego do wykonywania przewozów intermodalnych, a także urządzeń wykorzystywanych do przeładunku, przyczynią się do zwiększenia udziału transportu intermodalnego w przewozach towarowych, co sprzyja transformacji w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu, szczególnie w przypadku znacznego dystansu realizowanego przewozu za pośrednictwem transportu kolejowego, ale także

E2.1.3. Transport intermodalny		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
		w związku z wykorzystaniem efektu skali i synergii podczas realizacji podobnych usług dla kilku odbiorców. Nie oczekuje się, aby środek doprowadził do znacznych emisji gazów cieplarnianych, ponieważ na etapie budowy, rozbudowy, modernizacji i eksploatacji obiektów przewiduje się podejmowanie działań mających na celu m.in. wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych, stosowanie efektywnych technologii składowania, niskoemisyjnych środków przeladunku, energooszczędnego oświetlenia oraz ogrzewania. Zakupiony, nowy, specjalistyczny tabor będzie mógł zastąpić wyeksploatowany i przestarzały tabor, co również przyczyni się do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych.
Adaptacja do zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał: (i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub (ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?		
Przejsie na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling: Czy oczekuje się, że środek: (i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub (ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub (iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?		
Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?	X	Nie oczekuje się, aby środek doprowadził do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby. Rozwój transportu kolejowego z równoczesnym przenoszeniem transportu z sieci drogowej pozytywnie wpłynie na zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza. W ramach budowy, rozbudowy, modernizacji terminali przewiduje się podejmowanie działań mających na celu m.in. wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych, niskoemisyjnych środków przeladunku, niskoemisyjnego ogrzewania. Zakupiony, nowy, specjalistyczny tabor (lokomotywy i wagony) będzie mógł zastąpić wyeksploatowany i przestarzały tabor, co również przyczyni się do ograniczenia emisji zanieczyszczeń do powietrza, a także emisji hałasu.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów: Czy przewiduje się, że środek: (i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub (ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk		

E2.1.3. Transport intermodalny		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?		

5.4. Reforma E2.2. Zwiększenie bezpieczeństwa transportu (część dotacyjna)

5.4.1. Ocena reformy

Tabela 149. Lista kontrolna do oceny reformy E2.2.

E2.2. Zwiększenie bezpieczeństwa transportu			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu	X		
Adaptacja do zmian klimatu		X	Reforma nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na ten cel środowiskowy, związanego z bezpośrednimi i pierwotnymi pośrednimi skutkami. Parametry infrastruktury mającej wpływ na wzrost bezpieczeństwa ruchu drogowego, a także obwodnice miejscowości będą uwzględniały zastosowanie środków zapewniających odporność na zmiany klimatu.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		X	Reforma nie ma żadnego przewidywalnego wpływu na ten cel środowiskowy, związanego z bezpośrednimi i pierwotnymi pośrednimi skutkami ze względu na charakter zaplanowanych w ramach niej działań, które nie będą prowadziły do wprowadzenia zmian w stanie wód i ekosystemów od nich zależnych.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		X	Reforma nie wykazuje przewidywalnego wpływu na ten cel środowiskowy, związanego z bezpośrednimi i pierwotnymi pośrednimi skutkami. Na etapie realizacji inwestycji zostaną podjęte wszelkie działania mające na celu ograniczenie ilości powstających odpadów, a zastosowane materiały będą cechować się odpowiednią trwałością.
Zapobieganie zanieczyszczeniu powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	X		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	X		

Tabela 150. Ocena merytoryczna reformy E2.2. pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych

E2.2. Zwiększenie bezpieczeństwa transportu		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
Łagodzenie zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?	X	Reforma ma charakter regulacyjny. Stwarza ramy prawne dla ograniczenia wpływu sektora transportu na otoczenie i poprawy bezpieczeństwa w ruchu drogowym i kolejowym. Sama reforma przewidująca: nowelizację ustawy o ruchu drogowym w zakresie ochrony pieszych; wdrożenie Narodowego Programu

E2.2. Zwiększenie bezpieczeństwa transportu		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
		Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego; zmianę przepisów w zakresie penalizacji wykroczeń drogowych; opracowanie i wdrożenie Programu Bezpiecznej Infrastruktury Drogowej; przegląd systemu prawnego i organizacji ruchu dotyczących przejazdów kolejowo-drogowych; nie będzie się przyczyniać do emisji gazów cieplarnianych. Planowane w ramach niej inwestycje, w szczególności dotyczące budowy obwodnic miejscowości, poprzez poprawę płynności ruchu, będą sprzyjać zmniejszeniu emisji gazów cieplarnianych z transportu drogowego.
Adaptacja do zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał: (i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub (ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?		
Przejsie na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling: Czy oczekuje się, że środek: (i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub (ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub (iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?		
Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?	X	Reforma nie doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby. Planowane w ramach niej inwestycje przyczynią się do: poprawy płynności ruchu (budowa obwodnic miejscowości), zmniejszenia prędkości poruszania się pojazdów (instalacja automatycznych urządzeń rejestrujących wykroczenia drogowe), promocji zrównoważonych form mobilności, co sprzyjać będzie zmniejszeniu emisji zanieczyszczeń do powietrza z transportu drogowego. Reforma nie doprowadzi również do zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do wód i gleby. Projektowane w ramach nowych odcinków dróg (obwodnic) systemy wstępnego oczyszczania wód opadowych i roztopowych będą miały pozytywny wpływ na ograniczanie zanieczyszczeń do wód i gleby.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów: Czy przewiduje się, że środek: (i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub (ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?	X	Nie przewiduje się, aby reforma była szkodliwa dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym szczególnie chronionych. Dla przewidzianych w ramach niej do realizacji inwestycji, w zakresie budowy obwodnic, przeprowadzono ocenę oddziaływania na środowisko, zgodnie z dyrektywą 2001/42/WE. Jednocześnie należy jednak podkreślić, że system ocen oddziaływania na środowisko w Polsce, zobowiązuje inwestorów

E2.2. Zwiększenie bezpieczeństwa transportu		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
		do przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko przedsięwzięć, które mogą na nie znacząco oddziaływać. Ocena taka pozwala na precyzyjne wskazanie oddziaływań, jak również określenie wariantów alternatywnych czy działań minimalizujących oraz kompensujących, jeśli zachodzi potrzeba ich zastosowania, przypisanych do indywidualnych projektów. Więcej informacji w tym zakresie przedstawiono w dalszej ocenie inwestycji.

5.4.2. Ocena inwestycji

Tabela 151. Lista kontrolna do oceny inwestycji E2.2.1.

E2.2.1. Bezpieczeństwo transportu				
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”		tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu	Ścieżki rowerowe		X	Działalność wspierana w ramach środka - budowa ścieżek rowerowych kwalifikuje się do objęcia obszarem interwencji 075 w załączniku do rozporządzenia w sprawie RRF ze współczynnikiem zmiany klimatu na poziomie 100%.
	Budowa obwodnic	X		
Adaptacja do zmian klimatu			X	Działania wspierane w ramach środka nie mają znaczącego przewidywalnego wpływu na ten cel środowiskowy, związanego z bezpośrednimi i pierwotnymi pośrednimi skutkami środka w całym jego cyklu życia. Budowa obejść drogowych miejscowości może prowadzić do zmniejszenia efektu miejskiej wyspy ciepła poprzez przeniesienie części ruchu drogowego, generującego przyrost temperatury w obszarze zabudowanym, w związku ze spalaniem paliw w silnikach pojazdów, poza tereny gęsto zaludnione. Ścieżki rowerowe planuje się w miarę możliwości z uwzględnieniem towarzyszącej zieleni, pełniącej funkcję chłodzącą, co wpływa na poprawę warunków przemieszczania się i stanowi zachętę do korzystania ze zrównoważonych form mobilności.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich			X	Działalność wspierana w ramach środka nie ma żadnego przewidywalnego wpływu na zrównoważone wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych i morskich, biorąc pod uwagę zarówno jej bezpośrednie, jak i najistotniejsze pośrednie skutki w całym cyklu życia. Nie zidentyfikowano ryzyka degradacji środowiska związanego z zachowaniem jakości wody i deficytem wody.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling			X	Działalność wspierana w ramach środka ma nieznaczący przewidywalny wpływ na ten cel środowiskowy, biorąc pod uwagę zarówno jego bezpośrednie, jak i najistotniejsze pośrednie skutki w całym cyklu życia. Na etapie realizacji inwestycji zostaną podjęte wszelkie działania mające na celu ograniczenie ilości powstających odpadów, a zastosowane materiały będą cechować się odpowiednią trwałością.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	Ścieżki rowerowe		X	Budowa ścieżek rowerowych, sprzyjająca zmianie modelu mobilności przez mieszkańców, przyczyni się do ograniczenia emisji zanieczyszczeń do powietrza.
	Budowa obwodnic	X		

E2.2.1. Bezpieczeństwo transportu			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	X		

Tabela 152. Ocena merytoryczna inwestycji E2.2.1. pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych

E2.2.1. Bezpieczeństwo transportu		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
Łagodzenie zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?	X	(Tylko w odniesieniu do budowy obwodnic) Nie oczekuje się, aby środek doprowadził do znacznych emisji gazów cieplarnianych. Budowa obwodnic miejscowości będzie prowadzić do poprawy płynności ruchu, co sprzyjać będzie zmniejszeniu emisji gazów cieplarnianych z transportu drogowego. Instalacja automatycznych urządzeń rejestrujących wykroczenia drogowe przyczyni się do zmniejszenia prędkości poruszania się pojazdów, co również pozytywnie będzie wpływać na ograniczenie emisji gazów cieplarnianych, w związku z mniejszym zużyciem paliw w silnikach pojazdów drogowych.
Adaptacja do zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał: (i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub (ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?		
Przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling: Czy oczekuje się, że środek: (i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub (ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub (iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?		
Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?	X	(Tylko w odniesieniu do budowy obwodnic) Środek nie doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby. Budowa obwodnic miejscowości przyczyni się do poprawy płynności ruchu, co sprzyjać będzie zmniejszeniu emisji zanieczyszczeń do powietrza z transportu drogowego. Ponadto nastąpi przeniesienie

E2.2.1. Bezpieczeństwo transportu		
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
		emisji poza tereny zabudowane, gdzie występują problemy z przekroczeniami norm jakości powietrza. Instalacja automatycznych urządzeń rejestrujących wykroczenia drogowe będzie przyczyniać się do zmniejszenia prędkości poruszania się pojazdów, a tym samym pozytywnie może wpływać na ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza. Należy również wskazać, iż projektowane w ramach nowych odcinków dróg (obwodnic) systemy wstępnego oczyszczania wód opadowych i roztopowych będą miały pozytywny wpływ na ograniczanie zanieczyszczeń występujących w wodach i glebie, w obszarze oddziaływania inwestycji.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów: Czy przewiduje się, że środek: (i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub (ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?	X	Przeprowadzono ocenę oddziaływania na środowisko, zgodnie z dyrektywą 2001/42/WE, dla projektu dokumentu „Program budowy 100 obwodnic na lata 2020-2030”, w ramach którego planuje się budowę przewidzianych do wsparcia w ramach niniejszego środka 90 km obwodnic. Wyniki oceny jw. nie wykazały znaczącego oddziaływania budowy obwodnic na przedmioty ochrony Natura 2000. Dla powyższych inwestycji wymagane będzie przeprowadzenie indywidualnych ocen oddziaływania na środowisko, zgodnie z dyrektywą 2011/92/UE. Dla potencjalnych inwestycji, które będą lokalizowane na obszarach Natura 2000 lub w ich sąsiedztwie, w ramach oceny oddziaływania zostanie przeprowadzone szczegółowe rozpoznanie możliwych oddziaływań na integralność i przedmioty ochrony tych obszarów. Ocena oddziaływania na środowisko inwestycji będzie wskazywać oddziaływania, ich siłę oraz ewentualne warianty alternatywne, działania minimalizujące czy kompensujące, jeśli będzie zachodziła potrzeba ich zastosowania, przypisane do indywidualnych projektów. W tym kontekście warto podkreślić, iż obowiązujący w Polsce system prawny nie dopuszcza realizacji inwestycji, które mogłyby znacząco oddziaływać na przedmioty ochrony Natura 2000. Wobec powyższych uwarunkowań, na etapie oceny oddziaływania na środowisko przedsięwzięć, inwestor będzie zobowiązany do przedstawienia ewentualnych wariantów alternatywnych, a jeśli nie będą one możliwe do realizacji, będzie można zastosować odstępstwo ustawowe, tylko i wyłącznie, jeżeli zostanie wykazane, iż przedsięwzięcie stanowi inwestycję celu publicznego.

Tabela 153. Lista kontrolna do oceny inwestycji E2.2.2.

E2.2.2. Cyfryzacja transportu			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		X	Działalność wspierana w ramach środka nie ma żadnego albo nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na ten cel środowiskowy, związanego z bezpośrednimi i pierwotnymi pośrednimi skutkami środka w całym jego cyklu życia. Wdrożenie inteligentnych systemów transportowych przyczyni się do zarządzania ruchem w czasie rzeczywistym, lepszego planowania mobilności co pośrednio przyczyni się do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych. Wdrożenie kompleksowego systemu elektronicznego zakupu biletów w kolejowym transporcie pasażerskim, objęcie kolejowych posterunków ruchu zdalnym

E2.2.2. Cyfryzacja transportu			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			sterowaniem, wdrożenie urządzeń pokładowych ETCS, a także modernizacja kolejowych urządzeń przejazdowych, budowa i remont lokalnych centrów sterowania czy wdrożenie systemu dynamicznej informacji pasażerskiej przyczynią się do zwiększenie roli sektora kolejowego w systemie transportowym, którego oddziaływanie w kontekście emisji gazów cieplarnianych jest mniejsze aniżeli pozostałych sektorów transportu (w szczególności transportu drogowego). Zwiększenie udziału transportu kolejowego w przewozach osobowych i towarowych jest niezbędne dla transformacji w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu.
Adaptacja do zmian klimatu		X	Działalność wspierana w ramach środka nie ma żadnego albo nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na ten cel środowiskowy, związanego z bezpośrednimi i pierwotnymi pośrednimi skutkami środka w całym jego cyklu życia, z uwagą na charakter środka.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		X	Działalność wspierana w ramach środka nie ma żadnego przewidywalnego wpływu na zrównoważone wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych i morskich, biorąc pod uwagę zarówno jej bezpośrednie, jak i najistotniejsze pośrednie skutki w całym cyklu życia. Nie zidentyfikowano ryzyka degradacji środowiska związanego z zachowaniem jakości wody i deficytem wody.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		X	Działalność wspierana w ramach środka nie ma żadnego albo nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na ten cel środowiskowy, związanego z bezpośrednimi i pierwotnymi pośrednimi skutkami środka w całym jego cyklu życia, z uwagą na charakter środka.
Zapobieganie zanieczyszczeniu powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		X	Działalność wspierana w ramach środka nie ma żadnego albo nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na ten cel środowiskowy, związanego z bezpośrednimi i pierwotnymi pośrednimi skutkami środka w całym jego cyklu życia, z uwagą na charakter środka. Wdrożenie inteligentnych systemów transportowych przyczyni się do zarządzania ruchem w czasie rzeczywistym, lepszego planowania mobilności co pośrednio przyczyni się do ograniczenia emisji zanieczyszczeń do powietrza. Wdrożenie kompleksowego systemu elektronicznego zakupu biletów w kolejowym transporcie pasażerskim, objęcie kolejowych posterunków ruchu zdalnym sterowaniem, wdrożenie urządzeń pokładowych ETCS, a także modernizacja kolejowych urządzeń przejazdowych, budowa i remont lokalnych centrów sterowania czy wdrożenie systemu dynamicznej informacji pasażerskiej przyczynią się do zwiększenie roli sektora kolejowego w systemie transportowym, którego oddziaływanie w kontekście emisji zanieczyszczeń do powietrza jest mniejsze aniżeli pozostałych sektorów transportu (w szczególności transportu drogowego).
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		X	Działalność wspierana w ramach środka nie ma żadnego albo nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na ten cel środowiskowy, związanego z bezpośrednimi i pierwotnymi pośrednimi skutkami środka w całym jego cyklu życia, z uwagą na charakter środka.

Na liście kontrolnej (Tabela 153) nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczności poddania środka szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych.

5.5. Reforma E2.3 Zwiększenie dostępności transportowej, bezpieczeństwa i cyfrowych rozwiązań (część pożyczkowa)

5.5.1. Ocena reformy

Tabela 154. Lista kontrolna do oceny reformy E2.3.

E2.3. Zwiększenie dostępności transportowej, bezpieczeństwa i cyfrowych rozwiązań			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		X	Reforma ma charakter regulacyjny. Stwarza ramy prawne dla szybszego dostosowania taboru do wymogów prawa unijnego. W rezultacie powinien szybciej podnieść się standard podróżowania koleją, co powinno zwiększyć jej atrakcyjność względem transportu drogowego (indywidualnego i zbiorowego). Nie będzie się przyczyniać do emisji gazów cieplarnianych. Planowane w ramach niej inwestycje, w szczególności dotyczące przeniesienia części ruchu z transportu drogowego na transport kolejowy, będą sprzyjać zmniejszeniu emisji gazów cieplarnianych z transportu drogowego.
Adaptacja do zmian klimatu		X	Działalność wspierana w ramach środka nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na ten cel środowiskowy, związanego z bezpośrednimi i pierwotnymi pośrednimi skutkami środka w całym jego cyklu życia, z uwago na charakter środka. Skrócenie okresów przejściowych dla wybranych przepisów wspólnotowych dot. praw pasażerów, odnoszących się do standardu taboru kolejowego powinno przyczynić się do poprawy standardu podróżowania, również w kontekście adaptacji do zmian klimatu, poprzez wyposażenie pociągów w systemy klimatyzacji.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		X	Reforma nie ma żadnego przewidywalnego wpływu na ten cel środowiskowy, związanego z bezpośrednimi i pierwotnymi pośrednimi skutkami ze względu na charakter zaplanowanych w ramach niej działań, które nie będą prowadziły do wprowadzenia zmian w stanie wód i ekosystemów od nich zależnych.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		X	Reforma nie wykazuje przewidywalnego wpływu na ten cel środowiskowy, związanego z bezpośrednimi i pierwotnymi pośrednimi skutkami. Na etapie realizacji inwestycji zostaną podjęte wszelkie działania mające na celu ograniczenie ilości powstających odpadów, a zastosowane materiały będą cechować się odpowiednią trwałością.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		X	Działalność wspierana w ramach środka nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na ten cel środowiskowy, związanego z bezpośrednimi i pierwotnymi pośrednimi skutkami środka w całym jego cyklu życia, z uwagi na charakter środka. Zwiększenie roli sektora kolejowego, w tym kolei regionalnych, w systemie transportowym, którego oddziaływanie w kontekście emisji

E2.3. Zwiększenie dostępności transportowej, bezpieczeństwa i cyfrowych rozwiązań			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			zanieczyszczeń do powietrza jest mniejsze aniżeli pozostałych sektorów transportu (w szczególności transportu drogowego) będzie pozytywnie wpływać na poprawę jakości powietrza, jak również wód i gleb.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		X	Reforma nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na ten cel środowiskowy, związanego z bezpośrednimi i pierwotnymi pośrednimi skutkami w całym jego cyklu życia. Można wskazać natomiast niewielki pozytywny wpływ na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów w związku ze zmniejszeniem emisji zanieczyszczeń do powietrza, co wyjaśniono w zakresie celu dot. zapobiegania zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby.

Na liście kontrolnej (Tabela 154) nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczności poddania środka szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych.

5.5.2. Ocena inwestycji

Tabela 155. Lista kontrolna do oceny inwestycji E2.3.1.

E2.3.1 Pasażerski tabor kolei regionalnej			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		X	Działalność wspierana w ramach środka kwalifikuje się do objęcia obszarem interwencji 072bis w załączniku do rozporządzenia w sprawie RRF ze współczynnikiem zmiany klimatu na poziomie 100%, gdyż dotyczy zakupu taboru kolejowego zasilanego energią elektryczną tj. składów elektrycznych zespołów trakcyjnych. Celem jest zwiększenie roli sektora kolejowego w systemie transportowym (na poziomie regionalnym), którego oddziaływanie w kontekście emisji gazów cieplarnianych jest mniejsze aniżeli pozostałych sektorów transportu (w szczególności transportu drogowego). Zwiększenie udziału transportu kolejowego w przewozach pasażerskich jest niezbędne dla transformacji w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu.
Adaptacja do zmian klimatu		X	Działalność wspierana w ramach środka ma nieznaczny przewidywalny wpływ na ten cel środowiskowy, biorąc pod uwagę zarówno jego bezpośrednie, jak i najistotniejsze pośrednie skutki w całym cyklu życia. Nowy, pasażerski tabor kolejowy będzie wyposażony w klimatyzację.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		X	Działalność wspierana w ramach środka ma nieznaczny przewidywalny wpływ na zrównoważone wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych i morskich, biorąc pod uwagę zarówno jej bezpośrednie, jak i najistotniejsze pośrednie skutki w całym cyklu życia. Nie zidentyfikowano żadnego ryzyka degradacji środowiska związanego z zachowaniem jakości wody i deficytem wody. Zużycie wody związane z utrzymaniem taboru

E2.3.1 Pasażerski tabor kolei regionalnej			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
			kolejowego (mycie pojazdów, zasilanie toalet) należy uznać za pomijalnie małe.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		X	Działalność wspierana w ramach środka nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na ten cel środowiskowy, związanego z bezpośrednimi i pierwotnymi pośrednimi skutkami w całym jego cyklu życia. Tabor kolejowy jest eksploatowany w długim horyzoncie czasowym (przez kilkadziesiąt lat). W specyfikacjach na nowy tabor przewiduje się selekcję pod względem znaczenia dla środowiska zastosowanych materiałów i technologii, a także uniknięcia odpadów niebezpiecznych, uwzględnienie stopnia recyklingu i odzysku materiałów, jak również poziomu wykorzystania materiałów odnawialnych.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		X	Działalność wspierana w ramach środka nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na ten cel środowiskowy, związanego z bezpośrednimi i pierwotnymi pośrednimi skutkami w całym jego cyklu życia. Eksploatacja nowoczesnych składów elektrycznych zespołów trakcyjnych przyczyni się do ograniczenia emisji zanieczyszczeń do powietrza. Nowy tabor będzie wyposażony w toalety z zamkniętym obiegiem, co pozwoli wyeliminować odprowadzanie ścieków z toalet pociągów, bezpośrednio na tory.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		X	Działalność wspierana w ramach środka nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na ten cel środowiskowy, związanego z bezpośrednimi i pierwotnymi pośrednimi skutkami w całym jego cyklu życia. Można wskazać natomiast niewielki pozytywny wpływ na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów w związku ze zmniejszeniem emisji zanieczyszczeń do powietrza oraz eliminacją odprowadzania ścieków z toalet bezpośrednio na tory, co wyjaśniono w zakresie celu dot. zapobiegania zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby.

Na liście kontrolnej (Tabela 155) nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczności poddania środka szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych.

Spis tabel

Tabela 1. Lista kontrolna do oceny reformy A1.1.....	7
Tabela 2. Lista kontrolna do oceny reformy A1.2.....	7
Tabela 3. Lista kontrolna do oceny inwestycji A1.2.1.....	8
Tabela 4. Ocena merytoryczna inwestycji A1.2.1. pod kątem zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych	8
Tabela 5. Lista kontrolna do oceny inwestycji A1.2.2.....	9
Tabela 6. Ocena merytoryczna inwestycji A1.2.2. pod kątem zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych	10
Tabela 7. Lista kontrolna do oceny reformy A1.3.....	14
Tabela 8. Ocena merytoryczna reformy A1.3. pod kątem zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych	14
Tabela 9. Lista kontrolna do oceny inwestycji A1.3.1.....	16
Tabela 10. Lista kontrolna do oceny reformy A1.4.....	17
Tabela 11. Lista kontrolna do oceny inwestycji A1.4.1.....	18
Tabela 12. Ocena merytoryczna inwestycji A1.4.1. pod kątem zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych	19
Tabela 13. Lista kontrolna do oceny reformy A1.5.....	22
Tabela 14. Lista kontrolna do oceny reformy A2.1.....	23
Tabela 15. Ocena merytoryczna reformy A2.1. pod kątem zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych	24
Tabela 16. Lista kontrolna do oceny inwestycji A2.1.1.....	25
Tabela 17. Ocena merytoryczna inwestycji A2.1.1. pod kątem zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych	25
Tabela 18. Lista kontrolna do oceny reformy A2.2.....	26
Tabela 19. Ocena merytoryczna reformy A2.2. pod kątem zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych	27
Tabela 20. Lista kontrolna do oceny inwestycji A2.2.1.....	28
Tabela 21. Lista kontrolna do oceny reformy A2.3.....	29
Tabela 22. Lista kontrolna do oceny inwestycji A2.3.1.....	30
Tabela 23. Lista kontrolna do oceny reformy A2.4.....	31
Tabela 24. Lista kontrolna do oceny inwestycji A2.4.1.....	32
Tabela 25. Ocena merytoryczna inwestycji A2.4.1. pod kątem zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych	32
Tabela 26. Lista kontrolna do oceny reformy A2.5.....	34
Tabela 27. Lista kontrolna do oceny inwestycji A2.5.1.....	35
Tabela 28. Lista kontrolna do oceny inwestycji A2.5.2.....	36
Tabela 29. Lista kontrolna do oceny reformy A2.6.....	38
Tabela 30. Ocena merytoryczna reformy A2.6. pod kątem zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych	38
Tabela 31. Lista kontrolna do oceny inwestycji A2.6.1.....	39
Tabela 32. Ocena merytoryczna inwestycji A2.6.1. pod kątem zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych	40
Tabela 33. Lista kontrolna do oceny reformy A3.1.....	41
Tabela 34. Lista kontrolna do oceny inwestycji A3.1.1.....	42
Tabela 35. Lista kontrolna do oceny reformy A4.1.....	43
Tabela 36. Lista kontrolna do oceny inwestycji A4.1.1.....	44
Tabela 37. Lista kontrolna do oceny reformy A4.2.....	46
Tabela 38. Lista kontrolna do oceny inwestycji A4.2.1.....	47
Tabela 39. Lista kontrolna do oceny reformy A4.3.....	51
Tabela 40. Lista kontrolna do oceny inwestycji A4.3.1.....	51
Tabela 41. Lista kontrolna do oceny reformy A4.4.....	53
Tabela 42. Lista kontrolna do oceny inwestycji A4.4.1.....	54
Tabela 43. Lista kontrolna do oceny reformy A4.5.....	55
Tabela 44. Lista kontrolna do oceny reformy A4.6.....	57
Tabela 45. Lista kontrolna do oceny reformy A4.7.....	57
Tabela 46. Lista kontrolna do oceny reformy B1.1.....	58
Tabela 47. Ocena merytoryczna reformy B1.1. pod kątem zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych	59
Tabela 48. Lista kontrolna do oceny inwestycji B1.1.1.....	60

Tabela 49. Ocena merytoryczna inwestycji B1.1.1. pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych	61
Tabela 50. Lista kontrolna do oceny inwestycji B1.1.2.	62
Tabela 51. Ocena merytoryczna inwestycji B1.1.2. pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych	63
Tabela 52. Lista kontrolna do oceny inwestycji B1.1.3.	64
Tabela 53. Ocena merytoryczna inwestycji B1.1.3. pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych	65
Tabela 54. Lista kontrolna do oceny inwestycji B1.1.4.	67
Tabela 55. Ocena merytoryczna inwestycji B1.1.4. pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych	67
Tabela 56. Lista kontrolna do oceny reformy B1.2.	69
Tabela 57. Ocena merytoryczna reformy B1.2. pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych	69
Tabela 58. Lista kontrolna do oceny inwestycji B1.2.1.	70
Tabela 59. Ocena merytoryczna inwestycji B1.2.1. pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych	71
Tabela 60. Lista kontrolna do oceny reformy B2.1.	73
Tabela 61. Ocena merytoryczna reformy B2.1. pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych	73
Tabela 62. Lista kontrolna do oceny inwestycji B2.1.1.	75
Tabela 63. Ocena merytoryczna inwestycji B2.1.1. pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych	75
Tabela 64. Lista kontrolna do oceny reformy B2.2.	77
Tabela 65. Ocena merytoryczna reformy B2.2. pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych	78
Tabela 66. Lista kontrolna do oceny inwestycji B2.2.1.	79
Tabela 67. Ocena merytoryczna inwestycji B2.2.1. pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych	80
Tabela 68. Lista kontrolna do oceny inwestycji B2.2.2.	83
Tabela 69. Ocena merytoryczna inwestycji B2.2.2. pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych	84
Tabela 70. Lista kontrolna do oceny inwestycji B2.2.3.	85
Tabela 71. Ocena merytoryczna inwestycji B2.2.3. pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych	85
Tabela 72. Lista kontrolna do oceny reformy B2.3.	88
Tabela 73. Ocena merytoryczna reformy B2.3. pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych	88
Tabela 74. Lista kontrolna do oceny inwestycji B2.3.1.	89
Tabela 75. Ocena merytoryczna inwestycji B2.3.1. pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych	90
Tabela 76. Lista kontrolna do oceny reformy B2.4.	91
Tabela 77. Ocena merytoryczna reformy B2.4. pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych	92
Tabela 78. Lista kontrolna do oceny inwestycji B2.4.1.	93
Tabela 79. Ocena merytoryczna inwestycji B2.4.1. pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych	94
Tabela 80. Lista kontrolna do oceny reformy B3.1.	96
Tabela 81. Ocena merytoryczna reformy B3.1. pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych	96
Tabela 82. Lista kontrolna do oceny inwestycji B3.1.1.	98
Tabela 83. Ocena merytoryczna inwestycji B3.1.1. pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych	98
Tabela 84. Lista kontrolna do oceny reformy B3.2.	99
Tabela 85. Ocena merytoryczna reformy B3.2. pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych	100
Tabela 86. Lista kontrolna do oceny inwestycji B3.2.1.	101
Tabela 87. Ocena merytoryczna inwestycji B3.2.1. pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych	102
Tabela 88. Lista kontrolna do oceny reformy B3.3.	103
Tabela 89. Ocena merytoryczna reformy B3.3. pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych	103

Tabela 90. Lista kontrolna do oceny inwestycji B3.3.1.	105
Tabela 91. Ocena merytoryczna inwestycji B3.3.1. pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych	105
Tabela 92. Lista kontrolna do oceny reformy B3.4.	108
Tabela 93. Ocena merytoryczna reformy B3.4. pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych	109
Tabela 94. Lista kontrolna do oceny inwestycji B3.4.1.	110
Tabela 95. Ocena merytoryczna inwestycji B3.4.1. pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych	110
Tabela 96. Lista kontrolna do oceny reformy B3.5.	114
Tabela 97. Lista kontrolna do oceny inwestycji B3.5.1.	115
Tabela 98. Ocena merytoryczna inwestycji B3.5.1. pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych	116
Tabela 99. Lista kontrolna do oceny reformy C1.1.	120
Tabela 100. Ocena merytoryczna reformy C1.1. pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych	120
Tabela 101. Lista kontrolna do oceny inwestycji C1.1.1.	121
Tabela 102. Ocena merytoryczna inwestycji C1.1.1. pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych	122
Tabela 103. Lista kontrolna do oceny reformy C1.2.	123
Tabela 104. Ocena merytoryczna reformy C1.2. pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych	123
Tabela 105. Lista kontrolna do oceny inwestycji C1.2.1.	125
Tabela 106. Ocena merytoryczna inwestycji C1.2.1. pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych	125
Tabela 107. Lista kontrolna do oceny reformy C2.1.	126
Tabela 108. Ocena merytoryczna reformy C2.1. pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych	127
Tabela 109. Lista kontrolna do oceny inwestycji C2.1.1.	128
Tabela 110. Lista kontrolna do oceny inwestycji C2.1.2.	128
Tabela 111. Ocena merytoryczna inwestycji C2.1.2. pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych	129
Tabela 112. Lista kontrolna do oceny inwestycji C2.1.3.	130
Tabela 113. Lista kontrolna do oceny reformy C2.2.	131
Tabela 114. Ocena merytoryczna reformy C2.2. pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych	131
Tabela 115. Lista kontrolna do oceny inwestycji C2.2.1.	132
Tabela 116. Ocena merytoryczna inwestycji C2.2.1. pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych	132
Tabela 117. Lista kontrolna do oceny reformy C3.1.	134
Tabela 118. Ocena merytoryczna reformy C3.1. pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych	134
Tabela 119. Lista kontrolna do oceny inwestycji C3.1.1.	135
Tabela 120. Ocena merytoryczna inwestycji C3.1.1. pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych	136
Tabela 121. Lista kontrolna do oceny reformy D1.1.	137
Tabela 122. Lista kontrolna do oceny inwestycji D1.1.1.	138
Tabela 123. Lista kontrolna do oceny inwestycji D1.1.1.	139
Tabela 124. Lista kontrolna do oceny inwestycji D1.1.2.	141
Tabela 125. Lista kontrolna do oceny reformy D1.2.	143
Tabela 126. Lista kontrolna do oceny inwestycji D1.2.1.	144
Tabela 127. Lista kontrolna do oceny inwestycji D1.2.1.	144
Tabela 128. Lista kontrolna do oceny reformy D2.1.	147
Tabela 129. Lista kontrolna do oceny inwestycji D2.1.1.	148
Tabela 130. Lista kontrolna do oceny reformy D3.1.	149
Tabela 131. Lista kontrolna do oceny inwestycji D3.1.1.	150
Tabela 132. Lista kontrolna do oceny reformy D3.2.	151
Tabela 133. Lista kontrolna do oceny inwestycji D3.2.1.	153
Tabela 134. Lista kontrolna do oceny reformy E1.1.	154
Tabela 135. Ocena merytoryczna reformy E1.1. pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych	155
Tabela 136. Lista kontrolna do oceny inwestycji E1.1.1.	156

Tabela 137. Ocena merytoryczna inwestycji E1.1.1. pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych	160
Tabela 138. Lista kontrolna do oceny inwestycji E1.1.2. (autobusy)	161
Tabela 139. Ocena merytoryczna inwestycji E1.1.2. (autobusy) pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych	163
Tabela 140. Lista kontrolna do oceny reformy E1.2.	164
Tabela 141. Lista kontrolna do oceny inwestycji E1.2.1. (tramwaje)	166
Tabela 142. Lista kontrolna do oceny reformy E2.1.	167
Tabela 143. Ocena merytoryczna reformy E2.1. pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych	168
Tabela 144. Lista kontrolna do oceny inwestycji E2.1.1.	169
Tabela 145.. Ocena merytoryczna inwestycji E2.1.1. pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych	171
Tabela 146. Lista kontrolna do oceny inwestycji E2.1.2.	174
Tabela 147. Lista kontrolna do oceny inwestycji E2.1.3.	175
Tabela 148. Ocena merytoryczna inwestycji E2.1.3. pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych	176
Tabela 149. Lista kontrolna do oceny reformy E2.2.	178
Tabela 150. Ocena merytoryczna reformy E2.2. pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych	178
Tabela 151. Lista kontrolna do oceny inwestycji E2.2.1.	180
Tabela 152. Ocena merytoryczna inwestycji E2.2.1. pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych	181
Tabela 153. Lista kontrolna do oceny inwestycji E2.2.2.	182
Tabela 154. Lista kontrolna do oceny reformy E2.3.	184
Tabela 155. Lista kontrolna do oceny inwestycji E2.3.1.	185